

دوكتورى كوردوستان ئازايەتپىيەك لە ئىران

بەسەرھاتى دوكتور سەئى
كوردوستانى

پزیشکی کوردستان ۱۴۱۲ ۲۰۲۱

ئازایه تییهک له ئیرانا

باسی ژیانی پزیشکی کورد

له نووسینی جای م. رهسوئی و کادی ه. ئیلین

مافی چاپکردن © سالی ۱۹۵۷ له لای

جای. م. ره سوولتی بووه.

یه کهم بلاو کراوهی به عه ره بی له ژیر ناو نیشانی به سه ره هاتی
دوکتور سه عی بووه.

له نووسینی جای. م. ره سوولتی و کادی ه. ئیلین.

وهرگیترانی به کوردی سوورانی له ده زگای بئاو کورده وهی
ERF-Verlag سالی ۲۰۰۰ بئاو کراوه ته وه

چاپی یه کهم

ISBN 3-89562-484-5

پیشکش

به باوکی خوشه‌ویست و دل سۆزم کاکه‌ی ره‌سولتی.

جای م. ره‌سولتی

پیشه‌کس

گتیرانه‌وهی ئەم باسه شتی خه‌یالی و دروست‌کراوی تیا نیه،
رووداوه‌کان وه‌ک خۆی نووسراونه‌ته‌وه، ته‌نانه‌ت بو‌باسی
که‌سایه‌تی و ده‌رونی دوکتۆرحه‌مه‌سه‌عی، دوکتۆر خۆی
ئاگاداری نووسینه‌که‌ بووه و سه‌رچاوه‌ بووه، تاوه‌ک
رووداوه‌کان که‌م و زۆری تیا نه‌بیت.

به‌هۆی ئەوه‌وه‌ که‌ دوکتۆر مامم بوو، توانیم زۆر له‌ نزیکه‌وه
سه‌رنج له‌ شیوه‌ی ژبانی و له‌ شیوه‌ی ئیشه‌که‌ی بده‌م.

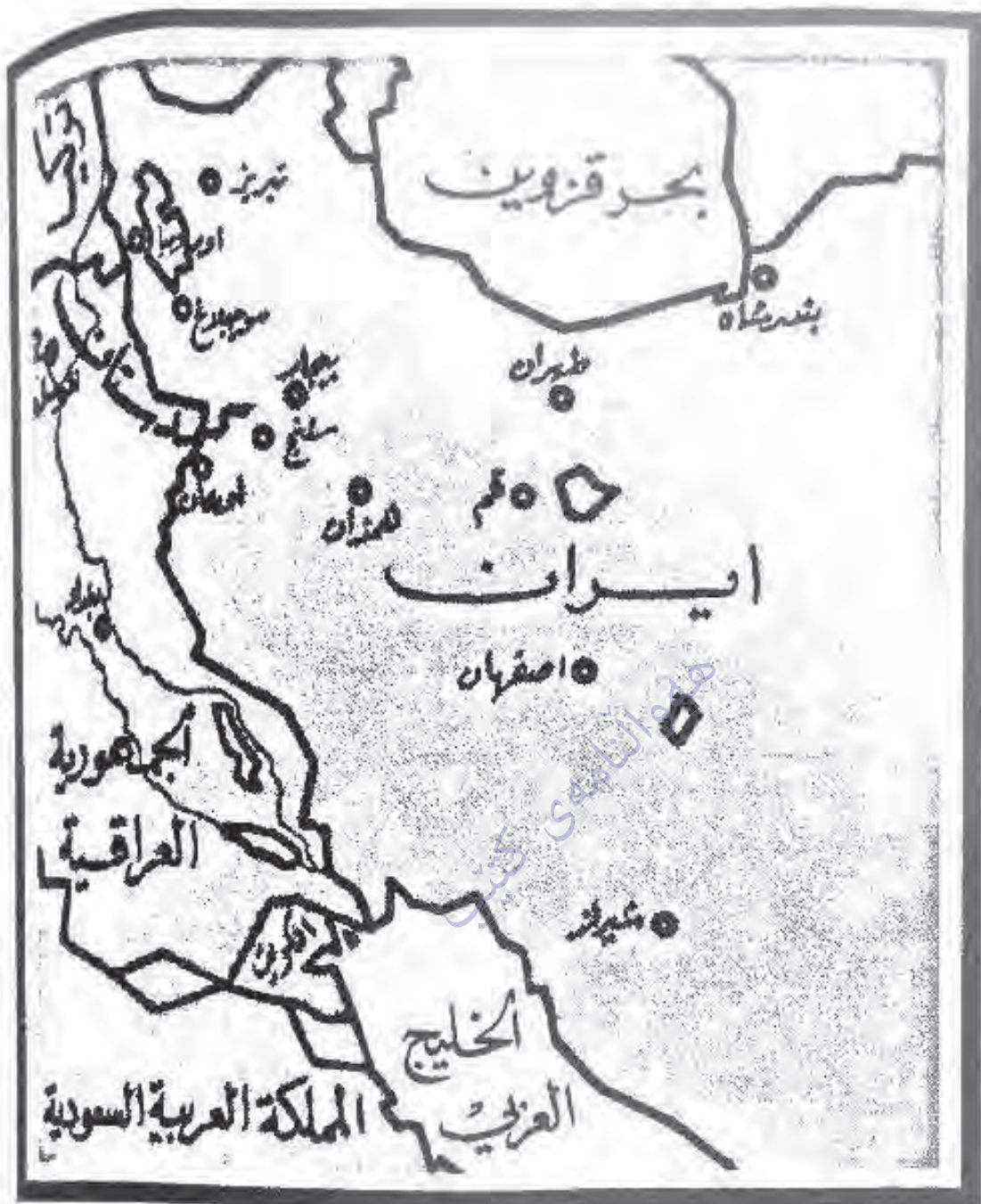
تایبه‌تی بو‌ ئەم مه‌به‌سته‌ و بو‌ کو‌کردنه‌وه‌ی هه‌موو ئەو
بابه‌تانه‌ی پتویستم پیتی بوو بو‌ نووسینی ئەم په‌رتووکه‌،
ماوه‌ی شه‌ش مانگی‌ک به‌رده‌وام له‌ گه‌لیابووم. هه‌روه‌ها به
مه‌به‌ستی ئەوه‌ی خۆم به‌ گوئی خۆم گویم له‌و روداوانه‌ بیت
که‌ به‌سه‌ری هاتوووه‌ و له‌ ده‌می خۆبه‌وه‌ بیبیسیم.

شایانی باسه‌ که‌ نووسینه‌وه‌ی ئەم په‌رتووکه‌ کارێکی رو‌حی
و ده‌رونی به‌رزی کرده‌ سه‌ر ژبانم.

جای م. ره‌سولی

ناوهرۆک لاپمەرە

- بەشی یەكەم: گەران بەدوای دەرونا ۹
 بەشی دووهم: ئەنجامی گەران ۳۱
 بەشی سێیەم: تاقیکردنەوە ۴۸
 بەشی چوارەم: لە هەمەدان ۷۴
 بەشی پێنجەم: گەرانی ناو ئێران و دەرەو ۹۱
 بەشی شەشەم: کاری پزیشکی لە بار و
 دوختیکی سەختا ۱۱۳
 بەشی حەوتەم: پروا نەدە ی مەسیحی یەت ۱۳۹
 بەشی هەشتەم: لە نیتو کۆچەراندا ۱۶۱
 بەشی نۆیەم: گەرانەو بو شارێ سێه ۱۷۴
 بەشی دەیەم: بەرەو هەورامان ۱۹۵
 بەشی یانزەهەم: کەسایەتی دوکتۆر و باسی
 خێزانە کە ۲۱۳
 بەشی دوانزەهەم: سالتانی دوایی ۲۳۴

نہ خشہی تیران

بەشای بەکەم گەران بەدوای دەرونا

رۆژ، رۆژی بەکی پووش پەری سالی ۱۸۶۳ زاینیه، له
بەکی له گەرەکه کانی شاری سنه (سنه ئەکهوێته کوردوستان
پارچهی لای ئێرانەوه)، کۆمهڵیک ژن و پیاو به دەهۆڵ و
زورناوه لهبەر دەرگای مالتیکا به گەرمی هەڵ ئەپەرن. له پڕ
دەرگای ماله که کرایه وه و مه لایه کی میزه ر سپی روو به
خەنده به سینی بەکی پڕ له میتوژ و نوکی برژاوه وه هاته
دەرەوه. دەهۆڵ لیدەر و زورنا ژهن و خەلکه که، هه موو
به یه که وه جۆشیان تیکهوت و هه لپه رکیتکه یان به ته وای
گەرم کرد. له ناو خەلکه که وه به دەنگی بهرز هاوار کرا:

به دایک و باوک گەرەبیت و خوا دەست به عەمریه وه
بگرت.

پاشان دەست کرا به میتوژ و نوک خواردن، له دوایدا دەهۆڵ و
زورناژەنیش پارهی خۆیان وەرگرت و وهک تۆز چون فووی
لیتکهیت دیارنەمان.

بەم جۆره به پیتی داب و نهریتی کورده واری خۆمان تاهەنگ
و هه لپه رکیتی له دایک بوونی کوری مه لا ره سول کرا، خو
ئه گەر کچ بوایه ئەوا نه دەهۆڵ و زورنا ئەبوو نه هه لپه رکیتی و
میتوژ و نوک، به پیتچه وانەوه ماته مینی پالی ئەکیتشا به سەر
ماله که دا.

دوای نهوهی خه لکه که بتاوه بیان لی کرد مهلا ره سول دهر گای
 داخست و هاته ماله وه. ماله کهی وهک زور له مالانی
 کورده واری نهوسای خومان به قور و بهرد و گهچ دروست کرا
 بوو، سی ژوور و بهر هه یوانیک و هه وشه یهک هه وزتیکی
 بچوکی تیا بوو بو دهست و دهم و چاو شتن و قاپ و قاچاغ
 شتن. ژووری ناوه راست ژووری دانیشتن و نان خواردن ر
 خه وتن بوو، ژووره کهی کهش ژووری میوان بوو،
 کتیبخانه کهی مهلا نهوهی بریتی بوو له چند کتیبیک ر
 نامیلکه و دهست نووسیک، لهم ژووره بوو. ژووره که پاک ر
 راخراو دیواری به گهچ سپی کراو بوو. دیواره کان هیچ
 بابه تیکی رهنگا و رهنگ و بر بقوباقی

پیدا هه لئه واسرا بوو، تهنها تفهنگیک و دوو خه نجر
 نه بیت. په نجره کان له ته خته ی باریک دروست کرا بوو وه
 نیوانی ته خته که شووشه ی بچوک بچوکی تیا دانرا بوو،
 پارچه قاقهزی سپی ریک و خشت کرا بوون و خرا بوونه
 جیگای هندی له شووشه شکاوه کان.

دوای چند روزیک کاتی نهوه هات ناوی مناله که بریت،
 مهلا ره سول مناله کهی خسته باوه شیه وه و چند تابه تیکی
 قورعانی به گوئی راستی مناله که دا چریان و هه ندیکی
 کهشی به گوئی چه پیدا، پاشان پارچه یهک خورمای بچوکی
 له دهمیا جوو و دهری هینا و خسته دهمی مناله که وه و
 ووتی:

ئهوا ناوم نایت (محمد سعید)

مهلا که جهوتهم منالی خیزانیکی دینی ناودار بوو، ههر به منالی هه تیو نه که ویت. مامی نه یگریته لای خوئی و وهک جوتیاریک کاری پی نه کات و شهویش نه بیته پاسهوانی کیتلگه و باخی نه و ناوه. رهسول دل خوش نه بوو به و ژبانه و تینوی زانیاری و زانست بوو، جا بویه له روژ ئاواي کوردوستانهوه نهوهی ئیستا پارچهی لای تورکیاوهیه، رویشت بو روژ هه لاتی کوردوستان بوشاری سنه، بی نهوهی گوی بات به و گیرو گرفتانهی که له وانیه بیته ریگای.

له و سهرده مه دا شاری سنه شوینی زانیانی ئیسلام بوو. رهسول زور جار به رووتی و به برسیستی شهوی له بهر ده رگای نه و مزگه و ته کرد و ته وه نهوهی ده رسی ئیسلامی تیا نه و ترایه وه. زور شه و له ژیر چرای بهر ده رگای مزگه و ته که دا چاوی دانه چه قان به سهر هه ندی ده ست نووس و کتیبی کونا که پتی بوو، هه تا به م شیوهیه پلهی مه لایی بوخوی پجری.

پاش ماوهیه ک مه لا رهسول له پیاوانی ئاینی شاره وه ریگهی نهوهی پیدرا دوعا و ئایهت بنووسی بو خه لکی نه خوش و ئازاردار و ئو پژی سهر قه برانیش بکات، نهوهی تیایا مردوه که فییری وه لام دانه وهی نه و پرسیارانه نه کریت که له وه دنیا له روژی لیپرسینه وه دا لئی نه کریت.

مه لا رهسول سهره رای نه مانهش به هوی هه ندی په رتووک و نوسراوه وه نه وانیه باسی گژوگیا و تیکه لاو کردنیانی نه کرد، داو و ده رمانی بو نه خوش نه گرته وه و زور جاریش سهر که وتوو نه بوو تیایا. به م شیوهیه پیوستی ژبانی خوئی به ده ست نه هینا.

پاش ماوه یهک کچیکی خوا ناس و نازای له خیتی خویان
هیتا، ناوی مه ناس بوو، مه ناس وهک دایکیکی باش
مناله کانی په روه رده نه کرد و وهک ژنه مه لایه کیش هه لته ستا
به کاری دینی و راویژ و راویژ کاری له گهل ته و ژنانه ی
ته هاتن بۆلای.

ئه م ژن و میرده ههشت منالیان بوو به تام یهک له دوای یهک
ئه مردن، ته نه کورتکیان بۆ ما بووه وه ناوی کاکه بوو، کاتی
حه مه سه عی له دایک بوو کاکه ته مه نی ههشت سال بوو.

مه لا ره سول هه ر له منالیه وه نیشانه ی زیره کی و دانایی
حه مه سه عی بۆ ده رکه وت و بریاریدا چی له توانایا هه بیت
بیگات بو فیرکردن و ده رس پیدانی ئه م کوره ی. له ناو
قوتابیانی ته و کاته دال منال نه بوو بگاته ریژه ی ته و له زهوق
و گهرمی و عه ودال بوونا به دوای خوتندن و فیربووندا.
باوکیشی هیچ کات که م ته یزخه می نه ئه کرد له گیرانه وه ی
چیرۆک و هیقایهت و باسی پاله وانان و گه و ره پیوانی
ئیسلام بۆ ئه م دوو مناله ی.

حه مه سه عی هیشتا ته مه نی پینج سال بوو، ئایه تی قورعانی
به له بهر کردن له بهر بوو، هه موو شه ویک پیش چوونی بۆ
خه وتن لای باوکیه وه دانه نیشته و شته گرنه گه کانی بناغه ی
باوه ری ئیسلامی بۆ باوکی ته خوینه وه و ته یوته وه:
باوه رکردن به یه زدان به مه لاتی که ته کانی به کتیبه کانی به
پتغه مبه رانی به دوارۆژ به لیپرسینه وه و قهزا و قه ده ر.

زیره کی و دانایی حه مه سه عی وا بوو لیبی ته ترسان به

چاوه وه بییت، گهر نوشتهدیهک یا دوعایهکی پیوه نه کهن،
بۆیه باوکی نامهیهکی نووسی بۆ شیخ عوسمانی گهوره له
ههورامان تا دوعایهکی بۆ بنووسیت. شیخ عوسمانیش
داواکه یانی جی به جی کرد.

کهسێک دوعای پیییت که به دهستی شیخ عوسمان خۆی
نووسرا بییت، ئەمه شتیکی کهم نیه به لکو جیتی شانازییه بۆ
ئهو کهسه و بۆ هه موو خیزانه کهی.

روژی له روژان منالیک که له هه مه سه عی گهوره تر بوو،
خۆی به باوکیه وه هه لکیشا و باسی باوکی کرد، هه مه ش
هاته قسه و ووتی:

به نام باوکم له باوکت موهیم تره.

مناله که خیرا ووتی:

نه وانیه، باوکم هه موو پیاوه گهوره کانی شار نه ناسی.

هه مه سه عیش کتاوه کهی بۆ داگرت و په نه جی راکیشا بۆ ئه و
قاههزه چوارگۆشه ییهی به ناو کتاوه کهیا دوررا بوو، ئینجا
ووتی:

تاهم قاههزه نه بینیت؟

ئه مه دوعایه شیخ عوسمانی گهوره به دهستی خۆی
نووسیویهتی بۆ من، چونکه باوکم داوا ی لی کردوه. گره و

ئەكەم باوكت شېخ عوسمان ھەر ناتاسېت.

منالەكە چاوى بېرە دۆعاكە و لە پېر پەلامارى كئاوھكەى
داو فرانى، ھەمەسەعېش بە گريان و دۆعا كرنەوھ دوای
منالەكە كەوت و ھاواری ئەكرد:

كئاوھكەم بەرەوھ..... شېخ عوسمان شەل و گۆجتكا.....
بەرەوھ..... كورە بېھتەنەوھ..... ھېچ، نە ھاوار نە گريان نە
دۆعا كاری نەكرد و دزە روېشت و نەگەراپەوھ.

ھەمەسەعې لە تەمەنى پېنج سالىدا دەستى كرد بە خوئندن
لەو حوجرەيەى مەلا رەسولى باوكى داينا بوو بۆ منالان بۆ
فېركردنى قورعان و زمانى عەرەبى و فارسى. بېست منال
ھەتا سى منال ئەھاتن بۆ لای بۆ فېرېوون. ھەندى جار لە
سوچىكى ئەو مزگەوتەى مەلا خۆى نوېژى لى ئەكرد كۆمەل
ئەبوون، زۆر جارېش لە ژوورېكى گەورەدا تايەتى بە
خۆبانەوھ، بەزۆرى لە وەرزی زستانا. ژوورەكە تەنھا يەك
پەنجەرەى بچوكى تىابوو، شووشەكەى شكا بوو، قاقەزىك
كە بە رۆنى گەرچەك چەور كرابوو لە جىتى شووشەكە دانرا
بوو. ھەر منالەو مەقەلېەكى بچووكى پېر لە خەلۆزى لەگەل
خۆى تەھىنا و لە ژوورەكەدا لای خۆیەوھ دای ئەگىرسان،
سوتانى خەلۆزەكە ھەواپەكى خراب و زىانبەخشی لە
ژوورەكەدا دروست ئەكرد. ماوھى دەرس خوئندن بە پشوو
دانەوھ لە رۆژىكا ھەشت سەعات بوو، منالەكان لە دەرسا
لەسەر ئەژنۆيا چوار مەشقى لەسەر دۆشەكلەيەكى بچوك
كە لەمالەوھ لەگەل خۆيان ھىتابويان دائەنىشتن. لە جىتى
خۆيانەوھ بەدەنگى بەرز ئايەتى قورئان يا ھۆنراوھەكى

فارسی که له به ریان کرد بوو هدر به که بوخوی به دانیشته وه و
به لهش جولانته وه بو پیشه وه و بو دوا وه نه یوت و
نه یوت ته وه.

مه لای ماموستاش له سه ره وه ی ژوره که له سه ر جیتی
تایه تی خوی دانه نیشته و مناله گانی یه که یه که بانگ
نه کرده لای خوی، منالیش چی له بهر کرد بوو بو ماموستای
ته و ته وه، همه سه عی له م قوتابخانه یه دا فیری خویندن بوو.

مه لا بو چه سپاندنی یاسای قوتابخانه که ته وه ی حوجره یان
پی ته ووت سزای فه له قه ی هه بوو، ته همیشه بریتیه له وه ی
هه ردوو پی به رووتی بیه ستریت ته وه به یه که وه و بهر زکریته وه
بو سه ره وه و به دار یان به شوکی تهر لیتی بدری.

روژتکیان کاکه له رووی به غیلیه وه همه سه عی برای
تاوانبار کرد به شتیک که ته م بی گونا ه بوو تیایا. همه ش
کاتی زانی هیچ چاری نیه و فه له قه ته کریت، هه لسا و
به پیتی رووتی رای کرده ده ری ده ره وه به لام ته وه نده ی نه برد
کاکه به سه ر سه ری وه بوو و گرتی و هینایه وه. هه ر دوو پیتی
ته زبوی همه ی فه قیری به یه که وه به سه ته وه و ناماده ی کرد بو
فه له قه، مه لا ره سولیش دهستی کرد به لیدانی بنی پیکانی.
مه لا هیچ جیاوازی به کی نه ته کرد له نیتوان دوو کوره که یدا،
مانای زیاتر خاتری همه سه عی بگری چونکه ته م له کاکه ی
برای زیره کتر و داناتره.

همه سه عی پیشکه و تنیکی خیرای هه بوو له قوتابخانه و له
خویندنه که یدا. زور جار کاتی مه لا ره سول به شیتوه ی یاری

کردن داوای له قوتابیه کانی نه کرد به پیتی نه و پسته ی داوای
نه کات نه بی پارچه هونراوه یه ک بلین، نه وهش که نه یزانیته
نه بی له یاربه که بچیتته ده ره وه، مه لا به سه رسامیه وه سه پیری
نه کرد کوره بچکوله که می پیشبرکی له گهل نه و قوتابیانهدا
نه کات که له خوی گه وره ترن و نه یانخاته تنگ و
چه له مه وه.

زیره کی همه سه عی ته نه ها هر نه نه بووه هوی نارپه حهت
کردنی نه و قوتابیانهدی له خوی گه وره ترن، به لکو نه بووه
هوی نارپه حهت کردنی باوکیشی کاتی همه پرسیاری قورس
و گرانی لی نه کرد، چونکه زانیاری باوکی بو جیهان له
سنوری ئیران زیاتر ده رنه نه چوو.

نه و روژه ی مه لا بو یه کهم جار همه سه عی کوری تیا برد بو
لای چند مه لایه کی هاوړتی خوی، بریتی بوو له روژه
خوشه کانی ژبانی همه سه عی برتخه مه نه لی:

نای له خوشی و لیدانی دلم کاتی گویم له باوکم بوو بو
مه لاکانی که باسی گه وره پیاوانی ئیسلامی نه کرد، نای
چند تینوی نه وه بووم روژی له روژان منیش ناوها فیریم و
نه و شتانه بزائم.

تینویتی همه سه عی بو زانین، برسیتی نه و بو دوزینه وه ی
راستی و پیروزی، نه م دوو خاله وایان له کوره کرد زور به
گهرمی و به قوولی له شت بکولیتته وه و بگهریت به دوا یا.
مه لا ره سولی باوکیشی هیچ کهم ته رخنه مییه کی نه نه کرد و
پیشره وی ناینی و فیرکه ری نه خلاق ی پاک و بهرز و مروثانه

بوو بو کوره کهی.

له نزیك گورستانی شاره وه شوینیک کرا بوو بوئه واندهی
نه خوشی گه ری و گولیان هه بوو، چونکه وهک که سانیکه
پیس و گلاو و نه خوشی بئاو که ره وه ته نانهت وهک مردو
سه پیریان ئه کرا. تهنها هاورییان مهلا ره سول بوو که جار جار
سه ری ئه دان بی ئه وهی له نه خوشیه که یان بترستی. کاتی
ئه یانبینی وا دیت، هه موو کوئه بوته وه بوئه وهی به خیرهاتنی
بکه ن، ده موو چاوی زهردی خه میاریان نیشانهی خوشی و
رووناکی تی ئه که وت، له خوشه ویستیا وهک چون باوک
بانگ ئه کری به ناوی بابه ره سول بانگیان ئه کرد. مهلا
بوئه وان وهک نیی راویکی یه زدانی وا بوو، وهک یه کی
هاتبیت بو که م کردنه وهی ئازاره کانیان. کاتی یه کیکیان لی
بمردایه مهلا بی ئه وهی گوی بات به نه خوشیه که یه وه جوان
ئه یشت و ئه یناشت.

روژی له روژان مهلا حه مه سه عی کوزی له گه ل خوی برد بو
ئه وی بو لایان. کاتی مه لایان دی ته مجاره کوره کهی له گه ل
خوی هیناوه، زور زیاتر به گه رمیه وه به خیرهاتنیان کرد و
خیرا یه کیکیان هه لسا و تاوه یه کی هینا و دای به دهستی
ژنه که یه وه تاکو هیلکه و روئی بو بکات، کاتی هیلکه و
رون هات حه مه سه عی دلی له خواردنه که تیکه لهات و
خواردنه کهی به لاوه پیس بوو، به لام باوکی که زور ریزی له
هه ست و نهستی ئه وان ئه گرت به کوره کهی ووت:

کورم توژیکی لی بخو، ئه ها بزانه چند جوان دروستکراوه.

حه مه له بهر داواکردنی باوکی له هیلکه و روڼه کدی خوارد.
نهمه ی لیره دا حه مه سه عی کردی، خواردنی شتیک که قیزی
لی نه کاته وه، تنها له بهر گوی رایه لی بوو بو باوکی. کاتی
باوک و کور گه رانه وه بو مالنه وه و مه لا ژن نهم هه والهی
بیست، توره بوو ووتی: باشه یه عنی چی تو نه و مناله ت
بردوه بو لای نه و نه خوشانه و له ویش خواردنی نه وانت
دهر خوارد داوه؟

مه لا زهرده خه نه یه کی بو کرد و هیچ وه لایمیکی مه لا ژنی
نه دایه وه.

نهم کردارانه ی مه لا کاریکی دوور له خو په رستی و مرو قانه
بوو بهرام بهر نه و خه لکه بی چار و بی دهره تانه، نهمه
کاریکی گه وره ی کرده سهر دهر وونی حه مه ی چاو کراوه و
زیره ک.

حه مه سه عی هه ر له منالیه وه له سهر یاسای ئیسلام
نه رویشت، زور به گهرمی و به دهر وون نویژی نه کرد و
روژووی نه گرت و روژانی ههینی له مزگهوت به شداری
نویژی جومعه ی نه کرد.

کاتی مانگی ره مه زان هات حه مه سه عی بریاریدا به روژوو
بیت له هه مان کاتا قوتابخانه شی هه بوو. هه رچه نده باوک و
دایکی تاموژگاریان کرد بو نه وه ی شت بخوات و به روژوو
نه بی، به لام نه و به بی خواردن و خواردنه وه نه چوو بو
قوتابخانه. روژیک کاتی گه رانه وه ی به ره و مالنه وه کهوت و
له هوشی خو ی چوو، دوا ی نه وه ی هینایانه مالنه وه، دایکی

نانی بو هیتنا و پیتی ووت:

بخو کورم، توژی شوربا بخو، روژوو گرتن بو منالی وهک تو
نیه. ئینجا پاش ماوه یهک به زوری دایکی توژی شوربا
خوارد و روژوو هکی شکان.

روژتیک له روژان همه سه عی ته مهنی هیشتا نو سال بو، له
مزگه وت خه ریکی ده ست نوژر گرتن بو، له پر کابرایهک
خوی کرد به مزگه وتا و نامه یهکی به دهسته وه بو. هاته لای
مه لایهک که نه ویش خه ریکی ده ست نوژر گرتن بو، کابراکه
داوای له مه لا کرد نامه هکی بو بخوینیتته وه، مه لا سه یریکی
نامه هکی کردوو ووتی:

ئه م قاقه زه ناخوینیتته وه چونکه به خه تیکی زور خراب
توو سراوه.

همه سه عی که گوتی له مه بو داوای کرد نامه که ببینیت،
نامه هکی وه رگرت و هه مووی بو کابرا خوینده وه، کابراش
سه ری هه لبری و سه یری میزه ره سپیه هکی مه لای کرد و پیتی
ووت:

ئه وه تا مناله که هه مووی خوینده وه و منیش چاک تیگه یشتم.

مه لا: ئاخو ئه م خویشی خه تی خراب و ناخوشه بویه توانی
قاقه زه که بخوینیتته وه.

همه سه عی به هووی به رده وامی له سه ر خویندن و به جیهیتانی

ته‌واوی یاسای پهرستنی یه‌زدانه‌وه، ناوبانگی به‌هه‌سوو
شاری سنه‌دا بلتاو بوو بووه‌وه.

ئه‌م مناله شاره‌زایی و پیشکه‌وتتیکی زۆری به‌ده‌ست هیتنا
له‌ زمانی عه‌ره‌بی و فارسیا، هه‌روه‌ها له‌ ئاینی ئیسلاما، به
شیوه‌یه‌ک جیتی سه‌رسورمانی خه‌لکه‌که‌ بوو. خۆی و ژینانی
دانا بو‌ خزمه‌تی ریگای ئیسلام. رانه‌ئه‌وه‌ستا له‌ گردنی هه‌ر
شتیک، گه‌ر زۆر قورس و تاخۆشیش بوایه‌ بو‌ به‌ده‌ست
هیتنانی پاکی و پیرۆزی. سه‌ره‌رای ئه‌مانه‌ش ده‌نگی خوش
بوو، بو‌به‌ داویان لیکرد له‌سه‌ر سه‌ربانی مزگه‌وته‌وه‌ روژانه
بانگی مزگه‌وت به‌دات.

حه‌مه‌ زۆر چه‌زی له‌ هۆنراوه‌ و شیعر بوو و زۆر جار خۆی
پتوه‌ خه‌ریک ئه‌کرد، به‌تایبه‌ت ئه‌و شیعرانه‌ی به‌ کوردی
باسی ژینانی پیغه‌مبه‌ری ئه‌کرد.

دوای ئه‌وه‌ی زانی خه‌لکیکی زۆر هه‌ن به‌ته‌واوی تیناگه‌ن له
مانای ئه‌و ئایه‌ته‌ قورعانیانه‌ی ئه‌یخۆنه‌وه‌ و ئه‌یلتین چونکه
به‌ زمانی عه‌ره‌بیه‌، هه‌ستا و ده‌ستی کرد به‌ وه‌رگیرانی
هه‌ندیکیان به‌ زمانی کوردی له‌سه‌ر شیوه‌ی هۆنراوه‌، به‌لام
له‌م کاره‌دا هیچ پشتگیریه‌کی پیاوانی ئاینی به‌ ده‌ست
نه‌هیتنا چونکه‌ به‌ باوه‌ری ئه‌وان وه‌رگیرانی قورعان شتیکی
گونه‌هه‌.

ئاسۆی پرشنگذاری ژینانی حه‌مه‌سه‌عی پاش ماوه‌یه‌ک پر بوو
له‌ ته‌م و هه‌وری ره‌ش. کاتێ له‌و ناوچه‌یه‌ی ئه‌وان نه‌خۆشی
کوئیرا بلتاو بووه‌وه‌. به‌هه‌زاران خه‌لکی گوشت و برسیتتیه‌کی

زۆرىشى دروست كرد بۆ ئەوانەى ئەخۆشپەكە ئەيگرتبوون و مابوون. ھەموو رۆژى خەلكىكى زۆر شاربان بەجى ئەھىشت و بە ھىلاكى و دەردىسەرپەكى زۆر خۆيان ئەگەياندە دەرهوھى تاوچەكە بۆ ئەوھى خۆيان لە مردن رزگاركەن.

مەلا رەسول وای لى ھات زۆر بە نارەحەتى ئەيتوانى نان پەيدا بگات بۆ خىزانەكەى، رۆژى وا ھەبوو خۆى بە برسیتى ئەھىشتەوھ بۆ ئەوھى منالەكانى تىر بخۆن. زۆر لە قوتابپەكانى كە سەرچاوەى دەسكەوتى مانگانەى بوون، بە يەكەوھ لەگەل خىزانەكانيانا شاربان بەجى ھىشتبوو.

لەو كاتى ئەبوونى و ناخۆشى يەدا رۆژىك مەلا رەسول پریاسكەيەك ئەدۆزیتەوھ ھەندى پارەى تیا ئەبیت، پارەكە بەشى ئەوھ ئەكات ماوھەكى باش مال و منالەكەى پى بژىتیت بەلام ئەم ھىچ دەست كارى تاكات تا ئەو كەسەى لى وون بووھ سەر ھەلئەدات و دەرنەكەوى، ئەوسا پارەكەى بى كەم و كورى بۆ ئەگەریتیتەوھ.

برسیتتەكە وای لىھاتبوو ھەندى جار ھەمە لە برسیتتیا بى دەنگ وە بى پرس لەو پارەيەى ئەبرد، ئەوھى باوكى لەو يەك دوو قوتابپەى وەرئەگرت لەوانەى ھىشتا لە شارا مابوون تا بیدات بە شتىك و بىخوات.

گىروگرفتى ئەم خىزانە زۆرتر بوو كاتىك دز ھات و مالەكەيانى برى. چىيان ھەبوو لە گەنم و جو، شتى پارە، تەنانەت پالتۆ چەرمەكەى مەلا رەسول ھەمووى برا.

بانگی کرده لای خوی و ووتی:

بوئه گرت؟

حههسهه عی به چه ناگه و دهم له رزبنه وه، زۆری له خوی کرد
و زهرده خه نه یه کی بو باوکی کرد و هیچیکه. مهلا پیتی
ووت:

من ئەزانم بوچی ئەگرت..... ئەگرت چونکه من له سه ره
مه رگام، ئە ترسیت هه تیو که ویت.

مهلا داوای له حه مه کرد تزیك بیته وه لیتی، دهستی گرت و
خستیه ناو دهستی خوی و پیتی ووت:

کوری خوشه ویستم، گهر ریگهی راست و داناییت گرت
دوای من هه تیو ناییت، به لام ئە گه ر ریگهی خراب و
نه قامیت گرت، هه تیویت گهر باوکیشت هه بیته.

ئهم ووشانه دوا ووشه ی مهلا ره سول بوو بو کوره که ی ئه وه ی
زۆر زۆر خوشی ئه ویست. کوره ش دوای ئه وه ی زانی هیچ
هیوا یه ک نیه بو چاک بوونه وه ی باوکی، دهستی کرد به
دوعا کردن بو باره گای یه زدان:

خوایه گهر باوکم هه ر ته بیته بمریت، یا له مانگی ره مه زانا
بیته، مانگی پیروز، ئه و مانگی خه لیفه ی موسولمانان
حه زره تی عه لی تیا شه هید بوو، ئه و که سه ی ده رگای به زه بی
ئه کاته وه تا خه لکی پیا بروات، بی ئه وه ی نازاریان

له رۆژی ۲۱ رهمه زاندا له ههمان بهرواری شههید بوونی
 چه زهتی عهلیدا، مهلا رهسول کۆچی دوایی کرد. کاکهی
 کوری به دوو کارێر دوای مردنی باوکی گه یشته وه ماله وه.

هه وائی کۆچکردنی مهلا رهسول وهک بروسکه به ناو شارا
 پتاو بوه وه، به سه دان کس کۆبونه وه بۆ ئه وهی له گهل
 تهرمه که یا برۆن و له کاتی ناشتنیدا ئاماده بن.

دوو برای ئیمامی جومعهی شار ههستان به مه راسیمی
 ناشتنه که، دوای ناشتنه که یه کتی له براکانی ئیمام سهرنجی
 خه لکه که ی بۆ لای جهمه سه عی راکیشا و به خه لکه که ی
 ووت:

ئه م کور هه رچه نده مناله، به لام ئه شیت بیهته مامۆستای
 قوتابخانه. شاره زایی له فارسی و عهره بی و قورئان له من
 زیاتره و ئه توانم بلیم زیاتریشه له شاره زایی برای گه وره مان
 ئیمامی جومعه، جا له بهر ئه مه مه نوارنه منالییه که ی و
 رازی بن به وهی له جیتی باوکی بیهته مامۆستای
 مناله کانتان.

خه لکه که هه موو به یه که وه رازی بوون به م پێشنیاره و بۆ
 رۆژی دوایی هه موو له مزگهوت کۆمه ل بوون و ئیمامی
 جومعهی شاری سنه خۆی به دهستی خۆی میزه ری سپی له
 سه ری جهمه سه عی یه وه پێچا، نیشانه بۆ ئه وهی ئیتر
 جهمه سه عی به شیوهی ره سمی بووه به مه لا. به مه

حه مهسه عی له ته مه نی سیاتزه سالییدا، دواى تپهر بوونی
چلو هشت کاژیر به سهر مردنی باوکیا بوو به مهلا و
ماموستای قوتابخانه، نه م پله یهش تا ئیستا کهس بهم
ته مه نه منالیه وه پیتی نه گه یشتوه و وه ری نه گرتووه.

نزیکه ی سی مانگیک دواى ته مه، کابرایه کی ئاشوری
کاتولیک دواى له مهلا حه مهسه عی کرد به لکو ده رسی
فارسی به کوره که ی بلیت، نه ویش ههستا بهم کاره و پاش
ماوه یه ک زیره کی و هه لسوکه وتی کوره ی چوو به دلا و
ویستی رایکیشی بو ئاینی ئیسلام.

ئیتواریه ک له و ئیتوارانه ی مهلا حه مهسه عی خه ربکی ده رس
پتی دانی نه م قوتابیه ی بوو، له ناکاو مامی کوره که به
سه رخوشی هاته ژووره وه و له دو لابی ژووره که دا قاپتی
عاره قی ده رهینا و پیکیکی باشی لیکرد و نای به
سه ربه وه. رووی کرده کوره که ی برا زانی و هه ندی عاره ق که
له بنی پیکه که دا مابوو هه لیدا به رووی برازاکه یا و له ویدا
چهند قه تره یه ک عاره ق بهر جله کانی مهلا که وت. کاتیک
مهلا حه مهسه عی دی جله کانی به عاره ق پیس بووه و
عاره قیش به پیتی قورعان له بابته تی سه رخوشیه و
گلاوکه ره، به جاری جامی توره یی رزا و دهستی کرده
جنیتودان به کابرا. قوتابیه که شی به مه زور تیک چوو،

دواى لیبور دنی له ماموستا که ی کرد و خیرا رای کرد ئاوی
هینا تا مهلا حه مهسه عی شوینی تکه ی عاره قه که به ئاو
بسریت. مهلا تکه ی عاره قه که ی به ئاو سری، به لام ئاو
به هیچ جوړیک توانای سرینه وه ی بیر و رای خراپی مه لای

بهرامبهر به مهسیحی یهت نه بوو.

دوای ماوهیهک ماله که داوایان له مهلا کرد ئیواریهک بو
نان خواردن بیت بو مالیان، به لام مهلا داوای لیبوردنی لی
کردن. پاش پی داگرتتیکی زور له لایه نی ماله که وه، مهلا
رازی بوو، نه و نه ترسا له وهی گهر بیت و نه چیت بو ماله که
له واندهیه ههستیان بریندار بییت. ههروه ها چوونی نه بو نه و
بانگ کردنه وهک نیشانهیهک وایه بو چاک بوونه وهی
نیوانیان دوای نه و عاجزی و توره بوونه ی پیش ماوهیهک
رووی دابوو.

هه رچه نده مهلا نانی مالی مهسیحی به پیس و گلاو نه زانی
به لام کاتیک چوه مالیان و سفره راخرا و نانیان هینا،
هه رچونیک بوو پارچهیهک مریشکی له گهل خواردن. کاتی
گه رایه وه ماله وه و چوو بو خهوتن، نه ی توانی بخه ویت
چونکه باوه ر و دهرونی تازاریان نه دا. خهوی لیته کهوت تا
هه لنه سا و به رشانه وه خواردنه گلاوه که ی فرینه دا.

مهلا حه مه سه عی کاتی رای خوی ده رپری به رانبهر مهسیحیه
کاتولیکه کان ووتی:

سه رقالی نه وان به خواردنه وه، په رستنیان بو رسم و
په یکه ر، نه شماره زاییان له په رتووکی پیروژ (تهورات و
ئینجیل) و نوژ کردنیان به زمانی گلدانی کون، نه مانه
هه مووی ئاینی ئیسلامی له بهر چاوی من مه زنتر کرده.
زور جار سوپاسی خوا نه کهم بو نه وهی به موسولمان دروست
بووم و له ژیر سایه ی دینی راستا له دایک بووم.

لیتره دا مه لا نه وه دهرئه خات که چاکه که نه گهریته وه بو پشت
و بابه گه وره کانی نه وانهی په کهم جار بوون به ئیسلام،
دوعای بو پشت و بابه گه وره کانی نه کرد تا په زدان نه م
کاره بیان لای خوئی به چاکه بو بنووسیت.

نوێژکردن و بانگدانی روژانهی مه لا له مزگهوت، روژ به روژ
ئاوازیکی گهرمی تازه و هاندانیکه روچی و دهرونی
زیاتری تییدا دروست نه کرد. کاتی ره مه زان مه لا له هه موو
کات زیاتر ئاگاداری جی به جی کردنی کاری ئاینی نه کرد و
هه موو شهوێک له مناره ی مزگهوت هه وه ته راویحی نه خوینده وه،
نه وه ی تایبه تی بو شهوانی ره مه زان نه خوینریته وه.

زوری خه لکه که له ره مه زاندا به روژ خه ریکه پشوودان و
ئیسراحت بوون، شهویش کاتی خواردن و قسه کردن یا نوێژ
کردن بوو، بو هه ندیکیشان خهوتنیکه کورت و هه ستانه وه
بو نان خواردنی پارشیتو.

مه لا چه مه سه عی نه وه نده ی بهس بوو که ئیواران شتیک
بخوات و به یانیانیش پیش بانگی به یانی قومیک ئاو
بخواته وه بی پارشیتو کردن، مه لا نه مه ی نه کرد تا پاداشت و
خیری زیاتر وه رگریت و بینیری بو دایک و باوکی و
که سوکاری.

ماوه ی سی سال به م شیوه یه رویشت، هیچ شتیک نه ما
مه لا به دوایا نه گهری له پیتناوی زانین و دۆزبنه وه ی پیروزیا
(قه داسهت)، به لام نه م گه رانه نه بووه مایه ی ره زامه ندی و
ئاسوده یی دهرونی نه و.

مهلا بههوی قوتابیه که وه په رتو و کتکی ئینجیلی به زمانی فارسی دهست کهوت، له رووی زانیاری و تنهها بو شاره زایی دهستی کرد به خویندنه وهی. کاتیک سه پری کرد زور شتی تیایه له وهی به عه قلا ناچیت، به توره ییه وه فرتی داو دوریخسته وه له خوئی. ههستا په یوه ندی کرد به کلپسهی کاتولیکه کانه وه و له گه لیانا کهوته باس و قسه کردنیکی گهرمی بی نه نجام. باوه پری مهلا حه مه سه عی به بهرزی و مه زنی ئیسلام داوی ئه م باس و قسه کردنانه زور له جاران زیاتر بوو، کهواته ئیستا ئه بی بگهریت بو تیرکردنی داوا و سوژی دهرونی، ئه مهش پیوستی به له خووردنیکی زور به هیژ و ریک و ره وان هه یه.

هه ندیک له خیلی نه قشبه ندیه کان له شاری سنه دهرویش بوون و به کاری دهرویشیه وه خه ریک بوون، مهلا حه مه سه عی بیستبووی ئه مانه داوی بیرکردنه وه یه کی قولی روچی و روژو گرتنی دووژ و دریش، پیش بینی و کاری په زدانی سهر سورهیته ر ئه بین و بو بان ده رته که ویت. مهلا بیری کرده وه له وانیه ئه م به و شیوه یه بگات به خواستی دهرونی خوئی، بویه داوای لی کردن تا وه ری بگرن له ریزی خو بان. ئیتر پاش ماوه یه ک داواکاریه که ی په سه ندکرا و چوه کومه ل و ریزیانه وه.

گه وره شیخی ئه م خیله کاتی مهلا حه مه سه عی بینی،
دهستی بۆ لای راستی له شی مهلا

راکیشا و ووتی:

ئائەمە ئەو لايەيە كە حەز لە كارى خراب ئەكات.

ئىنجا دەستى بۆ لاي چەپى لەشى مەلاوہ راكىشا و ووتى:

ئەم لىيانى دلە لىرا ئەلئيت (الله... الله)، توش ئەبى
لەگەل ھەموو جارنىكى لىيانى دلئا (الله... الله...
الله... الله) بلئيت و بلئيتەوہ بۆ ئەوہى نىعمەت و
رەحمەتى خوات بۆ بئيت.

ئەم كۆمەلە بە شەو دواى نوئىزى ئىوارە لە مزگەوت
كۆتەبوونەوہ، لە شىوہى بازنەدا بە بىدەنگى بە يەكەوہ
دائەنىشتن تا سەرۆك و شىخى گەورە ئەھات. كاتى شىخ
ئەھات چەند ئايەتتىكى تايپەتى بۆ ئەخوتبندەوہ و ئەوانىش
بەدوايا ئەيان ووتەوہ، ئىنجا خويان دەستيان ئەکرد بە
ئايەت خوتبندەوہ و پاش ماوہيەكى ھەموو بى دەنگ ئەبوون
و ئەچوونە بىرکردنەوہ و خەلوەتەوہ.

ھەريەكە لە لاي خۆيەوہ بىرى ئەکردەوہ و بە گوناھى خۆبا
ئەچوہوہ، بە خەيال وای لە خۆى ئەکرد، نەخۆشە و
لەسەر مەرگايە و گيان ئەدات، دوايى ئەمرىت و بە خامى
سپى ئەپىچرىتەوہ و بە رتوہيە ئەبرىت بۆ سەر قەبران، ئىنجا
ئەنىثرىت و نوئىزى لەسەر ئەكرىت، پاشان ئىزرائىل دىت و
ئەمىش وەلامى راستى پى نادرىتەوہ، بۆيە ئەى نىرن بۆ ناو
دۆزەخ، لە دوايدا وا پىرئەكاتەوہ كە ئەوہ تا بەئاگر
ئەسوئىت.

بىرکردنەوہ كان بە شىوہيەكى وا قول و راست ئەكران

هه رله ویتدا هه موو دهنگیان لی بهرز ته بوه وه و خور خور
فرمیتسک به چاویانا ته هاته خواره وه، دوایی شیخ سنگی
یه کیکی زور هیلاک بووی رووت ته کرده وه و فوویه کی
پیروزی به سه ر دلیا ته کرد و ئیتر ته وکسه شهش به خدیال
به هه شتی بو ده رته کهوت و دهستی ته کرد به ستایش و
سویاسی یه زدان.

مه لا همه سه عی ماوه ی سی سال به رده وام له گه لیاندا
تاماده ی نویژ و زیکر کردن بوو، بو رازی کردنی دلی خوی،
ته و دله ی زور ململانیی له گه لدا ته کرد.

هه و النامه ی کتیب

بهش دووهم تهزجا من گمران

له سهدهی دوو و سئیدا ناینی مهسیحی له رۆژههاتی
ناوهراست پهره‌ی سه‌ند و له سالی ۲۲۵ز له چیاکانی
کورده‌ستانه‌وه پهلێ کیشا به‌ره‌وه که‌نداوی فارسی،

کلێسه‌ی رۆژههاتی له‌وسه‌رده‌مه‌دا به‌ کلێسه‌ی (نستوری)
ناوئه‌پرا، له‌سه‌ده‌ی چوار و پینجدا هیترسی زه‌رده‌شتی وای
له‌ هه‌ندی له‌ مه‌سیحیه‌کان کرد برۆن به‌ره‌وه که‌نداوی فارسی
و ناوچه‌ تورک نشینه‌کان و وولاتی چین.

دوای ئەمه‌هیترسی ئیسلامی و مه‌غۆلی هات و بووه‌ هۆی
بچوک کردنه‌وه‌ی ئەم کلێسه‌یه و دروست بوونی دوو
کۆمه‌ل، یه‌کیکیان له‌ باشوری هیندستان و ئەویکه‌شیان
له‌ناو گه‌لی ئاشوریا که‌ له‌ یاکوری رۆژئاوای ئێراندا بوون.

له‌ سالی ۱۸۳۵ز یه‌که‌م کۆمه‌له‌ی باوه‌ردارانی ئێرراوانی
ئینجیلی له‌ شاری ره‌زاییه (ئورمیه‌) ی ئێران ده‌ستیان کرد
به‌کارکردن، ئەم شار و شوینه‌ش جیگای سه‌ره‌کی گه‌لی
ئاشوری بوو. ئیش و کاری ئەم کۆمه‌له‌ سه‌رکه‌وتوو بوو،
کلێسه‌ و قوتابخانه‌یان له‌ لادیکانی ده‌شتی ره‌زاییه
کرده‌وه، راهێنان و فیڕکردنیان به‌ مامۆستا و پزیشکی
ئه‌وناوچه‌یه‌ کرد، هه‌ر یه‌که‌ له‌ کار و ئیشی خۆیدا.
مه‌سیحیه‌ باوه‌رداره‌کان نامه‌ی مزگینێ یان (ئینجیل)
گه‌یانه‌ جێ و شوینه‌ دوره‌کانی ئێران.

له كۆتايى پايزى سالى ۱۸۷۹ ز كه مهلاحه مهسه عى
ته مهنى حه قده سال بوو، سى كهسى باوهردار به ته سپ
سواری گه يشتنه شارى سنه. نه مانهش دووانيان له وانه بوون
كه په رتووكى پيروزيان له ناو خه لكا دابهش ته كرد، نهوى
كه شيان كا براهه كى قه شهى باوهردار بوو به ناوى يو حانان (به
زمانى سريانى پىي نهوترى يو حه ننا، نه مان هاتبوون بو نه م
شاره بو نه وهى باسى باوهريان بكهن و به خه لكى بلين.

قه شه يو حه نان ماوهيه كى زياتر له وان له شار مايه وه و
پتويستى به كه مى زورتر فى ريوونى زمانى فارسى بوو. له و
ناوچه يه نهوى لى وه هاتبوو، خه لكى نه وه نده به فارسى
قسه يان نه ته كرد. كاتى بو ماموستا يه ك گه را، پتيان ووت
پروات بو لاي ماموستا مهلا حه مهسه عى.

ماموستاى لا و مهلا حه مهسه عى، باسى نه م مهسيحى يه
ئىنجيليانه ي له هه ندى له مهسيحى يه كاسولى كه كان
بيستبوو، گوايه نه مانه له كلتسه ي ره سمى يا خود ته قلىدى
جيا بوونه ته وه. مهلا خوى رقى له مهسيحى كلتسه نه بو وه
و پله ي زور كه م و نزمى له دواى ئىسلامه وه بو دانه نان،
ئىستاش نه م وه ك موسلمانى كى باوهردار نه بيت خوى زور
به بهر زتر بزائيت له مانه ي له ناو خو يانا جيا بونه ته وه، نه مه
به بىر و بو چوونى ته و.

ئا به م ههسته وه، به شانازيه وه وه ك شاره زايه كيش مافى
نه وهى هه يه پروات و له ده رگاي مالى يو حانان بدات. مهلا
حه مهسه عى روشت و له ده رگاي مالى دا، كاتى ده رگايان
لى كرده وه مهلا وه ك پتويست به (السلام عليكم) له

گه لیان نه کهوته قسه کردن، چونکه به پروای هه ندیک
موسولمانی توندیره و موسولمانی باوهردار، نابیت به و
ووشانه سئار له کافر بکرتیت، مهلا به رۆژباش له گه لیان
کهوته قسه کردن.

یه کئی لهو کهسانه ی هاتبوو بو تهوی به نیازی بئار
کردنه وهی ووشه ی ئینجیله وه، ههستی به و شته کردو و پیتی
ووت:

خۆ ئیمه به حساب ئه هلی (کیتایین) باشه ههقی ته وه نه بوو
سه لامان لی بکه یت؟

مهلا بهم قسه یه دا زانی ئهم مه سیحیانه شاره زاییان له
قورتانا هه یه.

رۆژتیک له رۆژان مهلا حه مه سه عی چوو بو مالی قه شه
یو حانان، سه یری کرد ئه وان کۆمه ل بوون بو خویندنه وهی
په رتووکی پیروۆز، له و کاته دا خه ریکی خویندنه وهی
مه زموره کانی داود بوون، په رتووکیکیان دا به مامۆستا و
داوایان لی کرد به شداریان بکات تا بزائیت چی ئه خویننه وه
و له کوتدان له خویندنه وه دا. له کوتایی دانیشته که دا به کیتیک
له وان

دهستی کرد به نوێژکردن، لهو شتانه ی له نوێژه که دا کاری
کرده سه ر دهرونی مهلا حه مه سه عی، نوێژکردن و داواکردن
بوو له یه زدان بو پیروۆزکردنی هاوړتیکانیان و ههروه ها
ئه وان ههش که به ره ره کانیان له گه لدا ئه که ن.

لیژهدا مهلا نهوهی بیرکه وتهوه که چند جار خه لکی هاتوون
بو لای و پاره یان داوه تی تاوهک دو عا و نوشتنه یان بو
بنووسیت بو به هیلاک بردن و له ناوبردنی نهوانه ی
رقه به رایه تی و دوژمتایه تیان هه یه له گه لیاندا.

مهلا دهستی کرد به به راورد کردنی مهسه له ی قسه له گه ل
کردار. به به رده وامی و ناگاداری سهیری نه م سنی پیماوه ی
نه کرد له دوور و نزیکه وه، روژ به روژ زیاتر ههستی به وه
نه کرد، نهوه ی مهسیحی یه کانی پی تاوانبار نه گرتت نه م
سنی پیماوه ناگرتته وه. نه مانه له هه لسوکه وتیانا سه رراستن،
له قسه کردنیان راستگون، بابه تی سه رخوشی ناخونه وه،
باسی ده ورو دراوسی و خراپه ی ده ورو دراوسی ناکه ن، چی به
قسه نه یلین به کردار نه یکه ن.

خوشه ویستی مهلا بو نه م سنی مهسیحی یه وورده دهستی
پی کرد و نهوه ی بو ده رکه وت مهسیحی یه کان هه ر
هه موویان خراپ نین وهک جار ان بییری لی نه کردنه وه.

پاش ماوه یه ک نه و دووانه ی کاری دابه شکردنی په رتووکی
پیروزیان خستبووه سه ر شانی خوبان، شاری سنه یان به چی
هیتشت و چوون بو شاری به غدا، یو حانانیش له وی به ته نها
مایه وه. یو حانان کابرایه کی ته مه ن چل سالی باریکه له ی
روو خوش بوو، ساده یی و سه رراستی نه م کابرایه زور
سه رنجی مهلا حه مه سه عی راکیشا.

زور جار باس و قسه کردنیان له فی رکردن و فی ربوونی
زمانه وه نه چوو بو باسی ئاینی. هه ر له و کاته وه، مهلا

ههستی کرد به کهم بوونهوهی دووری دهروونی نیوانیان
له گه‌ل قه‌شه یۆحانان. زۆر جار پرسپاری ئاراسته‌ی دلی
خۆی نه‌کرد، پرسپاریک نه‌بوو به هۆی خنکاندنی نه‌و بیره‌ی
ئه‌لیت، په‌رتووکی پیروژ گۆرراوه.

مه‌لا زۆر بایه‌خی دا به درۆ و راستی ته‌م پاسه و هه‌ر بۆ ته‌م
مه‌به‌سته‌ش ده‌ستی کرد به

فیربوونی زمانی سهربانی تازه و سهربانی کۆن له لای
یۆحانانی قووتابی خۆی، تاکو بتوانیت به‌راوردی نیوان
په‌رتووکی پیروژ له‌گه‌ل په‌رتووکه‌کانی که بکات نه‌وه‌ی
لی‌یه‌وه وه‌رگێرراوه و سه‌رچاوه بووه.

قه‌شه یۆحانان په‌رتووکیکی به‌شی تازه‌ی په‌رتووکی
پیروژی (ئینجیل) به‌ زمانی سهربانی تازه‌ی دا به مه‌لا
حه‌مه‌سه‌عی و هه‌ندی تابه‌تی له ئینجیلی یۆحه‌ننا به‌ زمانی
سهربانی فیرکرد. مه‌لا په‌رتووکه‌که‌ی برده‌وه بۆ ماله‌وه و
پیشانی کاکه‌ی برای دا، ئینجا به‌ دوور و درێژی باسی نه‌و
قسانه‌ی کرد نه‌وه‌ی له‌گه‌ل یۆحانانا کردوو‌یه‌تی، کاکه
به‌توره‌یه‌وه ووتی:

نه‌و موشکیله و زهره‌ری له‌م کتێبه‌وه یه‌ت له حساب نایه‌ت،
کی ته‌لی ناتبات بۆ کفر و گوناح و تاریکی. هه‌روه‌ها
ئاگاداری کرده‌وه به‌وه‌ی ته‌م شته یاری کردنه به‌ ئاگر و
پتیبسته نه‌و بیری خۆی بخاته سه‌ر خویندنی بالای
شه‌ریعه‌تی ئیسلامی.

مهلا حهمهسهعی نهوهنده گوئی نه دایه نهم ناگاداری
کردنه وهیه و به پیویستی زانی بهرده وام بیت لهسه رنهم
لیکولپته وه پر له مهترسیه بهلام بی نهوهی کاکهی برای
ههستی پی بکات.

مهلا کاتی قهشه یوحانانی فیتری زمانی فارسی نه کرد
په رتووی پیروزیان به کارته هیئا، (مانای بهشی کون و
بهشی تازه. بهشی کون بریتیه له تهورات په رتووی موسای
نیراوی یهزدان، زهبور، په رتووی نیراوی یهزدان داوود،
په رتووی نیراوی یهزدان سلیمان و په رتووی نیراوان
(نه بین)..... ههروهها بهشی تازهش ئینجیلی پی
نهوتری و ووشه که یونانیه، نهو زمانهش نهوسا زمانی
رهسمی ئیمپراتوربه تی رومانیه بوهوه و ئینجیل بهوزمانه
نووسراوه.

ئینجیل به یونانی مانای (مزگینی یه به پیی نهو مزگینی یه
عیسا هیئای) نه میش بریتیه له چوار په رتووک به ناوی
ئینجیلی مهتتا ئینجیلی مهرقوس ئینجیلی لوقا و یوحه ننا
له گهل نیراوانی عیسا و چه ندنامه یه کی نهو نیراوانه.)

مهلا حهمهسهعی و قهشه یوحانان وهک موسولمان و
مهسیحی جار جار لهسه رهنندی خال و

شپوهی به کارهینانی نه بیان کرد به قسه کردن و مشت و مپ.
قهشه یوحانان زور جار له گهل کهسانی جوله که دا نه که وته
قسه کردنه وه و داوای له مهلا حهمهسهعی نه کرد که له
په رتووی پیروزا نهوهی به زمانی فارسیه، سه رپشک بیت

له دۆزینهوهی ئەو شوینانەدا ئەوهی په یوهندی ههیه بهسه
قسه و باسه که یانهوه. ئینجا قهشه یۆحانان ههولێ ئەدا به
فارسی ئەو ئایهتانه بخوینیتتهوه ئەوهی دهری ئەخات عیسا
بریتیه له مهسیحی چاوهڕێی کراو، به ئام چوله که کان لهسه
قسه و دل رهقی خۆیان ئەمانهوه.

مهلا حهمهسهعی لهویدا وهک حاکمیتکی بێ لایهن بوو، زۆر
جار قسه کاتی قهشه یۆحانان کاری تێ نهکرد و بێ ئەوهی
بیهویت لایهنی ئەگرت و گلهیی له چوله که کان ههبوو بو
پشت گوێ خستنی ئەو به لگانهی یۆحانان ئەه هیتایهوه و
ئه یووت، بێ ئەوهی پیچه وانهی قسه کانی یۆحانان
بسه لیتن.

کاتی مهلا حهمهسهعی به تهنها تهبوو و بیری نهکردهوه،
بیری لهو پیش بینی یانه تهکردهوه ئەوانه ی په یوهندی به
عیساوه ههیه، له دلی خۆبا ئه یووت:

باشه کێ بیتجگه له پیغه مهрман، شایانی ئەم پیش بینییه
مهزنانهی ههیه؟ ئایا ئەو شتانهی ئەشعیای پیغه مهر له
پهرتوو که که یا بهشی ٤٢: ١، ٤ لهسه رهزه تی عیسا
ئه یلێت، نه گونجیت بو پیغه مهری ئیمهش؟

))) (لێره دا یهزدان بههۆی ئەشعیاو به باسی عیسای پیروژ
تهکات و تهلیت: ئەوه تا نیتراوی من ئەوهی پشتگیری لێ
نهکه، ئەوهی ههلبژاردی خۆمه و دلشادم پیتی و رۆحی
خۆم تیا داناوه. به بێ هاوار هاوار کردن له رێگا و
جادهکانا، بێ قیره و دهنگ بهرز کردنهوه، دادپهروهری

یهزدان به گه لان رانه گه ینیت.... قامیشتیکی چه ماوهیه و
 ناشکیت، پلیسه یه و ناکوژتته وه..... دادپهروه ربه کدی به
 پاکی بانگه واز نه کات و هیلاک نابیت و ناکه ویت تا نه و
 دادپهروه ریه نه گه ینیت..... دانیشتیوانی نیوه دورگه
 دووره کان چاوه رپی نه کهن تا بزاتن چییان پی
 نه لیت....(((..... باشه ئیسلام شمشیری تیا به کار
 هات، پیغهمه ر(ص) خوی سهر له شکر بووه..... نا،
 نه مه له گه ل نه م پیش بینی یانه ی نه شعیادا به یه که وه رتیک
 ناکه ون.

مه لا حه مه سه عی پاش ماوه یه ک به ترسه وه په رتووکی
 پیروزی له گه ل خوی برده مائه وه و پیشانی کاکه ی برای داو
 باسی نه و پیش بینیه گرنگانه ی کرد که له وانیه به جو رتیک
 یان رتیکه یه ک مه به ست له پیغهمه ری ئیسلام بیت، ههروه ها
 داوای له کاکه ی برای کرد، چونکه داوای مردنی باوکی وه ک
 گه وره ی مال بوو، تا رتیکای بدات به رده وام بیت له
 خویندنی سریانیا بو نه وه ی له داوییا بتوانیت شتیک
 بنووسیت به پیچه وانیه نه و خالانه ی مه سیحی یه ت په نجه ی
 بو رانه کیشیت.

نه م هه واله دلی کاکه ی زور خوش کرد و ههروه ها دلی
 که سانی که ش چونکه خه لکی نه یانزانی مه لا حه مه سه عی
 چند زیره ک و چالاکه. ئیتر له و کاته وه مه لا به ئاشکرا
 په رتووکی پیروزی له گه ل خوی هه لته گرت.

له کاتی خویندنه وه و گه رانی بو نه م باسه زور به له سه رخوی
 و چاویتی کراوه وه نه رویشت و نه یروانیه بابه ته کان و نه ی

ئەھيشت هيچى بەسەرا بروات بى ئەوھى چاك تىيى
نەروائىت. لە ھەمان كاتيشا بە چاوى پشكنيئەوھ سەبىرى
ژيانى قەشە يوھانانى ئەكرد بەلكو شتىكى لى بدۆزبتهوھ
كە دوور بىت لەگەل قسەكانيا نەگوئجىت لەگەل باوھرەكەيا،
ئەم كارە بو مەلا شتىكى زۆر گرنگ بوو.

لەدوايا ئەنووسىت و ئەلئىت:

لەدەرونا ھەستم بەوئەكرد، رۆژ بە رۆژ زباتر لە يوھانان
نزىك ئەچەوھ. خوئشەويستىكەي، راستگووى، ژيانى پر لە
باوھرى، نەرمى و لەسەر خووى، ئەمانە ھەمووى كارى تى
كرد بووم. گەر يوھانان ميوانى بەھاتايە و لەو كاتەدا من
لاى بوومايە، زۆر بە باشى گوتم بو راتەگرت و قسەكانيم بە
پيوانە ئەپيوا، لە ئەنجامدا بووم دەرئەكەوت قسەكانى
ھەلسەنگيئندراون و بوچوونەكانى راستن، سەرەراي
ئەمانەش ژيان و ھەلسوكەوتى وەك پروانامەيەك وا بوو بو
ئەو شتانەي بە دەم ئەي ووت.

مەلا ھەمەسەعى لەگەل يوھانان دا زۆر كات باسى
گوناهكارى و تۆبەكردن و رزگاربوونى ئەكرد، بە مەبەستى
روون كردنەوھى بىر و راو رىگاي مەسيحى بو ئەو شتانە.
بو ئغوونە رۆژىك مەلا باسى خوئين ئەكات، ئەلئىت:

ئەگەر جل و بەرگ خوئينى بەركەوت، نوپژ كردن بەتالە و
حساب نابىت، چونكە خوئينەكە جەلكان لە نوپژ ئەبات.

ئىنجا يوھانان پرسىارى لى ئەكات و ئەلئىت:

ئەي باشە ئەو خوتنەي بە ھەموو لەشتا ھاتوچۆ ئەکات؟

ديسان يۆحانان: ئيمە لە نوێژ کردنا ئەوەندە بايەخ نادەين بە
دەرەو ھەمان، چونکە نوێژي راست لەدل و دەرۆنەو ھيە و
ئەوشتانەي دەرەو ھە کاری تەي ناکات.

دوای چەند مانگيک لە ليدوان و قسەکردن دلي مەلا
حەمەسەعی کەوتە پرسيار و گومانەو بەرامبەر باو ھري
خۆي و باو ھري بابە گەوراني. بيري و دەرۆني ئاسودەيبان لە
لەشي سەندبوو، بەردەوام ووشەکانی يۆحانان لە بيريابوو و
دوای ئەکەوت بۆ سەر شەقامەکان، بۆ ناو بازار، بۆ ھەموو
شوتنيک، تەنانەت بۆ کاتي نوێژ کردنيش.

مەلا زۆر لۆمەي خۆي کرد کە بۆچی چوو بۆ لاي ئەم
مەسيحی يە، ئاخەر بۆچی گوئي لە قسەکانی گرت تاو ھک ئەو
بيري شەيتانيانە بيتە خەيال يەو ھ، ديسان بە خۆي ئەووت:

باشە ئاوا ئەبيت گوئ گرتن بۆ ئەو ئاگاداري کردنەوانەي لە
ناو قورعانی پيرۆزا نووسراو ھ و ئەليت: ئەي باو ھرداران
باو ھر بەو کەسانە مەکەن کە لە کۆمەلي خۆتان نين، ئەوان
سەرتان لي ئەشيتوين (سورەتي ئال عمران ۱۱۷). مەلا
ديسان بە ووردی بە ناو قورعانەکەيا گەرا تا مەرھەمی بۆ
کەم کردنەو ھي ئازاري دلي بدۆزيتەو ھ، بەلام بي سوود بوو.

ئيتوارەيەک مەلا بە کۆلانيکی چۆلي بيدەنگا ئەرۆيشت بەرەو
مزگەوت بۆ نوێژکردن، لە پر بي ئەو ھي خۆي بيەويت،
پرسیاريک ھات بە خەيال يە:

باشه چۆنه ته گهر پيغهمه رمان نيرراوي خوا
ته بيت..... ؟

ئەم دوو دلیه کافرانه یه بو چەند چرکە یە ک گیتو و ووری کرد،
ئینجا به هەردوو دەست کیشای به سەری خویا و لە دلتا
خوی به پیس و گلاو و نەفرەت لی کراو بانگ کرد و به

دەنگی بەرز ووتی:

باشه بوچی ئەم گوناھ و بیرە خراپانە یەت به خەیاڵما.....
؟

مەلا بەمە سەری هاتە ژان و لەبەر خۆبەو دەستی کرد به
قسە کردن:

نەخیڕ ئیسلام رینگە ی راستە و رینگە ی
تەواوە.....

بە ئام لە گەل ئەمەشا دوو دلیه که هەر لە گەلیا بوو، وازی لی
نەئەهیتنا. بیری لە ژیان یۆحانان ئە کردەو و ووتی:

باشه کابرایه کی کافر چۆن ئاوا پاک و نورانی
ته بیت..... ؟

مەلا دوای نوێژی ئیواره زۆر به دل تەنگیەو و گەرایه و بو
ماله وە، نانی ئیواره ی پی نەخورا، زوو چوو سەر جیگای
خەوتن بە لکو خەوی لیکه ویت، لە جیگە که دا هەندی راست

وچه پی به خوئی کرد به نام هیچ بی سوود بوو نهیتوانی
بخه ویت، دوایی ههستا و بریاری دا کوتاییهک بوئم
پرسیار و بیرکردنه وانه دابنیت.

هه به و شهوه ئاگریکی کردهوه و پشکویهک ئاگری به
مهقاش هه لگرت و خستیه سه ر قاجیکی، نینجا
پشکویهکی کهشی هه لگرت و خستیه سه ر قاجه کهی تری،
به شتویهک پیاو گوئی له قرچه قرچی برژاندنی گوشته کهی
ئه بوو. مهلا به بی دهنگیهوه خوئی گرت و رازی بوو بهم
ئازاره گه ورهیه، بو دروست کردنی دوو برینی گه وره له
لهشیا، وا بن چاک بووته وهیان ماوهیهکی زوری بویت.

مه بهست له دروست کردنی ئەم دوو نیشانه یهش، له بیر
نه چوونه وهی ئەو دوو سویند و په یمانه بوو ئەوهی مهلا لهو
شه وهدا له گه ل خویدا بریه وه.

برینی یه کهم ئەو سویندهی بیرته خاته وه که ئیتر نابیت له گه ل
مه سیحیه کانا به هیچ جوړتیک باسی دین بکات، برینی
دوو هه میش ئەبیت هه موو کاتی ئەم کار و بیره خراپانهی
خوئی بیر بخاته وه و یارمه تی بیت بو دورکه وتنه وه له
گونا هانه.

دوای ئەم رووداوه مهلا نامه یهکی نووسی بو قه شه یۆحانان
و تیایا داوای لی بوردنی کرد که ئیتر له مه ودوا ناتوانیت
به رده وام بیت له خویندنی زمانی سریانییدا، سه ره رای
ئه مهش، به هوی ئیش و کار به وه ناتوانی دوای قوتا بخانه
بیت بو لای ده رسی فارسی پی بلیتته وه.

مهلا همه سه عی له نووسپیتیکی که دا بو خوی نه نووسیت:
هه رچه نده پاش ماوه یه گ برینه کانی قاچم ساریتر بوون و
چاک بوو بوونه وه، به لام نه و زام و برینه ی ووشه کانی نه و
کابرایه دروستی کرد بوو بوم، هیشتا هه ر خوینی لی
نه هات..... بلیسه ی دهر ونم له گری ئاگری نه کرد، کاتی
ههستم به وه کرد هه موو نه و هه ول و ته قه لایه ی داومه بو
چاک کردنی خوم سودیکی وای نه بووه، زور دل ته نگ بووم.

قه شه یو حانان ههستی به و جهنگ و مل ملانیه رۆحیه ی
دهر ونی مهلا همه سه عی کرد و زور به گهرمی دوعا و نوپتری
بو کرد. چهند جار یک هه ولی دا بیبینیت، هه موو جار یکیش
تیبینییه ک یا خود ئایه تیکی په رتووی پیروزی بو به جی
نه هیشت، تا کو نه و بلیسه یه ی له دهر ونیا هه لگیر ساوه
به رده و ام بیت له سوتاندا.

شه ویک مهلا دوا ی نوپتری شه و له مزگه و ته وه به ره و ماله وه
نه گه رایه وه، کاتیک گه یشته لای نه و کولانه چوله ی دهر گای
مائی خوبانی له سه ره، له قوربیتیکی تاریکا به روودا خوی
دابه زه ویدا و چاو به فرمیتسک له قولایی دله وه دهستی کرد
به نوپتر کردن و قسه کردن له گه ل یه زدان و ووتی:

نه ی ری پیشانه ری وون بووان، بم به به ره و ریگه ی راست،
په رده له بهر چاوم لابه و ئیسراحه تی دهر ونم پی بیه خشه،
نه جاتم به له م گیتراوه. ریگه یه کم بو بره خسینه تا خزمه تت
که م خزمه تی شایانی گه وره یی مه قامی تو بیت.

کاتیک مهلا ته و او بوو له م نزاو پارانه وه یه، وه ک چون

قورساییه کی زۆر له سه ره شانی لای برایی وا بوو. ههستا و
برپاری تهوهی دا دهست بکات به پشکنین له ناو قورعان و
په رتووکی پیروژا به تهواوه تی، ته مهش مانای تهوهیه ئیستا
ئه و ئامادهیه سه ره له نۆی دهست بکاتهوه به ده رس پیدان
وهک مامۆستایه کی یۆحانان، ههروه ها ده رس خویندن له
زمانی سربانییدا وهک قوتابیه کی یۆحانان.

مه لا چه مه سه عی زۆر به شهوق و گه رمیه وه ماوه ی چوار پینج
مانگ خه ریک بوو به شیتهل کردن و لیکۆلینه وه و به راورد
کردنی په رتووکی پیروژ و قورعان به یه که وه. له م کاره دا
هه ندی کۆسپ و ته گه ره ی هاته ریگه، ئه و کۆسپ و
ته گه رانه ی په یوه ندی به په رتووکی پیروژه وه هه بوو، به هۆی
روون کردنه وه ی یۆحانانه وه له ریگه ییدا نه مان.

هه رچه نده مه لا به هۆی باشتربن کتیبی ته فسیری قورعانه وه
خه ریکی لیکۆلینه وه ی قورعانه که ی بوو، ئه و کۆسپ و
گیروگرفتانه ی هه یبوو تیایا، له لای بی چاره سه ره کردن
مانه وه.

له گه ل ته مه شدا بۆی ده رکه وت په رتووکی پیروژ له روانگی
رۆحیه وه به رزتره له قورعان، سه ره رای ته مهش بۆی
ده رکه وت ئه و پیش بینانه و ئه و په یمانانه ی له به شی کۆنی
په رتووکی پیروژدا باسیان کراوه، به هۆی عیساوه هه مووی
هاتۆته دی.

مه لا چه مه سه عی له دوا ییا له نووسینه کانیئا نه نووسیت
وئه لیت:

له فیرکردن و ژبانی محهمه‌دا نهم دی شتیگ برسیتی
دهرونی برسی تیرکات و تینویتی دهرونی تینو بشکینی.

دوای ئەمانه بێ ئەوهی ههست به خوێ بکات، وورده وورده
له یوحانان نزیک ئەبوهوه و خه‌ریک بوو له ناو خزم و
که‌سوکار و هاوڕیتیایا ته‌نانهت لای براکه‌شی، وه‌ک غه‌ریب
و نامۆی لی بیت. ئەم بارودۆخه دوو دیر هۆنراوه‌ی کۆنی
سه‌عدی شاعیری ئەهینیتته‌وه یاد ئەوهی ئەلیت: (لی‌ره‌دا
ته‌نها شتووی مانای هۆنراوه‌که نووسراوه)

ئەو غه‌ریبه‌ی، ده‌ستت ئەگرێ بۆ لای یه‌زدان
دیاره لات خوشه‌ویست تره، له هه‌زاران خزمان.

دوای ئەوهی کاکه هه‌ستی به‌وه کرد حه‌مه‌سه‌عی برای
کاتیکی زۆر له مالی قه‌شه یوحانان به‌سه‌ر ئەبات و زۆر
نزیک بۆته‌وه لی و هه‌لسوکه‌وتی گۆراوه، قسه‌ی پتی ووتو
ده‌ستی کرد به هه‌ره‌شه لی کردنی و زۆر به شانازیه‌وه باسی
ئاینی خوبانی کرد و ده‌ستی کرد به گالته کردن به مه‌سیحیه
خوا نه‌ناسه کافره‌کان.

هه‌ر له‌سه‌ر ئەم شتانه روژتیکیان کاکه زۆر رقی له مه‌لا
حهمه‌سه‌عی برای هه‌ستا و ده‌ستی کرد به شه‌ر کردن له‌گه‌لیا
و چهند داریکی له سه‌ر و ناو شانیا شکان. کاکه بۆ
شکاندن حهمه‌سه‌عی به زۆر داوای لی کرد خوێ به‌ر پتی
ماچ کات، ئەویش بێ وه‌لام دانه‌وه داواکه‌ی جیبه‌جی کرد.
دوای ئەوهی کاکه ژووره‌که‌ی به‌جی هیشته، مه‌لا
حهمه‌سه‌عی رووی کرده ئاسمان و دلێ بۆ یه‌زدان کرده‌وه و

ئەي يەزدانی بە بەزەیی، من لەبەر قاپی تۆی مەزنا کەم ترم
 لەو خۆلەي لەسەری راکشایوم، گوناھبار بی توانا و بی ھیترا،
 تینوی بەزەییتم، دەبا فرمیسکی داواکاریم بۆ لیخۆش بوون
 دلێ پر لە خۆشەویستیت بچولیتیت. ھەرچەندە من وەک
 مرۆڤیک گوناھ یارم شایانی لی پرسینەو و سزام، بەلام
 لیت ئەپارتمەو و داوات لی ئەکەم، پاکم کەرەو و لە گوناھ
 وەرمگرە لە بارەگای خۆتا لەبەر خاتری عیسانی لە رۆحی
 خۆت دروستکراو.

ماوەیەک دواي ئەم گۆران کاریانە، رۆژیک لە رۆژانی
 وەرزی پایز مەلا زۆر بە دلتنگیەو و لە مالی یۆحانان
 دانیشتبوو چونکە یۆحانان خەریکی خۆتامادە کردن بوو بۆ
 گەراندەو بەرەو شارەکەي خۆي. لەم کاتەدا لە پر خۆشییەکی
 بە دلایات ئەمەش بەھۆی ئەوێ بانگەوازیکی ئەشعیای
 نیراوی یەزدانی ھاتەو و بیر کە ئەلیت:

شکۆي یەزدان لیت ھەلھاتوو..... ھەستە روناکی
 بەدەرەو..... چونکە ساتی روناکی دانەووت
 ھاتوو..... (ئەشعیای ۶۰: ۱)

ئەم ووشانە لە قەفەزەي سنگیا دەنگی دایەو و ھەموو
 گیانی خستە سەر عارەق کردن. دواي ئەمە کاتیکی لە
 پەنجەرەي ژوورەکەو سەیری دەرەوێ کرد، دەرەو و لە بەر
 چاوی دیمەنیکی زۆر پرشنگدار و جوانی ھەبوو، بە ھۆی ئەو
 خۆشییەي کەوتبوو دەرونیەو.

شکۆی یه زدان لیت هه له هاتوووه... ههسته روناکی
بده ره وه... چونکه ساتی روناکی دانه وهت
هاتوو... رهشی و تاریکی دیت به سه زهویا و
گه لان دانه پۆشیت، به لام یه زدان نه بارینیت روناکی خۆی...
ئه م رسته و ووشانه له دل و دهرونی مه لادا دهنگی نه دایه وه
و

دوو باره نه به وه. پاش ماوه یه کی دوور و درێژ له گومان و
بیرکردنه وه، ئه مه یه کهم جاره مه لا ههست به خوشی نه کات
له دهرونییا، ئه مهش به روونی له دهسچاویا باش
نه خوینرایه وه.

یو حانان ههستی به مه کرد و هۆکهی لی پرسی. ئه ویش
باسی دهرون و ههست و بیبری خۆی بو کرد، ههردووکیان به
یه که وه چوونه سه ر نه ژنو و چۆکیان دادا و دهستیان کرد به
نوێژ بو سوپاس کردنی یه زدان.

بهشی سیتم تاقي کردنهوه

پاش نهوهی مهلا همهسهعی و قهشه یوچانان چند
روژتيکیان به دوعا و نوژکردنهوه بهیه کهوه بهسهر برد، کاتی
رویشتنی یوچانان هات. یوچانان کتیبیتیکی ئینجیلی به دوو
زمان نووسراوی پیشکهشی مهلا کرد و وهک هاندان و
ئاگادار کردنهوه پیی ووت:

کورپی خووم، وا دیاره یهزدان له نیتوانی هزاران کهسی نهم
شاره دا توی ههلبژاردوه وهک کهسیکی دیاری کراو،
ئیسشاش و ارونای عیسا لات ههلهاتووه، له بهر نهوه
بهرده و امبه له نوژکردنا، تا پاریزراو بیت له تاقي کردنهوهی
دهرونیا. له وانیه هندی جار خووت به خووت بلتیت:

باوک و باپیرانم له من زیاتر زانا و زیره کتر بوون وا باشتره
منیش له سهر ریگای نهوان برۆم.

گهر نهمهت کرد، کووتاییت خراپتر نه بیت له دهست
پیکردنت.

کاتی یوچانان ویستی شار به جی بهیتیت، مهلا ماوهیه کی
کورت له گهلی رۆی، ترسی نهوهی هه بوو خه لک بیبینن.
دوای له یه کتری جیا بوونهوه، مهلا ههستیکی زۆری به
ته نهایی کرد و هه ناسه یه کی قولی هه لکیشا.

کاتی گهرانهوهی به ره و ماله وه له خوی پرسی:

باشه چی بکهه له گهه کاکهه برام، چون هه لسه وکه وتی
له گهه بکهه؟

ههه لهه کاته دا که نهه پرسیارانته به بیریا هاتوو چۆی نه کرد،
منالیکه دی به دار له توتکه سه گیکه بچکولهی نه دا،
توتکه سه گیش له ژیر دهستی مناله که دا له تاو ئازاری،

لیدان قروسکه قروسکی لیوه نه هات.

نهه رووداوه دیمه نیکه زۆر سه هیری هینا به خه یال و
به رچا ویدا، له خه یالی نهه وهک توتکه سه گکه که وتوه و
کاکهه براشی به دار لیتی نه دات. لیته دا به خۆی ووت:

نه خیر، هیشتا کاتی نهوه نه هاتوو نه مانه به کاکهه برام
بلیم.

مه لا بهمه سه عی سه هیری کرد تووشی شتیکه ئالوزی پر
له ئازار بووه. گهه بیتو نهه باوه ره تازه یه خۆی ئاشکرا
بکات، نهوا بهمه بریاری کوشتنی خۆی ده رته کات. راکردن
و خوشاردنه وهش، ههه چۆنیک بیرى لی نه کرده وه، جی به جی
کردنی شتیکه زۆر قورس و گران بوو.

مه لا بهمه ناچار بوو له سهه دوو شیوهی ژیان بروات،
نه مهش زۆر سه ره شه و ئازاری دهرونی بو دروست نه کرد.
هاتوو چۆ کردنی مزگه وتی به ته واوی کهه بوو بووه وه، به لام
به پیتی نیش و پایه و پلهی خۆی نه بوایه کاری بانگدانی
به رتیه بهردایه.

کاتی له مزگهوت بانگی ئه‌دا، له نیوان رسته‌یه‌کی و
رسته‌یه‌کی که‌دا بۆی رانه‌وستا و که‌میگ بیی ده‌نگ ئه‌پوو،
دوای ئه‌وه‌ی ئه‌ی ووت، (اشهد ان محمدا رسول الله) له
دلایا نوێژی ئه‌کرد و ئه‌ی ووت،

خوایه لیم ببوره.

به هیوای ئه‌وه‌وه یه‌زدان ئاگای له‌و بار و دۆخه خراب و
ناخۆشه بیته که ئه‌وی تیاپه و لیتی ببوریت چونکه به‌دوو
رووی هه‌لسوکه‌وت ئه‌کات.

دوای ئه‌وه‌ی له بانگ دانه‌که ته‌واو ئه‌پوو، که‌میگ
له‌سه‌ریانی مزگه‌وته‌که خۆی دوا ئه‌خست تا مه‌لایه‌کی که
پیش نوێژییه‌که ده‌ست پێی بکات، ئیتر ئه‌میش له‌سه‌ریان
ئه‌هاته خواره‌وه و ئه‌چووه ناو ریزی خه‌لکه‌که‌وه. له‌باتی
خوبندنی ئه‌و ئایه‌تانه‌ی دانراوه و پێوسته بخوێنری، ئه‌م
نوێژی مه‌سیحی یانه‌ی ئه‌کرد و یاسای باوه‌ری نیترراوانی له
دلی خۆیدا ئه‌خوێنده‌وه، نه‌ک هه‌ر لیته‌دا به‌لکه‌ هه‌موو
کاتیگ که‌ ته‌نیا بوایه ئه‌م نوێژانه‌ی تا سی جار دوو باره
ئه‌کرده‌وه، به‌و باوه‌ره‌وه پله‌ی یه‌زدان ناسینی زیاتر به‌رز
بیته‌وه.

مه‌لا حه‌مه‌سه‌عی دوای ئه‌وه‌ی بیستی هه‌ندی له‌ مه‌سیحی یه
کاتۆلیکه‌کان رۆژانی هه‌ینی دوور ئه‌که‌ونه‌وه له‌ گوشت
خواردن، ئه‌م بریاری ئه‌وه‌ی دا که ئیتر له‌ رۆژی هه‌ینیدا هیچ
شتی نه‌خوات و به‌رۆژو بیته، بۆ ئه‌وه‌ی له‌م بواره‌دا که‌س
له‌و پیشکه‌وتوتر نه‌بیته.

له مانگی ره مه زاندا خوی وا ده رئه خست به رۆژره به نام
کاتی به تهنها بوایه و ده ور و پشتی چۆل بوایه، نانی خوی
ئه خوارد.

ئه م جینگا و شوینانهی مه لا تاوا دوو روویی و دوو
که سایه تی خوی تیا نه نواند، له دوریا هر کاتیک پیایا
برویشتایه و بی بیتیا یه، زۆر به بی دهنگی تاوان باریان
ئه کرد، ئه مهش دهرونی تیک ئه دا و ئازاری ئه دا، ئینجا
به گریان داوای لیبور دنی له یه زدان ئه کرد و پیتی ئه ووت:

خوایه رزگارم که له م ژیا نه پر له تازاره.

دوای ئه وهی چند ههفته یه کی به م شتویه به سه ر برد، ئاگری
دهروونی وای لی کرد ئه وهی له دلیا هه یه بیهیتته ده ره وه
و بیلیت. چند هاورتیه کی خوی هه بوو که په یوه ندیان
به یه که وه زۆر باش بوو، یه کی له و هاورتیه یانه ی ناوی
فه یزولا بوو، کورتیکی زیره کی رووخوش بوو. رۆژتکی
هه ینی له دوای نوێژ کاتی له سه ربانی مزگه وتی گه وره
ئه هاتنه خواره وه، مه لا چی له دلیا بوو هه مووی بو فه یزولا
باس کرد.

ده ربین و ده رخستنی ئه م نهیتیه دوای ماوه یه کی زۆر له
بیر کردنه وه و ترس و ئازاری دهرون، بوو به هوی شادی و
خوشی بوی.

دوای ئه مه مه لا هه مه سه عی هه موو رۆژتیک فه یزولای
ئه گرت و باسی ئه م باوه ره تازه یه ی خوی بو ئه کرد. فه یزولا

هه وئیدا بیگه رینیتته وه بو باوه ری جارانی خوئی به نام بئی
سوود بوو. کاتیک زانی قسه کردن له گه لیا به که لک
نایهت، ویستی به شیوه یه کی که هه لسو که وتی له گه ل
بکات.

له گه ل چند هاوری یه کا سهیرانیتیکی پیکه وه نا بو لادییه کی
نزیک شاری سنه که مالی باوکی لی بوو، له گه لیا
مه لاشی بانگ کرد.

له سهیران کاتی کوران سهرقالی چا لینان و گورانی و
چه پله لیدان بوون، بیر و هوشی

مه لا حه مه سه عی به شدار نه بوو له گه لیا نا. پاش ماوه یه که
هه ستا و توژی نانی له گه ل خوی برد و چووه ناو ره زیکه وه
له و ناوه، دانیشت و دهستی کرد به نویتز کردن، نینجا توژی
نانی له گه ل چند دهنکه ترییه ک خوارد و بییری له مردنی
عیسا کرده وه. نه مهش له راستیا بریتی بوو له یه که م نان
خواردنی نه و بو یاد کرده وه ی مردنی عیسا، به پیتی نه و
داواکاریه ی له نینجیلدا هه یه.

دوای نه وه ی قسه کردن و هه لسو که وتی مه لا له گه ل
فه یزولای هاوری به پیکوپیتیکی رویشت، برباری دا
په یوهندی له گه ل هاورییه کی که شیا بکات، نه میان ناوی
حه بیب بوو. حه بیب دراوستیان بوو و هاوری منالی مه لا
بوو.

کات کاتی ره مه زان بوو، مه لا له گه ل حه بیب دا بو گهران

چوون بۆ لادئیهک نزیک شاری سنه، لهوئی نزیک به
چهمیگ دانیشتن، چهیب بهرۆژو بوو، مهلا له بهر چاری
چهیب دانه و بهوه و گهمیگ ئاوی خواردهوه، چهیب کاتی
ئهمه دی زۆر سهری سوپما و هاواری کرد:

ئهوه شیت بوویت؟ بیرت چۆتهوه که بهرۆژویت؟

ئیر ئهمیش به دوور و درێژی باسی ئهم باوه ره تازهیهی
خوی بۆ کرد و داوای لێ کرد ئهم نهیینه ناشکرا نهکات
نهوهک شتیکی لێ بکهن. چهیب زۆر به گهرمی و بهدل
گوئی بۆ قسهکانی مهلا راگرت و خهفتهی خوارد که ئهم
هاورپیهی له دین وهرگهراوه.

داوای ئهمه زۆر جاری که به یهکهوه لهم باسه دوان و
قسهیان کرد، باس و قسهکان زۆر کاری کردبووه سهردلی
چهیب.

هاورپییانی مهلا چهمهسهعی لهوانهی بهم نهیتهیهیان
ئهزانی، وورده وورده ژمارهیان زۆر بوو. مهلا ترسی لهم
هاورپییانهی نهبوو بهلام ترس له لایهکی کهوه رووی تی
کرد. دوکتۆر بکی جوله که بیستی کهوا مهلا زمانی سربانی
باش ئهزانیت، پرسیاری ئهوهی لێ کرد ئایا ئهیهویت
لهگهلیا عیبرانیس فیر بییت؟ مهلا ئهم شتهی به فرسهت
زانی، دوکتۆر و مهلا لهسهر ئهوه ریک کهوتن که دوکتۆر
دهرسی عیبرانی پێ بلیت و ئهویش

بهرامبهر بهمه دهرسی سربانی به منالهکانی ئهو بلیتهوه.

مهلا له گهډل هاورپياني دوکتورا تووشي پرسيار و وهلامی
ثاينی بوو. تاوهک وهلامی قسه کانيان بداته وه، پيسويست
بوو هه نديک باس له بهشی کوئی په رتووکي پيروزا زور به
باشی له بهرکات. به لام مهلا يه کی کورد هه ستيت خوی
هه لقورتينی له دينه کهيان و به پيی په رتووکه که ی خویان
ره خنه يان لی بگریت، نه مه رقی جوله که کانی ههستان و
بريارياندا تولهی لی بکه نه وه. بو نه مهش له ناو خه لکا
نه يان ووت:

نه زانن مهلا که تان بووه به مه سيحی.....

نه م دهنگ و باسه به شارا بلتاو بووه وه و وای لی هات مهلا
خوی به گوئی خوی گوئی لی نه بوو که خه لکی پييان
نه ووت:

نه وه تا نه و کافری نه عله تيه.....

جگه له مهش هه ندي کس روو به رووی خوی جنیويان پی
نه دا. مهلا زور جار نه و په ندهی بير نه که و ته وه که نه لیت: بو
هه موو برينیک که تير دروستی بکات مه ره هم هه يه، به لام
نه و برينه ی زمان دروستی نه کات هيچ شتی چاره سه ری
ناکات.

نه و که سی وای نه دوزيه وه تيگه يشتنی هه بيت بو نه و بار و
دوخه ی تيايه تی و به زه یی پيا بيته وه، بو به زور جار بو
شونیک نه گه را به نه نهايت.

لهو روژانه دا بازرگانیک کاتولیک خه لکی شاری سنه
 ناوی فه تاح بوو، تازه له روسیاوه گه رابوه وه بو سنه. ئەم
 کابرایه پیاوێکی یهزدان ناس بوو، زانیاریه کی فراوان و
 زۆری هه بوو له ژيانا و ههروهها له په رتووکی پیروژا، زۆر
 هاوڕینی قه شه یۆحانان بوو. مه لا رووی بو لای و سه ردانی
 کرد، پاش ماوه یه ک قسه و یاس چوو ه سه ر یاسی یۆحانان
 که هاوڕینی هه ردووکیانه.

فه تاح زۆری له خۆی کردوو ووتی:

هیچ رووناکیه کت به هۆی یۆحانانه وه به ده ست
 هیناوه.....؟

مه لا چه مه سه عیش نه وه ی له دلیا هه بوو هینایه ده ره وه،
 فه تاح به م هه واله خو شه زۆر

دل خو ش بوو و لیبی پرسی:

نایا بیرت کردۆته وه لهو هه موو گیرو گرفت و ته نگ و
 چه له مانه ی به هۆی ئەم بریاره وه دیته ریگات، تو ئاماده ی
 واز له خیل و کهس و کارت بهینیت، واز بهینیت لهو
 خو شه ویستیه ی له دلی ئەوانا هه ته، ههروهها گه ر پیتوبست
 بوو به جتیان بهینیت؟ ئەگه ر ئاماده نیت بو ئەم شتانه
 هه مووی، وا باشته ره له مه سیحی یه ت دوور که ویته وه.

دوای ئەم ناگاداری کردنه وه پر مه ترسییه ی فه تاح، مه لا
 ووتی:

نه خوشه و یستیم لای کس و کارم، نه نهو خیر و خیرانه
لهم دنیا یه وهری نه گرم، نه ترسم له کوشتن، نه مانه هه موری
ناتوانن وام لی بکهن واز له عیسا بهیتم، نهو رزگار کرد
رتبهری منه.

فه تاحی بازرگان بهم بروانامه بههیزه ی مهلا خوشی و شادی
کهوته دلپهوه و ههستا ههندی پهرتووکی پیشککش کرد
ووتی:

نه مه دیارییهکی زور به سووده، به ووردی بیخوتنه رهوه.

نهویش پهرتووکه کانی وهرگرت به لام نه یوایه له شوئیتیکی
باشا بیان شارپتهوه، نهوهک کاکهی برای بیبیتیت و
له گه لیا گیروگرفتی زیاتر دروست ببیت. زور له
مه سیحیه کانی شار به مه لایان ووت، ههر کاتیک بیهویت
نه توانیت سهردانی ماله کانیان بکات و ههروه ها لایان
بیتیتتهوه تا بی ترس وه به نازادی بهرده وام بیت له سهر
خوتندن و لیکولینه وهی خوی. مهلا سوودتیکی چاکی لهم
یاریده دانه وهرگرت.

ههرچه نده مهلا حه مه سه عی لای براهی هیشتا دانی بهوه دا
نه نابوو که نه م باوهری به عیسا هیناوه، به لام نهو گوپان
کاریانه ی له ژبانی نهودا رووی دابوو، وای له کاکهی برای
کرد ههست بکات بهوه ی نه م برایه ی ههندی برپاری تهواوی
بو خوی داوه، چونکه ئیستا وه کو جارن له قورعانا
ناخوتنیتتهوه و نوپژه کانی ناکات.

کاکه له گهڼ چهند هاورپييه کيا هه و ليدا به زورهملي وا له
براکه ی بکات وه کو جار ان بهردهوام بیت له کاری تاینی
خویدا. هندی جار به هه ره شه یا به زهم کردن و ره خنه

گرتن له مهسیحیه کان و به کار هینانی ووشه ی (مهسیحیه
سه گه کان)، هندی جار ی گهش به لیدان و تازاردانی.
جارتکیان رازیان کرد بیت له گه لیا نا بۆ لای شیخیک که
ماوه ی چل رۆژ بوو له خه لوه تا بوو و به رۆژو بوو، ووتیان
نهم کابرایه چی نهیینی دل هه یه هه مووی نه زانییت و نه ی
خوینیتته وه.

کاتی شیخ چاوی به مه لا حه مه سه عی کهوت دوا ی قسه
کردنیکی زور کورت به دهنگیکی رهقی بهرز ووتی:

هه ورتکی تاریک سه ری دلتی گرتوه چونکه تیکه لای
کافران بوویت، تاگات له خۆت بیت، دورکه وه ره وه له و سه گه
کافرانه، مه حاله نهم ئیشه نه تبا بۆ ناو تاگر.

پاش نه وه ی گيروگرتی مه لا زور بوو، مه ترسی بۆ ژبانی
زیاتر بوو. ویستی له شار رابکات به لام رتگه و پلانه کانی
ناشکرا نه بوو و سه ری نه ته گرت. زور جار بار و دۆخه که
ته ماعی نه خسته بهر تاوهک واز له مه سیحی یهت بهییت،
به لام بیرکردنه وه ی له نه نجامی دهرونی و روحی نه بووه
به ره له ست بۆ نه وکاره. له م نیوانه دا چهند نامه یه کی بۆ
قه شه یوحانان نووسی به لام هیچ وه لامیکی پی
نه گه یشته وه. رۆژتکیان ئیمامی جومعه بانگی کرد و پتی
ووت:

ئەمەدوئیت ھەندى شت لەبارەى مەسسىحى بەتەوہ بزانم،
کتىبەكەيان بىتە و ئەو شتانەم نیشان بەدە ئەوہى باش لىنى
تىگە يشتوئیت. مەلا ھەمەسە عىش ھەستا و ئىنجىللىكى بە
زمانى فارسى لەگەل خۆى برد بۆ لای ئىمامى جومعه و
سەرنجى بۆ ھەندى لایەنى ئىنجىلەكە راکىششا. دواى ئەمە
لە جارى دووھەمدا ئىمام پىتى ووت:

لەم كتىبەدا ھىچى وا نابىنم كە سەبەبىك پىت بۆ رقى
موسولمانان لە مەسسىحى.

مەلا بەم قسەيە زۆر دل خۆش بوو، بەلام نەى ھىشت ئەم
دل خۆشەيەى زۆرى بەسەرا بپروات، ھەلەيەكى گەورەى كرد،
ئەویش ئەوہ بوو كە ئەيھىشت يەزدان خۆى بدوئیت و ھەلسو
كەوت بكات. دەست بەجى خىرا پەرتووكى (مىزانى
حەقى) لە نوسىنى (فاندەر)

برد بۆ ئىمام، پەرتوو كەش لىكۆلپنەوہى توند و تىزى
تىايە بۆ ئىسلام. ئەمە زۆر رقى ئىمامى ھەستان و بربارى
دا ئەو پەرتوو كە بەدرۆ بخاتەوہ. دواى چەند رۆژىك، لە
مزگەوت، بلتاوى كەردەوہ كە گوايە مەلايەكى بەرىز ئەم
پەرتوو كەى بۆ ناردەوہ تاوہك وەلامى ئەو شتانە بداتەوہ كە
تىايا نووسراوہ.

لەگەل ئەوہدا كە ئىمام حەزى لە ناو دەركردن و حەزى لەوہ
بوو باسى بكرى، كەبراىەكى زۆر رۆح سوک و باش بوو.
چەند جار ئاگر و رقى خەلكى بەرامبەر بە مەلا ھەمەسەى
سارد كەردەوہ سەرەراى بەرھەلستى خەلكەكە و حاكىمى

شاریش. جارتیک هه ندی کەس هاتن بۆ لای بۆ مالهوه
تاوهک فه توایهک ده رکات بۆ کوشتنی حه مه سه عی، به لام
ئه م لییان توپه بوو و ده ری کردن.

له و به یینه دا مه ترانیکی کاتۆلیکی ناو دار هات بۆ شاری سنه
ناوی (مارشه معون) بوو، ته مه نی هه شتا سال بوو،
مرۆقیکی زۆر ساده و ساکار بوو، زانین و زانستییه کی قولی
له په رتووکی پیروژا هه بوو. مه لا حه مه سه عی زۆر جهزی کرد
نزیک بپته وه لئی، به لام شتیکی ئاسان نه بوو بۆی به روژی
روناک بروات بۆ کلێسه و سه ری لی بدات. ناچار له
دهرگای پشته وهی کلێسه که وه به دزیه وه خۆی نه کرد به
کلێسه که دا یا به سه ر دیواره که دا نه هات، جاری واش هه بوو
بێ نه وهی گوپی باتی به دهرگای ده ره وه دا نه هاته ژووره وه و
نه چوو بۆ لای.

مه لا حه مه سه عی کاتیکی زۆری به سه ر برد بۆ خویندنه وهی
په رتووکی پیروژ به زمانی عه ره بی و سریانی به یه که وه
له گه ل مارشه معونا. حه مه سه عی ماوه یه کی که م بوو باوه ری
ته واوی به عیسا و به په رتووکی پیروژ هینا بوو، ئه م
کاره ش له ئینجیلا پیتی نه وتیری (له دایک بوونه وهی تازه)
یا (له دایک بوونه وه سه ر له نوی)، چون منالیک تازه له
دایک بووبیت. هه موو ئه م که سانه ش پتویستیان به
یارمه تی و رینمایی کردن و خۆراکی رۆحی هه یه بۆ نشونما
کردن و گه وه بوونیان. حه مه سه عیش لیته دا سوودیکی
زۆری له فیکردنه کانی مارشه معون وه رگرت.

پاش ماوه یه ک ئیتر کاتی نه وه هات کۆتایی بیت به م

په یوه نډی و یه کتری بینینه. روژتیکیان کاتیک مهلا
حه مه سه عی چوو بو لای مار شه معون، سهیری کرد خدریکه
خوی کوته کاته وه بو به یانی بو رویشان.

مهلا بریاریدا شار به جیبه یتیت و رایکات، به یانی زوو
هه ستا و به پی که و ته ری به هه مان ریگادا نه وهی
مار شه معون گرتبویه بهر. پی پریاسکه و هه گبهی تان، پی
جل و شتی پتویست، له گیرقان و باخه لیشیا بیست و
پینج تمه ن زیاتری پی نه بوو، به هیوای نه وهی بگات به
مار شه معون.

دوای نه وهی پانزه کیلومه تریکی به پی بری، بووی ده رکوت
ئیترا ناتوانیت مار شه معون بگریته وه، وا ده رنه کهوت نه و له
نیوه شه وا که و تبیتته ری. ناچار وهرچه رخا و به هه مان
ریگه دا گه رایه وه، دل تنگ و برسی، هه ردوو پی بریندار،
پی کانی نه وهنده بلقیان کردبوو تا ماوه یه ک به شه له شه ل
نه رویشته بهر توه.

زستان هات، ترسی مهلا حه مه سه عی زور تر بوو،
چه وسانه وهی له ماله وه به دهستی کاکه ی برای، به شیوه یه ک
په ره ی سه ند زیاتر بوو له سنوری دان به خودا گرتنی نه و.
روژتیکیان کاکه و حه مه سه عی له ماله وه دانیشتبوون،
دراوسیه کیان کتیبیکي ده ست نووسی نیسلامی پی بوو،
باسی له دایک بوونی محه مه دی پیغه مبه ر و جویرائیل و
ناده م و حه وا و مر به می نه کرد. کابرا کتیبه که ی دا به مه لا
حه مه سه عی بو ی بخوینیتته وه، له کاتی خویندنه وه دا کاکه
زور شانازی کرد به پیغه مبه ره وه که وا پیغه مبه رتیکي سه ر

لییره دا همه سه عی بی ته وهی بترسیت، پیشنیاری نه وهی
 کرد بو کابراکه، نه گهر بیت و بیه ویت، با به به که وه سه پیری
 پهرتووک و سه رچاوه یه زدانیه کانی که بکن تا بزانی
 له پاره ی له دایک بوونی محمه دده وه چی نووسراوه . بو نمونه
 پهرتووک ییروژ نه وهی زور له پیش قورعانه وه هاتوه .

کابرای دراوسییان بهم پیشنیاره قایل بوو، به لام کاتی
 کاکه نه مه ی بیست، به توره ییه وه هه لسا و په لاماری
 تفهنگه هه لواسراوه که ی خوی دا و ناراسته ی همه سه عی
 برای کرد، همه سه عی بی دهنگ راوستا و هیچ جوله ی بو
 نه کرد، کابرای دراوسییان به خیرایی خوی دا به سه ر دهستی
 کاکه دا و تفهنگه که ی له دست سه نه وه .

لییره دا مه لا به ته واوی بو ی ده رکه وت که له شاری سنه
 بیجگه له ترس و ریسوا کردن

هیچ شتیکی که ی بو نه ماوه ته وه، باشه نه م ته بیت چی
 بکات؟

هر له م کاته دا کاکه ی برای خهریکی ناماده کردنی شتی ژن
 هینان بوو، مه لا همه سه عیش له دلی خویدا وا بیری
 کرده وه، گهر کاکه زوو ژنه که ی بهینایه، نه وا که متیک
 خهریک نه بوو به ژنه که یه وه و توژیکیش نه وی له بیر
 نه چوه وه، به لام کاکه خوی به قده ر همه سه عی په له ی نه بوو
 له ژن هینانه که یدا .

مهلا دیسانهوه بیری له راگردن نه کردهوه، بهلام نهوه تا دوو
ههولدانانی راگردن ههردووکیان سهری نهگرت، کهوانه بو
ژیان له ماله کهدا له گهل کاکه ههردیهک ریگا ماوه، نهویش
نهوهیه راستی هه موو شتیک به تهواوی به کاکه ی برای
پلئیت..... نهک له بهر نهوهی کاکه شته که نازانئیت،
به لکو له بهر نهوهی کاکه خوی گیل نه کرد له باوهری تازهی
براکه ی.

مهلا پاش نهوهی به ووردی شته کانی لیکدا یه وه، بیری
کرده وه له قورعان که فرمانی داوه به تیروگردن و گوشتنی
نهو که سهی دینی ئیسلام به چی نه هیلتیت و باوهری به ریگا و
تاینئیکی که نه هینئ. لیره دا نه م باوهری وا بوو که نه بیئت
روژتیک له روژان به دهستی کاکه ی برای پکوژرئیت، نهوه تا
بو ماوه یهک نه چی روژانه به رهنگاری مردن نه بیته وه، جا
به مه نهو په ندهی بیر که وته وه که نه لئیت:

دوای رهش، رهش تر نیه.

حه مه سهعی بریاری تهواوی خوی دا به وهی لای کاکه ی برای
دان به هه موو شتیکا بنئیت، بهلام به شیوهی نووسین،
نهوهک کاکه له کاتی قسه کردنی نه ما بورکانی رقی
بته قئیت. بو نه م کارهش ههستا نامه یه کی نووسی بو
براکه ی، وهک چون نامه ی مال ئاواپی نه نووسرئیت. نامه که ی
به م جوړه دهست پی کردبوو:

مه زنی بو یهزدانی داناو بی شه ریک، نهوهی نابینرئیت،
نهوهی خهلاتی خوی نه به خشئیت به وانه ی ژیاننی خویانی

پیشکش ته کهن..... مانه وهی من لهم شاره دا شتیکی
مه حاله..... گهر ته شم کوزی بهر له وهی بیر و باوه ری من
بزانیته، خوّم به شه هید ته زانم، چونکه

دلنیام له وهی به زدان له باره گای خویدا وهرم ته گرتت. گهر
وازیشت لی هی نام، ته و تا من مایم خزمهتت ته کهم.....
له کاتی رق و توره بیته داوای سه لماندن و هوی گوریسی
باوه رم لی مه که..... بو ماوه یه که ته چیت بووم
به مه سیحی..... باش ته زانیته خه لک چون بیر له من
ته که نه وه..... مانه وهم لهم شاره بو ماوه یه کی که
ترسی هه یه بو ژیانم.

حه مه سه عی به نووسیته ته نامه یه، به دهستی خوئی
حوکمی کوشتنی بو خوئی ده رکرد. له نیوان ترس و هیوادا،
بو ماوه ی چهند روژتیک ته م دینامیته خه تهره ی له بهر
باخه لی خویدا هه لگرت. شه ویتیک کاکه و مه لای برای له
مالی خو بان له گه ل دراوسیته کیانا دانیشتبوون خه ربکی
قسه و باس بوون، قسه هاته سهر باسی دین، کاکه و
میوانه که دهستیان کرد به ره خنه ی بریندار کهر، به شتوه یه کی
وا حه مه سه عی نه یته وانی له ژووره که بمینیتته وه و ژووره که ی
به جی هیشت.

رویشته کهوت به سهر زه ویدا و دهستی کرد به نوپژ کردن و
پارانوه له به زدان تاوه که لهم بار و دوخه ئالوزه دا
ریگایه کی پیشان بدات.

پاش ماوه یه که هاته وه ژووره که و نامه که ی ده رکرد و دایه

دهستی کاکه‌ی برای. در اوستیکه‌یان به گۆرینی ره‌نگی دهم و
چاوی کاکه‌دا و به له‌رزینی ده‌ستیدا، هه‌ستی به شته‌که کرد
و خیرا نه‌وتی به جیه‌تشت.

هه‌ردوو براکه له ناوه‌وه قولپیان نه‌دا، کاتی کاکه باش
سه‌یری نه‌و رسته‌یه‌ی کرد که داوای لی نه‌کات و تکا
نه‌کات، له کاتی رق و توره‌ییدا داوای سه‌لماندن و هوی نه‌م
گۆران کاربه‌ی لی نه‌کات، هه‌ستا و چوو له‌ی چرای
ژوو‌ره‌که و له رقا قاقه‌زه‌که‌ی سووتاند، نه‌مه‌ش شتیکی زۆر
باش بوو بۆ مه‌لاحه‌سه‌عی. ئیستا نه‌و نامه‌یه‌ی تیایا به
خه‌تی خوی نه‌ی سه‌لمینیت که نه‌م له‌سه‌ر ریگای نیسلام
ناروات و باوه‌ری به ریگایه‌کی که هه‌یه، سووتا و له‌ناو
چوو.

دوو برا نزدیک به زۆپای ژوو‌ره‌که چوو نه‌ ناو جیگای خه‌وتن
به‌لام که‌سیان خه‌وی لی نه‌نه‌که‌وت، یه‌کیکیان له رق و
توره‌ییا نه‌وی که‌شیان له ترسا. داوای ماوه‌یه‌ک کاکه خوی

بۆ نه‌گیرا و ده‌ستی کرد به‌قسه‌ کردن به‌لام چۆن قسه
کردنیتک. له‌گه‌ل ووتنی هه‌موو رسته‌یه‌کا پله‌ی رق و شیوه‌ی
ده‌نگی زیاتر به‌رز نه‌بووه و بی ده‌نگی بوونی هه‌مه‌سه‌عیش
زیاتر شیتگیری نه‌کرد. له داواییدا به ته‌واوی ده‌نگی لی
به‌رز کرده‌وه و هاواری کرد و ووتی:

ئینسان له‌گه‌ل سه‌گا چۆن نه‌توانیت بری.....
هه‌سته برۆره ده‌ره‌وه. ماله‌که‌یان که‌وتبووه قه‌راغ شار، وه‌رز
وه‌رز زستانه، ئیواران هه‌ر که دنیا تاریک بوو، زۆر جار

گورگی برسی به و ناوهدا نهات بو دوزینه وهی شتیک
بیخوات. همه سه عی له کاکه پارایه وه و ووتی: تاخر
به شه و تیکی ناوها بو کوئی برۆم؟

کاکه: من هه قی نه مەم نیه.

مه لاهه سه عی: بیه له نه م شه و لیره ب، به یانی زوو ماله که
به جی دیتلم.

کاکه: برۆ دهره وه هه ی سه گی مه لعون.

مه لاهه سه عی خیرا جلی له بهر کرد و به و سه رما و
تاریکیه مالی به جیهیشت. چهند که سیک له مه سیحی یه
کاتۆلیکه کان نه ناسی، هه ستا و چوو بو لایان به لام داوای
لیتوردنیان لی کرد، له ترسی نه وه ی نه ک به هوی جیگه
کردنه وه ی له ئیسلام وهرگه راو تیکی وه ک نه و تووشی
گیروگرفت ببن، نه میش تیگه یشتنی خوی دهرخست بو
بارودوخه که یان و هیچ گله بیه کی لی نه کردن. لیره دا پیش
بینیه کانی عیسای بیرگه و ته وه، که تیایا باسی نه و نازار و
دهرده سه ریه نه کات نه وه ی دیته ریگای باوه ردارانی به هوی
باوه ریان وه.

پاشان پیریتیک که له کونا نه م یارمه تی دابوو له نامه
خویندنه وه و نامه نووسینا بوی، دهرگای مالی بو کرده وه و
هینایه ماله وه.

کاکه ی برای به یانی زوو دهستی دایه تفهنگه که ی و له

یه کییک له و دوکانانهی بهرامبهر کلیسهی شماره که بوو،
دانیشت بوو همه سعی برای، وای بیرکرده وه براکهی نهم
شه و چووه بوو تهوی و لهوی خه وتووه. کاتییک لیبیان پرسه
بوچی به خوی و تفهنگیکه وه لیتره دانیشتووه و چی نکات
لیتره؟ له وه نامدا ووتی:

براکه م بوته کافر، لیتره چاره ریئی نه که م بییت و بیکورم.

کاتی خه لکه که دییان برا گه وره ی مه لاهمه سعی خوی و
به تفهنگه وه راوه ستاوه و ده رچوونی مه لاهمه سعی له
دینی ئیسلام بئاو نه کاته وه، ناگاداری یه کیان وه رگرت و
ده ست کرا به ریگه و پیلان دانان بوو کوشتنی. کاکه خوی
ناماده بوو بو کوشتنی براکه ی، به لام ناماده نه بوو براکه ی
بداته ده ست نه و خه لکه تورپه یه تهوی، نه وان بی کورن.

پاشان کاکه به زهیی هاته وه به براکه یدا، هه ستا و رویشت بوو
لای پووریککی که ژنیکی زور زیره ک و عاقل و دل نهرم
بوو، نه میس بوو ته وه ی راویژی پی بکات، هه ردوو کیان به
یه که وه هه ستان و چوون به شوین همه سعی دا بگه رین.

دوای گه ران سه یریان کرد له قوتا بخانه که یه ته وه ی ده رسی
تیا نه لیته وه. لیتره دا کاکه له گه ل براکه ی په یمانی جووره
ناشتبوونه وه یه کیان به ست، به و هویه وه همه سعی دیسان
گه رایه وه بوو ماله وه، نهم جار هیان وه ک مه سیحی یه کی
باوه ردار.

له ناو ماله که یاندا جووره پاراستنیک هه بوو بوو ژبانی نه و،

به نام تهم ترسی زوری له چوونه دهره وه هه بوو، شه وان به
هیچ جوریک نه ته پریشته دهره وه، نه وهک له پر له لایه که وه
په لاماری بدری. حه بیب و فه یزولتا و چند هاورتییه کی
که ی، تازه ترین هه والی هه موو ته و قسه و پلانانه ی دزی
نه کرت، بویان نه هینایه وه بو مالته وه. سه رنجیان بو شته کان
رائه کیشا و ئاگاداریان نه کرده وه بو ته وه ی ئاگای له خوی
بیت.

له به هاری سالی ۱۸۸۱ ز له سه ر داواکردنی چند جاره ی
حه مه سه عی، سنی باوه رداری ئینجیلی له هه مه دانه وه هاتن
بو شاری سنه، بو پلا و کردنه وه ی ووته و ووشه ی ئینجیل.
بینی یان شار ئالوزه و بوئی دوژمنایه تی لی دیت.

له نه گبه تی نه وان خزمهت کارتکی تهرمه تی که بو ته و
سه فهره له گه لیان بوو، هه ندی پاره ی له یه کیک له وان دزی
و شته که که وته پرس و پرس کاری و دادگاوه. کابرا له
دادگادا دانی به دزینی پاره که دا نا و تهم هه والهش چون ئاگر
له پووشی ووشک بهر نه بیت، ئاوها به هه موو شارا پلا و
بو وه، به وه ی تهم مه سیحیانه ی هاتوون ریگه ی راست
پیشانی موسولمان بدهن، خو بیان له ناو خو یانا دزن، به مه
خه لکه که زیاتر ووروژا.

سه ره رای تهمهش، هه والیک به ناو خه لکه که دا پلا و
بو وه وه، گوایه مه لاهه مه سه عی چوه کتیبی قورعانی داوه ته
دهست مه سیحیه کان و حورمه تی ئیسلامی شکاندوه، بو به
پتویسته دهستی راستی بپرریتته وه. دهست به جی هه ندی
کهس به هاوار هاوار و خو شیت کردنه وه رویشتن به ره و ته و

ماله‌ی مه‌لاحه‌مه‌سه‌عی و مه‌سیحیه‌کانی لیتبولان، بۆ گرتنی
تاوانبار. خوا کردی له‌و کاته‌دا برای ئیمامی جومعه‌ی سه‌ه
له‌و ناوه‌ بوو، توانی بئاوه به‌ خه‌لکه‌که‌ بکات و
مه‌لاحه‌مه‌سه‌عیش بباته‌وه بۆ ماله‌وه. له‌به‌ر ئهم رووداوه
ناخۆشه، مه‌سیحیه‌کان هه‌ر سێکیان گه‌رانه‌وه بۆ شارێ
هه‌مه‌دان.

یه‌کێک له‌م پاوه‌رداران هه‌ستی به‌و باروودۆخه‌ پرله
مه‌ترسی یه‌ی حه‌مه‌سه‌عی کرد، بانگی کرد بێت بۆ هه‌مه‌دان
و هه‌ر له‌وێش له‌ باتی مامۆستا کۆنه‌که‌ی که‌ له‌ ناکار گۆچی
دوایی کردبوو، وانه و ده‌رسی بداتی. ئه‌ویش رای کاکه‌ی
برای وه‌رگرت و پیتی ووت:

گه‌رانه‌وه‌م بۆ ئیسلام به‌هیچ شێوه‌یه‌ک ناییت، مانه‌وه‌شم
لیزه‌ یه‌عنی مردن، به‌زه‌ییت پیاما بێته‌وه و وازیینه‌ پرۆم.

دوای ئه‌وه‌ی کاکه‌ ئهم شته‌ی له‌گه‌ل خزمی‌کی خۆیاندا باس
کرد، رازی بوو به‌وه‌ی حه‌مه‌سه‌عی برای پروات بۆ هه‌مه‌دان.

کاکه‌ بریاری دا خۆی سه‌ر په‌رشته‌ی ناردن و ده‌رچوونی
براکه‌ی بکات، تا ته‌یگه‌ینیت به‌و کاروانانه‌ی له‌ نزیک
شاره‌وه‌ تیپه‌ر ته‌بن. دوای نیوه‌رۆ هه‌ردوو براکه‌ ماله‌وه‌یان
به‌جێهێشت، هه‌ریه‌که‌یان به‌ رتیگایه‌کدا، به‌مه‌رجی دوایی له
شوینیک که‌ خۆیان ده‌ست نیشانیان کردبوو به‌یه‌ک
بگه‌نه‌وه. مه‌لاحه‌مه‌سه‌عی به‌ ده‌ستی به‌تال و کاکه‌ش به
هه‌ندی شتومه‌کی پتوبستی براکه‌یه‌وه، ئه‌مه‌ش بۆیه، تا
ئه‌گه‌ر که‌سی مه‌لای بینی به‌ کۆل و باره‌وه‌ نه‌بیتو به

رویشته که ی نه زانریت. لیره دا همه سه عی زور سه رسام بوو
بوو له هه لسوکه وتی کاکه ی برای، نه و نهک هه ر رازی بوو
به سه فهره که ی به لکو نه وه تا یارمه تیشی نه دات بوو در چوون
و ریگ خستن و ره خساندن سیه فهره که ی.

کاتی دوو برا یه کتریان بینی له و شوینه ی دایان تابوو و
ویستیان به یه که وه برۆن، سه پریان کرد ئاوی نه و چه مه ی
نه بیت پیایا بیه رنه وه به هو ی بارانی به هاره وه ئاوه که ی زور
هه لساوه، نه ماتیش نه یان نه ویست به پردیکا بیه رینه وه که
له سه ر نه م چه مه بوو تا خه لکی نه یان بیتن. ناچار ماوه یه ک
به قه راغی چه مه که دا سه ر و ژووریان کرد تا شوینیکیان
دۆزیه وه، له وه نه چوو بتوانن پیایا بیه رینه وه. کاکه پیتاوی
داکن و خو ی بو هه لکرد و برا که ی دا به کولیا و په رانیه وه
بو به ری نه وه به ری چه مه که، په رینه وه که یان شتیکی و ا ئاسان
نه بوو چونکه ئاوه که یه جگار خو ربوو.

همه سه عی دوا ی چند سالتیک له نووسینه کانی خویدا
نه نووسیت:

کاکه ی برام به م ئیشه پر له خوشه ویستیه ی، مه ره می
خسته سه ر هه موو نه و برینانه ی تیاما دروستی کرد بوو. نه و
یاده تا ئیستاش هه ر له خه یالمایه، کاتیک که بیری لی
نه که مه وه، فرمیسک نه رژیته ناو چاوم.

دوو برا ده مه و ئیواره که یشتنه کاروانه که. مه لاهه مه سه عی
به ریزه وه دهستی کاکه ی ماچ کرد و ئینجا نه ملا و نه ولای
ماچ کرد و به چاوی فرمیسکاویه وه خواحافیزی لی کرد،

کاکه وورده وورده لیتی دوور کهوتتهوه پتی نهوهی هیج بلینت.

کاروانه که له نیوه شهودا کهوته ری به بی راوهستان ههتا
دنیا رووناک بووهوه و روژیان لی ههلههات، دوایی
راوهستان تا کهمی پشووه بن و نانی بهیانی بخون، پاش
ماوهیهک کاروانه که کهوتهوه ری و همهسهعی وورده وورده
ترس له دلیا کهم نهبووهوه و ههستی به ناسایی بوونهوهی
دهرونی نهکرد..... بهلام له پر نهه خهوه خوشهی لی تیک
چوو، سهیری کرد کاکهی برای و حهیبی هاوری و
خزمیتکیان که ناوی کهرهمه بهپی دین بهرهو لای نهو، کاتی
نهوانی دی ترس وهک بروسکه بهههموو لهشیا هات.

کاکه لیتی نزدیک بووهوه و دهستی گرت و بردیه نهولاهه و
پتی ووت:

خه لکی شار ههموو ووروژاون و چوون بو لای حاکمی شار،
نه لین نه بی بگه رپتهوه..... نه گهر نه گه رپتهوه ماله که به
سه ر براهیا نه روخین..... برام بهزه یشت به منا بیتتهوه،

وهه به بگه رپینهوه..... داوای عهفو بکه..... بگه رپرهوه
بو ئیسلام..... له بهر ژیانی خوت، له بهر ژیانی
منیش.....

لهم کاته دا حهیب و کهرهمیش هه مان شت داویان لی کرد
بو نهوهی بگه رپتهوه. همهسهعی له باس و بیبری
که رانه ویدا بوئی مردنی نه کرد، رووی تیکردن و ووتی،

ہمکوڑن لیٹرا..... خوتان ہمکوڑن..... من ناگہریمہوہ...
بہ ہیچ شیوہیہک ناگہریمہوہ و وازلہ باوہری خوشم ناہینم،

لیٹرہدا کاکہ دل تہنگی و غہمباریہکی زور دایگرت، حہیب
دہستی حہمہسہعی گرت ویستی رایکیشیت، تہویش خوی
خستہ بہر پیتی کاکہ و ہاواری لی کرد:

ہہرئیستا لیٹرا ہمکوڑہ.....

کاکہ وک دوا ہول دانیک، دہستی دایہ کولہکھی
حہمہسہعی تہوہی پرتووکہکانی تیابوو، ہہلیگرت و
رویش، تہویش بہ پارانہوہوہ دواہی کہوت و پیتی ووت:

ہہموو شتہکانم بہرہ، بہلام ئینجیلہکہم بہرہوہ.

دواہی تہوہی کاکہ گوئی بو تہم داواکاریہ رانہگرت،
مہلاحہسہعی گہرایہوہ بولای کاروانہکہ. کاتی کاکہ
زانی نہخیر تہمہش سوودی نیہ، شتہکانی لہ سہر زہویہکہ
بو دانا، کہ ہات شتہکانی بیات، دہستی کردہ ملی و
دوایش رووی وەرگیترا و لہگہل حہیب و کہرہم ملی ریگای
گرت بہرہو سنہ بہلام بی تہوہی ثاور بداتہوہ.
مہلاحہسہعی لہولاوہ بی تہوہی بیہلئت خہلکی
کاروانہکہ پیتی بزانی، گربانیککی چاک بوی گریا.

کاتی ہاتہوہسہرخوی لہ دلی خوبا ووتی:

سہیرکہ براکہت بہ دل شکاوی گہرانہوہ..... کتی

ئه زانیته به دهستی ئه و توپه و توندیره وانه چی به سه سه
دیت.... ؟ کئی ئه زانیته خۆت چیت به سه سه دیت له
همه دان.... ؟ ههسته واز له م باوه ره بینه..... بزی
بوخۆت به ئاسودهیی و بی موشکله.

لیره دا گوپانیکی زۆر سهیر به سه ربا هات، وهک دهنگی له
ناوه روکیا ئه م ووتانهی عیسیای بو بلی: گهر یه کیک بینه
لای من و من له هه موو شتیک گرن گتر نه بم لای، له باوک
و دایک ژن و منال و خوشک و برای، بگره له خوشی، ئه و
ناتوانی قوتابی من بیت (مزگینی لوقا)

له باوک و دایک له ژن و منال و خوشک و برای، بگره له
خوشی، ئه وادیسان هه ر ئه و دهنگه: کهس دایک و باوکی و
ژن و منالی و خوشک و برای و مال و کیتلگهی خۆی به چی
نه هیشتوو له بهر من و هه ر له م دنیا یه دا سه د ئه وه ندهی
وه ر نه گرت بیه و وه و له داها تووشا ژنیانی
جاویدانی..... (ئینجیل مەر قۆس) حه مه سه عی به مه
توانا و هیزی تازهی وه ر گرت و به رده وام بوو له
سه فه ره کهیدا.

بو روژی دوایی کاتی کاکه گه پرایه وه بو ناو شار، هه ندی
خه لکی توپه و توندیره و لپی کۆمه ل بوون و به هه ره شه
لیکر د نه وه پتیان ووت:

ئه زانین بو حه مه سه عیت نه هینا یه وه و هیشتت
بروات..... به ریشو هت..... ئه جنه بیه کان پارهیان
داو یته تی.....

ئىنجا كۆمەلەكە بەيەكەوۈ بېرىياندا مائەكەي كاكە
بىروختىن. حاكىمىش ئەگەر ئىمامى جومعە تەبىوايە، بۆ
ھىتوئاش كۆرۈنەوۈي خەلەكەكە خەرىك بۆۈ بېرىيى روخاندنى
مائەكە و دوورخستتەوۈ و دەر كۆردنى كاكە بەدات. لىرەدا
ئىمامى جومعە بە حاكىمى ووت:

جەنابتان ئاگادارى ئەو شتەن كە مەلاخە مەسەئى بۆ زانين و
زانىيى لە بارەي مەسسىحىيە تەوۈ يارمەتى منى ئەدا،
ئىستاش من خۆم ناردوۈمە بۆ ھەمەدان تاۈەكو زانىيى
زىاتر لە سەر ئەم باسە بە دەست بەيىتتە. ئىتر كاكە ھىچ
گلەيى لە سەر نىيە.

كاكە لىرەدا بەم فىلە رزگارى بۆۈ بەلام خەلەكەكە زۆر داخ
لە دل بۆۈن بۆ دەرچوون و دەرياز بۆۈنى ھەمەسەئى. چەند
كەسىك ھەستان و داوايان لە كاپرايەك كۆر بە ناۈي
فەيزولئاۋە ئەمىش كاپرايەكى سوار چاك بۆۈ، تاۈەك پىروات
و سۆراغى ھەمەسەئى يان بۆ بگات و بە زىندوۈيى بى يى
بە مردوۈيى بۆيان بەيىتتەوۈ.

كاتى فەيزولئاۋە خۆي ئامادە ئەكۆر بۆ ئەم كارە و ئەيۈست
پىروات، كاپرايەك بە ھەناسە بىركىتۈ ھات و داواكارىيەكى
خىراي بە فەيزولئاۋە راگە ياند، ئەم داواكارىيەش لە شىخى
سەرەك خىلى فەيزولئاۋە خۆبەوۈ ھاتبۆۈ. داۋاي ئەوۈي لى
ئەكات، بە پەلە پىروات بۆ دىيەك لە دىكانى خۆيان، ماناي
ئەم كارە بە تەواۈەتى داۋاي ئەخات و ناتوانىت بە
كاروانەكەي مەلا بگات. مەلاخە مەسەئى پاش پىنج رۆژ
گەيشتە شارى ھەمەدان.

بهشی چوارهم له ههمهدان

دوای گه‌یشتنی مه‌لاحه‌مه‌سه‌عی بۆ ههمهدان، په‌یوه‌ندی کرد
به‌و قوتابخانه‌یه‌ی تایبه‌تی بوو به‌ باوه‌رداران‌ه‌وه، ههن‌دیگ
له‌و که‌سانه‌ی ئه‌رکی ب‌ئاو‌کردنه‌وه‌ی ووشه‌ی په‌زدانیان
خستوته‌ سه‌ر شانی خۆیان، له‌ مه‌سیحی و ئه‌رمه‌ن و جوله‌که
به‌ مه‌سیحی بووه‌کان، له‌م قوتابخانه‌یه‌دا ئه‌یان خوتیند.
حه‌مه‌سه‌عی لی‌ره به‌ ئازادی هه‌لسوکه‌وتی خۆی ئه‌کرد و
له‌گه‌لیانا په‌یوه‌ندی ئه‌کرد.

زۆر جار مه‌لا هۆنراوه‌یه‌کی له‌ هۆنراوه‌کانی (جامی)
شاعیری بیر ئه‌که‌وته‌وه و له‌ دلی خۆیا ئه‌یووته‌وه، ئه‌وه‌ی
تیایا ئه‌لیت: ئه‌ی په‌زدان، من به‌خه‌به‌رم یا خه‌و ئه‌بیتم...

مه‌لا دوای ماوه‌یه‌ک جلیکی ئه‌رمه‌نی له‌به‌ر کرد و میتزه‌ره
سپیه‌که‌ی سه‌ری گۆری به‌ شه‌پقه‌یه‌کی ره‌ش، سه‌ره‌ به
مووس تاشراره‌که‌ی هه‌شته‌وه بۆ ئه‌وه‌ی قرشی سه‌ری پتی و
له‌گه‌ل هاورتیکانیا به‌ شتیه‌یه‌کی که‌ی جیاواز ده‌رنه‌که‌وتیت.
حه‌مه‌سه‌عی له‌ مه‌لاحه‌مه‌سه‌عیه‌وه بوو به‌ میرزاچه‌مه‌سه‌عی.
هه‌موو به‌م شتیه‌یه‌ بانگیان ئه‌کرد، وه‌ک ریتلیگرتنیک.

له‌م کاته‌دا مه‌سیحی‌یه‌کی تازه‌ هاتبوو بۆ قوتابخانه‌که‌،
حه‌مه‌سه‌عی وه‌ک مامۆستایه‌ک ده‌رسی زمانی فارسی پتی
ئه‌وته‌وه، ئه‌ویش به‌رامبه‌ر به‌مه‌ له‌ خوتیندنی ئینگلیزی و
په‌رتووکی پیروزا یارمه‌تی ئه‌دا. حه‌مه‌سه‌عی ویستی بۆ

هیتانه دی ئەو داواکار بەی لە ئینجیلدا هاتوو و نووسراوە،
لە ئاوەڵکیشریت، بەلام مەسیحی یەکان لەو کاتدا لە
ترسی دروست بوونی گیروگرفت، بەرامبەر جیبەجێ کردنی
ئەو کارە راوەستان.

ئەم ماوەیە زۆر کورت بوو، هەر لەو سەر دەمدا برای شا بوو
بە پارێزەری هەمەدان، ئەمیش گابرایەکی خراب و
بەزەبڕۆزەنگ بوو، بە ئاویانگ بوو لە دل رەقیدا. لێرەدا

ترس کەوتە دلی ئەرمەنێه کانهوه، ئەوان وا بیریان کردووه که
بەهۆی تیکه‌لاو بوونی هەمەسه‌عیه‌وه تووشی گیروگرفت بین
و ئەوه بکریت بە هۆیه‌ک و بەهانه‌یه‌ک بۆ ئازار دانیان.
لەبەر ئەوه هەموو بە گشتی داویان لە بەرتووبەری
قوتابخانه‌که کرد بۆ ئەمە بە کاریک هەلسیت و شتیک
بکات.

هەمەسه‌عی هەستا و سەری تاشی و جلی وەک جاری جاران
لەبەر کرد، ئەمەش شتیکی راست بوو لەوه‌وه که بە قسه‌ی
مەسیحی یەکان بکات چونکه ئەوان باش ئەیان زانی چی
باشتره بۆ شتووی هەلسوکه‌وتی ئەو لەو ناوچه‌یه.

ئەو بۆ ئەوه‌ی دەریخات که ئەتوانیت لەگەڵ شتووی ژبانیان
پروات و بیر لە ئیسلام ناکاته‌وه، بە ته‌واوه‌تی تیکه‌لاو بە
هەموو ئەرمەنیه‌کان بوو، باوەردار و بی باوەر. هەندی
ئەرمەنی بانگیان کرد بۆ مە‌ی خواردنه‌وه، ئەویش رازی بوو
و چوو لەگەڵیان، ئەوه‌نده‌ی پینه‌چوو فیتری خواردنه‌وه بوو و
ئە‌ی‌خواردنه‌وه بی حساب کردن و بی دانانی سنوریک بۆ

خۆی. هەر لەم کاتانەشا پەییوەندی لەگەڵ کەسانی موسوڵمان
نەکرد، لەگەڵ مەسیحی یەکان مەسیحی بوو و لەگەڵ
موسوڵمانانیش موسوڵمان. باوەری لە هیچ کاتیکی ژبانییدا
ساردی وەک ئەم ساردیە ئیستای بەخۆیەوه نەدی بوو.
شپۆهی وەلام دانەوهشی بوو ئەو نامە و داخوایانە لە
شاری سنهوه بۆی ئەهات بوو ئەوهی بگەریتەوه بۆ ئیسلام و
بۆ مالهەکی خۆی، ئازایەتی و باوەریکی وای تیانەبوو
شایان بە باوەر و رێگای مەسیحی یەت بی.

پرسیاری ئەوهی لەخۆی ئەکرد، ئایا ئەو بیرە ئیسلامیەکی که
ئەلێت عیسا مەزنتەر بووه لەوهی خۆی تووشی روورهشی لە
خاچدان و ئازار بکات شتیکی گونجاو نیه؟ ئەو خواستی
ئەوهبوو که ئایەتەکانی ناو قورئان ئەوهی باسی لە خاچدانی
عیسا ئەکەن راست بن: نه کوشتیان، نه لەخاچیاندا بەلکو
وایان بوو دەرکەوت. سورەتی ئافرەتان ئایەتی (۱۵۶)

پایزی سالی ۱۸۸۲ ز سێ مەسیحی باوەردار هاتن بۆ ناو
کۆمەڵەی باوەردارانی شاری هەمەدان. داوایان لە
هەمەسەعی کرد دەرسی زمانی فارسیان پێ بلێتەوه،
بەرامبەر بەمه

یەکیک لەم سیانە که دکتۆر بوو، خێزانەکی هەستی بە
ئەرکی ووتنەوهی دەرسی ئینگلیزی بە هەمەسەعی.

لەگەڵ دەست پیکردنی بەهارا کەرەسه و بابەتی ئیشی
دکتۆرەکه گەشت و لەشاری هەمەدانا عیادەکی خۆی کردەوه.
لەولاشهوه هەمەسەعی پیشکەوتنیکی باشی لە زمانی

ئینگلیزیا كوردبوو، كهواته ئىستاتىم زمانى كوردى،
فارسى، سربانى، عەرەبى و كەمىك ئىنگلىزى نەزائىت،
لەبەر ئەمە دكتورەكە لە عىادەكەى خۆيا وەك وەرگىر و
يارىدەدەرتىك دای نا.

رۆژتىك لەو رۆژانەدا، حەمەسەعى بە رىكەوت ھۆنراوہىكەى
قەشەى باوہردارى بەناوبانگ فەرەنسىس زافىہى كەوتە بەر
دەست، ئەوہى كە تىايا ئەلئىت:

ئەى يەزدانم خۆشم ئەوتىت
نەك تەنھا لەبەر ئەوہى لە ئاسمانا لای خۆتەوہ دام
ئەنئىت،

نەك چونكە مردن نادەى بەوانەى خۆشيان ئەوتىت،
ئەى يەزدانم، من بە راستى خۆشم ئەوتىت.
تۆ عىساي منى، بۆ من لەسەر خاچ ھەموو خۆشەويستى
خۆت دەرپرى
لەبەر من بوو كە رازى بووى بە بزمار و رم و لىدان و
دەردەسەرى.

ئازار و ئەشكەنجە و تەننەت مردنىش،
ھەموو ئەم شتانەت بەسەر شانى خۆتا ھانى
بۆ مرۆف، ئەوہى ئەيكرد لەگەلتا دژايەتى و بەربەرەكانى.
كەواتە ئىتر بۆچى تۆم خۆش نەوتىت؟
خۆشەويستىكەى وا، بۆ بردنەوہى ئاسمان نەبىت
خۆشەويستىكەى، لە تاو ترسى دۆزەخ نەبىت
بە تەماعى وەرگرتنى خەلات نەبىت
خۆشەويستىكەى، وەكو خۆشەويستىكەى تۆ وابىت.

ئەم ووشانە زۆر کاری تیتکرد و ناگری باوەری لە دلپا خوش کرد.

شتتیکى كەش زۆر پال پیتوەنەر بوو بوو ئەو، ئەویش سەردانی كاكەى براى بوو بوو لای. لە پایزی سالى ۱۸۸۳ز كاكە هات بوو هەمەدان، زۆر بە گەرمیەوه باوەشى كرد بە حەمسەعی برايا، وا دیار بوو ئەو رقه كۆنەى لە دلا ئەمابى و رازی بىت بەو باوەرە تازەیهى كە براكەى هەیهەتى.

ماوەیه كیان بە یه كەوه بەسەربرد، لە زۆر بابەت قسەیان كرد و دوان، پاش ماوەیه ك كاتى رۆیشتنەوهى كاكە هات تا بەرهو شارى سنه بگەرپتتەوه، بەلام ئەم جارە بە هەستتیکى تازە و بە بىرتیکى تازەوه بەرامبەر بە مەسیحى یەت.

كاكە ماوهى سالتیکى پر لە نا ئاسوودەیی دەرونى لە مالهوه بەسەر برد و بریارى دا دیسان پرواتەوه بوو هەمەدان بوو سەردانى حەمسەعی براى.

كاتى لە هەمەدان بوو ماله كۆنەكەى خویانى فرۆشت، بەلام دوایی پیاوانى ئاینى شارى سنه بریار و فتواى ئەوه یاندا كە ئەم ماله مالى لە دینی ئیسلام وەرگەرپاوتیکە و (مورتەد) ئەبىت دەستی بەسەرا بگىریت بوو سوودی مزگەوت.

ئىتر كاكە ناچار بوو پارەكەى گەرانهوه بوو كرىارى خانووه كەیان و بەم جۆرە خانوو و ناومالیان هەموو لە دەست چوو.

دوکتور سه‌عی و کاکه‌ی برای

هه‌رچه‌نده کاکه زۆر مه‌یلی هه‌بوو به‌لای مه‌سیحی یه‌تا،
به‌لام زۆر گران بوو بۆ ئه‌و، باوه‌ر بکات که پیاویتیکی وه‌ک
باوکی به‌و هه‌موو ریز و چاکیه‌وه رینگای هه‌له‌ی گرتبیت.

زۆر جار همه سه عی نوژی بۆ کاکه ی برای نه کرد تا یه زدان
دلی به ته وای بکاته وه و ریگای راستی پیشاندا ت. نه و
هستی به خوشی و شادیه ک کرد که به ووشه باس ناکریت،
کاتیک رۆژیک له رۆژان گه رایه وه ماله وه و سه یری کرد
کاکه ی برای وا خه ریکی خویندنه وه ی په رتووکی پیروزه.

له دوا ییا کاکه له قسه کرن و هه لسه نگانیدا وای
دهر نه خست که باوه ر به پیروزی و یه زدانیه تی مه سیح
ئه کات، ئیتر نه وه نده ی پی نه چوو پاش ماوه یه ک باوه ری
مه سیحی خوی ئاشکرا کرد.

دوای ماوه یه کی کورت، دوکتوره که ی همه سه عی کاری لا
نه کرد به هوی نه خوشی ژنه که یه وه چوو بۆ تاران، دوکتور
داوای له همه سه عی کرد له گه لیان بچی بۆ تاران. که
همه سه عی گه یشته تاران، به شتیه یه ک تووشی نه خوشی
دیزانتری بوو، مه ترسی مردنی لی نه کرا. له م کاتانه دا که له
جیگادا که وتبوو، بیری ته و ساتانه ی کرده وه که زۆر جار
له گه ل که سانی موسولمانا نه که وته قسه کردنه وه، جاری وا
هه بوو باوه ری خوی دهر نه ته خست و جاری واش هه بوو
ئه یشارده وه، لیتره دا بریاری دا ئیتر له مه ودوا وانه کات.

دوای ماوه یه ک که له نه خوشیه که ی چاک بووه وه، ریکه وتی
زۆری بۆ هاته پیشه وه تاوه ک په یمانی خوی بیاته سه ر. پاش
ماوه یه ک کۆمه لیک مه سیحی باوه ردار بۆ بئاو کردنه وه ی
ووشه ی یه زدان چوون بۆ شاری کرماشان، همه سه عیش
له گه ل قه شه یه کی ئاشوری که ناوی شه معون بوو،
هه ردووکیان به یه که وه رۆیشتن له گه ل ته و کۆمه له دا. له وی

چارى به هه ندى كهسى خهلكى شارى سنه كهوت له وانهى
هاتبون بو كارى بازرگانىتى خويان، همه سه عى زور
شادمان بوو به وهى كه توانى قسه يان له گهل بكات و باسى
عيسا و باوه رى خوى به عيسا بكات بويان.

له كرماشان له كوونونه وهيه كدا كچىكى عه رهب كه له گهل
مه زهه پى كاتولىكى روميدا نه رويشت، تانهى له
همه سه عى داو ووتى:

به موسولمانى بمايتايه وه باشتتر بوو له وهى ببيتته مه سيحى
ئىنجىلى.

همه سه عى: به لام من ئىنجىلى ئىم.

كچه كه به زه رده خه نه يه كه وه: كه واته تو كاتولىكىت.

همه سه عى: نا؛ نه وهش ئىم:

كچه كه: باشه تو چىت؟

همه سه عى: له په رتووكى پىروزا شتىك نيه بلتت
كاتولىك يان ئىنجىلى، من مه سيحىم. ئىتر كچه هيچ
قسه يه كى بو نه مايه وه.

همه سه عى كاتىك له هه مه دان بوو، له و خه سته خانهدى
باوه ردارانى مه سيحى كرد بو يانه وه كارى نه كرد. هه ندىك
كه سانى خهلكى شارى سنه ي بيى، له وانهى نه هاتن بو

چاره سهر کردنی نه خو شه کانیان. له کاتی چاوه ری کردنیانا له
 خهسته خانه که، نه چووه لایان قسه ی له گه ل نه کردن و له
 په رتووی پیرۆزی بو نه خو بندنه وه و هه ندی چاپه مه نی
 مه سیحی نه دانی. له م کاتانه دا بو ی ده رکه وت که کاری
 پزیشکی و یارمه تی بو چاره سهر کردن بابه تیکه باوه ر
 به یه کتری دروست نه کا و رق و تووره بی که م نه کاته وه.
 نه وه تا نه و که سانه ی به هیچ جو ریک گو تیان نه نه گرت و
 قسه یان له گه ل نه نه کرا، ئیستا قسه ی له گه ل نه که ن و
 تاماده شن بو وه لام و پرسیار له باره ی عیسا و
 مه سیحی به ته وه.

به م شپوه یه چه مه سه عی بریاری دا پزیشکی بخوینیت، نه و
 دکتوره ش که کاری لا نه کرد نه م بریاره ی به دل بو و بوو به
 ماموستا و پال پشت بو ی.

پاش ماوه یه ک گیروگرفتییکی که هاته پیشه وه. به پی
 نه وه ی چه مه سه عی ماموستای فارسی مناله کانی قه شه
 شه معون بوو، له ناو نه م خیزانه دا زور به ریزه وه پیشوازی لی
 نه کرا. پاش چند مانگیک چه مه سه عی ههستی به وه کرد
 ره فیه ی کچی قه شه ی خوش نه ویت. ره فیه کچیکی به
 نه خلاق و زیره ک بوو، به لام جی په نه جی نه و ئاوله یه ی به
 منالی گرتبووی که می به ده م و چاویه وه ما بوو. زیره کی و
 رووخوشی و باوه ری نه م کچه کاری کردبووه سهر دلی
 چه مه سه عی. ره فیه ده رچووی دانیشگای فیسک بوو له
 لاهوتا.

له و کاته دا ماموستا بوو له قوتابخانه ی نیراوانی مه سیحی

له شاری همه دان. همه سعی به هینانی هم کچه نهک
تهنها دلشاد نه بوو، به لگو نیشانه یه کی که شی پیشان به
ناسیاوه موسولمانه گانی نه دا که چنده به راستیه وه ریگای
باوه ری مه سیحی گرتووه.

کاتی خوشه ویستی نیوان همه سعی و ره فیه ناشکرا
بوو، گیرو گرفت هاته پیشه وه. یاوکی ره فیه رازی نه بوو،
کابراه کی له ئیسلام وهر گه راو ههستی کچیک کی مه سیحی
بخوازیت، همه نه بیته ئالایه کی سوور بو ئیمامی جومعه ی
شار تا به دهستیه وه بی و رایشه کیتی، همه ترستی زوری
تیایه بو نه و ژن و میرده و دیسان بو دانیشتوانی مه سیحی
له وی. قه شه له ترسی ئالوژی هم شته و له بهر خیزانه که ی
بریری ته واوه تی داو ووتی:

نه خیر، نا، به هیچ جوریک همه ناییت.

دایکی کچه ش دهنگی خسته پال دهنگی میرده که یه وه و
پتی ووت:

کی نه لیت کوره که ناگه ریته وه بو دینی ئیسلام، ئینجا نه و
کاته لومه ی ئیمه نه کریت و سوکیش بو کچه که ت
نه گه ریته وه.

کاتیک نه رمه نیه گانی شار باس و هه والی هم
خوشه ویستیه ی نیوان همه سعی و ره فیه یان بیست،
توره بوون و ترس دایگرتن، ترسی نه وه یان هه بوو نه ک
به هوی هم کاره وه نه وانیش تووشی ناخوشی بن. ناره زایی

خۆبان بۆ قوتابخانه مهسيحى يه كهش ده ربرى چونكه ئهوان
جوړه پشت گيريه كيان هه بوو بۆ كور و كچه كه.
ئه مه نيه كان له وه ترسان گه موسولمانه كان به مه بزانه
له وانده ههستن به كاريكي خراب به رامبهريان، به تايبهت
مالي قهشه له گه ره كيكه كه هه مووى موسولمانن.

له راستيا ئه مانه ترسه كيان بى هو ئه بوو، نه بيسر ابو
موسولمانىكي مه لا له دينى وه رگه راپييت و سه ره راي
ئه مهش به ئاشكرا كچيكي مهسيحى بهيئيت. ئينجا
ئه وانيش ههستان شكاتى خۆبان برد بۆ قوتابخانه
مهسيحى يه كه و داواى ئه وه يان كرد هه مه سه عى بتيرن بۆ
شاريكي كه.

ليته دا هه مه سه عى هه ستى به وه كرد كه مهسيحيه كانيش
وهك موسولمانه كان دژى خواستى راته وهستن.....
به لى پاش ماوه يهك بريارى ئه وه درا كه پروات بۆ تاران.

مهسيحى يه كان له تاران زور ريز و خوشه ويستيان پيشانى
هه مه سه عى دا، به لام ئه وه ندهى نه برد نه خوش كهوت و
كهوته ناو جيگا. هه رچه نده نه خوشيه كه ئازاريدا به لام
كاتيكيشى بۆ دروست كرد بۆ بير كردنه وهى رۆحى و هه ست
كردن به نزيك بوونه وهى له يهزدان. هه ر لهم كاته دا هه ستا
به هه لسه نگاندن و بير كردنه وهيه كى زور وورد له ژيانى
رابوردوى خوى و له داوييا پرسى يارى له خوى كرد، بزانه
شتيكم كرده شايانى راست كردنه وه و پتيويست به دانه وه
بكات؟

ئىنچا بە بىرى تىرى خۆى بىرى كەوتەو كە سالانىك
 لەمە وپىتس لە سنە ھەندى ساپون و كەمى توتنى يەكىكى بە
 ناھەق بردو و نرخەكەى نىزىكەى پىنج تەنىك تەكات. بىرى
 كەدەو لە و پاسەى لە ئىنجىلى لوقادا نووسراو، چۆن زەكى
 كاپراى باجگر دواى باوەر ھىنانى يەك بە چواری مالى
 ئەوكەسانەى داپەو كە بەزۆرەملى لىيانى سەندبوو، جا
 ئەمىش ھەستا و ھەشت ئەوئەندەى نرخى ساپون و توتنەكەى
 نارد بو سە بو فەيزولاي ھاوړى تا پىگەرئىتەو بو
 ئەوكەسە و راستى باسەكەى تىبگە يەئىت.

لە بەھارى سالى ۱۸۸۷ز ئەو دكتورەى ھەمەسەى كارى
 لاكردبوو گەراپەو بو ئىران و ويستى عىادەكەى بكاتەو،
 ھەزى كرد قوتابى و يارىدەدەرى خۆى ھەمەسەى لە
 تارانەو بەئىتەو بو لاي خۆى. ئەرمەنىەكان ئەمەيان پى
 ناخوش بوو، ئەوئىش لە ترسى دروست بوونى گىرو گرفت،
 بەتايبەتى دوا ئەوئەى كە قەشە شەمعون بە ناپەدلىەو
 بىرارى دانى كچەكەى داوو بە ھەمەسەى، بەمەرچى بە
 ئاشكرا خۆى (تەعمىد) بكات واتە خۆى لە ئاو ھەلكىشى
 بە پىتى داواكردنى ئىنجىل، ھەك نىشانە بو لە داىك
 بوونەوئەى.

قەشە شەمعون وای ئەزانى ئەم مەرچە ترس ئەخاتە دلى
 ھەمەسەعیەو، بەلام ئەو بەمە زۆر شادمان بوو، چونكە
 خۆى ئەيوست ئەمە بكات بەلام لە ترسى كەسانى
 موسلمانى توندەر ئەم كارە دوا خرابوو. لە رۆژى ۱۰
 گولانى سالى ۱۸۸۷ز لە كۆبونەوئەى كە ھورەدا
 ھەمەسەى باوهرى خۆى بەتەواوى ئاشكرا كرد و خۆى لە

ئاو ھەلگىشا. بەم شىۋەيە چوۋە رىزى ئەۋگەساندى بە
ئاشكرا ئەم داۋاكارىيە جىبەجى ئەكەن.

دوایی باۋكى رەفېقە رەزامەندى خۆى دەربىرى بۆ شوگردنى
كچەكەى، بەلام كوسپىتىكى كە ھاتە رىگا، ئەۋىش
بەرتىۋەبەرى قوتابخانەكە بوو ئەۋەى ھەمەسەى تىا بوو،
ئەۋ لەۋە ئەترسا گەر ھاتوو ھەمەسەى بكوژرئىت، ئىتر
قەشە شەمعون گوناھى ئەم كارە ئەخاتە سەر ئەۋ، بۆبە
ئامادە تەبوو كارى تەرتىباتى ئەم ژن ھىتانە پكات و
بىخاتە سەر شانى خۆى.

دوای ئەۋەى سالىك بەم شىۋە تىپەرى، قەشە يۆحانان ھات
و جارىكى كەش بوو بە فرىشتەى رزگارى كەر بۆ
ھەمەسەى. لە يەكى لە سەردانەكانىا بۆ شارى ھەمەدان
ئامادە بوونى خۆى دەبىرى ۋەك قەشەيەك ھەستىت بە
تەرتىب كردنى لايەنى ئاينى و ياسايى ئەم ژن ھىتانە. لە
رۆژى چواری مانگى پوشپەرى (يونۆ) سالى ۱۸۸۸ز بە
ئامادە بوونى ھەندى لە دوست و ھاورىيان ئاھەنگى ژن
ھىتانى ھەمەسەى سازكرا.

لە گەرمەى ئاھەنگەكەدا ھەمەسەى چوۋە خەيالەۋە و بىرى
لە دوۋانزە سال لەمەۋبەر ئەكردەۋە كاتى باۋكى لە سەرە
مەرگا بوو، چۆن بە دل گەرمىيەكى سادەى منالى خۆى
دۆغاي كرد (گەر باۋكى ھەرنەبىت بىرئىت با لە مانگى
رەمەزانى پىرۆزا بىرئىت)

خۆ ئەۋا ئىستا ھەمان رۆژى مانگى رەمەزانە كە باۋكى

تیییدا کۆچی دوایی کرد پیش دوایزه سال، همه سه سه عی
خه یالی به مه وه رویشتبوو له کاتیکا که قه شه خدریکی
جیبه جیکردنی ماره کردنه که بوو.

له وهلامی نه و پرسیاره دا که گوايه ئیستا لیرا په یمان
ئه دهیت میردیکی به وه فا بیت بوژنه که ت و خوشه ویستی
به یتی؟ همه سه سه عی چونکه لایه کی خه یالی رویشتبوو،
خیرا وهلامی پرسیاره که ی بو نه درایه وه، ره فیه خیرا له
که له که ی وه شان و همه سه سه عیش کردیه گالته و ووتی:

هه ره له ئیستا وه دهستی درێژ له ماله که دا دهستی نه و
ئه بیت..... هه رچه نده ئاهه نگه که به
ناشتی نه رویشت و هیچ گیروگرفتییکی تیا نه بوو به لام
هه لبراردنی کات و روژه که هه لبراردنیکی باش نه بوو،
روژه که روژی ۲۱ ی ره مه زان بوو

له و روژانه شدا موسولمانانی شیعه یادی شه هید بوونی
خه لیه عه لی نه که نه وه. ئه رمه نیه کان نه ترسان شتیک
رووبدات جا وایان بلتاو کرده وه که ره فیه کچیکی ئاشوریه
و ئه رمه نی نیه، چونکه خه لکه که به هه موو مه سیحیه کیان
ئه وت ئه رمه نی.

کاتی به م کاره زانرا به مزگه وت و ناوبازارا نامه و قاقه ز
هه لئاسرا، تیا یا داوا له موسولمانانی به غیره ت کرا هه قی
ئه م کـاره درندانه بی نمونه یه بکه نه وه، چونکه
موسولماننیک له دین وه رگه راو هه ستاوه به هینانی کچیکی
غهیره دینی خوی.

خیرا کۆمهلتی خه لکی توپه کۆبونهوه و هه ندیکی که دوکانی
داخست و به دهنگه دهنگو هاوار کردلهوه رزانه ناو
شه قامه کان. هه ندیکیان گه یشتنه نه وهی، سویندیان خوارد
هیچ ئیسراحت نه کهن تا حه مه سه عی نه کورژیت.

خواستی یه زدان و ابو که حاکمی شار و ئیمامی جومعه
هه ردووکیان له ناو شار بوون هه ردووکیشیان خویان به
قه رزاری نه و دوکتوره نه زانی که حه مه سه عی کاری لا نه کرد
چونکه دوکتوره که له ریگه ی چاره سه رکردن و
ته ندوروستی هه وه زۆر یارمه تی دابوون، هه روه ها
حه مه سه عیشیان نه ناسی و خوشیان نه ویست. هه ر نه و
دوکتوره خیرا په یوه ندی به هه ردووکیانه وه کردو داوای لی
کردن خه لکه که دا برکینه وه.

کاتی غه لبه غه لب و دهنگه دهنگ نزیک به نووسینگه ی
حاکم بوه وه، خیرا هاته دهره وه بو نه وهی له گه لیانا بدویت و
قسه یان له گه ل کات. هه ر که خه لکه که که میتیک بیدهنگ
بوون که وته قسه و وای دهرخست که نامه یه کی له
حه مه سه عیه وه پیگه یشتوه و شته که به جوړتیکی که باس
ته کات. کاتی حاکم نامه ی له گیرفان دهرکرد، خه لکه که
هه موو بیدهنگ بوون.

خوی واپیشاندا نامه ی حه مه سه عی نه خوینیتته وه،

(..... کی گوئی له شتی واپووه که موسولمان واز له
دینی خوی بینیت و بییت به مه سیحی؟ نه مه راست نیه و
بوختانه بو منی نه کهن.....)

دیسان ووتی: و ابرانم نیمامی جومعهش ههسان شت
نامهیهکی لهم جوۆرهی له حهمهسهی یهوه

پیتگه یشتهوه. حاکم بهم شیوهیه توانی خه لکهک
دامرکیتیتتهوه و بهریتیان بکات، به باوه ریتکی زۆرهوه بهو
پارچه هوۆراوهیهی سه عدی که ئه لیت:

چاکتره سیاسی شتی بلیت که دروست کراوه

لهوهی راستیهک بلیت و بیکاته فهرتنه و ئاژاوه

ئه م شانۆگهریه کو تاییه که ی به پیکه نین هات کاتی برازای
حاکم که زۆر ریزی له حهمهسهعی ئه گرت، گرهوی له گهل
مامی کرد به پاره له سه ره ئه وهی گهر بیت و مامی نیستا
نامه که ئه وهی لیته دا خویندیهوه به دهست و خه تی
حه مه سهعی له گیرفانی ده رکات. دوایش هه ره ئه م برازایه ی
حاکم هه والی ئه م روداوهی به حه مه سهعی گه یانده.

له لایه کی که شه وه نیمامی جومعه به هه مان شیوه ئه و
خه لکهکی که هاتبون بو مزگه وت تا فه توایه ک ده ره هقی ئه م
کافره مورته ده بدریت، دای مرکانه وه و بئاوهی پی کردن.

له م کاته دا ئه رمه نیه کان له ترسا ده رگای ماله کانیا ن له سه ره
خۆیا ن داخستبو و خزابوونه ماله وه، به لام قه شه شه معون
له بهر ده رگای ماله وه دانیشتبوو، نیرگه له که ی خستبو ه
به رده می خۆی و له سه رخۆ وورده وورده مژی لی ئه دا،
حه مه سه عیش ده رونی ئا سو ده ییه کی زۆری تیا بوو، به هو ی

زهبوری ژماره ۹۱ ئەوەی بۆ ئاھەنگی ژن ھیتانە کەسێ
خوتنیدیەو و ناوی نا دیاری یەزدان بۆ روژی ژن ھیتانم.

پاش ماوەیەک رەفیقە ی ژنی ھەمەسەعی ترسی تەواو چوو
دلیەو، ھەموو تاریکی و سیبەریکی لێ ئەبوو یە مروت و
خەلک، بە ھەموو دەنگیک لە خەو رانچلەکا و خەبەری
ئەبوو. زۆر جار کە ھەمەسەعی ئەھاتەو، سەیری ئەکرد
رەفیقە لە پشتی دەرگای مائەوہ راوەستاو و چاوەڕێی
ئەکات. ژنە کە ی زۆر ئەترسا کاتی ھەمەسەعی لە لای مالی
ھاوڕێ موسوڵمانەکانی بۆ نان خواردن ئەمایەو، ئەترسا
لەوہی شتیکی بۆ بکەنە ناو خواردنە کە یەو، بەلام ئەو
دلخۆشی ئەدایەو و ئەو پەیمانە ی بێر ئەخستەو ئەوہی
عیسا دای بە قوتابیەکانی (گەر شتیکی کوشتینەریشیان
خواردەو زانیان پیناگات) مرقس ۱۶

بهشی پینجهم گوانی ناو ئیران و دهرهوه

حه مه سه عی به رده وام بوو له سه ر خوتیندنی بابه تی پزشکی
به بی پشوودان، سه ره رای نه مهش هه ولی نه دا تازه ترین
باسی پزشکی له گه ل نووسینه فارسیه گانی هه رده و
پزشکی ناودار رازی و ئیبن سینا بخوتینته وه.

کاتیک شاره زایی زیاتری په یدا کرد له ئیشه که یدا، زیاتر
کاری عیاده که ی پیدرا. حه مه سه عی بیتجگه له ئیشه که ی
هه لئه ستا به بئاو کردنه وه و باسی ووشه ی یه زدان، نه ک
هه ر له هه مه دان به لکو له لادیکانی ده ورو پشتیشی،
کاتیک به هوی ئیشه که یه وه بو شوینیک پرۆیشتایه. کاری
پزشکی و (ته بشیر) و اتا بئاو کردنه وه ی ووشه ی یه زدان،
هه رده وکیان له گه ل یه کا ریک که وتبوون، نه مهش نه وه ی
نه ویت.

له ناوه راستی مانگی به فران بارا له یه کتی له گه رانه کانیا
چوو بو شاری سولتان ئاباد نه وه ی ئیستا ئاراکی پی
نه وتری، له گه ل مویه شریکی جوله که که نه ویش وه ک
حه مه سه عی بوو بوو به مه سیحی. سوودی له کاته که
وه رگرت و دوو جار چوو بو سه ردانی ئیمامی شار. له جاری
دوو هه مدا ئیمام کومه لی قوتابی لای خوی کو کردبوه وه و
ره خنه ی له په رتووکی پیروژ گرت و ووتی؛ شتیک هه یه
له ته وراتا به پیچه وانیه نه وه وه یه که ئیمه باوه ری پی
نه که یین.

شانست ھەبوو زوو گەرایتەو و لیئە نەبویت، دوای تو
ئیمام خوئی و پانزە مەلا ھاتبوون بوئەو ھەی بتکوژن.

ھەر لە ھەمان سالدا ھەمەسەعی لە گەڵ یەکیک لە
موبەشیرەکاندا چوون بو سەردانی ئەفسەریک، دوای
یەکتەری بینین و ھەندی قسەکردن چوونە سەر باسی دین و
ماوہیەکی باش لەم بارەییەو وەوان. دوای رویشتنیان کابرای
ئەفسەر سوئندی خوارد کە ئەبیت گولەییەک بنیت بە سەری
ئەم کوردە بێ شەرەو. سەرەرای ئەمە ھەستا و مەلایەکی
ناسیاوی ناردە لای حاکمی شار بوئەو ھەی شکاتی لێ
بکات.

روژی دوایی ھەوالدرا بە ھەمەسەعی کە ئەبیت ئامادەبیت
لای حاکم، کاتی ھەمەسەعی ھات بیتە دیوہخانی حاکم، بە
پیتی داب و نەریت لە خواری ژوورەکەوہ نزیک بەدەرگاکە
دانیشت. بەلام حاکم داوای لیکرد بیتە سەرەو و لە لایەوہ
دانیشیت، کاتی دانیشت بەدەنگی بەرز بەجوڑیک ھەموو
دانیشتوان گوئیان لیبیت ووتی:

ئەری نەخوئی دیزانتری بەچی چار ئەکریت..... ؟

لە دواییا بەگویدا چریانی و ووتی: دوینی مەلایەک ھاتە
لام شکاتی لیکردیت، ئەبووت

گوایە تو ھیرش ئەبەیتە سەر ئیسلام، منیش کەمی ھیتووشم

کرده وه و ووتم، نهو قوتابیانهی یزیشک سازی و دکستوری
نه خوتین زۆریان بی دین و باوهرن. ئیستا برۆ به لام ئیستر
مهجال مهیه به وان شکاتت لیبکهن.

ئه م نهفسه رهش که بوو به هۆی نه م شکات و پرسیار و
وه لامه، پاش ماوه یه ک بوو به هاو پیتی.

دوای نه وهی چه مه سه عی له سالی ۱۸۹۱ از ماوهی کاری له
عیاده له گه ل نهو کۆمه له ئیتررا وانه دا تهواو بوو، برپاریدا
گه شتیک بکات به ره و شاری ئورمی. پیش خۆی ره فیهی
ژنی له گه ل کچه بچکوله که یانا نارد و ئینجا خۆی به دوایانا.

له م گه شته دا ماوهی نه وهی بوو، نامه ی عیسا به زمانی
کوردی له هه ندی شاره کانی کوردوستان بانگه واز پی بدات.
ئینجا دوای نه مه که وته ری بو سه ردانی هاو پیتی
خۆشه ویستی خۆی قه شه یۆحانان، قه شه به ریز و شانازیه وه
ناسانی به خه لکی شاری ئیبریه شه. نه میش دوایی زۆر به
شادیه وه ووتاری رۆحی بۆدان و باسی ووته ی یه زدانی به
زمانی خۆیان به زمانی سریان ی بو کردن.

له ئورمی کاتی چه مه سه عی چاوی به هه ندی که سی
موسولمان که وت له وانیهی باوه ربان به عیسا و ووته کانی
په رتووکی پیروژ هیتا بوو وه بوو بوون به مه سیحی یه کی
باوه ردار، کهوا به هۆی ده ور و دراوسی وه تووشی ئازار و
ئه شکه نهجه یه کی زۆر بوو بوون. نه م لیتره دا نه وهی بیر
خستنه وه که یه که م کۆمه لی مه سیحی له ده ست پی کردنه وه
چه ند خۆراگر بوون به رامبه ر ئازار و ئه شکه نهجه و ناخۆشی،

ھەممۇ كاتتىك خوتىنى شەھىدان تووى دروست بوونى
باوەرداران بوو، لە ھىچ وولتاتىكىش باوەرداران كلىسىيان
دروست نەبوو ھىچ گيان فېداكارى و شەھىد دان. با خۆمان
ئامادەكەين، كى ئەزانىت ئەو كارە بەر كائمان ئەكەويت؟

ئەم قسە و پىشېبىنى يەى ئەم ئەو ھەنەى نەبرد، ھاتە دى.
ھىشتا دوو سال تىنە پەرىبوو بە سەر ئەم قسانەدا ھەرلەوان
باوەردارىك بە ناوى مىرزا برايم جامى شەھىد بوونى
نووشى.

مىرزا برايم كابرايەك بوو لە تارىكى بەندىخانەشدا
نەيتوانى باوەرى خۆى پشارىتەو، كاتتىك لەگەل دزو و
جەردەكانا لە يەك ژوورا بەندى ئەكەن، بەندەكان ئەو ھەنەى
لىتى ئەدەن و برىندارى ئەكەن تا بە برىندارى و ئازارەو
سەرئەنئىتەو.

دواى گەرانەو ھى حەمەسەى بو شارى ھەمەدان داوايان
لىكرد ديسان بگەرپتەو ھى بو خەستەخانەكە و عىادەكە بو
ئەو ھى لەوى كارىكات، چونكە پزىشكى لىپرسراو كارەكەى
تەواو بوو و ئەرواتەو، عىادەكەش بە بەتالى ئەمىنئىتەو،
گەر يەككى كەمى شارەزا نەبىت ئەوا دەرگاكەى
دائەخرىت.

ئەو ھىش برىارىدا تا كاتى گەشىتنى ئەو پزىشكە تازەيەى
ئەلەين لە ئەمرىكاو دىت، عىادەكە بكاتەو، چونكە

نه خوښه گان پيوستپيه كي زوربان به يه گيتك هه بوو
ئاگاداريان بکات. بهم شيويه تهركي عياده که که و ته
سهرشاني نهو.

دوکتور و دهرمانگره وه و بريپيچ هه مووي ههر چه هه سه عي
بوو. نهه تهرکه قورسه و بهرده و ام بووني له خوښدني دهرسي
پزيشکيدا و خوښدني تائيش به شهو، بوونه قورساييه كي
زور و ههره شه يان له تندرستي نهو ته کرد.

جگه له مه له م ماوه يه دا نه خوښي کوښيرا بلتاو بوه وه. نه و يش
هه ستا خيزانه که ي نارد بو دهره وه ي شار و ئينجا خوي زور
به راستي و پاكيه وه هه ستا به يارمه تي و تيمار کردني
خه لکه که، زور جار و اي لي ته هات خه ريك بوو له هيلاکيا
بيورته وه و ميشكي راوه ستی.

له کوښايي سالي ۱۸۹۲ ز هه ندي موسولماناني شاري
هه مه دان برياري سه رپرني جوله که کاني نهو شاره ياندا، لهو
کاته شدا چه مه سه عي له گهره كي جوله که کان مالي گرتبوو
چونکه نزيک بوو له عياده که وه، تازه ش لهو کاته دا
کورتيکيان بوو بوو به ناوي ساموئيل. کوښه له ي نيرراوان
داوايان له چه مه سه عي و خيزانه که ي کرد بچنه نهو مالانه ي
سه ر به عياده که ن، بو پاراستني ژيانيان، گواستنه وه که شيان
نه بي به شهو بيت تا تاشکرا نه بن، به لام نهو قه تل و
عامه ي بريار بوو له جوله که کان بکريت رووي نه دا هيچ
نه بوو.

له مانگي گولاني سالي داهاتوو، دوکتوري تازه ي عياده که

گه یشته هه مه دان. پاش گه یشتنی دکتوره که هه مه سه عی
داوای نه وهی کرد کوتایی به ئیشه که ی بهینیت له گه ل نه م
کومه لی نپیرراوانه دا، بو نه مه ش داواکار به که ی به شیوه یه کی
ره سمی نووسی.

دوای دو انزه سال کار وه ک ماموستای زمان، یاریده ده ری
دوکتور، ئینجا کارکردن وه ک دوکتوریک، سوودیکی باشی
وه رگرت له م ئیشانه ی، زمانی ئینگلیزی به باشی فیر بوو
بوو و له لایه نی رۆحیه وه په ره ی سه ند بوو، ئیتر هه سستی
به وه نه کرد له ماوه ی نه م سالانی خزمه ته یا هه قی نه م
چاکیانه ی به زیاتره وه داوه ته وه، نه وانیش دانیان به مه دا نا
و رازی بوون به داواکار به که ی.

هه مه سه عی هه زی به کاری ئازاد کرد و ویستی خۆی کاری
خۆی به ئازادی بکات، رزگاریشی بیت له و زمانانه ی نه یان
روت خۆی فرۆشته وه بو ئیش و مه عاش هه رچه نده
مه عاشه که شی زور که م بوو. هه زی به ئازاد بوون نه کرد و
وه رگرتنی فرمان ته نها له یه زدانه وه، له بهر نه مه بریاری دا
خۆی ریگای خۆی بپریت.

دیاره نه م بریار و گۆرانکار به شتیکی ئاسان نه بوو، به لام
نه و داینا به گۆرینتیکی گرنگ له ژبانی، کاتی بیری له
ژبانی رابوردوی کرده وه، نه م بریاره ی وه ک نه و بریاره ها ته
به ر چاو کاتیک بریاریدا له گه ل کاکه ی برای نه گه ریته وه
به ره و ماله وه. دوای نه م بریاره نه لیت؛

من هه موو رۆژ سوپاسی یه زدان نه که م بو نه و بریارانه ی

پاش ماوه بیهک همه سه عی بریاری ته ویدا بچیت بو
دهره وهی ئیران، چوار خال هه بوون پالیان پیوه نا بوئدم
کاره، یه کهم، باشترین ریگا بو گورتنی ژبانی تازه
ته ویه، دوور بکه ویته وه له و شوینه ی تیاپه تی و له و
که سانه ی له گه لین. دووه م، ههستی به وه نه کرد که پیوستی
زور زیاتری هه یه به خویندن له باره ی پزیشکی و چاره سهر
کردن و

نه شتهر کار به وه. ته وهی له ناو پهرتووک و ئیشی عیاده و
خهسته خانه فییری بوو بوو، سنوریککی دیاری کراوی هه بوو،
ته یویست پروات بو ئینگلته را یا نه مریکا تا له وی خویندنی
بهرز بخوینیت، سیهه م، ئیشکردن و کارکردنی زور
به ته واوی هیلاکی کردبوو و تووشی کهم خهوی و نه خووشی
گه ده بوو بوو، سهره رای ته مهش پیوستی به گورانکاری و
پشودان هه بوو. چواره م، خهویکی هه بوو ته یویست بیهینیته
دی، ته ویش به ده ست هینانی لایه نی ئاسوده یی دهرونی و
روچی ته واوه تی بوو (الکمال الروحی).

له هه مه دان مه سیحی یه کی باوه پرداری خه لکی سویدی
بینی، گوایه ته م که سه گه یشتوه به و ئامانجه، جا گه بیت و
گه یشتن به و ئامانجه هه بیت ته و ته م شوین نامینتی نه گه ریت
تا ته گاته مه بهستی خوئی. کابرای سویدی بانگی کرد بو
سهردان بو سوید و هیوای ته وهی بو خواست سهرکه و تویت
له به دهسته هینانی داواکار به کانی دهرونی.

خه مهسه عی پاش ماوه یهک بهو خواست و هیوای
دهرونیه وه، کهوته ری له ئیرانه وه بهره و وولاتی سوید،
ریگه یهکی هه رزان به های گرت بو گه یشتنی بو ئه وی، له گه ل
ئه مه شدا ئه بوایه که می پاره بو ئه م گه شته ی قه رز بکات. له
روزی ۹ ی جو زه ردانی سالی ۱۸۹۳ ز گه یشته شاری
ستوکه هولم.

له نووسینگای سه ره کی نیراوانی مه سیحی له وی بینیان
و پییان ووت ئیمه ئه رکی خوتندنه له ئینگلته را
ئه خه ینه سه ر شانی خو مان، به مه رجیک که خوتندنه که ت
ته و او کرد برۆیت بو چین یا خود بو تورکومانستان، له وی
کاری پزیشکی زورمان هه یه. ئه می ش به م قسه یه
ته نگه نه فه س بو و ده ریخست که هه ز به کارکردن ئه کات
ته نها له وولاتی خویدا و قه ت ئه وه به بیریا نه ها تو وه
له شوینتیکی که کار بکات.

پاش چه ند روژیک باوه رداریکی سویدی له
شاروچکه ی Boxholm ی سویدی وه ته له فونی بو کرد و
داوای لی کرد بیت بو لای، ههروه ها داوای لی کرد جله
کورديه کانی و خه نجه ره که شی له گه ل خو ی بینیت. ئه م
کابرایه خو ی مزگینیده ر بو واته مزگینی

یه زدان و ووته ی یه زدانی به خه لکی رانه گه یاند.
خه مه سه عی له گه ل ئه م کابرایه دا بو ماوه یه ک به شه مه نده فه ر
به به له م ههروه ها به پی زور شار و شاروچکه کانی سوید
گه ران. بو هه رکوی ئه رویشته، به هو ی جله کورديه کانه وه
خیرا سه رنجی خه لکه که ی رانه کیشا و زور به ریزه وه

هه لسوکه وتیان له گه ل نه کرد، قسه کانی له سهر کوردوستان و
ژبانی تهوی و خزمه تی ووشه ی یه زدان له تیران حیی
سه سورمان و ریزی گوئیگران بوو.

له گه ل هه سوو نه مانه شدا، ههستی په و ناسوده یی دهرونه
نه نه کرد که خوئی تهی و بست په لکو به پیچه وانه وه، نهو
هه سوو ده موچاوه نامو یانه، نهو هه سوو گوئیگره تازانه، نهو
هه سوو ووتار و قسه کردنه له گه لپانا، هیلاکی گهران و
هاتوچو کردن، لهش و میشکی هیلاک کرد و گیروگرفتی
گه ده و کهم خهویه کهی که له هه مه دان هه ییوو سهری
هه لدا یه وه، به لام به شتویه کهی قورس و گرانتر.

حه مه سه عی هیچ نیشانه یه کی بو ده رنه کهوت بو گه یشتنی به
نامانجه کانی، هاتوچو و ژبانی به یارمه تی هاورپییانی بوو،
خوبندنه که شی سهری نه گرت، بو گه یشتن به ناسوده یی
دهرونی و روچی ته و او ته ی پیشکه و تنیکی وای به ده دست
نه هیتنا. زور جار کاتی نه یویست بچیتته سهر باسی لایه نی
روچی و دهرونی، باسه که بیان نه برده وه سهر باسی جلی
کوردی و باوه ر و هه لسوکه وتی نیسلامی و بابه تی که.

ته وه نه مه تح و سه نایان کرد خه ریک بوو له دهرونه وه تووشی
نه خووشی خو به گه وره زانین و لوت به رزی بییت. نهو باوه ره
پاریزراو و به سنوره ی تهو هه ییوو، جیتی سه سورمانی
ته وانه بوو که باوه ره که بیان جو ره نازادیه کی تیا بوو. له وه ی
نه کرد ته وانه ی دهورو پشتی که لیان نزیک بو ته وه به
هیوای گه یشتن به ناسوده یی دهرونی و روچی، سودیکی
گه وره بیان نه بی بو نه م. جیاوازی نیوان کومه له

مه سیحی یه کان، کاتۆلیک، لۆتهری، کلیسهی ئازاد و بیر
که رهوانی ئازاد، ئۆرسه دوگس، دهرونی راهشان و بییری

ناخۆش و خرابی ته کردهوه، ئایا دواي ههموو نه مانه
تۆبلیت مه سیحی یه ت هیچی تیانه پییت، شایانی نه و
ههموو ئازار و تاقی کردنه وهی چهند ساله نه پییت؟

وا نه زانیت، تۆی گوردی فه قیر، زیاتر له ههموو نه م
تیگه یشتوو و زانایانه ته زانیت؟

نه م تاقی کردنه وانه و بیر کردنه وانه، هیتز و توانای نه وی بیری،
زۆر لاواز بوو و کهوته ناو جیگه وه. رۆژ به رۆژ لاوازتر
ته بوو، خه وی نه مابوو، که مترین جولانه وه و بیر کردنه وه
ته بووه هۆی دله ته پیی بۆی، جار به جار وای لی نه هات،
ئاواتی به وه ته خواست که یه زدان بییا ته وه بۆ لای خۆی.

دواي ماوه یه ک که میک باش بوو و نه ی توانی شه و بۆ ماوه ی
چهند کارتی ریک چاو له یه ک بنییت و بخه ویت، گه رانی به ناو
ریگای دارستانه کانا که میک ئاسوده یی پیتدا و هیتز هاته وه
گیانی. کاتیک باشتر بوو، رۆژیک له لای جیتی
خه و تنه که یه وه چۆکی دادا و دهستی کرد به نویتز کردن بۆ نه و
ئاسوده ییه رۆحیه ی زۆر سه رسوره یته ر دیاره. له پر
ووشه کانی یۆحه نناي نیرراوی عیسا ی وه ک بلتسه یه کی
رووناک هاته وه بیر:

(خۆشه ویستان، ئیمه به رۆله ی یه زدان دانه نرین. هه رچه نده
ئیتسا داهاتوو له به رچاو نیه به لام ئیمه سه رپشکین له وه ی

کاتی عیسا نه گهرتته وه و دهرته که ویت نیتمهش وهک نهومان
لیدیت، چونکه خوی چونه به چار نه بینین... (نینجیل
(مزگینی) نامه یه کی یوحنا به شی ۳ ژماره ی ۲
.....چهند ووشه یه ک به لام چ روناکیه کی
مه زن..... (کاتی نه و دهرته که ویت، نهوسا نه ک نیستا)
نینجا بیری کرده وه:

که واته کاتیک که دهرکه وت، وهک نهومان لیدیت، که واته
شتیکی کهم بیری گهر نیستا چاوه رپی نه و شته بکه ین.

لیردها ههستی به سوک بوونیک کرد له دهرونیا، نینجا
بیری گهرمی خیرای بو گه یشتن به ناسوده بی روحی
ته و اهتی که میک لی دور که و ته وه و به خشنده بی یه زدان
سه رکه وت به سهر نه و جهنگ و مملانیه دا که له دهرونیا
بوو.

کاتی گه رایه وه بو ستو که و لم پزیشکیک ناموزگاری کرد، بو
نه وه ی ماوه یه کی باش پشوبدات و بچیته سهر که ناری
دهریا. نه ویش جیتگه یه کی نزیک دهریای دوزیه وه، جار جار
گه رانیکی کورتی بوته کرد و زور کاتیش نه بوایه له جیتگه دا
بکه و تابه، هندی له هاورپیان ههستان به خزمه تی.

ماوه یه کی زوری به سهرانه رویشته له پر پله ی گهرمای هاته
خواره وه و تووشی هه لامهت و نه نفلوزایه کی زور خراب هات
و نزیک بوه وه له مردن، به لام پاش ماوه یه ک هیزی
په یاکرده وه و به ره و چاک بوونه وه رویشته. بیری یارمه تی
یه زدانی کرده وه له سالانی رابوردوی ژیانیا بو پیشاندانی

رئگه بۆ لای عیسا، بۆ رزگارکردنی له کاتی زۆر ناخۆش و
ترسناکا، بۆ روناککردنهوهی رێگای بهر پیتی له رهشی
تاریکیدا.

کو تایی به کهم مانگی پایز بوو بریاری نهوهیدا بپروات بۆ
ئینگلتەرا، ئەمەش به راوێژی هەندی پزیشکی سویدی بۆ
تهواو کردنی خۆیندنه کهی.

پیش چوونی بۆ ئینگلتەرا پرسباری له خۆی کرد:

باشه، له سوید تووشی نائومییدی بووم، تو بلایت
ئینگلتەرا باشتربیت؟

به کهمین سهرنجی تهو بۆ ئینگلتەرا دل خۆشکهه نه بوو.
ماله کهی نزیک به ئیزگهی شه مه نه فهه ر بوو، چه ند خه تیکی
شه مه نه فهه ر به لایا نه رۆبشت، دیواری ماله کان هه موو رهش
و پیس بوو بوون و په نجه ره کان به شی زۆری شکابوون،
به کورتی گه ره که که وه ک که لاوه وا بوو.

به لام کاتیک رۆبشت بۆ ناو شار و پیایدا گهرا و
پیشکهوتنی شاره کهی به تهواوی بیخی. ته له فون،
ئوتومبیلی زۆر، خهسته خانهی گهوره، دانیشگا، موزه خانه و
په رتوک خانه، ئەمانه هه موو جیی سه رنج راکیشان بوو بۆی.
به لام ئایا ئەم پیشکهوتنه تهوانیت تینویتی دهرونی تهو
بشکینیت؟

له م ماوه یه دا په یوهندی به کلێسه وه کهم بوو، چه ند جارێک

چوو بو کۆبونه وهی ته بشیری بو کلێسه یه ک نزیکی ماله که ی
خوی، به لام ههستی به وه نه کرد نه و شتیوه یه ی هه لسوکه وتی
پتی نه که ن بو هاندانی خه لک بو گه ران به شوین شتیوه ی
ده رخستنی پاوه را، شتیوه یه کی بی به ره هم و ساده یه، نه مه ش
نه و کاته ی نه خسته وه بیر کاتی چوو بو لای کۆمه لی
نه قشبه ندیه کان له شاری سه.

پاش ماوه یه ک دوو نامه ی به ده ست گه یشت له کابرایه که وه
که له پاپۆره که دا له ریگه یدا به ره و ئینگلته را یه کتریان
ناسی، له نامه کاندا داوای لیئه کات په یوه ندی بکات
به یه کتی له قه شه کانه وه به لکو نه و بتوانیت یارمه تی بدات.
حه مه سه عی دوو جار رویشته بو لای نه م قه شه یه، هه ر دوو
جاره که به ناتومیدی گه رایه وه و ریته که وت چاوی پتی
بکه ویت.

شه ویک له شه وان سه ری له کلێسه ی کاتۆلیکه کان دا،
شتیوه ی هه لسوکه وتی رو حیان شتیوه ی هه لسوکه وتی رو حی
کاتۆلیکه کانی شاری سه ی نه هیئا یه وه یاد، نه وه ی که نه م
به هیچی وای نه نه زانی. چه ند جو ریک له کلێسه کانی شار
گه را و نامه ی هه ندی کۆبونه وه ی رو حی بو، بی نه وه ی
بگاته مه به ستی رو حی و ده رونی خوی.

به هه ر حال، خیزانیکی ئیر له ندی که هه مانشت له پاپۆره که دا
له ریگه یانا به ره و ئینگلته را یه کتریان ناسی بو و
حه مه سه عی یارمه تی دا بوون کاتی نه خوش که وتنیان له سه ر
پاپۆره که، په یمانی خو بان برده سه ر به یه کتری پیناسینکردنی
حه مه سه عی له گه ل هاو رتیه کیانا که ناوی دوکتور وارن بو.

دوکتور وارن پزیشکیکی زیرهک و پدريز بوو، توانای
يارمهتی زانیاری و رۆحی هه بوو، دوایی دهر كهوت نهو
باشترین يارمهتی دهر بوو بوو همه سهعی له هه لپژاردنی
دانیشگا و بابتهتی خویندنه كه یدا. دوکتور وارن ههر نه مهی
نه کرد به لكو جیگای همه سهعی کرده وه له مالتی خوی وهك
نه ندامیك له خیزانه كهی. ماوهی دووسال به یه كه وه بوون و
له دواییدا بوون به هاوړتی سهرتاسه ری یه كتری.

همه سهعی به هوی نه م خیزانه وه زور كه سی له كومه لهی
پرایان ناسی، نه میس كومه لیک مه سیحی باوه پردارن
به یه كه وه كوئه بونه وه كو بونه وه كه بیان شیوهی ره سمی و
ره سمیاتی تیانه بوو. بانگیان کرد بو هه ندی كو بونه وه بیان و
ههر له یه كه م جار وه ههستی به خوشی کرد له كه لیاندا،
دوای كو بونه وه كه پتی ووتن:

چی به نه لینی ئیوه قه شه تان نیه؟ له وه نه چی ههر یه كه له ئیوه
خوی به قه شه بزانی.

لیره دا خیرا نه م شته ی بو دهر كهوت وهك جیاوازیهك له
كومه له گانی كه. سهیری کرد نه م كومه له كه سانیکی زوری
له تیگه یشتون و خوینده واراننی تیایه، پزیشك، نووسه ر و
هه رزش زان و بیتجگه له خه لکی كه له وانهی زور شاره زاییان
له تیگه یشتنی په رتووکی پیروژدا پیشاندا. سه ره رای
ره زامه ندی همه سهعی بو نه و شتانه ی گوتی لیبوو وه به
چاو بینی لییان، هیشتا ههر له سه ر نه و باوه ره بوو كه نابی
په له بكات له بریاردانا بوو چونه ناو هه چ لایهك بیت له م
لایه نانه، به هوی نه و ناومیدیه ی له سوید تووشی بوو بوو.

ماوهی پانزه مانگ بهرده و ام نامادهی کویونه و هکانیان بوو،
پیش نهوهی بریار بدات به نهواوی بچیته تاویانهوه،
نهمهش دوای گهران و لیکدانهوه و نویژکردنیکی زور.

حهمسهعی سهپری کرد شیوهی هلسوکوت و باوهری نهم
کومهلی برایانه زور نهگونجیت لهگهل باوهری نهوا،
پهرتووی پیروژ که ههر له یهکم جاری باوهرهینانیهوه
بناغه بووه بو باوهری نهم، لای نهمانیش بریتیه له سهرچاوه
و بناغهی باوهریان. سهرهرای نهمهش قورسایبی کلیسه و
کومهله که له سهر شانی کهسیکی نههای وهک قهشهنیه
بهلکو باوهریان بهوهیه ههریه که بههوی رۆحی رهوانهوه
بههره و توانایهکی پیدراوه و ههموو بهیه کهوه نهتوانن
نهرکی خزمهتی ووشه یهزدان و کومهله که بگرنه نهستوی
خویان ههریه که له لای خوویهوه، عیساسش نهو خاله
ناوهندیهیه که ههموو له کاتی نیش و ستایش و نویژکردنا
دلیان لپی نریک نه بیتتهوه و تیایا کوتهپنهوه. ستایشکردن
و نویژکردنیان ناسان و ساده بوو، بهلام گهرم و دهرونی
بوو.

تیکهل بوونی حهمسهعی لهگهل نهم کومهله، بووه هوی
دلخوشی و رهزامهندی و ناسودهیی نهو، لهوهی نهکرد نهوهی
بوی نهگهرا دوزبیتیهوه.

له ههموو نهم کاتانهدا بهرده و ام بوو له سهر خویندنه کهی و
ههستی بهوه نهکرد پتویستی به راهینانه له سهر ته شریح
کردنی لهشی مروّف و تاییه تمهندی کاری پارچه کانی لهش.
نهو هه ندیک شت فیّر بوو بوو به هوی خویندنه و وهوه بهلام

پیبوستی به کارکردن هه بوو له سه ر ئه و شتانه،
له وسه رده مه دا له ئیراندا قه ده شه بوو له شی مرؤف ته شریح
بکریت.

تا ئه و کاته ی ره زا شاهات و دانیشگای تاران کرایه وه و
له گه ئیدا کۆلیجی پزیشکی. جا بو ئه م مه به سته چوو و
دانیشگای کوک له شاری له نده ن بو خویندنی ئه م پایه تانه،
هه ندی کاتی شی دانا بو خویندنی پایه تی دهرمان و
به کتری بۆلۆجی.

رۆژنیک کاتی حه مه سه عی خه ریکی ته شریح کردنی ناوه وه ی
لاشه یه ک بوو، دوکتۆر کوک چاوی له کاره که ی بوو و
سه یری دهستی ئه کرد، شیوه ی پاکی ئیشه که ی و جیا
کردنه وه ی پارچه ی ناوه وه ی لاشه که ی زۆر به دل بوو، هه ر
له ویدا به حه مه سه عی ووت:

ئیشه که ت زۆر باشه.

حه مه سه عی: سوپاس گه وره م.

دوکتۆر کوک دیسان زۆر به سه رنجه وه سه یری ئیشه که ی
حه مه سه عی کردو ووتی:

ئه بی چهند پاره بدهیت بو ئه م ئیشه ؟

حه مه سه عی: پینج جنیه گه وره م.

دوکتور کوک: ناها..... گه واته نیتستا پیتج جیتھی که
زیاتر قهرزار بوویت.

حه مه سه عی: به لئی گه وره م.

دوکتور کوک: نیشه که ت زور به پاکی و جوانی کردوه، بۆ
ئه وهی قهرزه که ت بده یته وه ئه مه ویت چند ته شریحاتیکم بۆ
بکه ییت تا له پۆلدا بۆ پیشاندانی قوتابیه کانم به کاری
به یینم. ئه ویش رازی بوو چونکه پیوستی به پاره بوو و
سودی بۆ فیربوونی خۆی هه بوو.

سه ره ئیواره دوکتور کوک گه رایه وه و سه یرتکی که ی
نیشه که ی حه مه سه عی کرد و ووتی:

به راستی ئیشیتکی پاک و جوانت کردوه.

ئینجا حه مه سه عی دهستی راکیشا بۆ ئه و دوو پارچه به زهی
به سه ره گورچیله وهن، ئه وهی لیبرا زور به ووردی له
گورچیله کانی کردبوه وه و ووتی

باشه سوودی ئه م دوو پارچه یه چیه بۆ گورچیله کان؟

دوکتور کوک: سو دیتکی وای نیه.

حه مه سه عی ئازایانه ووتی:

له لایه ک خوبندومه ته وه، نه خوشکه وتنی ئه م دوو پارچه یه

ئەبىتتە ھۆى دروست بوونى نەخۆشى سىل.

دوكتور كووك: وا ئەلئىن، بەلام لە راستىا كارىكى ديارى
كراو و سودىكى واىان نىه.

خەمەسەعى: بەلام سەيركە گەورەم سەيركە ھەر پارچەيەك
لەمانە بە سى خويىن ھىتەرى گەورە خويىنى بو دىت. ئەم
بايەخەش كە لە يەزدانەوہ پىتى دراوہ ھەروا بە خۆرايى نىه.

پاش كەمىك راوہستان دوكتور كووك ووتى:

لەوہ ئەكات تۆ لە وولاتى خۆتان وەك سەرچاوەيەكى
پزىشكى بيت بو دوكتورەكان و بو خەلكىش.

خەمەسەعى: گالتەم پىئەكەيت گەورەم؟

دوكتور كووك: نەخىر، زۆر بەراستەم، تا ئىستا كەس ئەم
خالەى كە تۆ دەست نىشانىت كرد وا نەيخستۆتە باسەوہ،
من سەرىشكەم لەوہى تۆ راست ئەكەيت.

بو رۆژى دوايى دوكتور كووك چەند پەرتوكىتىكى لە نووسىنى
خۆى ھىنا و بەخەتى خۆى لە بەرگەكانى نووسى و
پىشكەشى كردن بە خەمەسەعى.

دواى ماوہيەكى كورت خەمەسەعى دەنگوباسى ئەوہى
بىست كە دوكتور ئۆليشەر شىشەر دۆزىنەوہيەكى زۆر گرنگى
كردوہ لەبارەى ئەو دوو پارچە گوشتىنەى لەسەر گورچىلەيە

و ههروهها له سهر ئه و بابه ته شله ی لیهوی ئه رژیت. ئینجا
ئیتستا به ته وای زانرا کاری ئه م دوو پارچه گوشتیهی سهر
گورچیه چیه له له شا.

سهره رای ئه مانه همه سه عی کاتیکی زوری دانا بو خوتندن
له باره ی پزیشکی چاره وه. له ماوه ی ئیشکردنی له
ئیراندا، به ته وای بو ی ده رکه وتبوو که تاگاداری نه کردنی
چاو وه پشت گو یخستنی نه خوشیه کانی و تیمار نه کردنی
له کاتی خویدا، هو ی ته وه موو کویر بوون و نه خوشی چاره یه
که له ناو خه لکی ته ویدا هه یه.

له بهر ئه مه هه ستا به ده رس خوتندن له باره ی نه خوشیه کانی
چاو و نه شته ر کاری کردنی وه له خه سته خانه ی گشتی شاری
کرویدن و له دوایدا له خه سته خانه ی گشتی تایبه تی
نه خوشی چاو. له کاتی ئیشکردنی یه کتی له ماموستاکان به
حه مه سه عی ئه لیت:

به خته وهرن ئه و نه خوشانه ی تو چاره سه ریان ئه که یت.

حه مه سه عی پرسیا ری مانای قسه که ی ته کات و
دوکتوره که ش ئه لیت:

چونکه ده ست نی شان کردنت بو ده ره جه ی چاو و
نه خوشیه کانیان زور راست و زور ته واره.

پاش ماوه یه ک دوکتور پاتریک مانسون بهرنامه یه کی ده رس
و فیرکردنی له باره ی نه خوشیه کانی ناوچه ی ئاسیا وه ناماده

کرد نه‌میش له خهسته‌خانه‌ی قه‌دیس جورج بوو، نه‌م
دوکتوره بایه‌خیتیکی تاییه‌تی دابوو به‌م نه‌خوشتیانه‌و ریگه‌ی
چاره‌سه‌رکردنی و یاشان هدر خو‌ی بوو به‌ به‌ریوه‌به‌ری
قوتابخانه‌ی پزیشکساز‌ی ناسیاوی.

نه‌م جو‌ری خویندنه‌ هیشتا له ئینگلته‌رادا بلتاو نه‌بوو بوه‌وه،
حه‌مه‌سه‌عی سیته‌م قوتابی بوو هاته‌ پوله‌که‌وه بو‌ده‌رس
خویندن، گرنگی نه‌م ده‌رس و خویندنه‌شی کاتیک ده‌رکه‌وت
که‌ گه‌رایه‌وه بو‌ئیران.

هه‌موو نه‌و ماموستایانه‌ی ده‌رسیان به‌ حه‌مه‌سه‌عی ووته‌وه
ریزیان لیگرت، دوکتور پاتریک وه‌ک هاو‌پریه‌ک
هه‌لسوکه‌وتی له‌گه‌لدا نه‌کرد. به‌م شیوه‌یه‌ دوو سالی به‌سه‌ر
برد. هه‌رچه‌ند ته‌ندروستی زور ته‌واو نه‌بوو به‌لام خو‌شی
نه‌وه‌ی له‌ داها‌توبه‌کی نزیکدا نه‌گه‌ریته‌وه و نه‌توانی باشتر
یارمه‌تی قه‌وم و گه‌له‌که‌ی بدات، توانا و هیزی نه‌دایه‌.

پاش ماوه‌یه‌ک حه‌مه‌سه‌عی خویندنی ته‌واو کرد و پله‌ی
دوکتوری وه‌رگرت، کومه‌لی براین ئاهه‌نگیکی بچوکیان به
بو‌نه‌ی گه‌رانه‌وه و به‌ ریکردنیه‌وه بو‌ئاماده‌ کرد، پاشان دو‌عا
و نو‌یژیان بو‌کرد و له‌ یه‌زدان پارانه‌وه یارمه‌تی بدات و
ئاگاداریییت کاتی نه‌گه‌ریته‌وه بو‌وولاتی خو‌ی. له‌ کو‌تایدا
حه‌مه‌سه‌عی هه‌ستا و ووتی:

کاتی سه‌یری نه‌و ریگایه‌ نه‌که‌م نه‌وه‌ی یه‌زدان منی پیدای برد
هه‌روه‌ها چی له‌گه‌ل کردوم و چون ده‌رونی برسیمی
تیرکردوو، خو‌م زور زور به‌ قه‌رزاری نه‌و نه‌زانم. ئیمه‌ باسی

ئەو گىروگرفت و شتە ترسناكانەمان كرد كه لەواندەپە بېتە
رېگام، بەلام پېتان ئەلېم، من هېچ ترسم نېە، تەنھا لەو
ئەترسم ئەو پشت ئەستورېەى ئېستا هەمە، دواىى
بېگەرېنمەوہ بو خۆم و ئازايەتى خۆم و بېكەم بە مالى خۆم
ئىنجا تووشى لوت بەرزى بېم، دوعام بو بگەن و بۆم
پارېتەوہ شتى وانەبى. گىروگرفت شتىكە هەر دېتە رېم،
بەلام يەزدان يارىدەدەرە، با هەنگاو بنىين بو پېشەوہ و
پشتى پېبەستين و بە تەنھا بېر لە توانا و يارمەتى ئەو
بگەينەوہ، نەك لە توانا و هېزى خۆمان.....

كاتى گەراندەوہى بو ئيران دوكتور وەرن لەگەلى هات تا
سواری ئەو پاپۆرە بوو كە ئەيگەياندە دەرباي رەش و
لەوېشەوہ بو ئيران. جانتايەكى پزېشكى پېشكەش كرد پر
لە بابەتى پزېشكى ئەوہى ئېشى پېتى ئەبېت، ھاوړېكەنى
كەش بابەتى نەشتەركارى پېوېستيان داہويە ئەوہى لەوى
پېوېستە.

دوكتور حەمەسەعى لە رۆژى ۳۰ مانگى گەلا ريزان
سالى ۱۸۹۵ گەيشتە شارى هەمەدان.

بهشی شه شهه
کارن پزیشکی له بار و دوختیکی سهختا

کاتی همه سهه عی وهک دوکتوریکی بو خرمهت و ئیشی
پزیشکی گه رایه وه بو ئیران، له ئیران خه لکی زور داخ له دل
بوون بهرام بهر شا ناسره دین و نا ناسوده یی هه موو ئیرانی
گرتبوه وه.

شا دهست بئاوی کردبوو و قهرزبکی زوری له دهره وه ی
ئیران وهرگرتبوو و ههروه ها هه ندی کاری ئیرانی خستبوو
دهستی وولاتانی که وه. چاوه پتی نه وه نه کرا خه لکی
بته قنه وه و شوپشیک بهرپا بیت. نیوان شا و پیاوانی
دینیش تهواو نه بوو و رقیان له یاسا و رژیمه که بوو.

هه ندی کهس میتزه ری مه لاییان لیبه ست و خو بان کرده داد
پهروه ر و قازی و حاکم. خه لکه که زور ترسیان هه بوو له مال
و سامانیان چونکه هه ر کومه لیک به هیزو توانا بوایه
نه ییتوانی دهست دریتی بکات. له م روژانه دا خه لکی هه موو
له نا ناسوده ی و ترسا نه ژیان، جا وه ره یه کییک که له
دینه که ی وهرگه راپیت نه بیت ژیانی چون بیت.

پاش ماوه یه ک دوکتور خوی و خیزانه که ی له کرتیچیتی
رزگاریان بوو و چوونه مالی خو بان هاو رپانی له ئینگلته را
سه ره رای یاریده دانی خوی یارمه تی ژیانی مال و منالیشان
ئه دا، نه مه بو کاتی خو بندنه که ی بوو، ره فیه ی ژنی به
سه لیه و ژیری خوی توانی هه ندی پاره کو بکاته وه و هه ندی
پاره ی کهشیان قهرزکرد و به م شیوه یه توانیان خانوویه ک

بکرن.

دوکتور له لایه ن هندی پیاوانی دینه وه ئاگادار کرایه وه که
ئه بیت وهک (ئه هلی زیمه) باج بدات، بو ئه مهش په یوه ندی
کرد به مه لایه کی هاوړیبه وه، مه لاکه ش پتی ووت:

شهر بعت داوا ئه کات باج بدهی، توش بیده.

ئه میش له وه لاما ووتی:

من له دل فراوانیه وه رازیم بهم زه لیلی کرده، چونکه من
زور قه رزاری مه سیحی به تم.

مه لا هه ناسه یه کی هه لکیشا و ووتی:

هه موو ئه وانیه تو ئه ناسن، ئه زانن تو وا بیرنه که یته وه.

هه ر ئه م مه لایه به به رده و امی ئه هات بو لای بو تیمار کردنی
چاوی چونکه نه خو ش ته راخوما ی هه بوو. دوا ی ئه وه ی به
ته و او ی چاک بو وه، ئه موس تیله یه کی ئه لماسی گرانبه های
هینا تا پیشکه شی دوکتوری بکات، ئه میش به شیوه یه کی
ریکوییک دوا ی لیبور دنی لیکرد که نایه ویت وه ری گریت
چونکه خو ش سهر که وتنی ئه و له م شیوه ی تیمار کرده دا که
بو چاوی کرده له ئه لماسه که زور به نرختره.

حه مه سه عی هه ر له ده ست پیکردنی کار و ئیشه که یه وه
برباریدا له پیاوانی دینی پاره وه رنه گریت، زور جاریش له و

کوردانه‌ی نه‌هاتنه لای بو چاره سه‌رکردن و تیمارکردن.

خه‌لکه‌که هیج گوتیان نه‌ندایه کاتی تایبه‌تی و دیاریکراوی عیاده‌که‌ی، و ا بیریان نه‌کرده‌وه که دوکتور نه‌بیت له‌هموو کاتی‌کدا ناماده بیت بو سه‌یرکردنی نه‌خوش، له‌بهر نه‌وه دوکتور حه‌مه‌سه‌عی زوری کاته‌که‌ی له‌گه‌ل نه‌خوش و بیمارا له عیاده‌که‌یدا به‌سه‌ر نه‌برد، سه‌ره‌رای نه‌مه‌ش جاری و اه‌بو له نه‌خوشی نه‌پرسی:

پیم بلتی چیته؟

نه‌خوشه‌که له وه‌لامدا نه‌ی ووت:

نه‌ی تو دوکتور نیت؟ نه‌بی تو بزانییت من چیمه.

دوکتور حه‌مه‌سه‌عی نه‌رکی سه‌یرکردنی نه‌خوش و نه‌شته‌رکاری و برین پیچی و ده‌رمان گرتنه‌وه هه‌مووی له سه‌رشان خوی بو، خه‌لکه‌که پیوستیه‌کی زوریان پتی بو.

ده‌ستکه‌وتی عیاده‌که نه‌وه‌نده بو که خیزانه‌که زور به باشی و تیری پتی نه‌ژیا. فه‌رش، مه‌ر، گه‌نم و جو، که‌ره و رو، نه‌مانه کرتی چاره‌سه‌رکردن و ده‌رمانی عیاده‌که بوون.

ره‌فیکه‌ش نه‌م شتانه‌ی ئالوگور پی نه‌کرد وه‌ک هه‌موو خه‌لک که له و سه‌رده‌مه‌دا نه‌یان کرد، یاخود شته‌که‌ی نه‌فروشت. هاورپیکانیان له ئینگلته‌راوه ته‌باختیک و مه‌کینه‌یه‌کی

خدیاتیان به دیاری بو ناردن، خه لک و ده ور و دراوسن
به سهر سورمانه وه نه هاتن بو سهیری، به تایبه تی مه کینه ی حل
رونه که، ژنان زور نه هاتن تا بیینن.

هه ره لهم کاته دا بار و دۆخی رامیاری به ره و خراپتر
نه رۆیشت. له مانگی گولانی سالی ۱۸۹۶ ز شا ناسره دین
کوژرا و کوره که ی هاته سه ر تهخت و حوکمرانی به کی لاوازی
هه بوو، ئالتۆزی و نا ئاسوده یی دروست بوو و بلیسه ی شهر
له نیتوان پارتیه سیاسییه کان و دینییه کانا په ره ی سه ند،
خه لکه که به گشتی نارازی بوون له و بارودۆخه، نه مانهش
بوو به هۆی دروست بوونی شوورش و دانانی حکومه تیکی
ده ستوری.

له م کاته ناخۆشه دا دوکتۆرحه مه سه عی به رده وام بوو له سه ر
ئیش و کاری خۆی و که سانیتیکی زۆری له کوردی نه خۆش
تیمار و چاره سه ر کرد، له وانه هه ندی کورد له و ناوچه به وه
ته هاتن که باوکی نه می تیا گه و ره بوو بوو، نزیک به سنوری
تورکیا.

له هه مان کاتا هاورییه کی مه سیحی خۆی که له ناوچه ی
کورده واری نه ژیا نامه یه کی بو نووسی و ئاگاداری کرده وه که
ئاگای له خۆی بیت، هه ندی له کورده کانی نه و ناوه نه یانه وی
ریگه دا بنین بو کوشتنی.

رۆژتیک یه کی له وانه په لاماری کاکه ی برای نه دان
وانه زانیت دوکتۆر چه مه سه عیه به لام کاکه نه توانیت
به ره له ستی له خۆی بکات تا خه لکی که دین بو یاره تی

شا موزه‌فر بایه‌خی نه‌ده‌دا به مه‌سیحیه‌کان و نه‌و
 ئازادیه‌یان نه‌بوو که له کاتی حوکمرانی باوکیا هه‌ستیان پی
 نه‌کرد، له راستیا ئازادی باوه‌ری دینی له وولاته‌که‌دا
 نه‌ماوو، به‌ره‌لایی و بایه‌خ نه‌دان به هیزی پیاوانی دینی
 وای کرد دینی‌کان توانا به‌ده‌ست به‌یتن.

که‌س نه‌ی نه‌توانی به‌ره‌لستیان بکات له بریار و
 حوکمدانی دینی و مه‌ده‌نیشا، نه‌مه‌ش ترسی هه‌بوو بوژبانی
 دوکتۆر حه‌مه‌سه‌عی و پروانامه‌ دانی نه‌و وه‌ک
 مه‌سیحی به‌ک.

به‌لام نه‌و له‌گه‌ل نه‌مه‌شدا رانه‌وه‌ستا له روونکردنه‌وه و
 قسه‌کردن له باره‌ی ووشه‌ی یه‌زدانه‌وه، به‌تایبه‌ت له‌گه‌ل نه‌و
 نه‌خۆشانه‌ی نه‌هاتن بو‌لای. هه‌روه‌ها هه‌موو روژانی پینچ
 شه‌مه و یه‌ک شه‌مه‌یه‌ک له‌ماله‌وه کوپونه‌وه‌ی هه‌بوو له‌گه‌ل
 هه‌ندی نه‌رمه‌ن و جوله‌که و مه‌سحیدا بو‌خویندنه‌وه و
 لیدوان له په‌رتووکی پیروژدا، جگه له‌مانه‌ش هه‌ندیک
 موسولمان له‌وانه‌ی حه‌زبان له روونکردنه‌وه و لیکۆلینه‌وه
 هه‌بوو.

روژتیک مه‌لایه‌کی ناودار له هه‌مه‌دان داوای لیکرد بی‌ت و
 سه‌ری باوکی بدات چونکه زۆر نه‌خۆشه، باوکی مه‌لا به‌هۆی
 زانین و خواناسیه‌وه ناسرا و ناودار بوو. کاتی دوکتۆر هات
 سه‌یری کرد بو‌ی ده‌رکه‌وت شیرپه‌نجه‌ی هه‌یه شیرپه‌نجه‌که‌شی
 کۆنه و هه‌یچ چاریکی نیه.

نهمیش ههولیدا له لایهنی رۆحیهوه یارمهتی بدات، له کاتیکا ههموو چاوه‌ریتی قسه و به‌بیری دوکتۆر بۆن، دوکتۆر رووی کرده مه‌لای نه‌خۆش و ووتی:

دوای نهم هه‌موو سالانه‌ی که تیایا خزمه‌تی خوات کرده، چه‌زناکه‌یت برۆیته به‌رده‌می؟

مه‌لا سپی هه‌لگه‌را و نیشانه‌ی ترسی تیا ده‌رکه‌وت و هیچ وه‌لامیکی نه‌دایه‌وه.

دوکتۆر: باشه، گه‌وره‌ی خۆشه‌ویستم، من له تواناما نه‌ هیچ شتیکت بۆ بکه‌م.

نهمه‌ی ووتو لای هاته‌ ده‌ره‌وه. کابرا رۆژی دوایی مرد.

کاتی به‌ناوبانگترین پیاوی دینی له هه‌مه‌دانا، نهمه‌ی بیست گوايه دوکتۆر چه‌مه‌سه‌عی له سه‌ره‌مه‌رگا پرسیارتیکی به‌م شیوه‌یه‌ی له مه‌لا کرده، هه‌ستا و بانگی کرد بۆ لای خۆی. کاتی دوکتۆر هاته‌ لای سه‌یری کرد مه‌لا دانیشتووه مژ له نیرگه‌له‌که‌ی نه‌دات، به‌ زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌که‌وه به‌ دوکتۆری ووت:

پرسیت له کابرای پیر، چه‌زناکه‌یت برۆیته‌ حزوری خواوه.....؟ باشه تۆ خۆت ناترسی له‌وه، له‌ چونه‌ حزوری خوا.....؟

دوکتۆر: نه‌خیر، به‌هیچ شیوه‌یه‌ک.

ئینجا بۆی رونکردهوه بۆچی وهک مهسیحی یهک ناترستیت
له بهرهو روبوونهوهی یهزدان.

ئهم شیوهی باوهره جیتی سهرسورمانی کابرای مهلا و دوو
کهسی کهش بوو که لهوکاته دا به ریکهوت لهوی بوون، ئیتر
دوای ئهمه ماوهیهکی چاک کهوتنه قسهکردن بهیه کهوه، له
کاتی قسهکردنا مهلا قورئانی هیئا و بی ئهوهی سهیری
بکات له لایه کهوه کردیهوه تا بزائیت خواچ باستیکی
ئهداتی و چ وهلامیکی داناوه بۆی، ئینجا له دوکتوری
پرسی:

توش ههمان شت ئه کهیت؟

ئهم پرسیاره رتی بو دوکتورحه مهسهعی کردهوه تا ههستیت
به رونکردنهوهی ئهوهی که مهسیحی یهکان گیروگرفتی
خویان به قسهکردن له گهڵ یهزدانا دهرئه پرن، بهو باوهرهوه
که یهزدان ریگهی راستیان بو دهرئه خات و یارمه تیان
ئهدات، بهلام مهلا و دووانه کهی که سور بوون له سه ر ئهوهی
ریگهی ئهمان راستره.

له وه رزی هاوینی سالی ۱۸۹۶ ز ترستیکی گهوره کهوته ناو
خه لکی شاری ههمه دانه وه. ئه میش به هوی ئه و شه ره ی
کهوته نیتوان دوو کۆمه لێ ئیسلامیه وه، ئه خوندینه کان له گه ل
کۆمه لێ شیخان.

ئه خوندینه کان ههستان به بردن و فه رهود کردنی ماله
شیخه کان و هه ندیکیان لی گوشتن و هه ندیکیشیان لی

بریندار کردن، ئەوانیکەش هەندیک رایان کرد و هەندیک
خۆیان شاردهوه. هەر لەو رۆژانەدا ئەخوندینەکان بوو چاو
ترساندن یەکیکیان لە شیخەکان هێنا یە سەر جاده و
نەوتیان پیاکرد و بە زیندوویی سوتانیان.

شار وای لێهات کەس نەئێه و تیرا بە شەو لە مال بپرواته
دەرەوه. حکومەت ناچار بوو جەندرمە و سەرباز بنیترت بوو
ناسایی کردنەوهی شارەکه.

هەر لەم کاتەدا منالی سێهەمی حەمەسەعی لەدایک بوو،
ئارامکردنەوه و بێدەنگ کردنی منالەکان شتیکی ناسان
نەبوو، بەتایبەتی بە شەو کە هەموویان لەبەر گەرماي هاورن
لە حەوشەي ماله کەدا ئەخەوتن و تەقە و بڕیسکەي گولە بە
سەربانا ئەهات و ئەرویشت.

لەم ماوه یەدا دوکتۆرحەمەسەعی ئەگەرا بەشوین کەسانی
بریندار لە کۆمەلی شیخاندا و رۆژانە دەرمان کاری
برینەکانی ئەکردن و یارمەتی پزیشکی ئەدان.

ئەم کارە رقی کۆمەلی ئەخوندینەکانی هەستان و وای
لێهات بەگویی خۆی گویی لەم قسانە ئەبوو:

ئەو هەموو شیخە کوژران و پەرژ و بلتاو بوونەوه، باشە بوو
کافرێکی وا بژی؟

رۆژێک مەلای گەورەیان ئەوهی ئەم ئاگرەي نابووه
دوکتۆرحەمەسەعی بانگکرد و ویستی بەرگری هەلوێستی

خۆی بکات بۆ ئەم کوشتن و گوشتاره و ووتی:

ئەم شیخانە ریزی گەورە کافمانیان نەگرتوو، باشە ئەگەر
هاتوو جوله کە یەك خراب بە عیسا بلتیت، تۆ چی لی
ئە کەیت؟

دوکتۆر: وەك مەسیحی یەك لە سەر مە بە نەرمی موعامە لەی
لە گەل بکەم. عیسا دوعای کرد بۆ ئەوانە ی لە خاچیاندا،
ئەو فرمائی پێداوین هەمان شت بکەین، کابراش ئیتر هیچ
وەلامیکی نەدایە وە.

دوای ئەمە بە ماوە یەکی کورت بە فرمائی شا لە تارانە وە
هاتن و ئەم کابرایە یان بە دیلی برد بۆ ئەوی، بەمە ئاژاوە کە
دامرکایە وە.

لە ناو ئەو کوردانە ی ئەهاتن بۆ لای دوکتۆر حەمە سەعی
بازرگانیککی موسلماننی دل گەرم هەبوو ناوی میرزا حسین
بوو خەلکی شاری مەهاباد. لە گەل دوکتۆرا کە و تە قسە و
باسی دین، کاتی دوکتۆر وەلامی هەموو پرسیار و
قسەکانی دایە وە کابرا تورە بوو و رویشت، ئەمیش وای
بیر کردە وە ئیتر نایە تە وە و نایینیتە وە، کە چی بۆ روژی
دوایی هاتە وە و بە دوکتۆری ووت:

تکات لی ئە کەم خراپە یە کە لە گەل بکە تا بە تە وای رقم
لیت هەلسیت.

دوکتۆر پەرتووکی پیروزی بۆ کردە وە و لە نامە ی رۆمادا

بهشی ۱۲ ژمارهی ۲۰ و ۲۱ ی بو خویندهوه، تیایا نوسراوه:

گهر کهسیکی دوژمنت برسی بوو نانی بدهری و گهر تینوی بوو تاوی بهره دهست، چونکه تو بهم کاره ژبله موی ئاگر له سهر سهری نه که یته وه، با خراپه سهر نه که ویت به سهرتا و به چاکه سهر که وه به سهر خراپه دا.

دوای نه مه دکتور به میرزا ووت:

باشه چون نه توانم خراپه ت له گه ل بکه م و من خو م باوهرم به قسه ی وا هه یه ؟

ئینجا میرزا دوایی وای دهر خست گوایه نه م نهر مونیانییه ی دوکتور به رو بوومی نه وه یه که هه ل خه له تاوه و ووتی:

به گیانی باو کم تو غه له تی و سهرت لیشیواوه، ههر به هیچ و خو پایی عه زیتی خو ت نه ده ی. ده هه سته بر و تو زی خو ت مه سته که، تو زی رابویره تا وهخت ماوه. سویند نه خو م به و خوایه، شوین و مه کانت جهه ننه مه... جهه ننه م. بزانه نه گهر ههر یه کیتی که تاوها قسه ی له گه ل بکر دمایه، به کوشتن نه مکوشت.....

کاتی میرزا ویستی بروات دوکتور حه مه سه عی زور ریزی لی گرت و پیتاوه کانی بو دانا و تا دهری دهر وه له گه لیا رویشته. دوایی میرزا حسین نه مه ی نه گیرایه وه بو هه ندی له هاوریانی، گوایه چون نه م له کاتیکا زور قسه ی خراپ و ره قی به دوکتور ووتوه و که چی نه و به رامبه ر به مه ریزی

نه وهندهی نه برد روژتیک میرزا هاته وه بو لای دوکتور و
باسی دهرونی شله ژاوی خوی بو کرد و ووتی:

به لکو خوا له سهر نه سپه که بمخاته خواره وه و ملم
بشکینیت. زور په شیمانم له م سه فهره ی بو هه مه دان کردم.
خوزگه خوا نه یکرشتم به موسولمانی.

ئینجا دوکتور حه مه سه عی پیتا و گوره ویه کانی داکه ند و
دوو شوینه سوتا وه که ی سهر قاچی پیشاندا و باسی گه پانی
خوی به دوای راستیا بو گتیرایه وه، له دواییدا ووتی:

سهره رای نه م دوو برینه، ناشتی و ئاسوده یی نه هاته دلته وه
تا خوا نه م ریگایه ی پیشاندام، داوا نه که م هه مان شتیش
له گه ل تودا بکات.

یه کییک له هاوړتیکانی میرزا حسین نه وه ی
دوکتور حه مه سه عی نه شته رکاری کردبوو، نه یویست
بگه ریته وه بو مه هاباد. دوکتور حه مه سه عی ویستی پیش
نه وه ی بگه ریته وه برینه که ی پیشان به دوکتور تیکی هاوړتی
خوی بدات به لام دوکتوره که بو پشوودان ماوه یه ک چووبوه
دهره وه ی شار، ناچار هه ستا نه خوشه که بیات بو دهره وه ی
شار بو لای.

میرزا حسینیش خوی ریکخست و چوو له گه لیاندا، کاتی
گه یشتنه دهره وه ی شار میرزا له دوکتوری پرسى:

باشه، تۆبه کی له دین وهر گه راوی مورتهد چون نه و تیریت
ئاوها له گه لمان بیته دهره وهی شار و چۆله وانی؟ دوا ی ئهم
قسه یه میرزا سهیری هاو پرتکه ی کرد و ئینجا ووتی:

هیشتا وهختی تۆله ی خوا نه ها تووه. لیته دا دوکتور وهلامی
دایه وه و ووتی:

له لای منه وه پیوست ناکات چاوه پیتی وهخت و کات
بکهیت، کوشتتی مورتهد هه موو وهختی مافیتی رهوا و
شایانی ته قدیر کردن بووه.

میرزا: پیش نه وهی بناسیتایه تۆم بدیایه یان هه ریه کهم
جار که ها تمه لات، ئهم ئیشهم نه کرد..... به لام ئیستا
دهستم چون نه توانی چاوم هه لخه له تینی و کارتیکی وام پی
بکات؟

میرزا به درێژایی ریگه که له قسه کردن نه کهوت و له
دوا پیدا به دوکتوری ووت:

لێت نه پاریمه وه هه ریه کجار، ته نها یه ک جار شایه تمان
بیته.

ووتنی ئهم رسته یه و شایه تمان هینان بو دوکتور له کاتی
ترسا بو سه ر ژبانی رزگاری بوون بوو له مردن، به لام دوکتور
هیچ کاتی نه مه ی نه کرد. شهو داها تبوو کاتی گه رانه وه بو
ناو شار، ره فیه ی خیزانی ترسی لی نیشتبوو، به لام هیچ
شتیک رووی نه دا و دوکتور پی گیرو گرفت گه راپه وه

ماله وه. دوای چهند رۆژی میرزا هات و ویستی مال ئاواپی
بکات، دوکتۆرحه مه سه عی هیوای ئه وهی خواست له
مه هاباد بیبیتته وه، میرزاش پیتی ووت:

ئاگات له خۆتبی نهیهیت بو کوردوستان...
ئه تکورن..... دوایی ووتی:

پیش ئه وهی برۆم ئه مه وی دیاریه کی بچوکت بو بکرم،
هه رچه نده که مه بو تو به لام جه زنه که م لیمی وه رگریت.

دیاریه که کۆپانیکی نایاب بوو بو ئه سپه که ی
دوکتۆر، چونکه میرزا زانی کۆپانی ئه سپه که ی دوکتۆر قهرز
کراوه. دوکتۆر به زه رده خه نه یه که وه به میرزای ووت:

من و ئه سپه که م هه ردوو کمان سوپاسی لوتفت ئه که ین.

میرزا به هه ردوو دهستی به گه رمی ته وقه ی له گه ل دوکتۆر
کرد و پیتی ووت:

خواحافیز ئه ی دوکتۆری به ریز. ئینجا هه ناسه یه کی
هه لکیشا و رویشت.

کاتی سال وه رگه رایه وه میتردی کچه که ی شا که لیپرسراوی
هه ندی ناوچه ی خواری رۆژ ئاواپی ئییران بوو،
دوکتۆرحه مه سه عی بانگ کرد بو چاره سه رکردنی نه خویشی
ژنه که ی، له دوای ئه مه وه ئیتر دوکتۆر بو ماوه ی سالتیک
بووبه پزیشکی تایبه تی شازاده و خیزانه که ی له گه ل ده ور و

پشتیان که نزدیکه ی پینج هزار که سیک نه بوون.

دوکتور زور سه رکه وتو بوو له رزگار کردنی قاچی شازاددا
که گوله ی بهرکه وتبوو و ترسی برینه وهی لی نه کرا. ههروهها
سه رکه وتو بوو له چاره سه ر کردنی نه وانهی نه خوش بوون یا
نه خوش نه که وتن له نه اندامانی خیزانه که.

شا ویستی داینیت به دوکتوری تاییه تی کوشکی مه له کی،
به لام دوکتور حه مه سه عی حه زی به وه نه کرد ئیشه که ی ته نها
هه ر بو کومه لیک کی که م و دیاری کراو بیت، ههستی به وه
نه کرد ژیان و ئیشه که ی و زانیاریه که ی نه بیت له پیناوی
که سانیک کی زورا بیت و نه وانهی زور پینوستیان به یارمه تی
نه و هه یه، ده وله مه مند بن یا هه ژار.

له بهر نه و ئیشه انه ی دوکتور کرد بووی، شا له قه ب و
ناونیشانی (باوهر پیکه ری سولتانی) له دوکتور
حه مه سه عی ناو دوو سه د تمه ن مه عاشی سالانه ی بو بریه وه،
نه مه ش هه تا دوکتور له ژیان ابیت. به لام نه م نه یوبست نه و
ناو و له قه به به کار بهینیت، له کاتیکا که زور که س
هه بوون به کرین نه یانکری تا ناوی پی ده رکه ن. لای نه م به
پتچه وانه وه بوو، نه م ناونیشان و باسه ته نها هه ندی له
هارپییانی نه یانزانی. مه عاشه سالانه که شی به به رده و امی
وه رنه نه گرت تا له ماوه یه کا به ته و او ی راوه ستا، وه ک هه موو
نه و مه عاشانه ی پیش حوکمرانی ره زا شا بریاری له سه ر
در ابوو.

جاریکیان کاتی پاره یه کی زور که م نه دهن به دوکتور نه مه ش

به گالته کردنی که وه نه لیت ته مه نیشانه ی نه و پیری
دلگه رمی و یارمه تیه که له حوکومه تی فارسه وه ده رنه چیت.

له مانگی رتیه ندانی سالی ۱۹۰۱ ز دوکتور حه مه سه عی
ویستی جارتیکی که پرواته وه بو شاری نورمیه (ره زاییه).
دوای نه وه ی که وته ری، ره شه با و هه وای ساردی زستان و
به فر زور جار گیر و گرفتیان بو دوکتور و نیشکه ره که ی
دروست نه کرد بو دوزینه وه ی ریگا که یان

دوکتور به سواری نه سپ و نیشکه ره که ی نیستریکی پیبوو،
به هو ی خراپی تاو و هه واکه وه سه فه ره که یان شتیکی ئاسان
نه بوو به لکو پر بوو له ناخوشی و ترس. کاتی به فر زه وی به
ته وای دانه پوشی نه مان ناچار نه بوون ریگه ی ته لی ته له فون
و داری ته له فونه کان بگرن تا ریگا که به ته وای وون نه که ن،
به فره که نه وه نده زوری کرد که نیتر نه یان نه توانی له روژتیکا
زیاتر له ده کیلومه تر برۆن، نه و چایخانانه ش که له سه ر
ریگادا هه بوون بو پشوودان، نیوانیان له یه کتر به وه زور دوور
بوو.

روژتیکیان ریگه یان وونکرد و خو بان له یه کتی له لادیکانی
نه وناوه دیبه وه، یه کتی له خه لکی لادیکه به خیره اتنی کردن
و میوانداری کردن.

هه رکه دانیشن له لای زوپای ماله که وه کابرا به شاناز به وه
ووتی من له نه سیاده کانم و سه یدم، دوکتور حه مه سه عیش
ووتی:

کابرا واقعی ویرما و ترسا، نانی ئیتوارهی له گهڵ نه خواردن و به یانی زوو په لهی لیتکردن که زوو ماله که به جیبهیلتن، گوايه نه مانه عه یبه و شوره ییان هیناوه به سه ر ماله که یدا به لام لای کابرا هیچ عه یب و شوره یی نه بوو که چه قوکه ی دوکتور بدزیت.

هه ر له م رۆژی به فر و سه رمایه دا دوای نه وه ی دنیا تاریک بوو که یشتنه دتیه ک و له وی گه نجیکیان دی ناماده یی خوی ده رپری بو میوانداریتی هه رچه نده زانی نه مانه مه سیحین، به لام دوایی کاتی دایکی کوره نه مه ی زانی دهستی کرده سنگ کوتان بوو نه وکاره عه یبه ی کوره که ی کردویه تی و کاتی پالتوکه ی دوکتوری دی هه لواسراوه به کوره که ی ووت:

بوو نه م کابرایه ت هینایه ماله وه؟ به یانی نه بیت که چی دیواره که هه مووی بشورریت.... ئینجا دیسان به کوره که ی ووت:

برو به میوانه که بلتی شایه تمان بیتیت. تا پاک بیته وه.

به یانی کاتی دوکتور ماله که ی به جیهیشت، چوارنه وه نده ی هه قی خوی پاره ی بوو دانان به لام نه وان مشتومری نه وه یان له گهڵ کرد که گوايه پاره که که مه و به شی پاک کردنه وه ی شته کان ناکات که گتاوی کردوه.

که میک پیش نه وه ی بگه نه شاری زنجان نه وه ی نه که ویته

سەر رینگایان، سەرماو بەفرەکه بەتەواوەتی زیادی کرد. تا
وای لێهات بەفرەکه لەسەر ریش و سمیتل و برقیان ئەبوو بە
سەهۆل، نەتر نەیانتوانی بەردەوام بن لە روشتنا.

لە بەگەم میوانخانە کە پیتی گەیشتن لایاندا، هەرچەندە
جێگە و تۆینەکان ئەوەندە پاک دیارنەبوون، بەلام دوکتۆر
دەست بەجی چوووە ناو جێگا کەووە و چی لێقە لە ژوورە کەدا
بوو هێنایی و خۆی پێی داپۆشی، لەگەڵ ئەمەشدا خەوی
لێنەکەوت چونکە لە رینگا زۆر سەرماي بوو بوو.

روژی داها توو بە ریکەوت هاوڕێیەکی ئەرمەنی خۆی
ها تەئەوی و لەدوایدا بردی بۆ مالتی خویان تا چەند روژتیک
پشوو بدات. هەر لەوی بەو ماوەیە توانی زۆر ئامۆژگاری
مەسیحی بدات بە هەندی ئەرمەن و هەروەها دەری خست بۆ
کابرایەکی بەهانی کە پەرتوو کە کە یان هەلەمی تیا هەیه.

لەم سەفەرەدا بەرەو ئورمیە دوو شاری گەورە دیتە رییان،
زنجان و تەبریژ. کاتی شاری زنجان بەجی ئەهیلتن و بەرەو
تەبریژ ئەروون، ئەبیت بە دۆلتیکی زۆر شاخاویا برۆن ناوی
دۆلی کافلانکووه.

کاتی گەیشتنە دۆلە کە، دوکتۆر سەیری کرد روشتنی
ئەسپەکی هێواش بوو و هەست بە ترسێک ئەکات،
سەیری لای سەروی خۆی کرد بینی چوار گورگ بە
سەریانەوون، ئەمیش دەست بەجی رووی ئەسپەکی وەرگێرا
و ماوەیەک بە خیرایی رویشت و راوەستا و خیرا بییری
لەو کە کردووە کە هاوار و دەنگە دەنگی بەرز ئازالتی درێندە

نه ترسینیت، بویه نه میش کردیه هاوار و دهنگه دهنگنکی
زور بهرز، نه م کاره سه ری گرت و گورگه کان رایان کرد، دوائ
نه مه له پر تیشکی خوریان لی دهرکهوت.

دوکتورحه مه سه عی دوائ نه و هه موو شه ره شق و ناخوشیه،
دوائ هه لامه تیکی زور قورس که له شاری ته بریز گرتی،
خوی و نیشکه ره که ی نه وهی یاریده دهریشی بوو گه یشته
شاری نورمیه.

دوکتورحه مه سه عی به دریزایی سه فهره که، سه ره رای نه و
هه موو هیلاکیه ی خوی سه یری نه خوشی نه کرد و تیماری
نه کردن، له شار، له لادی، له چاخانه و میوانخانه کاندای، له
هه ر شوتنیک پیتیدا برویشتایه و پشوی تیا بدایه، له گه ل
باس و بلتاو کردنه وهی ناوی عیسا و ووشه کانی.

کاتیک دوکتور گه یشته دهشتی نورمیه ی به به فر داپوشراو
و بو جاریکی که به نیتوان لادی پاکه کانی مه سیحی به کاندای
تیه پهری، به مه زور دلشاد بوو. هه ر له سه ردانی به کم
جاریه وه پیش ده سال له مه و بهر، جوانی نه م ناوچه یه و
دیسان نه و پتخوش حالیه ی تاشوریه کان دهریانبری بو هاتنی،
کاری تیکرد بوو.

قه شه شه معونی خه زوری دوکتور که و تبوه ته مه نه وه و
نه یویست دوا روژانی ژیانی له م شاره و اته شاری نورمیه
بیاته سه ر. کاتی دوکتور گه یشته شار پیشوازیان لیکرد
وهک چون پیشوازی له پاشایهک بکریت، به هه موو دل و
راستیه که وه بانگیان لی نه کرد، میرزاحه مه سه عی خومان،

کوره کورده کهی خوومان. دوایی ئەمه دوکتور هاته مانی
خه زوری و له وی دابه زی.

دوکتور ئەمجاره به پیتچه وانە ی سه فەرەکانی که یه وه، له
باتی زور بایه خدان به ووتار خوتندنه وه له که نیسه کاندا،
ههستا به سهردانی خه لکی، سه ره رای ئەمه خوی پاراست
له پروپاگهنده و ده رخستنی ناوی خوی، ئەو هه موو
فرسه تیکی به کار ئەهیتنا بو په یوهندی به خه لکیه وه، پیاو
ژن، موسولمان جوله که، ده ولته مند یا فه قیر.

یه کهم جار خه زوری و قه شه کان ئەم کاره یان نه وهنده به دل
نه بوو، به لام له دواییدا که روانیانه هه ول و خو هیلاک کردنی
بو په یوهندی کردن و یاریده دانی خه لکه که، هه روه ها
روونکردنه وهی بو ووشه ی په رتووکی پیروژ، ئینجا رایان
گوژی و شادمان بوون به ئیشه که ی. تا روژتیک قه شه
شه معونی خه زوری له بهر چاوی کو مه لیک خه لک ووتی:

ئیمه خوومان ناو ناوه پیاوی تاینی و ئیشه کانی حه مه سه عی
هه لئه سه نگیتین و ره خنه له و

ئه گرین که گوایه ئەو به شیوه ی تهنها و سه ره به ست
کارته کات، به لام کئی له ئیمه ئازایه تی نه وهی هه یه
پیشبرکیتی له گه لا بکات؟ من خووم بهش به حالی خووم، دان
به وهدا ئەنیم که ئەو دل گه رمتره له من بو خزمه تی یه زدان.
دل گه رمی ئەم زاوا یه م به جوړتیکه که وا ووره ی منیشی بهرز
کردۆته وه بو زیاتر خزمه تکردن ده رباره ی رتیکه ی یه زدان و
ووشه کانی.

بهم شیوهیه قهشهی پیر، بوو به هاوړتیه کی دلسوزی
دوکتورحه مهسه عی له سهردانه کانییا بو لادیکانی دهشتی
تورمیه.

روژتیکیان داویان له دوکتور کرد تا له دانیشتنیکا له گهل
گوره پیوانی به هائییه کانا به شداریت، سهره رای نه وهش که
تهیزانی قسه کردن له گهلینا زور سوودی نی یه، به شداری
دانیشتنه کهی کردن. به هائییه کان دووپاتی ته وهیان نه کرده وه
که گوايه ئاینه کهیان نزیکه له ئاینی مهسیحی و ئاینی
ئیسلامه وه به لام له ههر دوو کیان بهر زتره.

تهوان هیچیان نه ته زانی له باره ی دوکتورحه مهسه عیه وه،
دوکتوریش بی ووچان ماوه ی پینج کارثیر له گهلینا دووا و
وه لامی قسه کانی ته دانه وه ته وانه ی بهرامبهر په رتووکي
پیروز ته بیان کرد، هه مووشی به خوتندنه وه ی په رتووکي پیروز
به زمائی فارسی و خوتندنه وه ی قورعان به عه ره بی.

به هائییه کان سهرسام بوو بوون بهرامبهر هم زانیاره و
شاره زاییه ی دوکتور، ئینجا دوکتور له کوتاییدا به دل و به
گهرمی داوی ته وه ی لیکردن باوه ر به عیسا بکن وهک
رزگار که ریک. هم گهرمی و وه فاداریه ی دوکتور کاریکی
سهیری کرده سهر گوئگران، له دواییدا ههستان و به هه مان
باوه ری خوبانه وه ته وئیان به جیه یشت، به لام به
بیرکردنه وه یه کی قولتر و زیاتر له جارن.

داوی چوار مانگ به به رده وومی ئیشکردن، دوکتور برپاری
ته وهیدا بگهرتته وه به ره و ماله وه، ته مه له لایه که وه، له

لايهكى كه شهوه نامه له سهر نامه بۆي ديت و

نامه كان ئاگاداري ته كه نه وه به وه ي شتيكي ترسناك له
هه مه دان چاوه رواني ته كات. يه كتي له مه لاكاني ته وي
په رتووكي (سه رچاوه ي ئيسلام) ي له نووسيني (ته سدال)
به رده ست كه وتوو و ته م په رتووكه ش بوته هوي تووره يي
هه نديك كه س و نووسينه وه كه شي ته گه رپننه وه بو
دوكتوره مه سه عي، جا بو به پياواني ديني له وي برپاري
كوشتني ته ويان ده ركرده. به نام دوكتور سه ره راي ته م
هه والانه ش سوور بو له سهر گه رانه وه ي بو هه مه دان.

دوكتوره مه سه عي داواي له باوه رداراني مه سيحي ته كرد
بچن بو كوردوستان چونكه خوي نه يته تواني بروات بو
نه وي، ئاوه ل زاواي دوكتور كه ناوي دوكتور يونان بو تازه
له ته مريكا كولي جي پزيشكي ته واو كرد بوو ئاماده يي خوي
ده بري بو ته م كاره.

دوكتوره مه سه عي و دوكتور يونان داواي به رتيكردنيكي زور
گه رم له هاوريكانيانه وه، به يه كه وه ئورمي به يان به جيته يشت
و كه وتنه ري.

له ريگا له يه كتي له و ناوچانه ي ته وي لاياندا تاوه ك
هه والي جوړه نه خوشي يه ك بزنان كه وا زور و بئاوه له ناو
خه لك ي ته و ناوه دا. كاتي ك له وي بوون كا براهه كي جه رده ي
ناسراو كه خه لك ي ته وي بوو به چه كه وه هات و خه لكه كه

به گهرمیه وه به خیره اتنیان لیتکرد و فهرموو فهرموویان لیتکرد
بیته سه ره وهی ژووره که، به لام نه و به خوی و تفهنگه که یه وه
نزبکی ده رگاکه چوکی دادا و دانیشست. کاتیک زانی
دوکتور حه مه سه عی چند زمانیک نه زانیت، داوای له
دوکتور کرد شتیک به چند زمانیک بو نووسیت. نه میش
هه ستاو به زمانی کوردی و فارسی و سربانی و ئینگلیزی و
تورکی و عه ره بی ژماره ی ۱۶ ی به شی ۳ ی له ئینجیلی
یو حه نئا بو نووسی که نه لیت (یه زدان جیهانی نه وهنده
خوشویست که تاقه روله ی خوی پیشکش کرد، تا له
ناونه چن نه وانده ی باوه ری پی نه کهن به لکوژیانی جاویدانی
به ده ست نه هین). له خواره وهش به موره که ی خوی که ناوی
خوی له سه ر نوو سرابوو موری کرد. کابرای جهرده به
سه رسامیه که وه ووتی:

چی، حه مه سه عی؟ نه م ناوه کوردیه.

ئینجا نه میش بو کابرای گیرایه وه که نه م کورده و موسولمان
بووه و ئیستا مه سیحی به.

کابرا رهنگی ده موچاوی تیکچوو و زور به داخه وه بوو که
میوانداریان لی کردوه له ناوچه که یاندا، تازه ناتوانیت
بیکوژیت. داوی هه ستا و دهستی دایه تفهنگه که ی و
نه وشوینه ی به جیهیتست.

کاتیک هه ردوو دوکتور گه یشتنه دتی شایانا بوون به میوان
له مالی قه شه یو حانان. روژی داوی نه وه روژی یه ک شه مه
بوو، دوکتور حه مه سه عی رویشست بو سی دتی ناشوری

لهوناوه و هانی خه لکه که یدا بو به هیژ کردنی باوه ریان. بو
روژی دواپی ئەم دوو هاو رتییه که وتنه وه ری به ره و شاری
مه هاباد که له سهر ریگایان بوو، ئەمهش دوا جار و دوا به
ریگه وه چوونی دوکتورحه مه سه عی بوو له گه ل ئەم هاو ری
خوشه و یسته یا، که یارمه تی دا بو له دایک بوونه وه ی
سهر له نوی و بوونی به مه سیحی به کی باوه ردار.

پیش ئەوه ی ئەم دوو دوکتوره ئورمییه به جیبه یلن، خه لکی
ئاگاداریان کردنه وه که وا به شاری مه هابادا نه رۆن. به پی
ئه و نامانه ی گه یشتووه پییان، دوو کهس له شاری سنه وه
هاتوون بو مه هاباد به نیازی کوشتنی
دوکتورحه مه سه عی به وه. ئەمانیش پیش ئەوه ی بگه نه شاری
مه هاباد، که وتنه باسی ئەوه ی چ ریگایه کی که بگرن باشتره
بو ئەوان، له پر دوکتورحه مه سه عی رووی کرده هاو رتیکه ی و
ووتی:

باشه، ئیمه دوینی له و لادیانه خه لکمان هاندا بو
به هیژ کردنی باوه ریان به خوا... ئەوه تا ئیستا ئیمه دوو
دلین و ته ترسین له رویشتنمان بو ئەوی.. ئەمه لاوازی
باوه ر ناگه ینیت به هیژ و توانای یارمه تی خوا؟ ئیتر دهست
به جی بریاری ئەوه یاندا برۆن بو شاری مه هاباد.

هیشتا نه گه یشتبوونه قه راغ شار، حاکمی ناوچه که ئەوه ی
وهک دواپی ده رکه وت هاو رتییه کی کوونی دوکتورحه مه سه عی
بوو، چهنده که سیکی نارد بو پیشوازیان و بانگ کردنیان
که وا بفرموون میوانن لای ئەو، ئەوانیش سلئاو و ریزیان بو
نارده وه و داوای لیبور دنیان کرد چونکه جاری ناتوانن بین

بۆ لای. بۆ ئیتوارە پیاوانی حاکم هاتنهوه و خواردنیکى زۆر
چاکیان بۆ هیتان، بریتیبوو له گوشتى بهرخ له گەل خواردنى
کەدا.

ئینجا پیتیان راگەیاندن کەوا بەیانى بۆ نانخواردنى نیوهرۆ
لای حاکم خۆى بانگ کراون، ئەمانیش ئامادهیى خۆیان
دەربرى بۆ ئەو بانگ کردنه.

رۆژى دواى حاکم پيشوازی له دوکتۆرحەمەسەعی کرد و
وگ هاوڕییهکی کۆنى دلسۆز به گەرمى باوهرى پیاکرد و
ئەملاولای ماچ کرد. دواى نانخواردنى نیوهرۆ حاکم له
دیوهخانى تایبەتى ئەم هاوڕییهی خۆى ناسان به گەوره
پیاوانى ناوچه کە.

هەندى له گەوره مەلاکان به پەرۆشەوه بوون بۆ بینى
دوکتۆرحەمەسەعی و گۆتگرتن لهو هۆبانەى وای لیکرد
دینى ئیسلام به جیبهیت، ئەمیش بهو بۆنەیهوه بریاریدا بۆ
رۆژى داهاوو کۆبۆنەوهیهک سازکا و به ریک و رهوانى
وهلامى هەموو پرسیارهکانیان بداتهوه. له کۆبۆنەوهکەدا بۆ
ماوهى کارئیریک باسى خوشهویستی یەزدانى بۆ کردن،
ئەوهى بههۆى عیساوه پیشانیدا به مەرۆف. هەندى له
دانیشتوان هەستیان به ترس و نا ئاسودهیى کرد، کاتیک
دوو پیاوهکەى له سنهوه هاتبوون و بریارى کوشتنى
دوکتۆرحەمەسەعی یان دابوو له پەر هاتنه شوینى کۆبۆنەوهکە.

دواى تهواو بوونى کۆبۆنەوهکە دوو پیاوهکە بهرهو پیشهوه
کشان بۆ نزیک بوونهوه له دوکتۆر، لهم کاتهدا هەندى کەس

لهو باوه په دا بوون كه وا ئيستا شتيكي ترسناك روو نه دات،
كاتي دوو كه سه كه گه يشتنه لاي دوكتور چه سه سه عي يه وه
باوه شيان پيا كرد و كرد يانه چا كو چوني له گه ليا، هه ردوو كيان
هاورتي قوتا بخانه ي بوون. دواي نه مه دوكتور باوه شي كرد
به كه سيكي كه دا، نه ميس ميرزا حسين بوو كه له هه مه دان
به نه خوشي هاته لاي، دوكتور چه سه سه عي پتي ووت:

هاورتي، له يادته بيرت له كوشتنم نه كرده وه، له يادته ووتت
نه يه يت بو مه هاباد؟ نه وه تا من لي رهم.

ميرزا حسين ماوه يه ك بيده نگ بوو و ووتی:

حازرم ژيانم له پينا و تا دانيم.

روژي دوايي بو به ريكردني دوكتور و ناو دل زاوا كه ي
نزېكه ي دووسه د كه س هاتبوون.

دواي چوار روژ هه ردوو دوكتور گه يشتنه شاري بيچار، ئيتر
له ويوه يه كتر يان به جي هيشت و هه ريه كه چوو به ريگاي
خويدا، دوكتور يونان به ره و شاري سنه و دوكتور چه سه سه عي
بو شاري هه مه دان، بي نه وه ي بزانيت دوژ مناني چي يان بو
ناماده كرده وه. دواي دوو روژ دهوري نيوه رو له و كاته دا كه
خه لكي خه ريكي پشووي نيوه رو وانن، گه يشته هه مه دان.
كاته كه ي كاتيكي باش بوو چونكه ويستي به پتي توانا
جاري نه وه نده خوي دهر نه خات.

زور شادمان بوو به وه ي دواي نزېكه ي شه ش مانگ چاوي به

ژن و مناله‌کانی که وتته‌وه، هه‌روه‌ها زیاتر شادمان بوو کاتتی
بینی مناله‌کان ده‌ستیان کرد به یاری کردن به و دیاری یانه‌ی
له ره‌زاییه‌وه بو‌ی هیناون.

بهشی جو تهم بروانا مهن مهسيحيست

سه ره راي نهو رق و كينه يه ي بهرام بهر دوكتور حه مه سه عي
دروست بوو بوو لهو ماوه يه دا كه خو ي له هه مه دان نه بوو ،
دوو سال تيپه ري به سه ر گه رانه وه يدا بي نه وه ي كاريكي
خراب روو بدات. نه مه ش نه گه ر پته وه بو نهو په يوه ندييه ي
دوكتور به هو ي چاره سه ر كر دني نه خو شي يه وه هه يبوو له گه ل
هه ندي مالاني پياواني ديني گه وره ي شار.

مه لا عه بدول مه جي گه وره ي پياواني ديني هه مه دان ،
كابرايه كي كورد بوو ، چه ند سال يك له قوتابخانه شيعه ناو
داره كاني شاري كه ربه لا و نه جه في عيراق خو تيند بوو ي. نه م
كابرايه هه ر به هو ي زانينيه وه به ناوبانگ نه بوو ، به لكو
به ناوبانگيش بوو له پاريزگاري تونديا بو شهر بعه تي
ئيسلام.

گه ر يه كي كاريكي بكر دايه و هه قي سزاي كوشتني بووايه ،
نه م برياري كوشتنه كه ي له بهر چاوي خه لكيكي زور
نه خو تينده وه و داواي له يه كي يك نه كرد بيته پيشه وه بو
به جيته يني برياره كه ، واته كوشتني كابرا. خو نه گه ر كه س
نه بووايه نه م كاره ي جي به جي بكر دايه ، نه وا هه ر خو ي
شمشيري لي به رز نه كرده وه و سه ري كابراي له له شي جيا
نه كرده وه .

روژگار نه م كابرايه ي تووشي نه خوشييه كي زور قورس و
گران كرد بوو. هه ر چه نده برياري نهو كوشتنانه ي نه م ده ري

ئە کرد بە پیتی یاسا و شەریعەتی ئیسلام بوو، بەلام ئەم ھەر ترسی لە ژبانی خۆی ھەبوو. چونکە ئەو پشستی نەئەبەست بەو حەکیم و دەرمان دروست کەرانی خەلکی ئەوی بوون. بۆیە لە دوایدا رازی بوو بە بانگکردنی دوکتۆرحەمەسەعی بۆ لای خۆی. کاتیەک دوکتۆر باش روانیە نەخۆشیەکی، سەیری کرد تووشی نەخۆشی شیرینەنجە بوو و پەرنەکەشی لە دوایە خراپیدایە.

دوکتۆرحەمەسەعی تەنھا ھەرئەوێ لە توانادابوو ھەندێ دەرمانی بداتی تاوەک کەمێک کۆکەکی ھێمن بکاتەوێ ئەوێ لە گەل نەخۆشیەکیدا ھەیبوو. لە سەردانی داھاتووی دوکتۆرا کابرا ھیلاکی و نەخۆشیەکی زیاتر بوو بوو، دوکتۆرحەمەسەعی پیتی ووت:

باشە بۆچی؟ دەرمانە کانت نەخواردوێ؟

کابرا: راستی بلێم..... خۆم نەمخوارد.

دوکتۆر: بۆ؟

کابرا: تۆ دوژمنت زۆرە، ئەترسم دوای مردنم حەکیمەکان لەرقا و لە خەلکی بگەینن کە تۆ بە حەبوو دەرمانی ئەجنەبی منت کوشتووە. مردنی من حەقیە، بیرم لەوە کردووە ژیانە رزگارکەم، بۆیە پێم ووتن دەرمانەکان لابەرن.

ئەم شیوەی بێکردنەوێ زۆر کاری کردە سەر دوکتۆرحەمەسەعی، ئینجا ووتی:

زۆر سوپاس بۆ ئەو بایه خەمی به منت داوه، به لام نه واندهی له
خوا نه ترسن، شتی راست نه کهن و باقی کهمی نه دهنه دهستی
خوا خۆی.

دوای ئەم قسه یه کابرا داوای کرد ده زمانه کانی بۆیتن و له
ده زمانه کانی خوارد.

پاش چهند ههفته یه ک کابرا مرد و تاوانی مردنه کهش له لای
هه ندیکه وه خرایه سه ر شانی دوکتۆر چه مه سه عی، به لام نه و
دۆستایه تیه ی له نیوان کوری کابرا و دوکتۆرا دروست بوو
بوو هه ر مایه وه و کۆره به رده وام بوو له خۆتندنه وه ی
په رتووکی پیروزا نه وه ی دوکتۆر پیتشکه شی کردبوو، به مه
زۆر له مه سیحی یه ت شاره زا بوو.

روژتیک دوکتۆر سه ردانی مالتیکی هاوړتی کرد، کاتی چوه
ماله که سه یری کرد چوار که سی لییه دانیشتون باسی دین
نه کهن. یه کتی له وانه که دوکتۆری تاوان بار نه کرد گوایه نه و
له پیناوی مال و پاره دا بووه به مه سیحی ووتی:

له پیتشه وه وام به یرنه کرده وه، به لام نه وه ماوه یه کی زۆره به
باشی سه رنجیم داوه، ئیستا من باوه یم وایه که دوکتۆر
شتیکی دۆزیوه ته وه، نه وشته ش بۆته مایه ی ئیسراحه تی
دلی

به جوړتیک گوی ناداته هیچ شتیکی که، وا بزانه دوکتۆر کهم
که راوه و قول بۆته وه له دینی ئیسلاما. ئینجا ته واو رووی
کرده دوکتۆر چه مه سه عی و پتی ووت:

تایا تو خۆت به قولی و به دل جه هدی خودا ناسینت کردوه؟

دوکتور بی خۆه لکیشان پیتی ووت:

به لئی، هه ر ئه و هۆبه ش بوو وای لیکردم له کاتی گه نجیما زۆر بگه ریم. گیروگرفتم ئه وه بوو، چون خوا کابرایه کی گونا هباری وه ک من وه ر ئه گری لای خۆی، به بی سزایه ک و شتییک که شیایوی گه وره یی و دادپه روه ری ئه و بیت، شتییک که دلم قه ناعه تی ته وای پیتی بکات. من وه لامی ئه مه م له مه سیحی یه تا دۆزیه وه، ئه گه ر وانه بوایه، ئه و به موسولمانی ئه مامه وه و ئه م هه موو گیروگرفتانه ش که به رامبه ری ئه بمه وه، هیچی رووی نه ئه دا.

دوکتور حه مه سه عی دوا ی گه رانه وه ی بو هه مه دان، چاوه رتی گیروگرفتی زۆر گه وره ی ئه کرد، به لام سه یری کرد زۆر رتیگه ی راسته و خۆ دروست بوو بو ئه وه ی بروانامه ی خۆی بدات له باره ی باوه ریه وه به عیسا، نه ک هه ر بو خه لکی به لکو له بهر چاوی گه وره پیاوانی موسلمانیش.

هه ندیک له هاو رتیانی دوکتور حه مه سه عی بو پاراستی ژبانی خۆی، پیشنیاری ئه وه یان بو کرد که خۆی و خیزانه که ی بچن بو ئینگلته را و له وی دابنیشن، به لام ئه م بیرتیکی که ی نه کرده وه.

گه ر پروات بو دهره وه، ئیتر ناتوانیت یارمه تی ئه و که سانه بدات له ناو گه له که یا که به راستی پتوبستیان به یارمه تی ئه و هه یه، له بهر ئه مه داوای لیبورنی کرد که پیشنیاره که یان

په سه‌ند ناکات.

له به‌هاری سالی ۱۹۰۲ ز دوکتور هه‌ستا به سه‌فه‌ریک بو
ئینگلته‌را، ته‌وه‌ی پالی پتوه‌نا

بو ته‌م سه‌فه‌ره دوو شت بوون، یه‌که‌م دانانی ساموئیلی کوری
که ته‌مه‌نی گه‌بیشته‌بووه نو سال له قوتابخانه‌یه‌کی ته‌وی،
دوو هه‌م زیاد کردنی زانستی پزیشکی خو‌ی هه‌روه‌ها زیاد
کردنی زانیاری له په‌رتووکی پیروژدا.

ساموئیل له مالی دوکتور وه‌رنی هاوړتی مایه‌وه و خو‌شی
ده‌ستی کرد به خو‌تندنی به‌کتیریولوجیا له‌گه‌ل خو‌بندنی پالا له
نیشانه و ره‌مه‌زگانی په‌رتووکی پیروژا، هه‌ندی کاتیشی دانا
بو خو‌تندنی چاره‌سه‌رکردن و نه‌شته‌رکاری کردنی چاو.
له‌کاتی ئیشکردنیا له ئیران، بو‌ی ده‌رکه‌وتبوو که پتویستی
زیاتری به چی هه‌یه‌و له چ لایه‌نیکا زانیاریه‌که‌ی لا‌وازه.

سه‌ره‌رای ته‌مانه‌ش ئاماده‌ی ته‌و باسکردنانه‌ی دوکتوری
نه‌روبیچی دوکتوره‌انس ته‌بوو که تیایا باسی له نه‌خو‌شی
گه‌ر بوون ته‌کرد، ته‌میش ته‌وکه‌سه‌ بوو ته‌و به‌کتیریایه‌ی
دۆزبیه‌وه که ته‌بیته‌ هوی دوروست بوونی ته‌و برین و
نه‌خو‌شیه. دواییش پاتریک مانسوونی هاوړتی کو‌نی
دوکتورحه‌مه‌سه‌عی، ته‌وی له‌گه‌ل دوکتور هانسا ناساند
به‌یه‌کتر.

هه‌موو ته‌م شاره‌زاییانه‌ی دوکتورحه‌مه‌سه‌عی له ماوه‌ی ته‌و
ساله‌دا له‌م خو‌بندنه به‌رزه‌دا فیری بوو، سوودی ته‌واوه‌تی

خوی دهرخست له چارهسه رکردن و نهشته رکاری کردنه کائیا
دوای گهرانه وهی بو ئیران. هه وائی سه رکه وتنی نه وه له
هه ندی چاره سه رکردنا گه یشته دهره وهی ئیران، نه م
سه رکه وتنانه ی دوکتوره مه سه عی وای له دوکتور و
حه کیمه کانی نه وی کرد به غیلی پیبه رن.

سه لاح سه لته نه ی حاکی هه مه دان کوری شا ناسره دین و
برای شای ئیران بوو، کوره که ی تووشی نه خوشییه کی خراب
و ترسناک بوو بوو، دوکتور و حه کیمه کان هتیج هیوایان
نه مابوو به چاکبوونه وهی. حاکم ناردی به شوین
دوکتوره مه سه عی یدا تا بیت به لکو کوره که ی
چاک بکاته وه. سه رکه وتنی دوکتوره مه سه عی لیته دا زور
گرنگ بوو بو ناوبانگی و داهاتووی نه وه.

دوکتوره مه سه عی توانی کوره له وه نه خوشییه ی رزگارکات و
چاکی بکاته وه. باوکی کوره دل پر له سوپاس و ریز بوو بو
نه وه که سه ی که ناوها کوره که ی له وه نه خوشییه رزگارکرد.
به هووی نه وه شه وه دریرانه وه که نه بوایه دوکتور بو به رده وامی
چاره سه رکردن لای مناله نه خوشه که بمینیتته وه، ریگی
قسه و باسی تاینی له نیوان دوکتور و حاکی کرایه وه و حاکی
زانباریه کی زوری له سه ر باوهری مه سیحی به ده ست هینا.

له هاوینی سالی ۱۹۰۴ ز له ناوه راستی گهرمای هاوینا
نه خوشی کولیرا بلتاو بوه وه، ترس بالی کیشا به سه ر شارا.
خه لکی به سه دان نه مردن، ده وله مه نه کان شاریان به جیهیشت
به ره و شاخ یان بو شوینی هاوینه یان له دهره وهی شارا.
دوکتوره مه سه عی بانگ کرا بو یاریده دانی مالی حاکی که

چو بوون بۆ سه ر شاخی قاند که شه ش هه زار پتی به رزتره له
شاری هه مه دان.

هه رچه نده دوکتۆر زۆر دهستی گیرابوو، به لام ناو به ناو
خۆی نه گه یانده جیتی هاوینی خۆی چونکه نزیکه ی هه ژده
سه رخیزانای نه رمه نی و جوله که چو بوونه نه وی و ره فیه ی
ژنیشی له ویتبوو بۆ جیگا کردنه وه و یارمه تیان.

دتی شاقارین که نزیک هه مه دانه و نه که ویتته سه روی
رۆژه لاتیه وه نه خوشی کۆلیترکه زۆر به خراپی گرتبوو به وه.
نه میر نه فخام گه وره و ده ره به گی نه و ناوچه یه بوو، له
کۆشکیکی گه وره ی جوانا نه ژیا. سه ره رای ده سه لات و
ده وله مه ندی کابرا زۆر خه فه تبار بوو، چونکه ژنه که ی
کۆلیترای گرتبوو و هه روه ها کچه که شی له لایه کی که وه له
جیگادا که ویتبوو و تووشی نه خوشی دیزانتری بوو بوو.

کاتی دوکتۆر چه مه سه عی له مائی سه لاح سه لته نه ی حاکم
له شاخ بوو، نه فخام دوکتۆریکی باشی که ی وه ک نه وی
ده ست نه نه که وت بۆ نه وه ی بیه تینیت بۆ چاره سه رکردنی
ژنه که ی و کچه بچکۆله که ی، سه ره رای خزمایه تی له گه ل
حاکما نه ی نه ویست داوای لیبکات به

دوکتۆر چه مه سه عی بلیت بیت بۆ لای بۆ چاره سه رکردنی
نه خوشه کانی نه میش. نه فخام زۆر رقی له حاکم بوو چونکه
نه و نه یه هیتشت نه فخام ده سه لاتی له و ناوچه یه دا زیاتر
بلا و کاته وه. به لام دوایی که نه خوشیه که یان زۆر قورستر بوو
ناچار بوو بنیتری به دوای دوکتۆر چه مه سه عی دا بۆ

تیمارکردنی ژن و کچه کهی.

دوای دوو ههفته ئه فخام زهرده خه نه کهوته رووی و زۆر دلخۆش بوو به وهی ههردوو نهخۆشه کهی به ره و چاکبوونه وهی تهواوتهی ئه رۆبشتن. کاتی دوکتۆر گه رایه وه بو مالی حاکم، قوتابیه کی خوی له وی دانا بو ئه وهی ئاگاداری چاکبوونه وهی نهخۆشه کان بیته، سه ره رای ئه مهش په یمانیدا بگه ریتته وه گه ر پتوبستیان به و بوو. زۆر جار ئه فخام قوتابیه کهی دوکتۆری ئه هیتایه قسه و هه ولی ئه دا بزانیته چی هه یه له نیوان دوکتۆر حه مه سه عی و حاکم دا، لیتی ئه پرسی:

چیه، حاکم خه ریکه بیته مه سیحی؟

ئینجا پیتته که نی و ئه بیوت:

دیاره حاکم مان داوای شتی زیاتر ئه کات له دوکتۆر تا رازبکات. له وانیه پتویستی به ریگه یه کی توند و تیژ هه بیته، چونکه ئه و خوی له گه ل ئیمه مانانی ساحیبی زه وی و زارا به جوړیکی توند و تیژ موعامه له ئه کات. ئیمه له و میوه جاته نین که به ئاسانی ئه فلیقیتریتته وه.. خو ئه گه ر زه ختیشی لی بکری، ئه ته قی و ئاوه کهی ئه چیتته ناو قولایی چاوه وه..... قوتابیه کهی دوکتۆر زانی چی ئه لیت، ئه یزانی ئاغاکان رقیان له حاکمه.

به هاتنی سه رما، نهخۆش کۆلیراکه ههروهک چۆن به خیرایی بئاو بووه وه، ههرواش به خیرایی وون بوو و خه لکه که

گه پانه وه بۆ ناو ماله كانيان. ئەم دەرد و نه خووشيه نزيكه
له سه دا دهی دانيشتوانی شاری همه دانی له ناو برد.

دوکتۆر جارتیکی که دهستی کرده وه به ئیشه کهی خۆی له
ناوشار. دوایی له چند لایه که وه بهرگۆی کهوت که پلانیکی
ریک نه خريت دژی ئەو، پاش ماوه يه ک شته که بوو به
هه ره شه و گوره شه کردن و هه ندی هه ره شه ی بۆ هات،
هاورتيانی له مه لا گه وره کان

پييان راگه ياند که ئەو دوژمنی زۆره و ئەوانهش ئەچنه لای
خه لکی و ئەلین:

ئەو کابرا هيچ و پوچه واز ناهيئت له بانگکردنی خه لکی
بۆ ئەوهی بيته سه ر دینه کهی. دوکتۆر چه مه سه عی گۆی خۆی
که رکرد له م قسانه هه مووی، پاش ماوه يه ک هه ره شه که بوو
به م قسانه:

شار به جيبيله و خۆت رزگار که تا کات ماوه... هه ر له و
کاته دا هاورتيه کی نامۆژگاری کرد له شار ده رچیت و پروات
چونکه ئەو سه ره يشکه له وهی که دوژمنه کانی بریاری
ته واوه تيان داوه شتيکی لي بکه ن. دوکتۆر چه مه سه عی به مه
تيک چوو و نار هه دت بوو به لام هيچی نه کرد و چاوه پروانی
رئيشاندانی به زدان بوو.

چهند هۆبه ک هه بوون که زه وی خو شکه ر بوون بۆ نانه وهی
ئاژاوه يه ک، يه که م دروستکردنی ئاژاوه يه کی گه وره بۆ
تيکدانی حوکمرانی سه لاح سه لته نه. دووهه م به غیلي

ههندی دوکتوری جوله که به دوکتورحه مهسه عی، له واندهی
چووبونه سهر مهزهه بی بههائی. ئینجا تۆلهی ئیسلامیه کان
بههوی پهرتووی (سهرچاوهی دینی ئیسلام) نهوهی ههندی
له مهلا توندیره وه کان نووسینه وه که بیان ته گه رانه وه بو
دوکتورحه مهسه عی و خووشی له راستیا نووسینه که هی
دوکتور تهسداله. نه وان نه یانوت:

باشه، لیتره کی له و زیاتر نه م هه موو زمانانه نه زانیت؟

نه م قسه هیه ش سه لماندنیککی رون و ته واو بوو بو
تووندیره وه کان.

به م شیوهیه دوکتور له و نیتوانه دا بوو به قوریانی باری
رامیاری و ههستی رق و کینه و به غیلی ههندی کهس.

مه لاکانی شار له گه ل ئیمامی جومعه به نهیتنی له مزگه وتی
گه وره ی شار کووونه وه و نامه یه کیان نووسی تیایا بریاری
له سیداره دانی دوکتورحه مهسه عی تیابوو، چونکه کفری
کردوه و جنیوی به پیغه مبه ره که یانداوه، ههروه ها نه وه هول
ته دا و له خه لکی بکا واز له باوه ریان بیتن. گه ر نه م
نامه یه به م شیوهیه له لایه ن ئیمامی جومعه وه بو خه لکی
بخوینریته وه وه، مانای نیشانه یه که بو نه وه ی موسولمانان
هه موو به یه که وه هه ستان بو جیبه جی کردنی نه م بریاره.

نه م بریاره ش به پیتی قورئان شتیکی راسته. نه وکه سه ش که
لیپرسراو بوو و نه بوایه نه م نامه یه ی ئیمزا و مؤر بکر دایه،
کوری نه و مه لا پیره ناوداره بوو که دوکتورحه مهسه عی له

سه ره مه رگا لیبی پرسى، ئايا دواى ئەم هه موو سالانهى كه
تيايا خزمه تى خوات كردوه، چه زنا كه يت برۆيته به رده مى؟

ئەم پرسىارهى دوكتور چەند سالیكى به سه را رویشتبوو،
به لام ئەو ناره چه تى بهى له ویدا له میشكى باو كه كه دا
دروست بوو، هیشتا هه ر له میشكى كوره كه دا ما بوو.
دوكتوریش ئەیزانى كه ئەم كا براه ده وریكى باشى بینیبوو
له هاندانى خه لكه كه دا دژی ئەو له كاتىكا له ره زاییه بوو.

بارودۆخى شاره كه زۆر خراب بوو بو دوكتور چه مه سه عى،
وابتاو كراهه وه كه خه لكه كه خه ريكه به ته قیته وه، حاكم
دهسته وسان بوو له تارام كردنه وهى بارودۆخه كه. له م كاته دا
ئاغای ئەفخام توانى پیاوه دینیه گه وره كان راكیشیت بو
لاى خۆى، ئەویش به هۆى مسوگه ر كردنى هه ق و پتویستی
و یارمه تى بۆبان.

خه لكه كه رقیان له حاكم هه ستا بوو به هۆى په یوه ندییه وه به
دوكتورى له دین وه رگه راو. ئیتر نه یوانى له مالى خۆى
رايگريت. نامه یه كى نارد بو سه روک شالیار و راستى
باسه كه ی بو نووسى.

ئاغای ئەفخام له م كاته دا هه ستا و په لىك چه كدارى نارد بو
ئەوهى دوكتور چه مه سه عى و خیزانه كه ی بهینن بو شاقارین
دیكه ی خۆى، به مه ئەو ره شه بایه ی راگرت كه خه ريك بوو
بیت و ژيانى دوكتور چه مه سه عى هه ژار له ناو به ریت، ئەو
دوكتوره ی ژيانى ژنه كه ی و كچه كه ی له مردن رزگار كرد.
به لام ره فیقه نه یوست ماله كه ی خۆى به جى هیلیت و

هیچ کهسیک نایهت دهست دریرکات بو پیریرنیکی وهی
من. نیتر دوو کوره کهیان ههر

یه که له لایه ک لای ماله ناسیو مانه وه. دوکتور له گهل
چه کداره کان به شه و کهوتنه ری و گه یاندیانه شاقارین، دوا
دوو رور ره فیه و دوو کوره کهشی گه یشته لای. له گهل
ئه وه شدا فرمانی ناگاداری کردنی شتی ناومالی دوکتور
درابوو به لام

له گواستنه وه دا هندی شتیان دزرا و تهنانهت
ئیشکه ره کانیش به شداریان له دزینی شتومه کی ناوماله که دا
کرد.

ههر چه نده ئه فخام زور هه وئیدا بو ئارام کردنه وهی
خه لکه که، به لام له وهی ئه کرد شته که له دهست ده رچوو بیت،
کاتی به شوین و جیتی دوکتوریان زانی وه زعی ئه فخام
تیک چوو. هندی له قوتابی قوتابخانه ی قورعان له گهل
چهند بازرگانیکی شاری ته بریز و چهند پیاو کوژیکی
به کریگیراو، کهوتنه ری به ره و شاقارین بو کوشتنی
مورته دی له دین وه رگه راو.

کاتی ئه م هه واله گه یشته ناغای ئه فخام، خیرا دوو مه لای
ریش سپی نارد تاوه ک بچنه ریتی ئه و خه لکه و به هه چ
شیوه یه ک بیت بیانگه رینه وه. ئه وانیش کهوتنه سویند
خواردن به ئیمام و به پیغمه مر که دوکتور شاقارینی

به جیته پشته و لهوی تبه، دوو مه لاکه زور به هه لاکه ت چوون
تا خه لکه که یان رازی کرد بو گه رانه وه.

دوای نه مه نه فخام حه بلی سه بری پچرا و به میوانه که ی
راگه یاند که نیتر ناتوانیت له مه زیاتر لای خوئی گلی
بداته وه، چونکه له شار و ایان بلتاو کردو ته وه، گوایه نه فخام
و کوره کانی ناگاداری له کابرایه کی (عه دو الدین) نه که ن،
نینجا ووتی:

ته ماسم گرتووه (په یوه ندیم کردووه) له گه ل سه ره ک شالیار و
نه مه ش جوابه که یه تی.

نامه یه ک به شیوه ی بروسکه کرابوو، دایه ده ست دوکتور،
نامه که تیایا نووسرا بوو:

ده ست به جی بینیره بو تاران.

لیره دا دوکتور ووتی:

له و کاته وه که سه ره ک شالیار به رتیه بوو بچی بو شاری
که ره لا و ماله وهی نه خوش که وت وه منی بانگ کرد بو
دهرمان کردنی. دوای نه وه ش به دوو سال بو ماوه ی سالتیک
له گه لیا رویشتم به ره و باشور، هه ره له و کاته وه په یوه ندی
باشه له گه لیا، سه ریشکم له وهی نه م بریاره ی له قانزاجی
منایه.

کاتی هاورییانی دوکتور زانیان وا به ره و تاران نه پروات،

هاتن بۆ بهرپیکردنی، وایان نهزانی

ئیترا تا چند سالیکی که ناتوانیت بگه ریتته وه بۆ لایان.
ره فیهی خیزانی نه یویست بروات بۆ تاران و حزی کرد له
هه مه دان له ماله کهیدا پینیتته وه، به لام په یمانیدا که جاری
بۆ ماوه یهک له مالی هاوړتیانیا دابنیشی.

له وکه سانه ی هاتبوون بۆ بهرپیکردنی دوکتور، مه لاسدیق
بوو. کاتی به جیتی هیشته ووتی:

باشه دوکتور، له تارانیش خه ریکی باسی عیسا نه بیت یا
دهرست وه رگرتوو ه؟

ئینجا دوکتور بۆی دووپات کرده وه که هیچ کاتیک
که مته ر خه می ناکات بۆ پروانامه دانی له باره ی باوه رپه وه
هه تا ژبانی مابی. لیته دا مه لا به پیکه نینه وه ووتی:

که واته سهرت سورنه میتنی نه گهر راوچی بۆنی نیچیری کردو
هات بۆ تاران.

ئینجا خوا حافیز بوونیتی گهرمی له دوکتور کرد. ههروه ها
ژنیک له مه کته بی ته بشیری یه وه (مه کته بی بلا و کردنه وه ی
ئینجیل و ووشه ی په رتووکی پیروژه) وه هاتبوو، به
شیه یه کی جیاواز قسه ی له گه ل کرد و ووتی:

من باوه رم به وه هه یه خوا نه یه ویت تو برویت بۆ تاران و له
تاران پروانامه بهیت. دوایی روژنیک له روژانیش له

کوردوستان له و شاره دا که تیا یا له دایک بوویت، له خوا
داوانه که م بهیلتیت تا نه و روژه نه بینم.....

نه وهی شایانی باسه، پیشبینی نه م ژنه و داواخوازییه که ی
له دوا یا هاته دی و له ژیا نابوو کاتی دوکتورحه مهسه عی
گه رایه وه بو کوردوستان.

رویشتنی چه مهسه عی بو تاران به ریکه وت که وته یه که م
روژی سالی تازه وه، کاتی یه که م لا پهره ی روژی یه که می
روژنامه ی سالی ۱۹۰۵ ز لیکرده وه، نووسینیکی په رتووکی
پیروزی تیا بوو که له گه ل نییراوی یه زدان موسادا به م شیوه یه
قسه نه کریت:

یه زدان هیناویتیه شوینیکی تازه وه، نانی تیا نه خویت و
پیوستت به هیج ناپیت.....

دوکتور به دلکی پر له ئومیده وه ژنه که ی و کوره کانی به
یه زدان سپارد و خواحافیزی لی کردن. هه رچه نده نه فخام
نه یوست کومه لی چه کداری له گه ل بنیریت بو پاریزگاری
به لام نه م وای به باش زانی به بیده نگی پروات به شیوه یه ک
سه رنج راکیش نه بیت. هه ندی جلی گهرم و چند
پیوستیه کی خوی له باولیکا پیچایه وه و له گه ل
قوتابیه کی

نهرمه نی خوی و دوو ئیشکه ر که وتنه ری، نه م دوو
ئیشکه ره هاوری یه کی دوکتور ناردبوونی بو یارمه تیدانیان
تا نه گه نه نه و شاروچکه یه ی به شیوه یه کی به رده وام

له زير سفره وه بوو و ههوا زور سارد بوو. پنهى گهرما

دوکتورحه مهسه عى له ريگا زور ناسوده يى دهرونى بو هات،
کاتى ووته کانى ئينجیلی هاته خه يال نه وهى عيسای پيروز
له بهشى ۱۰ مەرقوسا که ئەلێت:

کەس نيه برا و خوشک، دايک و باوک، منال و مال و
کيلگه ي به جي هيشتبي له پيناوى من و له پيناوى
ئينجيدا، له م زه مانهدا سه د نه وهنده وه رته گرتيه وه،
ههروهها له روزى دوايدا ژيانى جاويدانى.

له کاتى رويشتنا قوتابيه نهرمه نيه که زوو زوو ناورى
ئه دايه وه بو دواوه تا بزانييت کەس دوايان نه که وتوه،
له دوايدا به دوکتورى ووت:

ئه زانى دوو روز له مه و بهر له شاقارين چى روويدا؟

دوکتور: نازانم.

قوتابيه که: کهنجيک نه که ويته گيروگرفته وه، بو نه وهى
رزگارى بيت، شايه تمان نه هينييت و نه بيته موسولمان. نيت
هه ندى کەس نه چن بو لاي نه فخام و باسه کهى تيئه گه يئن و
پيئ نه ليين کهوا کوره له ترسا بووه به ئيسلام. جا گوپت
ليبيت نه فخام چى وه لامداونه ته وه، پيئ ووتوون:

باشه بۆچی و اشله ژاون؟ له بهر نه وهی بی عه قلیک بووه
به ئیسلام؟ حه مه سه عی که به قه دهر نیوهی موسولمانی
شاره کهی بوو، هاته سه ر دینتان ئیمه هیچمان نه ووت.

ئیتزر زۆر توپه ئه بیته و دهریان نه کات.

کاتیکی گه یشتنه عه ره بانه ی پۆسته که، دوکتۆر دوو
ئیشکه ره که ی ناردده وه. عه ره بانه که جگه له دوکتۆر و
قوتابیه که ی دوو که سی که ی تیا بوو. کوریککی گه نجی
روو خوش له گه ل کابرایه کی بازرگانی خه لکی ته بریز، دیار
بوو که دوکتۆر حه مه سه عی یان نه ئه ناسی.

عه ره بانه ی پۆسته که له م سه فه ره دا به دوو شاری گه وره دا
ئه رویشته، شاری سولتان ئاباد وه شاری قوم. قوم
شاریککی پیروژه چونکه گۆری فاته می خوشکی هه شته م
ئیمامی شیعه ی تیا به.

له کاتی راوه ستانیانا له سولتان ئاباد بو گه یاندنی پۆستی
شار دوکتۆر حه مه سه عی چوو ه گۆرستانیککی نزیک، له پر
چاوی به کیلیک که وت له سه ری نوسرابوو: خوا لیخو شبوو
ئیمامی جومعه ی سولتان ئاباد. له ته نیشتییه وه گۆریککی
که ی لیبوو ناوی باغیری له سه ر نوسرابوو.

ئه م ئیمامه ئه و که سه بوو که پانزه سال له مه وه بهر قوتابیانی
قوتابخانه ی قورعانی هاندا بو ئه وه ی په لاماری مالی
دوکتۆر حه مه سه عی به ن و بیکوژن، باغیریش یه کیک بوو
له و قوتابیانه ی له گه تیا بوو، به لام واریکه وت که دوکتۆر

دوو کاژیر بهر له هاتنیان شار به جیبهیتیت.

له م کاته دا دوکتور ووته یه زدانی بیرکه وته وه که به
ئه شععیای نیرراوی خوئی ته لیت: گهر دوزمن سویای
کوکرده وه بو کوشنتان، ئه مهش له مننه وه نه بوو تهوا له ناویان
ئه بهم و ته تان پاریزم، (په رتووکی پیروز، ئه شعیا به شی ۵۴
ژماره ۱۵)

کاتیک خه ریک بوو نزیک ئه که وته وه له شاری قوم، دوو
کابراکه ی له عاره بانه که دا بوون که وته باسی شتی دینی وه،
هه رله و باسه دا بوون له پر کابرای بازرگان رووی کرده دوکتور
و ووتی:

باشه، ئه وه دوکتوره له دین وهرگه راوه که ئه وه ی باسی نه که ن
و ته شلین کتیبیتیکی زور خراپی له سه ر ئیسلام نووسیوه،
چی به سه رهات؟

پرسیاره که وه ک بروسکه یه ک و ابوو که له پرا له ئاسمانه وه
دیت. دوکتور نه یته وانی خوئی لادات له وه لآمی پرسیاره که،
له سه رتیکی که شه وه وورده وورده نزیک ته بونه وه له شاری
قوم ته وه ی که دانیشته وانی له لایه نی ئاینیه وه به توندپه
ناسرا بوون. له وه لآمدا ووتی:

منم دوکتوره له دین وهرگه راوه که.

کابرای بازرگان و کوره گه نجه که هه ناسه یه کی قولیان
هه لکیشا و به سه رسامیه که وه روانیانه

دوکتور حه مه سه عی -

دوکتور: به لام ته وکتیبه ی باسی ته که ن نووسینی من نیه و
من دام نه ناوه.

دوای ته مه که وته گیرانه وهی باسی خوی و ههروه ها چون
به غیلی پیبردنی دوکتوره کانی که چ ده ورتیکی له م
ههراوه وریا یه دا بینیه وه. دوو کابراکه باوه ربان به قسه کانی
کرد و بی گیروگرفت شاری قومیان به جیهیشت و پاش سی
روژ گه یشتنه تاران.

بو روژی دوایی کاتی دهستی کرد به نوپژکردن و خویندنه وهی
په رتووکی پیروژ، ته م ووتانه ی هاته به رچاو، ته وهی یه زدان
به پۆلسی نیرراوی خوی ته لیت:

مه ترسه، قسه بکه و بیده نگ مه به، من له گه لتام، که س
ناتوانی تازارت بدات، چونکه که سانیکی زورم هه یه
له وشاره. (کرداری نیرراوانی یه زدان به شی ۱۸ ژماره ی
۱۰ و ۹)

دوکتور له زور لاهه بانگکرا بو میوانداری، به لام ته و
نه یته ویست ته رک بخاته سه ر شانی خه لکه که. ته و
چاوه روانی هاتنی خیزانه که ی بوو له بهر ته وه چوو
خانویه کی به کری گرت بو ماوه ی دوو سال. دوای
خویندنه وهی په رتووکی پیروژ که تیا یا باسی پۆلس نیرراوی
یه زدان ته کات و ته لیت:

پۆلس خانوو یه کی گرت و بۆ ماوهی دوو سال تیایا مایه وه .
پیشوازی له هه موو نه و که سانه نه کرد که نه هاتن بۆ لای ،
مژده ی پادشاهیتی ئاسمانی پی نه دان و باسی یه زدانی
عیسای مه سیحی بۆ نه کردن ، بی ترس به ریکوره وانی .
(کرداری نیراوانی یه زدان به شی ۲۸ ژماره ی ۳۰ و ۳۱)
دوکتوره مه سه عیش هه مان شتی کرد وه ک پۆلس .

دوای چهند روژیک له گه یشتنی ، چوو بۆ سه ردانی سه ره ک
شالیار ، نه ویش به گه رمیه وه پیشوازی لیکرد و
پیشوخحالی خوی ده ربیری بۆ گه یشتنی به سه لامه تی . دوای
هه واپرسینی ته ندروستی یه کتری ، سه ره ک شالیار ووتی :

باسی خۆتم بۆیکه ، نه وه تا ته قه ربیریکیان له سه ر نووسیویت ،
تا وانباریان کردویت به خواردنه وه و به جنیودان به ئیسلام ،
دیاره من نه زانم که تو با به تی سه رخوشی ناخۆته وه (به
زه رده خه نه وه) به لام له ویا وه ره دام کفر بکه یت .

ئیتر دوکتوره هه ستا به گیرانه وه ی باسی په یوه ندی خوی
له گه ل حاکم و له گه ل نه فخام به گ ، هه روه ها په یوه ندی له گه ل
دوکتوره کانی که ، ئینجا چون نه م ئالۆزیه دهستی پیکرد .

سه ره ک شالیار زه رده خه نه یه کی بۆ کرد و ووتی :

زانپوته حاکمی هه مه دان ئیستقاله ی نووسیوه و واز له
ئیشه که ی نه هیئیت ؟

دوکتوره به سه رسورمانه وه :

واز له حاكمی ئەهینیت؟

بەلێ، ئیستاش لیترهیه له تاران. هەر دوای رویشتی تو
ئستیقاله کهی نوسیبوو، ئەمەش کاریکی راست نەبوو
کردی، ئەو هی ئەفخام بەگ ئەیویست ئەمە بوو. تو له گەل
حاکم هەردووکتان بوونە قوربانی رینگە و پلانی ئەفخام،
مەلاکانیش بوونە هۆی سەرکەوتنی پلانی ئەفخام.
دوکتۆره کان ئیجگار ئەوێنە دەوریکی گەورەیان نەبوو له
مەسەله که دا.

دوکتۆر چه مەسەعی زۆر سەرسام بوو و ووتی:

ئەتە ویت بلیت هۆی ئەم هەموو گیروگرفتانه ئەفخام بووه؟

بەلێ، حاکم گوناھی نیه و له کاتی خۆیدا هەوالتی هەموو
شتیکی پینگەیانم. منیش بروسکه یه کم بەم شتیه یه بو
ئەفخام کرد:

با دوکتۆر بو ماوه یه ک شار به جیبهیت، ئاگاداری
شتومه ک و ناوماله که ی بن. ئەگەر یه ک گسکی ماله که ی
وونبیت به تو ی ئەژمیرم.

کاتیکی بارودۆخه که خراپتر بوو، ئەو هه بوو بردیتیه لای خۆی
تاوه ک باره که که میکی هیمن بکاته وه، به لام شته که له
دهست ده رچوو بوو. هه رچه نده ئەو ئەیتوانی بی خۆیندنه وه ی
بریار ی مەلاکان، له بهر چاوی خه لکه که هه لتواسیت و
بتکوژیت. کاتیکی وای لی هات نه یئه زانی چیبکات،

پروسکه یه کی نارد و پرسبیاری کرد چی بکات. منیش
فرمانم پیدا که بتنیریت بو ئیره.

لیره دا دوکتور به ته و اوی بوی دهرکه وت چون بووه به قوریانی
بارودوخی سیاسی له و نیوانه دا

گیروگرفتی داهاتوی دوکتور، هینانی خیزانه که ی بوو بۆ لای
خوی. هه والی بۆ ره فیه ی خیزانی نارد که ماله که یان له
هه مه دان و ماله هاوینیه که ی دهره وه ی شاریش بفرۆشیت و
بیته بۆ تاران. به لام ره فیه رازی نه بوو به م کاره و ماله که ی
وه ک خوی هیشته وه و که وته ری به ره و تاران. راستی دانایی
ئه م بریاره ش پاش چه ند سالتیک دهرکه وت کاتیک گه رانه وه
بۆ هه مه دان.

بەشى ھەشتەم لە نىو كۆچەرانددا

ھۆزى كاشغاز گەورەترىن ھۆزى كۆچەرىن لە ئىراندا، لە ناوچەى سەرۆى ئىراندا لە ويلايەتى فارسدا كە شيراز پايتەختىتى. وا باس ئەكەن كە ھۆلاكۆى كورەزاي جەنگىزخان لە سەدەى سىازدە ھەمىنا ئەمانەى لە ناوچەى توركوستانى چىنەو ھە گواستوتەو ھە بو ئىران. چونكە زمانى توركى زمانى نەژادى خويان بوو، لە پەرتەمە ھەر بە توركى قسەيان ئەكرد لە گەل ھەرگرتنى ھەندى لە خوو و خوورەوشتى ھۆزەكانى دەورويشتيان لە بەختەرانىھەكان و لورپەكان.

كاتى ھىرشكردنى نادرشا بو سەر ھىندستان و ھىنانى تەختى تاوسى بە ناوبانگ لە سەدەى ھەژدە ھەمىنا، پىاوانى جەنگاوەرى ئەم ھۆزە بەشداربوون لەم جەنگەدا.

ناوى خىزانى سەرۆكى ھۆزى كاشغاز خانى بوو، بە سەدان ھەزار سەر مەر و بزى و ئاژائى ھەبوو. ئەم ھۆز و خىلە كە برىتیبوون لە پىنج ھەزار كەس زىاتر، بە ھاران ھەموو لە گەل مال و مالتاياندا ئەكەوتنە رى بەرەو سەرۆو بەرەو ناوچەى نەسفەھان. لە كۆتايى ھەرزى پايزدا ئەگەر انەو ھە بو لەو ھەرگاكانى ناوچەى خوارو.

خانى سەرۆكى ھەلبىر ئىراوانى ھۆزە كە بوو، لە باج دانددا خەلكە كە راستەوخو باجە كەيان ئەدايە دەستى خووى و نەيان ئەدايە دەستى كەسى كە.

له پایزی سالی ۱۹۰۸ از خانی سه روک هوز
دوکتورحه مه سه عی بانگ کرد بو مالی هاوینی خوی له
ئه سفه هان بو تیمار کردنی خیزانه که ی، به لام دوکتور له بهر
دووری ریگه که و زوری نه خوشه کانی دوو شک بوو له
رویشتنیدا به دم ئه و بانگ کردنه وه، له کوتایدا

داوای کرد چاوی به و ئافره ته بکه ویت که لیپرسراوه
به رامبه ر ئاماده کرنی ریگه و سه فهری دوکتورحه مه سه عی بو
ئه سفه هان. کاتی دوکتور چوو مه ماله که ی وه له ژووری
میوانی له سه ر شیوه ی ئه وروپی رازینراوه دانیشتن،
ئافره تیکی ته مه ن چل سالی هاته ژوره وه و باسی
خیزانه که ی خانی بو کرد و داوای به ده مه وه چوونی
داواکاریه که ی خانی لیکرد.

دوکتور داوای ئه وه ی شته که ی له گه ل ره فیه ی خیزانیا باس
کرد، ره فیه زوری لیکرد که پروات بو ئه سفه هان، چونکه
ئه یزانی به وه ی میترده که ی پیبوستی به ئاو و هه وا گورین
هه یه. دوکتور بریاریدا پروات، له چند کارژیریکا که لویه لی
سه فهر ئاماده کرا و هه روه ها کوریتی ئاشوریش که وه ک
یاریده ده رتیک له گه ل دوکتور ابیت.

ئه وکه سانه ی بو ئه م سه فهره به یه که وه که وتنه ری، نو که س
بوون. ئه و ئافره ته ی لیپرسراوی سه فهره که یه و سه فهره که ی
رتیک خست، له گه ل کچیتی و برازایه کی، دوو پیاو و دوو
ژنی ئیشکه ربان، دوکتور و یاریده ده ره که ی.

سی عه ره بانه یان پیبوو، عه ره بانه ی یه که م تازه و ریکویتیک

بوو، هه موویان لهه عه ره بانه یه دا بوون، عه ره بانه یه دوو هه م و
سه ته م کوون بوون، چی که لویه ل و خوار دنیان بوو له و دوو
عه ره بانه دا دایان نابوو. دوا ی روژ هه له اتن به سهی کاژیر له
روژ تیکا که تاو و هه وا زور خوش بوو شاریان به جیهیشت و
که وتنه ری به ره و شاری ته سفه هان.

له ریگا کاتیک دوکتور حه سه عی له که مه ری ژنه ی
لیپرسراوی ته م کاروانه ده مانچه ی دی، به سه رسورمانیکه وه
سهیری کرد، ژنهش هاته قسه و ووتی:

باشه دوکتور، یه عنی چی چه که هه لناگریت؟

دوکتور له وه لاما ووتی:

جاریکیان له تارانوه بو هه مه دان ته رویشتم، ده مانچه یه کم
له که ل خوم هه لگرت، به لاما دوا یی په شیمان بوومه وه،
چونکه سهیرم کرد پشتم به ده مانچه که زیاتر قایم تره له
پشت به ستن به یارمه تی یه زدان. ئیتر له وکاته وه چه کم
هه لنه گرتوه وه.

ژنه ووتی:

به لاما ئیمه هیشتا پیوستمان به پاریزگاری خومان هه یه.

یه که م پشووی که وره یان له شاری قوم بوو. ته و ماوه یه ی به
ریگا وه بوون به ره و قوم، خه لکیکی زوریان دی له وانیه ی
هرده کانیان هینا بوو تا له زهوی پیروزی ته و شاره دا

بینیژن، به هیوای به دهست هینانی خوشی ژیانی جاویدانی
بویان. چاخانه کان و میوانخانه کائی سهره ریگا هموو،
ته نانهت سهره بانه کانیش پر بوون له خه لک. کاتیک نیواره
له میوانخانه یه کی نزدیک شار راوهستان، هیچ جیگایه کی
نه بوو بویان، ناچار یا له یاخچه یه کی نزدیک میوانخانه که دا
شته کانیاں داگرت و لایاندا.

دوکتور سه کویه کی بوخوی دوزیه وه و لیتی پالکوت بو
خه وتن، ژنه ی سهره ک کارواته که ش داوای له همویان کرد
که جیگه دابخه ن و بخره ون، ته مه ش شتیکی ئاسان نه بوو
به هوی تهو هموو میشوله یه ی له وناوه بوون. دوا ی ته وه ی
هموو چوونه سهر جیگا، سهره ک کاروان خوی تفهنگی
گرت به دهسته وه و بوو به پاسه وانیاں.

دوا ی سه فهریکی دوور و دریتی کاروانه که، شاری
ته سفه هانی میژوویی ده رکوت، یه که م جار
دوکتور چه مه سه عی پایته ختی شاعه باسی گه وره ی به که متر
دانا له وه ی که له باره ی ته م شاره وه بیستبووی، به لام دوا یی
که گه یشته گوره پانی شار و تهو هموو مزگه وت و کوشکه
جوانانه ی بینی ته وه ی نیشانه یه ک بوو بو کونی و مه زنی
شاره که، زور سهرسام و دلشاد بوو.

دوا ی ته وه ی زور له و شوینه گرنگانه ی بینی، چوو بو
جولفای گه ره کی ته رمه نیه کان که له قه راغی شار بوو،
بوته وه ی هندی له په رتووکی پیروژ و چاپه مه نی و
نووسراوی روچی وه رگریت.

دوای نهم سهردانه دوکتور و یاریده ده ره که ی به تنها
بی نه وانیکه روزه ریگایه ک به رتوه بوون تا گه یشتنه نه و
سوارانه ی خانی نارد بوونی بو پیشوازی کردن و هینانی
دوکتور. سواره کان هموو به خو و پالا بهرز و ناوشان پان و
به توانا دیار بوون، سهر کرده که بیان

نه سکه ندهر خان، ته مه نی نریکه ی شهست سالیکی نه بوو،
به نام له توند و تولی و توانادا له کوریک کی سی سالیکی
نه کرد. پاش ماوه یه ک دوکتور سواری نه و نه سپه کرا که
خانی به تایبه تی بو نارد بوو. پاش ریکردنیکی شه و و
روژی، ره شماله کانی کاشغازی بیان لیده رکه وت، ره شمال به
هموو لایه کا هلدرا بوو، له ناوه راستا چادریک کی سپی گه وره
لیدرا بوو نه مهش جتی و ریی خانی سهر وکیان بوو، خانی
کابرایه کی پالا به رزی قوژی روو خوش بوو، ههر که دوکتور
حه مه سه عی گه یشت به گه رمیه وه پیشوازی کرد و نه وه نه ی
نه برد دوکتوری برد بولای نه خوشه کانی، بیبی خانمی ژنی و
ناسری کوری که ته مه نی سی سالان بوو.

بیبی خانم و خوشکه که ی دووژنی ریکوپیتکی جوان بوون.
ژنانیان وه ک هموو ژتانی کوچه ر بی په چه و سهر پوش به
سهر بهستی و بی ترس له گهل پیاوانا بو جیبه جیکردنی کاری
خوبان هاتوچویان نه کرد.

دوای نه وه ی دوکتور له دهواری تایبه تی خویدا که میکی
پشویدا، هه ستاو هه ندیک دیاری نارد بو خانی و
خیزانه که ی، له ناو دیار به کاندائینجیلیتیکی تیا بوو، به شی
تازه ی په رتووکی پیروژ، بهرگه که ی چه رم بوو، قه راغه که ی

رهنگی زهردی نالتونی.

دوکتورحه مهسه عی ههر له یه کهم چاره وه غه می نه وهی بوو
که بزانیته کهسانی نه م خیله نه زانن بخوتینه وه، له دوایدا
زور سه رسام بوو که زانی هه ندیک له پیساوان و ژنانیان
نه توانن به باشی نووسینی فارسی بخوتینه وه.

له ناو نه م خیله دا کورتیکی سهیدی زور ریکویتیکیان
له گه لآبوو ناوی (بحرالعلوم) بوو پزیشکی تایبه تی خانی
بوو، له چاو نه و زانیاریه ی که تهنها له خوتینه وه
وه ریگرتب—وو، به پزیشکیکی باش دانه نرا.
دوکتورحه مهسه عی تا ئیستا که سیککی که ی نه دی بوو ناوا
شاره زا له قورعان و ئیسلامدا ههروه ها له باسی فهلسه فه و
زانیاری نه وهی له دوا ی سروشته وه هه یه، جگه له مهش
شاره زایی له هونراوه و شیعی فارسی و عه ره پیدا هه بوو.

کابرا به هاتنی دوکتورتیکی که بو نه وی که میک دلگران
بوو، دوا ی نه وهی دوکتورحه مهسه عی سه ردانی کرد و
نه ویش له دوا ییا هاته وه بو سه ردانی و سه یریکرد دوکتوری
تازه چون خه ریکی سه یرکردن و چاره سه رکردنه، هه رته مهش
نا به لکو له گه ل ئیشکردنا هه لئه ستا به باس و
روونکردنه وهی نه خو شی و ده رمانه کان بو ی، ئیتر له و کاته وه
دوکتورحه مهسه عی به جتی نه نه هیشته و هه موو روژتیک
له گه لی بوو. کابرا سه ری سورما بوو له وهی که بوچی نه م
دوکتوره ناوا هه موو نه یینی و زانیاریه کی پزیشکی خو ی
پیشانی نه م نه دات و بو ی روون نه کاته وه.

دوکتور حه مه سه عی له دواییا بۆی رونکرده وه که ئەم
مه سیحی یه و بهمه له سه ر فیکرکردن و داواکاریه کانی عیسا
ئه روات ئه وهی ئه لیت:

به خۆرایی وه رتانگرتوه، به خۆرایی بیده نه وه (ئینجیلی
مه تادا به شی ۱۰)

شه ویک له شه وان، بحر العلوم نهیینی دلای خۆی لای دوکتور
هه لپرشت و ووتی:

سه ره رای هه موو ئه و کتیبانه ی خوتیند وومه ته وه، می شک و
بیری ره خنه گرم نایه لیت ئاسوده یی ده روون به ده ست بهیتم.
سه دان قوتابیم له قوتابخانه ی فقه ی ئیسلامی و (علمی
ئه و شتانه ی له دوای سروشته وه هه ن) له شاری شیراز ده رس
داوه، بئ ئه وهی له ئیسلاما شتیک بدۆزمه وه که ئاسوده یی
ده رونم باتی، مه زه به بی به هائیش لام شتیک به تاله. من
ئه زانم هه ر یه ک خوا هه یه و ئه مه ویت لای ئه و رزگاری و
ژیانی جاویدانی به ده ست بهیتم. تۆ له مه سیحیه کی سه یر
ئه که یت، به قولی شاره زای ئیسلامیت و قورعانیس باش
ئه زانیت، ناتوانیت له و باره یه وه شتیک پلیت؟

ئینجا دوکتور باسی خۆی بۆ گێرایه وه، چون باوه ری
مه سیحی وه رگرتوه و له م ئاینه دا چه ند ره زامه ندی ده رونی
به ده ست هیناوه..... کابرا زۆر به دیقه ته وه گۆتی بۆ
قسه کانی دوکتور راگرت، له دواییا پتی ووت، چه زنه کات
په رتووکی پیروۆز بخوینیته وه. ئه و چه ند دانه په رتووکه ی
لای دوکتور بوو هه مووی به خشیبووه وه و ته واو بوو بو به

ناردی له ئەسفەهانەوه دوو دانەى بو پیت، یه کیان به
زمانی عەرەبى بو خۆى ئەویکەش به

زمانی فارسی بو خوشکەکەى، ئەمەش لەسەر داواکردنى
بحرالعلوم خۆى. بەلام زۆر به داخهوه ئەم کابرایه له بهر
کارى خیزانى خۆى ئەبوايه به خیرایى ئەوتى به جى
بهیشتایه و برۆیشتایه بو شوپنیکى که، دوکتۆرش
به گەرمى و بەدووعا به رتیبى کرد.

کاشغازیه کان شیعه بوون، بەلام وهک زۆرى خیله
کوچەریه کان ئەوهنده بایه خیان ئەئەدا به ئیسلام و تینوى
ژیانى دینی نه بوون. له گەل ئەمەشدا به ریز و مەزنیه وه
ئەیانروانیه ئیمامى عەلى و رقیان له خەلیفهى دووهەم
عومەر بوو، ئەوهى بهر بهرەکانى ئیمامى عەلى کرد. ئەمان
به شیوهیهکى سەرەکى لەسەر یاسای خیلایه تى ئەرۆیشتن،
لەسەر یاسای کارى هەله و کارى راست. نازایه تى بهر زترین
نیشانهیان بوو و ترستۆکى هەلهیهکى گهوره و کوشتینه
بوو، دورژمنایه تیان له گەل خیل و هۆزهکانى کهدا نه وه به
نه وه هەله گرت و بۆیان ئەمایه وه.

خانى کابرایهک بوو ئەوهنده گوپى ئەئەدا به دین و باسى
دین. شهویک هاته لای دوکتۆرحەمەسه عى بۆ ناو
چادره کهى، کاتى پهرتووکی پیروزی لاوه دى ئەوهى هی
دوکتۆر خۆى بوو، ووتى:

شتیکم خوینده وه له و کتیبه ی داوته به ژنه کهم به لام لیتی
تینه گیشتم، روون نیه..... خانى به دەم قسه وه سهیری

لاپەرەکانی پەرتوو کە کەسێ ئە کرد، لە پەرچاوی بە باسی
نێرراوی یەزدان ئە یوب کەوت هاواری کرد و ووتی:

ئا، ئە یوب، کانی ئە یوب لەم ناوچە یە یە، ئە وە ی ئە لێن گوا یە
خۆ ی تیا شتوو و ئیتر برینە کانی چاک بۆ تە وە.

دوکتۆر هەستا بە گێرانە وە ی باسی ئە یوب بۆ ی، بە لنام خانی
دەستی کرد بە گالتە پێ کردن بە پێغە مەرە کان. ئە مێش
قەسە کە ی پێ بێری و پتی ووت:

ئە وە ی مرقۆش پێ یوستی پێ یە تی، ژباتە بە ناشتی لە گەل
یەزدانا. گالتە کردن بە نێرراوانی یەزدان دەنگی دەرونت
هیچ بێ دەنگ ناکات؟ تۆ تەنھا مرقۆشکی و هیچی کە

لەوانە یە هەر ئە مەشە و بمریت، ئامادە ییت بۆ مردن؟ لێرە دا
خانی دانی بە خۆ یاکرت و پاش کە میتک ووتی:

تۆ هە تە ئە و ناشتیە ی باسی ئە کە ییت؟

دوکتۆر وە لنامی دایە وە و ووتی:

سۆ یاس بۆ یەزدان، من ئە و ناشتیە م هە یە..... ئیتر خانی
شە و باشی لێ کرد و رویشت. بۆ روژی دوایی خانی هاتە وە
لای دوکتۆر و سو یاسی کرد چونکە ژنە کە ی بەرە و چاک
بوونە وە ئە رویشت، هەر وە ها پتی ووت: گەر نە خۆش یە کە لە
کۆل ژنە کە ی بۆ تە وە، ئە توانی سواری ئە سپ بیت.....
چونکە خانی ئە یوست بەرە و خوارو برون بۆ جیگە ی

زستانیان له لای شیراز له دوایشا بهره و کهداوی فارسی.

کاتی دوکتور دلیای کرد که ژنه کهی له نه خوشیه که رزگاری
بووه و چاک بوته وه، خانی به که می تاگاداریه وه له
قسه کانیا دلی کرده وه بو دوکتور و باسی نه وهی بو کرد چند
ژنه کهی خوش نه ویت، نهک ته نیا له بهر جوانی به لکو له بهر
نه وهی ژنتیکی زور چاکه.

به لئی ژنی خانی ژنتیکی زور چاک و ئیشکه ر بوو، خوی
هه لئه ستا به سه ریهرشتی هه ندی له ئیشی خیله که، کاتی
وا هه بوو سه ریهرشتی تاماده کردنی خواردنی زیاتر له پینج
سه د میوانی نه کرد.

له کاتی نه بوونی میترده که یا له وی هه لئه ستا به سه ریهرشتی
ئیش و کاری هوز و خیله که هه مووی. دیار بوو
شاره زاییه کی باشی هه بوو له دانان و لاپردنی دهواره
گه وره کهی خوبانا نه وهی پیویستی به دانانی سی و دوو
پایه و کوله که هه بوو بو هه لدانی و راوه ستانی. نه م چادره
گه وره یه ش پری بوو له فهرش و شتی جوان.

بو روزی دواپی هه ر که روز بووه خیل که وته جموجول، ژنان
خهریکی لاپردن و پیچانه وهی چادر و دهواره کان بوون،
له هه مان کاتا هه لگرتنی و خستنه سه ر پشتی گوئی درپژ و
ئیستر و گا و مانگا کانیان، منالانیش له سه رو شه ش
ساله وه سه رته که وته سه ر پشتی گوئی درپژ و ئیستره کان،
پیاوانیش له به رده می خانی به نه سپه کانیا نه وه هه موو یه ک
رهنگ جل له به را، ده مانچه ی مؤزری نه لمانی به قه ده وه

راوه ستابوون و چاوه پروانی فرمانی خانی بوون بو دهستکردن به جولان و رویشتن. کارثیریک دواي روژ هه لهاتن به هزاران گا و مانگا و مهر و بز ن له گهل گویدریر و تهسپ و ئیستر و کهسانی هۆزه که هه موو به یه کهوه دهستیان کرد به جولان و رویشتن، پاش ماوه یه کی کورت ته پوتوز نه و ناوه ی هه موو به جاریک داپوشی.

دوکتور حه مه سه عی باش له دیمه نه کان و ورد نه بوه وه و لای سهیر و خوش بوو. جاری واش هه بوو ته سپسواره شماره زاکان به دهه رویشتنه وه ته قه یان نه کرد و راوی بالنده و ناسک و که رویشکیان نه کرد.

هه ره له رویشتنه دا روژتیکیان خانی و چند پیاویتیکی شماره زای خوئی چوون بو راو، کاتی گه رانه وه چل و پینج ناسک و چند بز نه کتوییه کیان راو کرد بوو.

روژتیک خانی کابرایه کی نه خووشی نارده لای دوکتور، کابراکه ته مه نی نزیکه ی هه شتاسالتیک نه بوو، چند ژن و پیاویتیکی خزمی خوئی له گه لا بوو. هه ندی له ژنه کان پرسییان له دوکتور، ئایا راسته نه ئین مه سیحی بوئی نیه له یه ک ژن زیاتر بهینیت؟ دوکتوریش بوئی خویندنه وه نه وه ی له پهرتووکی پیروزا نوسراوه له سه ره ژن هیتان و شوو کردن. ژنه کان سه رسام بوون به خویندنه وه که، ئیستر یه کی له پیاوه کان ووتی:

با ژنه گانمان نه چنه خه بیا له ووه و بفرن، دوا یی لوتیان نه کده
ناسمان نینجا نبعهش ناچار نه بین تن یا نسره و نین.

دوکتور دوا یی له نامه یه کی خویدا باسی نه و ژنانه نه کات و
نه لیت:

نه و ژنانه زور داماو و به سزمان بوون، پیریتون و پیاوه گانی
لبنده رجیت، ژنه گانی که چی نیش هه بوو هه مووی به سهر
شانیا نه ووه بوو، دهوار دانان و هه لگرتنی، دار کوکوردنه ووه و
ناو هینان، دهوار و فهرش چین، خوری رستن و
دروستکردنی جاننا و شوتنی خواردن و دانه و تله و جل،
رهنگ کردنی قوماش و خوری و بابه ته گانی که به
شیره یه کی جوانی گونجاو، سهره رای نه مانهش سک پر بوون
به رتگه ووه له کاتی سهر و خوارو کردنی خیتله که دا. ژن
له ویدا هه موو شتی که بو پیاوه که ی، پیاوه کهش یان خه ریکه
به راوه ووه یا

خه ریکه به کوپونه ووه له گهل سهره ک خیتل و لیتسر اوان،
زور جاریش پیاوه که داوا له ژنه که ی نه کات پروات نه سپ و
زینی نه سپه که ی بو ناماده بکات چونکه نه چیت بو راو. خو
نه گهر پیاوه که توره بوو، نه و له ژنه که نه دات و
داینه پلوسیت، روژتیکیان گویم له ته په ته پیتکه ووه بوو،
وامزانی کابرایه که و به دار فهرش نه ته کینیت، دوا یی بوم
دهر که وت نه خیر مهسه له فهرش ته کاندن نیه به لکو
کابرایه که و له ژنه که ی نه دات.

به ماوه ی سنی روژ له عوسه ووه که یشته شاری شیراز، نیتر

دوکتور حه مهسه عی لیره وه به جیتی هیشتن و به عه ره بانهی
پوست که وته ری به ره و تاران. دوای دوو ههفته گه یشته وه
ماله وه.

پاش چند سالیک له کاتی حوکومرانی رهزا شادا، خانی
وهک دیلیکی سیاسی گیرا و خرایه به ندیخانه وه. دوای
نه خوش که وتنی له وی، له سه ر داواکردنی خووی
دوکتور حه مهسه عی هه موو روژتیک نه چوو بو به ندیخانه بو
لای بو تیمار کردنی. دوای مردنی خانی له به ندیخانه دا وا
بلاو به وه که خانی به کوشتن کوژراوه.

پاش ماوه یهک کوره گه وره که ی خانی که ته مه نی نزیکه ی
بیست سال بوو، نه وه ی دوکتور حه مهسه عی له ته مه نی سی
سالیدا هه ستا به تیمار کردنی، له شوینی باوکی بوو به
سه رهک هوز و سه رهک خیل.

بهشش نۆبەم
گەرانەوہ بۆ شارەن سەنە

دوکتۆرحەمەسەعی ماوہی حەوت سالی لە تاران بوو، لە
سالی ۱۹۰۵ ز تا سالی ۱۹۱۲ ز ئەم سالانە ھەمسووی
خەریکی ئیش بوو، نەخۆشیکی زۆر زۆری سەیر کرد و
چارەسەر کرد، فەقییر، دەولەمەند، گەورە پیاوانی دینی
ھەر وہا گەورە پیاوانی میری، بازرگان و موچەخۆر.

ھەر وہک چۆن لە شاری ھەمەدان، لێرەش ئیواران لە مائەوہ
کۆبوئەوہی خۆیندەنەوہی پەرتووکی پیروزی ئەکرد، یەکەم جار
ئەرمەنیەکان ھاتن ئینجا ووردە ووردە جولەکە و موسولمان.
بە شیتوہیەکی گشتی ئەم سالانە ی ژبانی دوکتۆر بریتی بوون
لە سالانیکی پر لە ئاسودەیی.

حوکمی ئێران لەم ماوہیەدا گۆرانیکی گەورە ی بەسەرا ھات،
ئەویش گۆرانی حوکم بوو لە مەلەکییەتی راستەوخۆ بۆ
مەلەکییەتی دەستوری. حوکمی موزەفەر شا لاواز بوو،
زۆر دەست بلای ئەکرد، بە ئارەزوی خۆی پارە ی دەولەتی
سەرف ئەکرد و قەرزیک ی زۆری لە دەرەوہی ئێران
وەرگرتبوو. ئەمانە ھەمسووی بوو بە ھۆی زۆر بوونی ناپارەزایی
خەلکەکە و داواکردنی حوکمیک ی یاسایی و دەستوری.

لە سالی ۱۹۰۶ ز شا ناچارکرا دەستور بۆ حوکمی وولتاتەکە
دابنیت. دوا ی سالیکی شا مرد و کورپەکە ی محەمەد علی
ھاتە جیگە ی، ئەم ھەولیدا حوکمی ئێران بگەرێنیتەوہ بۆ
جاری جارن، ئاژاوە دروست بووہ و خەلکەکە لیتی ھەستان

و ئەمەش بوو بە ھۆی لا بردنی و دورخستنه وەھێ.

کۆرەکەھێ کە تەمەنی دوائزە سال بوو، دایان نا لە جیگەھێ بەلام بە ھۆی وەسی و یاریدەدەرەو. شا لەسەر تەخت لا براو، دوای دوو سال بە خۆی و کۆمەڵی جەنگاوەرە لە دەریای قەزوینەو ھات بەرەو تاران بۆ وەرگرتنەو ھێ حوکم، براکەشی سەلاحی دەولە

لە رۆژئاواو بە کۆمەڵیک جەنگاوەرەو کە بەشی زۆری کورد بوون کشا بەرەو تاران. ھەردوو براکە ئەیان ویست زوو بگەنە تاران بۆ بەدەستھێنانی تەختی حوکم، سەلاحی دەولە زور بە ئاسانی دەستی بەسەر شاری سنە و ناوچەھێ سنەدا گرت، لە یەکەم مانگی ھاوینی سالی ۱۹۱۱ز گەیشتە ناوچەھێ ھەمەدان و لەویشەو ھاغای ئەفخام و جەنگاوەرەکانی پشتگیریان لێ کرد.

لەو کاتەدا کۆرەکەھێ دوکتۆر جەمەسەعی لە ئینگلتەر او ھەر گەراپەو ھەو مائەو، کچەکەشی کە سی سال بوو شووی کردبوو بە دوکتۆریکی ئەرمەنی، ھا تیبو بۆسەردان بۆ ئەو ھێ وەرزی ھاوین بە یەکەو ھەر بۆن بۆ مائە ھاوینیە کە بیان کە لەدەرەو ھێ شاری ھەمەدان بوو. دەنگویاسی ھا تەنەو ھێ دوکتۆر بۆ شاری ھەمەدان گەیشت بە خەلکە کە بەو کەسانەش کە پێش چەند سالیکی نیازی کوشتنی دوکتۆریان ھەبوو، بەلام کاتیکی زۆر بەسەر شتە کەدا رویشتبوو و ئەو بارە سیاسیە ئالۆزەھێ لای خەلکە کە دروست بوو بوو، توند و تیژی لایەنی دینی کەمیتک ھیتواش کردبوو ھەو.

روژیک چند که سیک له لای ناغای نه فخمه وه هاتنه لای
تا کو بیت بو ناوچهی شاقارین بو چاره سه رکردنی چاوی
کور هزاکه ی که به هوی ته قه وه بریندار بوو بوو،
دوکتور حه مه سه عی بیری نه و ناپاکیه ی که و ته وه که نه فخم
له گه لیا کرد بووی بو به دوو دل بوو له چوونیا به دهنگ بانگ
کردنه که یه وه، به لام له دواییا چوو.

هر له و روژانه دا نامه یه کی له سه لاهی دهوله وه بو هات،
داوای لی ته کات بیت و په یوه نندی بکات به له شکره که یه وه.
هر چه نده هاوریان ناموژگاری دوکتوریان کرد بو ته وه ی
بجیت به دوا ی نه و بانگ کرده دا، نه وه ک له دواییا تووشی
گیرو گرفت بیت، به لام دوکتور بانگ کرده که ی پشت گری
خست.

له کو تایی هاوینی هه مان سالد له شکری هه ردوو برا که
تیکشکیترا و هه ردوو کیان به ده سته سه ری دوور خرانه وه،
ناغای نه فخم یش رایکرد و هه له هات، مال و سه روده ته که ی
هه مووی تالانکرا و برا، به لام دوا یی بریاری لیخوش بوونی
بو ده رکرا و توانی بگه ریته وه بو کو شکه که ی که هیچی وای
تیانه ما بوو. دوا ی چند سالانیک دوکتور حه مه سه عی
بانگکرا بیته لای له کاتیکا له سه ر جیگای مردن بوو، له بهر
تازاری گیانی و تازاری دهروونی نرکه نرک و هاواری
نه کرد:

خوا تو له ی خوی نه سینیت..... خوا تو له ی خوی
نه سینیت.....

له وانەى به ديل گيڙابوون و برديانن بو تاران چەند كوردتيكى
ناوچهى سنەى تيابوو ئەوانەى سوڤنديان خوارد بوو دوكتور
بكوژن، ھەروەھا ھەندىك كوردى ناوچهى ھەورامان جيى
له دايك بوونى دايكى دوكتورحەمەسەى و ئەو ناوچهى
دايكي به بووكى لىوھى ھاتبوو بو شارى سنە. ھەر كە
دوكتور گەرايەو ھە تاران راستەوخو چوو بو سەردانيان و
تيمار كوردنى ئەوانەى بريندار بوون و يارمەتى دانيان به پارە
و پيويستى كە. ھەروەھا بوو به ھۆى بەردان و ئازاد كوردنى
بە شيكيان.

كاتيك ئەمانە گەرانەو ھە بو كوردوستان، توره كە كەيان پر بوو
له قسە و چيروك له بارەى دوكتورى له دين وەر گەراو ھەو،
يە كيك ئەيووت:

كوره بابە، كابرا دوكتورتيكى عەجايە بە عەجايە ب.

ئەويكە ئەيووت:

من يە كيك بووم له وانەى سوڤندم خوارد بوو بيكوژم، كە چى
چاوى چاك كردمەو ھە و پارەى دامى بوو به واسيتە و
بەرەلای كردم.

پاشاى ھەورامان ئەو ھى سەرۆكى ھەموو ناوچهى ھەورامان
بوو و تەمەنى حەفتا و دوو سال بوو ھە ماو ھى چوار ساليك
ئەبوو چاوى كوڤر بوو بوو، دواى ئەو ھى گوڤى لەم ھەوالانە
بوو، باش بوى دەر كەوت كە دوكتورحەمەسەى به راستى
دوكتورتيكى باش و شارەزايە

ئیتتر هیوای پهیدا کرد بهوهی دوکتور روژتیک له روژان بیت
بو ههورامان و روناکی بخاتهوه چاوی. ههر له بهر نه مهش به
پاره و چهک یارمهتی سه لاهی دهولهی دا تاوهک
دوکتور چه مهسهعی بو بنیریت، به لام سه رنه که وتنی نه و
له جهنگدا هیوای پاشای ههورامانی کهم کردهوه و بهمه
دلتهنگی دایگرت.

له هاوینی سالی ۱۹۱۲ ز دوکتور به تهواوتهی که رایهوه بو
شاری ههمه دان. له و کاته دا یاریده دهر و وهسی شای ئیران
کابرایه کی سه قافهت نه وروپی بوو به ناوی مهلیک ناسر.
نه م کابرایه توانای چه سپاندنی نیزام و یاسای نه بوو،
نه مهش بوو به هوئی بلتاو بوونهوهی خراپه و گیره شیتوینی له
ههموو لایهک. سه فهر کردن له شاریکه وه بو شاریکی که، پر
بوو له مهترسی. سه فهری دوکتور له تارانوه بو شاری
ههمه دان زور به ناخووشی و ترسه وه بوو، ههر چه ند
عه ره بانه که بیان له ریگا گوله باران کرا به لام بی زبانیکی وا
که شایانی باس بیت، که یشتنه ناو شاری ههمه دان.

له کوتایی مانگی که لاویتری ههمان سالدا، دوکتور له شاری
خه سره و تابادهوه له لایه ن کابرایه کی ناوداره وه به ناوی
عه لادین به گه وه بانگ کرا. دوکتور دوا ی رازی بوونی به
بانگ کردنه که، خوئی و باغری ئیشکهری له گهل شهش
نه سپسواری چه کدار و دوو ئیشکهر نه وانهی کابرا
نارد بوونی که وتنه ری به ره و خه سره و تاباد.

عه لادین به گ کابرایه کی زانا بوو، خهت و نووسینیکی
جوان و نایابی هه بوو، به هوئی برینیکه وه که له ناو دهماغ و

میشکیا دروست بوو بوو، تووشی نه خووشی له بیرچوونه وه
بوو بوو.

پاش نه وهی دوکتور ماوهیهک به چاره سهر کردنیه وه خهریک
بوو، کابرا وورده وورده به ره و چاک بوونه وه نه چوو، چاک
بوونه وه که ی وا دیار بوو که کوره کانی بلین:

باوکمان ئیستا وا کتیب نه خوئیته وه و شت نه نووسیت ههر
وهک چون بیست سال له مه و پیتش کردوویه تی.

ئیترا عه لادین بهگ به هوی چاک بوونیه وه به دهستی نه و،
زور حهزی به نزیک بوونه وه و مانه وهی دوکتور نه کرد. ههر
که ناوی رویشته وهی بهیتایه، عه لادین بهگ شتیکی وای
دروست نه کرد سه فهره که ی دوا بخات. سه ره رای نه مهش له
هه موو دیکانی ده ور و پشتیان وه پهیتا پهیتا نه خووش
نه هاتن بو لای دوکتور بو خویشاتدان و چاره سهر کردن،
نه ویش له م باره یه وه که م و کوری نه نه کرد.

له ناوه راستی مانگی ره زبه ردا نامه یهک له کوردوستانه وه له
(سه ی نه جمه دین) ه وه گه یشت به دوکتور، تیایا داوای لی
نه کات بیت بو کوردوستان. سه ی نه جمه دین کابرایه کی
دینی زور ناودار بوو له ناوچه که دا، سه ره ریشتی
قوتابخانه یه کی ئاینی ناوداری نه و ناوچه یه ی نه کرد و
خه لکتیکی زوری له گه ل بوو. له نامه که دا داوا له دوکتور
نه کات بیت بو تیمار کردنی خزمیکی.

دوکتور حه مه سه عی بیری کرده وه له وهی، شتیکی راست نیه

گەر بیت و پروات بو ئه و ناوچه یه و له وی له ناو ئه و پیاو
ناینیانهدا و کهسانی دینی توندیره و دا هاتوو چۆ بکات.
هه ندی که سیش له لای عه لادین به گ ناگاداریان کرده و که
نه پروات، یه کیکیان ووتی:

قهت نه کهیت بیر له شتی واکه یته وه، نه گهر بهریت
گه رانه وهت نی یه.

دوکتور هه ستا و نامه یه کی بو سه ی نه جمه دین نووسی و
تیایا داوای لیبوردنی کرد که ناتوانیت بیت بو ئه وی.

هه لگری نامه کاتیک له ریگا تووشی باو بارانیتی زور
ئه بیت و هه موو جله کانی و له شی تهر ئه بیت، خوی نه کا به
ژیر ره شمالی مالیکی کوچه را بو ئه وه ی خوی و جله کانی
ووشک بکاته وه، له و کاته دا نامه که ی دوکتور ئه که ویتته ناو
ئاگره که وه و ئه سوتیت.

ماوه ی هه فته یه ک بوو دوکتور زوری ئه کرد بگه ریتته وه بو
هه مه دان، به لام ئه وه بوو عه لادین به گ هه موو جاریک
شتیکی بو ئه دۆزیه وه تا زیاتر بمینیتته وه. له کوتایی
هه فته که دا نامه یه کی که ی سه ی نه جمه دین گه یشته، تیایا
نووسرا بوو:

ئیمه نامه که ی توومان به ده ست نه گه یشته، چونکه هه لگری
نامه له ریگا نامه که ی لیکه و تۆته ناو ئاگره وه و سووتاوه،
هیوادارم داواکاریه که مان پشتگوی نه خه یت. من کا براه کم
نامه نه نیرم بو سولتانی تورکیا بو شای ئیران و داواکاریم

بۆ جیبه جی ئەكەن، ئیستەش نامەیه كم له پاشای
هه ورامانه وه بۆ هاتوو به هیوای ئەوهیه بیت و تیماری
چاوی بکهیت، بریاری هاتن به و بکه وهره ری.

ئینجا دوکتۆر بهمه دا زانی هۆی ئەم بانگ کردنه
چیه..... باشه، چی بکات؟

له لایه كه وه دلی ریی نادات داواکاری كایه کی پیر و
سه رگه وهی هۆز و ئەو خیله ی خۆی لیوه ی هاتوو پشت
گویی بخات، چونکه هه رچۆنیک بیت ئەم له دایکه وه
خه لکی هه ورامانه، له لایه کی تریشه وه راست نیه خۆی
فریباته ناو بیشه ی شیروه وه. کابرا ئەوا بۆ ماوه ی
چوارسالیک ئەبیت چاوی کسوتیر بووه و هیچ
نابینیت..... هه ر له م کاته شدا بیری له وه ئەکرده وه،
نایا سوتاندنی نامه که ی ئەم، خواستی یه زدان
بوو.....؟

دوکتۆر نه یشه زانی چی بکات، کابرایه ک که دۆستی شیخ
عه لادین بوو، پیتی ووت داوای پارهیه کی یه جگار زۆر
بکات تاوه ک واز له بیری هاتنی بیتن. ئەمیش نامه یه کی
نارد و داوای پارهیه کی زۆری کرد بۆ کاره که ی. دوا ی ئەوه ی
ماوه یه ک به سه رچوو و هیچ وه تامیک نه بوو، خۆی تاماده
کرد و که وته ری بۆ گه رانه وه به ره و ماله وه.

پاش ماوه یه کی کورت له ریگا لایدا بۆ دی یه ک تا
سه ردانی هاوړتییه کی بکات که ماوه یه ک له مه و به ر هاتبوو
بۆ لای بۆ خه سه ره و ئاباد. هیشتا دوکتۆر له نان خواردنی

نیوه‌رۆ نه‌بووه‌وه، خه‌لکی نه‌وناوه ده‌سته ده‌سته هاتنه لای
بو نه‌وهی سه‌یری نه‌خوشیه‌کانیان بکات.

پاشان پیش نه‌وهی دوکتور ده‌ست به‌ جۆلان بکات بو
رۆیشان، ده‌نگی پیی کۆمه‌لیک نه‌سپ سوار هات، نه‌میش
سه‌ی جه‌لالی کوری سه‌ی نه‌جمه‌دین بوو به‌ خۆی و پۆلیک
چه‌گداره‌وه هاتنه دیکه‌وه. نه‌و کابرایه‌ی میوانداری
دوکتورحه‌سه‌عی کرد بوو خیرا چوو به‌پیریانه‌وه و زۆر به
گه‌رمیه‌وه به‌خیر هاتنی لی کردن.

خه‌لکه‌که که‌میگ سه‌رسام بوون کاتیک دوکتورحه‌سه‌عی
به‌ شیوه‌یه‌کی سروشتی و ساده‌وه سلّاوی له‌ سه‌ی جه‌لال
کرد. سه‌ی جه‌لال نامه‌یه‌کی دایه‌ ده‌ستی دوکتور که له
باوکیه‌وه نووسرا بوو، تیایا په‌یمان به‌ دوکتور نه‌دات بو نه‌م
ئیشه‌ پاره‌ی چهند بویت و پاره‌ی چهند تیچیت نه‌و ئاماده‌یه
بیدات. نه‌وشه‌وه هه‌موو له‌وی مانه‌وه بو نه‌وه‌ی به‌یانی
به‌یه‌که‌وه بگه‌رینه‌وه بو خه‌سه‌رو ئاباد و له‌ویوه بو هه‌ورامان.

له‌ خه‌سه‌رو ئاباد کاتی دوکتور هاته‌وه مالی شیخ عه‌لادین،
شیخ پیی ووت:

نه‌مرۆ ده‌ نامه‌م پیگه‌یشتوه له‌ شاری سنه‌وه، نامه‌کان هه‌موو
داوای نه‌وه نه‌که‌ن خیرا بگه‌یته‌ شاری سنه‌ بو بیمارکردنی
حاکم چونکه‌ زۆر زۆر نه‌خۆشه‌.....

نامه‌کان له‌ حاکم خۆیه‌وه و له‌ هه‌ندی پیاو ماقولانی شاره‌وه
نووسرا بوون. حاکم له‌ نامه‌که‌یدا نووسی بووی:

من نه زانم مه ترسی هه یه بو دوکتور له هاتنیا بو شاری سنه،
با بیته دی یه کی نزیك شاره وه و من خۆم یه م یو لای.
هه رچه نه سیحه تم وا نیه سه فهر بکه م، به لام کاریکی وا
نه که م بگه مه لای بو نه وه ی بمبیئیت.

نهم گۆران کاریه تازه یه ئیشه که ی دوکتوری زۆر قورستر
کرد. ئیستا نه وه له یه ک کاتا له دوو لاه بانگراوه و داوای
پارمه تی لی نه کریت، یه کیکیان له شاخه کانی
کوردوستانه وه یه و له کابرایه کی گه و ره و به ریزه وه نه و یکه ش
له و شاره وه یه که تیایا له دایک بووه، هه ردوو لاکه ش
توندره و ی زۆری تیایه و دوژمنایه تی یه کتر نه که ن.

لیره دا دوکتور که و ته خه یال و بیرکردنه وه یه که وه که تائستا
تووشی نه بوو بوو. دوا یی چووو ژوریکه وه خۆی به ته نها تا
نوێژ بکا و راویژ وه رگرتنی یه زدانی به ده ست بهیئتی.
له ویدا به ده رون ههستی به وه کرد، شتیک پالی پیوه نه نیت
پروات به ده م هه ر دوو بانگه وازه که وه. کاتیک له ژوو ره که
هاته ده ره وه به باغیری ئیشکه ری ووت:

ها باغیر، نه لئی چی؟

باغیر له وه لاما ووتی:

نه و خوا یه ی تو نه یناسی، له ئاگریشابیت نه جاتت نه یات.

دوکتور رووی کرده کورانی عه لادین به گ و ووتی:

من هاتم بۆ ئیتره له بهر داواکردنی باوکتان، نه گهر مه ترسی
تهواو ههیه، شتییک بکهن بهرانبهری پیتش نهوهی
ماله که تان به جی بهیلم.

ئیترا کورانی عه لادین به گ سهی جه لالیان بانگ کرد و
پیتیان ووت که دوکتور به هوی باوکیانهوه هاتوووه بۆ ئیتره و
سه لامه تی دوکتور له سه ر شانی نه مانه، ئیستاش پیتوسته
په یمانیک بنووسی که ئاگای له ژیانی دوکتور بیت و
دوکتوریان به سه لامه تی بۆ بگه رتینیتتهوه بۆ خه سه ره و ئاباد،
نهوهی ووتیان سهی جه لال وهک چهک بۆی نووسین.

دوکتور نامه یه کی نووسی بۆ حاکم، پیتی راگه یاند که سه فهر
کردن و جولان باش نیه بۆ نه وه نه خووشیهی نه وه، نه م خوی دی
بۆ سنه له هه مان کاتیشا داویان کرد چه کدار
بنیتریت بۆ دیتی نه مروله بۆ نه وهی له ویتوه به یه که وه بکه ونه
ری بۆ سنه. دوکتور له گه ل سهی جه لال به دلێکی پر له
پرسیاره وه که وته ری. کاتیک تپه رین به ناو خه لکه که دا،
هه ندیک رایان کرد به دوا ی نه سپه که ی سهی جه لال دا تا
دهست بدهن له قاچی سهی جه لال و ماچی کهن.

پاش رویشتنیکی سی روژی گه یشتنه دیتی نه مروله نه وهی
باوکی سهی جه لالی لی بوو که ناوی سهی نه جمه دین بوو،
له گه ل نه وه قوتابخانه ئاینیه ناوداره ی خوی داینابوو.

نه م دی یه ش نه وه دی یه بوو که بریار وابوو پاشای هه ورامان
بهیتن بۆ سه یرکردن و نه گهر بوو بۆ چاره سه رکردنی چاوی.
هه روه ها نه وه دی یه شه که بریاره چه کداره کانی حاکم بیتن بۆ

ئەو ھى لە گەل دوكتور بن تا ئەگاتە شارى سنە . كاتى دوكتور
گەيشتە ئەوى ، ھىشتا ھىچ لايە كيان نەگەيشتبوون .

ژوورتيكيان بۇ دوكتور ھەمەسەسى دانا تىيايا بيت ، بەلام چ
ژوورتيك ، ديوارە كانى بەھوى دوگەلەو ھە و دەست
تتھەلسونى ئەوانەو ھە كە بۇ زيارەت ئەھاتن بۇ ئەوى رەش و
پيس بوو بوو . دوكتور ئيشكەرەكەى نارد چەند مەترتيك
قوماشى بۇ بکريت تا ديوارى ژوورەكە و ھەندى قورژبىنى
ژوورەكەى پى داپوشيت ، ئەميش لە ترسى پيسى ژوورەكە
نەو ھەك بيتتە ھوى نەخوش كەوتتى .

دەمەو بەياني سوارە كانى ھەورامان گەيشتن ، سەى جەلال
چوو بە پىربانەو ھە ، ئىنجا دوكتور ھەمەسەسى لە سەى
جەلالى پرسى :

كوا ، پاشا ھاتو ھە ؟

سەى جەلال :

نەخىر ، ئەو زور قەلەو ھە و ناشىبىنيت لەبەرئەو ھەتن بوى
شتىكى نارەھەت بوو ھە و داوات لى ئەكات بچيت بۇ لاي .

دوكتور سەرى راو ھەشانە و ووتى :

بەلام ئەمەيان ناپيت

پاش كەمىك باغىر ھاتە لاي دوكتور و ووتى :

دوکتور، شیخ سادق نازاریکی زور عه جایه بی هه یه،
نه یانه وی بهیت سه بری که بت.

شیخ سادق له پیاوه کانی هه ورامان بوو که تازه گه یشتبوونه
نه وی، کاتی دوکتور سه بری کابرای کرد، هوی ده رکهوت
نازاری ریخوله کویره یه تی، ئینجا له دلی خویدا ووتی:

چون دست پیکردنیکه؟ نه ئاله تی عه مه لیاتم لایه نه بهنج.
نه گهر نیستا نه م کابرایه له بهر دهستما بهریت، نیشانه یه کی
زور خراپه بوم. دوکتور به هوی فراوانی زانیاری خو به وه
دهرزیه کی لیدا و خواردنی لی قه دهغه کرد و ساردی خسته
سهر شوتنی نازاره که ی، دوایی گه رایه وه بو سهر جینگه که ی
خوی و له یه زدان پارایه وه نازاری نه و کابرایه لابه ریت
چونکه به هیچ شیوه یه ک ناتوانیت نه شته رکاری بکا.....
به یانی که روز بوه وه، رویشته سه ری کابرایدا و سه بری کرد
نیشانه ی نه خوشیه که لاجوه و نازاره که ی نه ماوه.

دوکتور حه مه سه عی به مه له گیروگرفتیکه گه وره رزگاری
بوو، له هه مان کاتیشا کارمه ندی و زیره کی نه و بو خه لکه که
زیاتر ده رکهوت. ئینجا له دله وه سویاسی یه زدانی کرد و به
خوی ووت:

نه م بیچاره یه هاواری کرد، یه زدانیش گوئی لیگرت و
رزگاری کرد. (زه بوری ژماره ۳۴)

دوای ماوه یه ک دوکتور برا بولای سه ی نه جمه دینی باوکی
سه ی جه لال که له گه ل پیاو ماقولتان و پیاوه دینیه کانا له

دیوه خان بوو. کاتی دوکتور چوو ژوره وه وهک نه وانیکه
هه لنه ستا به دهست ماچ کردنی سهی نه جمه دین، نه وهک
خه لکه که نه مهی به په شیمان بوونه وهی له باوه ره که ی بو
حساب بکهن. سه ره رای نه مهش سهی نه جمه دین هینای و
داینیشان له ته نیشتی خو به وه.

پاشان باسی ریگه و شیوهی رویشتیان بو هه ورامان بو
کرد، زور داوایان لیکرد که بچیت و چاره سهری چاوی پاشا
بکات. ئینجا دوکتور ووتی:

به لام نه و که ره سه یه م پتیه که نه و نه شته رکاربه پتوبستی
پتیه تی، نه بوایه بتانه هینایه بو ئیره، نه گهر هیوای
چاره سهر کردنی هه بیت، له گه ل خو ما نه مبرد بو هه مه دان و
له وی نه شته ر کاریم بو نه کرد.

نه وانیش وه لامیان بو قسه کانی نه وه بوو: قهینا که پاره ی
هیلاکیه که ت بو زیاتر نه که یین.

له کوتاییا دوکتور پتی ووتن:

به ریزان، په میانم به حاکمی شاری سنه داوه برۆم بو تیمار
کردنی. نه مرۆ پیاوه کانی نه گه نه ئیره، هه ر که گه رامه وه دیم
له گه لتانا بو هه ورامان به مه رجیک سهی جه لال خو ی بیت
له گه لمانا و بشمگه رینیتته وه بو ئیره.

سواره کانی هه ورامان ووتیان:

به لئی، دیاره سهی جه لال خوی دیت له گه لمان.....
دوکتور خوا بکات حاکی سنه بمریت و کس نه دیت به
شوتتا.

دوکتور: باشه، چه زنه کهن نه وانیش دوعا له پاشا بکهن بو
نه وهی بمریت؟

ووتیان: نه خیر

دوکتور: که واته بو نه بیت راست بیت نه وهی نیوه داوای
نه کهن؟

نیتر هیچ وه لامیکیان نه دایه وه. پاش ماوه یه ک پیاوه کانی
حاکم گه یشتن، نه مهش بوو به هوی نالوژی پیاوه کانی
ههورامان، به تاییه تی کاتیک دییان وا دوکتور خوی ناماده
نه کات بروات به ره و سنه. خیرا که وتنه قسه کردن له گه
سهی جه لال و ناردیانه لای دوکتور.

سهی جه لال: پیاوانی ههورامان داوات لیته کهن نه پرویت بو
سنه.

دوکتور: په میانم داوه برۆم، ناتوانم په میانم کهم بشکینم.

سهی جه لال: نه مان نه یانه وی پاره یه کی زورت بو دانین.

دوکتور: نه و په میانم داومه به پاره ناکریت، تکایه زورم
لی مه که. چون په میانم داوه به وان ناو هاش په میانتان

ئەدەمى، ھەر كە گەرامەو بەيەكەو بەرۋىن بۆ ھەورامان.

ناكۆكى نىوان ھەورامان و سنە، لەسەر ھەندى زەوى وزار
دروست بوو بوو. پىاوانى ھەورامان بىريان لەو ئەكرەو،
ھىرش بەرنە سەر پىاوانى حاكم و لەناويان بەرن و دوايى
دوكتور بەرن بۆ ھەورامان، بەلام سەى جەلال ئاگادارى
كردنەو و ووتى:

ئەتانهوى دوكتور لەگەلتان بىت بۆ ھەورامان بۆ تىماركردنى
چاوى پاشا؟ باشە، ئەم كارە چ دل خوشكردنىكى تىايە بۆ
دوكتور تاوەك لەگەلتانا بى بۆ ئەوى؟ باشتە كە رازىبن بە
قەى دوكتور.

رۆژى دوايى بەيائىكەى، دوكتور حەمەسەى لەگەل
پىاوەكانى حاكم كەوتنە رى بەرەو شارى سنە. پىاوەكانى
ھەورامان بە نەينى ھەندىك پارەيان دا بە ئىشكەرەكەى
دوكتور بۆئەو بەيخاتە جانتاكەى دوكتورەو، وەك
بارمتەيەك تاكو دوكتور پەشيمان نەبىتەو لە پەيمانەكەى و
بگەرپتەو بۆ لايان.

دەمەو ئىوارە ھىشتا دنيا ھەر روناك بوو، لە دوورەو شارى
سنە دەرگەوت. دەست بەجى

دوكتور لافاوى يادگارى و بىرەوهرى كۆنى رزايە ناو دەرون
وخە يالىەو.

ئىستاش وا لەسەر ھەمان گردۆلكە راوہستاو كە پىش

۳. سال له مه و بهر کاتی شاری به جیهیشت، له سهری
راوهستا و بو دوا جار سهیری نه و شاره ی کرد که تیایا
له دایک بووه، نه و شاره ی نه م باوهری نه نه کرد جار یکی که
چاوی پیی بکه ویتته وه.

نه وه تا له بهرده میا نه و دهشته ی جار ان نه م له گهل
هاوریکانیا به یه که وه بوی نه چون بو سهیران، نه وه تا نه و
شوینه ی له گهل باوکیا به یه که وه نه چون و سهری
نه خو شه کانیا نه دا، نه وه تا نه و گورستانه ی باوکی تیا
نیژراوه..... دهرونی جوش و خروشیکی زوری پهیدا کرد
کاتی سهیری نه م شوینانه ی نه کرد و وورده وورده
نه یناسینه وه.

هر که گه یشته قه راغی شار، سهروکی پاسه وانان هات و
ووتی گوايه فرمانی پیدراوه له لایه کی لاریوه پرون بو مالی
حاکم. به لام دوکتور حه مه سهعی نه مه ی به ترسنوکی دانا له
دلی خویدا نویری کرد و ئینجا ووتی:

با ریک به ناوشارا برۆین.

کابرا ووتی:

نه گهر شتیکت به سه را بیت من تووش نه بم.

دوکتور: هیچم تووش نابیت، نه گهر شتیکت بوو خه تا
خه تای خو مه.

بهم شیوهیه دوکتور به ریگهی گشتیا و بهو شه قامه دا روی
که نه گاته ناوه راستی شار، نهو شه قامه ی به ناو مال و
بازاری شارا نه روات، ههروه ها به لای نهو قوتابخانه
دینه شدا نه وهی ده رسی تیا خوتیند بوو.

کاتیک دوکتور چه مه سه عی گه یشته تاوشار و ناو بازار،
خه لکه که له ملا و نه ولای شه قامه کانه وه به دهنگی بهرز
پیشوازیان لیکرد. هه ندیک له خه لکی هاواریان کرد و
روتیان:

ئیشالا هاتنه وهت موباره که.

خه لکی و دوکانداره کان هه والی هاتنه وهی دوکتور یان به
هه موو لایه کی شارا بلتاو کرده وه.

دوای نه وهی دوکتور گه یشته لای حاکم و سهیری
نه خوشیه که ی کرد، زانی که هه ردوو گورچیله ی نه خوشه.
پاش ماوهیه ک ده رمان پیدان و چاره سه رکردن له لایه ن
دوکتوره وه به ره و پاش بوون روی.

هه ره له و ماوهیه دا هه وال به دوکتور درا که پۆلیک له
خه لکی نه خوش چاوه ری نه که ن بینه لای تا بیان بینیت.
حاکم بیری له وه کرده وه بیان گه رینیتته وه، ترسا له وهی
نه وه ک یه کتی خوی کرد بیت به نه خوش و کاتی هاته لای
دوکتور نازاری بدات و شتیکی لیکات، به لام دوکتور
پیشوخحالی خوی ده ربری بو بینینیان و ته ماشای
نه خوشیه کانیان و چاره سه رکردنیان، ئیتر چی رووئه دات،

خستیه دهستی یهزدانه وه.

ئه و شوینهی بو دوکتوربان دانا بوو تیایا بیت،
باله خانهیه کی گه وره بوو له لای رۆژهاتی شاره وه،
ئه پروانی به سهر هه موو شاره که دا. له دوره وه ئه و چه مه دیار
بوو که رۆژی را کردنه که ی کاکه ی برای له بهر زۆری ناوه که
ئه می به کۆل په رانه وه بو ئه و بهر.

دوکتور ئه م باله خانه یه ی کرد به عیاده و شوینی بهینی
نه خوش و بیمار کردنیان. هه ندی جار نه خوشه کان به کۆمه ل
خویان ئه کرد به ژوورا و نه هاتنه لای، ئه ویش هه لئه ستا به
سه یر کردنیان و تیمار کردنیان بی ئه وه ی پاره وه رگریت.
سه رۆکی پاسه وانان دوور به دوور بی ئه وه ی دوکتور ناگای
لیبیت، به چه که وه ئاماده بوو بو پاراستنی دوکتور گه ر
شتیک روی دا، ئه میش له سهر فرمانی حاکم.

رۆژتیکیان دوکتور یاسی ئه وه ی کرد که چه زئه کات سهر له
هه ندی جیگا بدات. حاکم رای وا بوو، باشتروایه له و
کاته دا هه ندیک له ده ستو دایه ره ی خۆی له گه لدا بنیتریت.
پاش چه ند رۆژی دوکتور چوو بو ماله کۆنه که ی خویان که
بوو بوو به که لاهه، دیسان سهری له و کلێسه یه دا ئه وه ی
جاران مار شه معونی هاوړتی لیتی بوو، دوایی له ریگه یا
به ره و سه رقه بران رۆیشت به لای ئه و مزگه وته دا ئه وه ی جارن
خۆی بانگی تیا ئه دا. پاشان گه یشته سه رقه بران و چوو
سهر گۆری دایکی و ئینجا سهر گۆری باوکی.

له ویا شریتی ژبانی خۆی بو ماوه یه کی زۆر کورت هینایه وه

بهر چاوی خوئی، نینجا به دلئیکی غه مگین و به دلئیکی
شادهوه هاتهوه بو ناو شار، سوپاسی یهزدانی کرد بوئهوهی
دوای ۳۰ سال دووری توانی جارتیکی که بگه پیتتهوه بوئهوه
شارهی تیایا له دایک بووه. دوای چند روزتیک
تهندروستی حاکم بهرهو چاک بوون رویشته و دوکتور کوره
گهروهی حاکمی بانگ کرد و شتیوهی دهرمان خواردن و
تیسارکردنی باوکی تیگه یانده. نه م کورهی حاکم نه تدامی
بهرله مان بوو له تاران.

دوکتور له م ماوه که مه دا سهیری نه خوشیتیکی یه جگار زوری
کرد و له گه لیا سهردانی گهوره پیوانی شار. له م کاته دا
نامهی هندی هاوربانی شاری همه دانی پیتگهیی و نه م
چوونهی بو سنه به شتیکی شیتانه دانه نین، به لام ره فیهی
ژنی رازی بوو به م سهردانه.

هاوربانی دوکتور له شاری سنه، له گه لیا نا حاکم، زور
له گه لیا خهریک بوون تا رازیکه ن واز له چوونی هه ورامان
بهیتتی. چندین هیقایهت و چیرۆکیان بو گتیرایهوه له بارهی
خرابه کاری خه لکی نه و ناوچه یه وه، چون سویند نه خون به
تورغان و له دوایشا له دواوه خه نجهر نه وه شینن. شهوتیک
پیش نه وهی سنه به جیبه پیتت هاوربیه کی هات بولای و نه و
شهوه لای مایه وه، به درپژایی شه و خهریک بوو بو رازی
کردنی دوکتور تا به لکو واز له بییری چوونی هه ورامان
بهیتت، به یانی کاتی خه بهریان بوه وه، یه که م قسه کابرا
له گه ل دوکتورا کردی نه مه بوو: هیوادارم بریاری نه چوونی
هه ورامانت دایت.

دوکتور: بریارم داوه برقوم بوئه وی.

کابرا: بهلام ئه کوژریت.

دوکتور: نهوسا ئه لئین، کوژرا له کاتیکا ئه یویست په یمانی
خوی بباته سه.

کاتیک روژه له هات، ئه سپ ئاماده کرا و کوری گه وره ی
حاکم که چند سالتیک بوو هاوړتییه تیان هه بوو به یه که وه
له گه ل دوکتورا، تا دهرگای دهره وه هات و به دهنگیکی پر له
ههسته وه پتی ووت:

باوه یرم به وه هه یه خوا ئاگای لیتته به م ووشانه
دوکتور و پیاوه کان ئه وانیه له گه لی نیررابوون، به یری کران
و شاریان به جیهیشت.

بهشی دهیهم بهره و هه ورامان

بئجگه له و سوارانهی له گهڵ دوکتۆرحه مه سه عی هاتبوون تا
بیگه یننه نه و دییهی تیایا سواره کانی هه ورامان چاوه ریبی
نه کهن، کابرایه کی پیری ریش سپی میتره سه و زیان له گه لدا
نیرا بوو، دیار بوو کابرایه کی دینی ناسراو بوو له هه موو
نه و ناوچه یه دا. نه مان زۆر له وه نه ترسان دوکتۆر له وێ
شتیکی خراپی به سه را بیت، به لام دوکتۆر خۆی سور بوو
له سه نه و په یمانه ی دابووی بوو رویشتنی بوو هه ورامان.

کاتیک سواره کانی هه ورامان له دوره وه دوکتۆریان
به دی کرد، کردیانه دهنگه دهنگ و ده ریبینی خوشحالی
خویان به هاتنه وه ی دوکتۆر. یه کهم پرسیار لییان کرد نه مه
بوو:

ها، ویستیان په شیمانته که نه وه له وه عده کهت؟

دوکتۆر: من په شیمانته که نه وه له وه عدی خۆم.....؟

پاش ماوه یه که به پیکه نین و گۆرانیه وه خیرا سواری
نه سپه کانیان بوون و که وتنه ری به ره و شاخه سه خته کانی
هه ورامان. سه ی جه لال که په یمانی ئاگاداری ژبانی
دوکتۆرحه مه سه عی دابوو له و کاته دا له وێ نه بوو، ووتیان
گویه هه ندی کاری گومرگی هه یه، دوایی له ری پتیان
نگات.

له رویشتیانا وورده وورده دیمه نه کان لای دوکتور ناشکرا
نه بوون و نهیناسپنه وه، نه و دیمه نانه ی پیش نزیکه ی چل سال
له مه و بهر که ته مه نی نو سال بو و له گه ل باوکیا پییدا
رویشت بوو، کاتی رایان کرد له و نه خوشتی و برسیتتیه ی له و
سه رده مه دا له شاری سنه بلآو بوو بوه وه.

پاش ماوه یه ک رویشتن کاروانه که راوه ستا بو پشوردان و
چاوه پروان کردنی گه یشتنی سه ی جه لال، کاتی سه ی جه لال
گه یشته لایان، زورخوشت حال بوون و هه ناسه ی ناسوده ی بیان
دا.

دوکتور حه مه سه عی دوو سال دوای نه م رووداوه نینجا زانی
هوی دواکه وتنی سه ی جه لال چی بوو. سه ی جه لال نه چوو
بوو بو مه سه له ی کاری گو مرگ وه ک به میان ووت، به لکو
چوو بوو بو دئییه کانی نه و ناوچه یه تا به ناوی خو ی و
باوکیه وه داوایان لی بکات نه یه نه سه ر رتی کاروان و
سواره کانی خه لکی هه ورامان بو تو له سه ندن، له شکر ی
هه ورامان کاتی خو ی له گه ل سوپای سه لاهی ده ولت
هیرشیان کرد بووه سه ر نه م ناوچه یه و تالانیان کرد بوون،
خه لکی ناوچه که چاوه پروانی هه لیک بوون بو تو له
سه ندنه وه.

سه ی جه لال کاتیک چوو لایان پتی ووت بوون:

من لیتپرسراوم به رامبه ر ژبانی دوکتور، نه گه ر تالیک موو
له سه ری بیته وه نینگلیز هیرش نه کات و نه م ناوه ش تالانی
نه کات، هه تا خو له که ش نه که نه کیسه وه و نه یه ن، گه ر

مهسه له تۆله سه ندنه وهيه بيخه نه وهختيكي كه .

ئهم هه ره شه و ترسه ي سه ي جه لال باسي كرد كاري خو ي كرد
و سواره كاني هه ورامان له گه ل دوكتور بي گيرو گرفت به ره و
هه ورامان كه وتنه ري .

كاتيك گه يشتنه ناوچه ي هه ورامان و گه يشتنه شاخه
به رزه كان و دۆله قوله كاني ، تنها هه ر وولاخه شاره زا كاني
نه وي نه يانتواني به و ريگا باريكه سه ختانه ي كه نار نه و
شاخانه دا پرۆن و هه ر هه له يه كيش نه بووه هوي هه له ديرين و
رۆچون بو ناو دۆله قوله كان ، واته بريندار بوون و مردن . له
شونينيكي زۆر سه ختا دوكتورحه مه سه عي ترسا و نه يتواني
خوي رابگريت و له وولاخه كه ي هاته خواره وه ريگه كه ي به
گاگۆلكي بري ، له دواييا كه گه يشتنه سه ر نه و شاخه ،
كيتوي شاهۆ و لوتكه ي شاخه به به فر داپوشراوه جوانه كاني
هه ورامانيان لي ده ركه وت .

دواي بو نانخواردني نيوه رۆ له ديبه ك راوه ستان ، له و ديبه
هه ندي شوينه واري كوئي تيا بوو . دوكتور زاني كه
په رتوكيكي زۆر كوئن هه يه له مزگه وتي لادتيكه ، داواي لي
كردن ريگه ي بدن تاوه ك سه يري بكات ، ئينجا پياواني
نه وي په رتووكيكي هه له به ستني كوئي به ده ست نووسراويان
پيشكesh كرد نووسراوه كه نه گه رايه وه بو نزبكه ي ۸۰ سالي
پ . ز .

كاتيك خه لكي ديبه كه ي پاشا دتي (رازاب) كاروانه كه يان
دي ، پياو ماقولاني دي هاتنه ده ره وه بو پيشوازي له

میوانه کان. دواى پیشوازی میوانه کان به ره و مالی پاشا
رویشتن، ماله که که و تبووه نه و بهری دیکه وه، خه لکی دتی
هموو به دواى میوانه کانا رویشتن. به ماوه یهک پیش
مالی پاشا ریگه که یان به قوماش راخستبوو له کوتاییا به
فهرشیکى زور جوان که پاشا له سهرى وه ستابوو بو
پیشوازی کردن له میوانه که ی. دوکتور حه مه سه عى نه یویست
به سواری نه سپه که یه وه به سهر جی راخراوه که دا پروات
چونکه خوی به شایانی نه وه نه زانی و خوی به بچو کتر
نه زانی له وه ی بوی کراوه، له و باوه ره دا بوو نه پیشوازی به بو
گه وره پیوانی که نه شی.

له بهر نه مه له نه سپه که ی هاته خواره وه و زور به ریزه وه چوو
بو لای پاشا و سلاوی له پاشا کرد، پاشا دهستی کرده ملی
و ناوجه وانى ماچ کرد، وهک رتزیک بوو نه مه سه فهره پر له
مه ترسیه ی له بهر خاتری نه مه کردویه تی.

ئینجا دوکتور و سه ی جه لال زور به ریزه وه برانه دیوه خان.
کات ده مه و ئیواره بوو، له پاش پشوودانیتکی کورت دوکتور
دهستی کرد به تیروانین و سه یرکردنی چاوی پاشا. نه وه ی
له مه سه یرکردنه دا ده رکه وت، بوو به هو ی دل تهنگی بو
دوکتور.

هه ردوو چاوه که تووشی ته راخوما بوو بوون، له مه ش خراپتر
چاوی چه پ پیش دوو سال له مه و بهر له لایه ن پزیشکیکی
نه شماره زاوه نه شتهر کاری کرابوو و تووشی ناوی رهش بوو
بوو، ئیستا نه مه بوته هو ی سه ریه شانیتکی زور بوو. پله ی
پاله په ستوی خرۆکه ی چاوی راستیشی زور بهرز بوو.

بۆ رۆژی دوايي سەر له به يانيه كه ي دوكتور ديسانه وه ههستا
به سه پرکردنی نه خوشه كه و ههردوو چاوي به ووردی، سهير
کرد. پاشای هفتاو دوو سال ههندی نه خوشتی كه ي ههبوو،
له وان هه نه خوشتی شهكره. به كورتی هه موو نيشانه كان خراب
بوون بۆ ههستان به نهشتهركاری چاوه كانی پاشا.

كاتی سهی جهلال گرزی دهم و چاوی دوكتوری بينی له لاوه
پتی ووت:

دوكتور نه تيجهمان بهری.

دوكتور: هيچ چارتيك نابينم.

دوايي شته كه ي به تهواوی بۆ سهی جهلال رون كرده وه و
داواي ليكرد ئهم ههواله به پاشا بلت و ريگه ي بدات
بگه رپته وه. دوكتورحه سهعی زۆر دلگران بوو به وه ي
ناتوانيت يارمه تی ئه و كا برا پيره بدات، دواي ئه و هه موو
هيو و چاوه پروانيه ي، ئيستاش له هيچ ريگه يه كه وه ماوه ي
نهشتهركاری چاوه كانی نيه.

پاشا كاتيک بهم ههواله ي زانی، ووتی:

باش بوومه گالته چي دوژمنان، ئیستا جهماعه تی سنه بهم
ههواله زۆر دل خوش ئه بن. چهند ساله چاوه پروانی هاتنی
حه سه سهعی يم، چي ريگه هه بوو گرتمانه بهر تا بيته ئيره بۆ
لام، كه چي ئه وه جوابي تي بۆ من..... ئينجا به سهی
جهلالی ووت:

چیم ههیه بیهری، به لکو شتیکی بۆ نه و چاوه م بکات که
هیشتا عه مه لیات نه کراوه. من داوای شتیکی که ناکه م.

سه ی جه لال قسه کانی پاشای به دوکتور راگه یاند، دوکتور
دووباره باسی گیروگرفتی نه و نه شته رکاربه ی کرد و ووتی:

نه ترسم پاشا تووشی سه ریه شانیکی زور زور له وه قایم تر
بیته که ئیستا ههیه تی، نامه وی بیه هوی نازار دروست
کردن بوی و توانا و ناوی خوشم بزیرینم.

پاشا ناچار رازی بوو به بریاری دوکتور و فرمانیدا ووتاخ و
که ره سه ی سه فەر ئاماده بکری تاوه ک به یانی دوکتور
بگه ریته وه بۆ شاری سنه.

نه و شه وه دوکتور حه مه سه عی خه ریکی خوتینده وه ی
په رتووکی پیروز بوو له ئینجیلی یۆحه ننادا به شی یانزه هه م،
باسی چاک بوونه وه و زیندو بوونه وه ی له عازی خوتینده وه.
هه موو ووشه یه ک له ووشه کان بریسکه و روناکییه کی تازه ی
تایبه تی هه بوو بوی وه ک نه وه ی یه زدان له گه لیا بدویت:

..... باشه من خۆم رتیگه ی نه م سه فهره م پیشان نه دایت؟

..... من خۆم ههنگاو به ههنگاو له گه لتا نه بووم؟

.... نه م پاراستوی له هه موو خراپه یه ک هه تا گه یشتیه
لای نه م کابرا کویره ی وا

بۆ چه‌ند سالتیک ئه‌چی داوای هاتنت ئه‌کات تا کو بیت و
چاوی چاک بکه‌یته‌وه؟

..... ئه‌وه‌تا تو به‌جیتی ئه‌هیتیت پتی ئه‌وه‌ی هیچی بو
بکه‌یت. له‌م کاره‌دا باوه‌رت به‌و شتانه‌ی خویتدوته زیاتره له
باوه‌رت به‌من..... بیرت چۆته‌وه که من یه‌زدانی
زیندوکه‌ره‌وه‌م و هیج شتیک نیه قورس بیت لام؟

داوی ئه‌مه دوکتۆر به‌هه‌موو مل که‌چیه‌که‌وه ووتی:

تۆ یه‌زدانی مه‌زنی زیندوکه‌ره‌وه‌ی، گوی رایه‌لیت ئه‌که‌م و
ئه‌نجامی ئه‌م کاره ئه‌خه‌مه ده‌ستی تۆوه.

به‌رواری ئه‌و شه‌وه که ۱۳ ی سه‌رماوه‌رزی سالی ۱۹۱۲ ز
بوو، له‌سه‌ر لاپه‌ره‌ی ئینجیله‌که بو یادگاری تۆماری کرد و
نوسی.

به‌یانی که رۆژ بو‌وه‌ه و سه‌ی جه‌لال هات بو ئه‌وه‌ی پیتی
بلتیت گوايه وولاخ ئاماده‌یه بو سه‌فه‌ره‌که‌ی، دوکتۆر هه‌والی
ئه‌وه‌یدایه که ناروات.

سه‌ی جه‌لال سه‌رسام بوو و ووتی:

بۆچی؟

دوکتۆر: خوا نایه‌ویت برۆم، لی‌ره ئه‌م‌ینمه‌وه و
ئه‌شته‌رکاریکه ئه‌که‌م. برۆ ئه‌م هه‌واله به‌پاشا بلتی، با

پیاویک بنیریت بو شاری سنه و له ویوه تله گراف بکن بو
همه دان بو ته وهی هندی کهرسهی پیتوبستی کهم بو
بهیتن. حه زته کهم به پاشا بلیت من له بهر ته معای پاره
ته ماومه ته وه، من به فرمان و ته مری خوا ماومه ته وه و
باوهرم به یارمه تی ته و هه یه. کاتیک ته م هه واله به پاشا
گه یشت زور شاد و دل خوش بوو، ئیتر خیرا یه کیکیان نارد
بو کردنی بروسکه که بو هه مه دان، دوکتوریش ته بوایه
نزیکه ی هه فته یه ک چاوه رتی بکر دایه تا کهرسه کانی که ی
پی ته گه یشت.

دوکتور زور باش ته م ماوه یه ی به کار هینا بو پاک کردنه وه ی
چاوه کانی پاشا و خواردنی تایبه تی بو بریه وه تا ته ندروستی
گشتی که میک به هیتزکات. له راستیا ته م کاره سوودیکی
زوری هه بوو و گورانیکی گشتی له ته ندروستی پاشادا
به دی ته کرا. سه ره رای ته مه ش

ژوریک دیاری کرا بو ته وه ی نه شته رکاربه که ی تیا بکریت.
ته مه شتیکی ئاسان ته بوو چونکه له و قوره ووشک بوه وه ی
زه وی و بنمیچی ژوره کانی پیکرا بوو، له کاتی رویشتن و
جولانه وه دا توژی لی هه لده ستا و ته بوه هو ی تیک دانی
کاره که. دیواره کان چونکه به گه چ سواغ درابوون ترسی وای
نه بوو. بو چاره سه رکردنی ته م گیروگرفته دوکتور هه ستا به
راخستنی سه ر و خواری ژووره که هه مووی به قوماشی تازه.

هه ر له م ماوه یه شدا کومه ل کومه ل خه لکی نه خوش ته هاتن بو
دی رازاب بو لای دوکتور تا سه یریان بکات و
ده رمانیکیان بداتی. دوکتور هه ر له به یانیبه وه تا ئیواره

خه ریکی سهیر کردن و چاره سهیر کردنی نه خوش بوو و شه ویش
خه ریکی دهرمان گرتنه وه و پاک کردنه وهی پتوبستیه کانی
بوو.

له گهل نه مانه شا زور له خزمه کانی دوکتور هاتن بو نه وهی
سهیری بدن و بیبیدن. یه کتیک له وانه کورپیکی مامی بوو،
له کونا ماموستای بوو له قوتابخانهی دینی له سنه،
نیستاش مه لایه کی به ته مه نه و له گهل چند هاورتیه کیا
هاتوره بو سهردانی، کاتیک دوکتوری بینی زور
پنخوشحالی خوی دهربری و داوای نه وهی لیکرد بگه رپته وه
سهر دینی نیسلام نه وهی له گه نجیتیه وه به هه له وازی لی
هیناوه. دوکتور حه مه سه عی پهستی نه وه بوو کابرا خوی وا
دهر نه خست زور پاریزگاری له نیسلام نه کات، نه میش پتی
روت:

لاموزا، نیستا عومرت نزیکه ی شهست سالتیک نه بیت،
سهیری مه ککه و مه دینه ت داوه و حه جت کردوه، داوی نه م
هه موو شتانه، باوه رت به وه هه یه که تو وهر گیراوی و قبول
کراوی له لای خواوه.....؟ با بلتین نه مشه و تو
مردیت، لیت روونه نه چیته به هه شته وه؟

مه لا: نا، به لام کتی نه وهی لا دیاره و لای روونه؟

دوکتور: حاجی، نه و دینه ی زامن نیه بو رزگار کردنم به
فلسفی نایکرم.

نه م وه لام دانه وه یه رهق و چاو قایمانه بوو، مه لا و

هاورتيكاني سهيري يه كترين كرد و وه لامي دوكتوريان
نه دايه وه .

دواي نه وه ي كه ره سه ي نه شته ركار به كه له هه مه دان وه
گه يشت ، روژي نه شته ركار ي كردني چاوي پاشا دپاري كرا ،
له كاتي نه شته ركار به كه دا په له هه ورتيكي ره ش هات و
ژووره كه ي تاريخ كرد ، خيرا ناوينه گه و ره كه ي پاشا هات بو
نه وه ي به هوي ناوينه كه وه روناكي ده ره وه راكي شريته نار
ژووره كه وه .

نه شته ركار ي نه م چاوه شتيكي ئاسان نه بوو چونكه
ماوه يه كي روژي به سه را رويشت بوو و هه ندي له ده مار و
پارچه كان له كار كه وتبوون . نه بوايه زور زور به ووردي و به
ديقه ت كاري تيا بكارايه ، وه ك دوكتور چه مه سه عي نه ليت ،
له كاتي نه شته ركار به كه دا په نام برده بهر نه و به زدان ي
مروفت زيندو نه كاته وه ، چونكه له وه نه چوو كه شاره زاييم و
كه ره سه كانم دوش دامايين له چاره سه ر كردن و چا كردنه وه ي
چاوه كه دا .

له پر هه و ره كه لاچوو و ژووره كه به ته واوي روناك بو وه و
دوكتور گه يشته بر ياردانيك بو ليت كردنه وه و لا بردني
ده ماريك له ده ماره كان ، به مه دوكتور و پاشا هه ردوو كيان
هه ناسه ي ئيسراحه تيان دا و پاش ماوه يه ك پاشا تواني
وه ك ته ميك توژي په نجه كاني دوكتور بينيت . ئينجا
دوكتور هه ستا به پيچيني چاوي و فرماني نه وه ي دا كه
نه بيت بو ماوه ي چوار روژ به به ستر اوي بميني ته وه . له
نه نجامي نه م كار ه سه خته دا دوكتور تووشي سه ري ه شان بوو و

ژووره‌که‌ی به‌جی‌هیت‌شت، بیری له‌ئه‌نجامی نه‌شته‌رکاربه‌که
نه‌کرده‌وه‌؟

له‌روژی چواره‌می دوا‌ی نه‌شته‌رکاربه‌که، دوکتور به‌ته‌ن‌ها
خوی چووه‌ ژووره‌که‌ی پاشا و هه‌ستا به‌کردنه‌وه‌ی چاوی و
لینی پرس‌ی:

هیج‌ئه‌بینیت‌؟

پاشا: به‌ل‌ی، چاوم‌ئه‌بینیت‌.

له‌م‌کاته‌دا‌کچ‌تکی پاشا به‌ه‌یواشی هاته‌ ژووره‌وه‌. دوکتور
دیسان‌ پرس‌ی:

باشه، نه‌گه‌ر به‌ته‌واوی‌ئه‌بینیت‌ئه‌وه‌ کتیه‌ هاته‌ ژووره‌وه‌؟

پاشا: ئه‌وه‌ فه‌یروزه‌ی کچه‌.

فه‌یروزه: بابه‌ گیان‌ئه‌م‌بینیت‌؟ چوارسالی ریکه
نه‌ت‌ب‌نیوم‌... راسته‌ئه‌توانیت‌م‌بینیت‌؟

دوا‌ی‌ئه‌مه‌ فه‌یروزه‌ له‌خوشیا ده‌ستی کرد به‌گریان‌.

له‌م‌کاته‌دا‌ته‌ن‌ها پاشا و کچه‌که‌ی و دوکتور له‌ژووره‌که‌دا به
یه‌که‌وه‌ بوون‌. دوکتور سه‌ری دانه‌واند و چاوی داخست و به
دل‌تکی پر له‌سو‌پاسه‌وه‌ بو‌یه‌زدان هونراوه‌یه‌کی سالی
۱۷۵۰ز (جو‌زیف هارت)‌ی باوه‌ردار که‌خوی وه‌ریگ‌ت‌را

بوو، خویندیبه وه:

چهند چاکه نهو یه زدانه ی نه بپه رستین،

له گه لمانا هاوری یه کی دلسۆزه و دووره له گۆرین.

خۆشه ویستییه که ی مه زنه، ههروهک مه زنی هیزی،

نیه تی سنور و درێژی و پائی و به رزی.

نهو، عیسایه، خۆبه تی دهست پێکردن و کۆتایی،

نه ماتباته مالتی خۆمان، که له م دنیا کردمان مال ئاوی.

سوپاس که رین بو ئه و کاره ی بو ی کردین،

پشت نه ستورین له و ریگایه ی بو ی نه چین.

ئه م ووشانه به جو ریک کاری کرده سه ر پاشا، دوا ی نه وه ی
یه کتی له مه لا به ته مه نه شاره زاکانی هاوری هاته ژوره وه،
داوا ی له دوکتۆر کرد جارێکی که ش هۆنراوه که بو ئه م
دۆسته ی بخوینیته وه. دوا ی نه وه ی دوکتۆر هۆنراوه که ی
دوو باره کرده وه، کاری کرده سه ر دهرونی نه ویش، ئینجا
مه لا ووتی:

دیاره له هه موو قه وم و میله تیکا خواناس هه ن.....
ئه م که لیماتانه ش ته ئسیریکی زۆری هه یه.

دواى ئەم قىسانە مەلا داواى لە دوكتورخەمەسەسى کرد بۆ
ئەوئەى ھەستىت بە نەشتەركارى چاوى ژنەكەى كە ماوەیەكە
ھەردووکی بە تەواوى كۆبەر بوو.

دوكتوریەكەم جار ھەستا بە نەشتەركارى چاویك لە
چاوەكانى مەلا ژن، نەشتەركارى بەكەى زۆر سەركەوتوو بوو و
ژنە كاتى سەیری کرد بە چاویك ئەتوانى باش ببینى، بە
دوكتورى ووت:

ئىستا من بە چاویك زۆر باش ئەبینم، بەسمە عەمەلىياتى
ئەویكەم ناوت.

پاش ماوەیەك كاتى گەرانبەوئەى دوكتور ھات، بۆ دواچار
ھەستا بە سەیرکردنىكى تەواوئەتى چاوى پاشا و ژمارەى
تواناى ببینى چاوى لای خۆى نووسى و پەیمانى پیتدا كاتى
گەیشتەوئە شارى ھەمەدان بى دواخستن چاویلکەى تاپبەتى
بۆ بنیریت. پاشا بۆ ئەركى ھاتنى دوكتور و بۆ ئیشەكەى
نزیکەى دوو سەد لیڤەى توركى بە ئالتون داڤەو جگە
لەمەش سیتسەد تەنەكەى كە لەلاوئە داڤوبان بە باغرى
ئیشكەرى، ھەروەھا بارى ئىستىرىك بالندە و روئى ساغ و
تۆپى قوماشى ھەربەر بۆ رەفیقەى خیزانى.

بۆ سەفەرەكەى دوكتور لە ھەورامانەوئە بۆ سنە، پەنجار سوارى
چەكدارى چاك ئامادەكرا، سەى جەلال داواى لە دوكتور کرد
ئەوئەى ھەك ئەوان جامانە یا مشكى ببەستىت تاوئەك لە
دورەوئە بە ئاسانى نەناسریتەوئە گەر یەكئىك وىستى لە
دورەوئە تەقەى لى بكات.

به هه رحال سواره کان کهوتنه ری و دوکتور له گه لیانا، زهوی
به به فر داپوشرا بوو و دنیا زور سارد بوو. له ریگا له هه
دییه ک لایان ئەدا بو پشوودان، سواره کان خویان نه چون کام
مه و بزنجاک بوایه نه یانهینا و له بهر چاوی ساحیه که ی
سهریان نه بری بو خواردن جگه له مه راکه راکه به دوا ی
بالتدهدا و سه برینی.

سه ره رای نه مهش له هه ندی شوین خاوه ن مالیان له ماله
گه رمه کانیا ن نه کرده دهره وه بو خهوتن و پشوی خویان.
دوکتوریش له م کاته دا بی چاره له لایه که وه رانه وه ستا و
سه بری نه م کرداره ی نه کرد و له دوا ییا نه چوو بو لای
هه ندیکیان و هه قی زه ره که ی بو نه کردنه وه.

هه ره له و رویشتنه یاندا به ره و شاری سنه له پر یه کتی له
پیاهه کانی پاشا گه یشته لایان و له گه ل سه ی جه لال دا
کهوتنه قسه کردن. پاش ماوه یه ک کاروانه که له ریگه ی
خوی

لایدا و ریگه یه کی که یان گرته بهر. له مه و دوا سواره کان له
رویشتن زور زیاتر سه بری ده ورو پشتیان نه کرد و ناگادار تر
بوون له جار ان، دوکتور سه ری سورما بوو و نه یته زانی
مه سه له و باس چیه تا له دوا ییا سه ی جه لال نزیک شاری
سنه شته که ی بو روون کرده وه و بو ی باس کرد.

کابرایه ک به ناوی شیخ عه لادین نزیک به سنوری تورکیا
نه ژیا و له و ناوه نفوسی هه بوو، شیخ به فیل و
چه وسانه وه ی خه لکی نه و لادیانیه ی ده ورو پشتی به ناو

بانگ بوو. هه ندى كهس له باتى شىخ عه لادين شىخ به لاي
بى نهوت.

هه ره له و ماوه يه دا دوكتور حه سه عى بانگ كرد بوو بو
سه يركردنى كچه نه خوشه كهى، هه رچه نده نه م يه كيكه له و
كه سانهى كه سويندى خوارد بوو بو كوشتنى دوكتور، به لام
دوكتور كاتى نه زاننى كچه كهى زور نه خوشه، نه چيت به دم
بانگ كردنه كه يه وه. له وى هه والى نه وهى نه داتى كه وا
كچه كهى زور نه خوشه و هيچ چارتيكى نيه و ته نها دوو
سالى ماوه بژى.

شىخ عه لادين پاش ماوه يه ك داواى نه وهى لى نه كات
چارتيكى كهش سه يرى كچه كهى بكاته وه نه وه ك له
سه يركردنى يه كه م جاريا هه لهى كرد بى، دوكتور ديسانه وه
داواكار به كهى جيبه جى نه كات به لام نه نجامى سه يركردنه كهى
وهك نه نجامى سه يركردنى يه كه مى نه بى.

داواى نه مه به ماوه يه ك شىخ داوا له دوكتور نه كات كه بيت
بو لاي و به يه كه وه قسه بكن، تا به لكو بتوانيت يارمه تى
دوكتور بدات و نه و شك و دوو دلپه ي هه يه تى له ناوى
به رى بوى. دوكتور به نامه يه ك بوى روون نه كاته وه كه نه و،
ماناى شىخ خوى قوربانى و نيچيرى دوو دلى و شكه، نه م
پشت نه ستوره له و باوه ر و ريگايه ي پيايا نه رواه ت. نه م
نامه يه رقى شىخ وا هه له سه ينى بنيرى به شوين سه ره ك
جه رده و پياو كوژتيكى به ناو بانگا به ناوى مه حمو خان تا
پرواته سه ر ريگه ي گه رانه وهى دوكتور و پيش نه وهى بگاته
سه بى كوژيت.

کاتیک پاشای هه ورامان بهم کاره ئەزانى ، به په له خيتراترين
سواری خوێ ئەنيرى بو لای

سهى جهلال تا پيى بلتى :

له ريگه‌ى ئەريزه‌وه مه‌رۆن و ريگاکه‌تان بگۆرن . له‌م
ته‌مه‌نه‌دا نامه‌وى ده‌ستم به‌ خوئين سوور بى ، سوئين ئەخۆم
ئەگه‌ر يه‌ك موو له‌سه‌رى دوکتۆر بکريته‌وه ، چى دى
ئەوناوه هه‌يه هه‌مووى ئەسوئينم و خوئينىک ئەريشم ، نه‌وه
دواى نه‌وه بگيريته‌وه .

بى نه‌وه‌ى هيج رووبدات دوکتۆرحه‌مه‌سه‌عى و سه‌ى جهلال
گه‌رانه‌وه بو شارى سنه و دوکتۆر گه‌ليک پيرۆزبايى لى کرا
به‌ بۆنه‌ى گه‌رانه‌وه‌يه‌وه . له‌و ماوه‌يه‌دا که دوکتۆر له
هه‌ورامان بوو له‌ شارى سنه هه‌والى سه‌ير و ترسناک له
باره‌ى دوکتۆره‌وه بلآو بوو بووه‌وه ، هه‌روه‌ها له‌باره‌ى چاوى
پاشاوه گوايه به‌ته‌واوى کوپر بووه و چارى نيه . نامه‌کانى
شارى هه‌مه‌دان ئەوانه‌ى نيرابوون بو شارى سنه بو دوکتۆر ،
ده‌ربان ئەخست که‌وا خيترانه‌که‌ى و هاوريانى چهند له‌ ترس
و مه‌راقا بوون بوى .

ئەميش هه‌ستا و به‌ خيترايى بروسکه‌يه‌کى نارد بو هه‌مه‌دان
و هه‌والى سه‌لامه‌تى خوێ نارد بۆبان . چهند رۆژتيک
له‌شارى سنه وه‌ک ميوانى حاکم مايه‌وه و رۆژتيکيش لای
هاورى‌يه‌کى خوى که‌ خه‌لکى سنه بوو ، دوکتۆر باسى نه‌وه‌ى
کرد بوى گوايه ماوه‌ى چوار ساله هه‌والى نه‌وه ئەدات
په‌رتووکيکى ده‌ست خه‌ت که به‌لايه‌وه مه‌به‌سته به‌ ده‌ستى

بهینتی، به نام له هه ورامان زانی که په رتوو که که وهک دیاری
دراوه به سه لاجی ده ولت.

کاتی دوکتور له قسه کانی ته واو بوو، زور سه رسام بوو
په وهی ده ستخه ته که ئیستا لای نهم ها ورتیه به تی و نهیداتی
بو خوی به دیاری.

روژی گه رانه وهی دوکتور هات و سهی جه لال به مه دل گران
بوو، کاتی زانی دوکتور به ته نهاییه، چوو بو لای، دوکتور له
دوره ههستی پشکرد و ووتی:

وهره، ئیستا بیرم لای تو بوو.

سهی جه لال: لای من؟ بوچی؟

دوکتور: چونکه یه کتری به جینه هیلین.

سهی جه لال که قسه و راستی ووشه کانی له چاویا دیار
بوو، ووتی:

دوکتور، نه و قسه به له ده ما بوو ویستم بیکه م. نه وه تی
په یه که وهین بیر له و روژه نه که مه وه که له یه ک جیا نه بینه وه.
ئیتاش کاتی نه وه هاتوو و من پهستی نه وه م.

سهی جه لال به رده وام نه بیت له قسه کانیا و نه لیت:

تو وات لی کردم روناکی بیینم، له خوا نه پارتمه وه پیروژت

کات و موباره کت کات.

دوای نهم قسانه خوا حافیزبان له یه کتری کرد و یه کتربان به جیتهیشت.

کاتی دوکتور حه مه سه عی شاری سنه ی به جیتهیشت به ره و شاری همه دان، ناوه راستی مانگی دوانزه بوو، به فر دهشت و دهری داپوشیبوو، حاکم دوو ته و نده ی پتویست سواری له گه لا ناردن تا دوکتور بگه بیتنه شاری خه سره و نآباد و ئینجا له ویتوه نیوه یان بگه رینه وه و ته وانیکه دوکتور بگه بیتنه وه مالی خوی له همه دان.

کاروانه که به بی گیروگرفت روژتیک پیش جهژنی له دایک بوونی عیسا گه یشته شاری همه دان. گه رانه وه ی دوکتور دوای نزیکه ی سی مانگ، خو شیه کی گه وره بوو بو خیزانه که ی و مناله کانی و هاورپانی.

دوکتور دوای گه رانه وه ی همه وو سه فهره که ی هینایه وه بهر چاوی خوی، چون یه زدان تاگای لی بووه و ژیانی له مه ترسی رزگار کرده. به گه رمی له دهرونه وه که وته سوپاس و ستایشی یه زدان، ههروه ها سوپاسی یه زدانی کرد بو ته وه ی توانی که سانیکی زوری نه خوش چاره سر بکات و سه رکه و تو بوو له نه شته رکاری و چاره سه رکرده کانی. دیسان بو ته وه ی توانی باسی باوه ری خوی بکات لای خه لکی شاره که ی و که سانی که ش.

بهش یانزهههم کەسایهتی دوکتۆر و باسی خێزانەکە

دوای جەنگی جیهانی یەكەم گۆرانیکی خیرا بەسەر
بارودۆخی ئێرانا هات. ئەفسەریکی سوپا بە ناوی رەزا بوو
بە وهزیری جەنگ و پاشان بوو بە سەرۆکی وهزیران و ئینجا
له سالی ۱۹۲۶ ز بوو بە رەزا شا و تاجی پاشایهتی لهسەر
خۆی دانا.

رەزا شا کابرایهکی بهتوانا بوو، گۆرانیکی سەرەکی لهبارە
خوێندنا کرد و هیتنایه ناو حکومهتهکە. ههستا به
دروستکردنی رینگاوبان به درێژای و پانی وولتاتهکە، به
هیتلی شهمنهفهەر دهریای قهزوینی له سهرهوه گهیاوند به
کهنداوی فارسی له خوارهوه.

کۆشکی حکومی گهوره گهورهی له پایتهخت دروست کرد.
یاسای سهربازی و سوپای دانا، کارگه و شوینی ئیش و
قوتابخانهی تازه و ههروهها دانیشگای تارانێ کردهوه.
رۆژنامه و گوڤار سهری دهرکرد و ئافرهت پاش سیانزه سهده
دهوری خۆی له کۆمهڵدا وهرگرت. ئەم گۆرانیکاربه
ههستیکی تازه و بهرز و نیشتمانی دا به خهڵکهکە. له
دوایا ئاسودهیی و پیتشکهوتن.

دوکتۆرحهسهعی له گهڵ خێزانەکە ی چونه تاران و ژبانیا
به شتیهکە ئاسودهیی ئهرویشت. دوکتۆر تا سالی
شهستی تهمنی به گهرمی بهردهوام بوو له ئیشهکە خۆیدا
و له سالی هفتای تهمنیا وورده وورده کارهکە کەم

عیاده‌کهی وهک خهسته‌خانه‌یه‌کی بچووک وا بوو، له‌گه‌ل
 ماله‌کهی یا به ته‌تیشتی یه‌که‌وه بوون، که‌وتی‌وونه‌سه‌ر
 شه‌قامی‌کی گشتی ناو شار، راست و چه‌پی به‌داری به‌رز
 رازین‌را‌بوونه‌وه، له‌سه‌ر ده‌رگای عیاده‌کهی ئیش و ناوی
 خوی به‌شیتوه‌یه‌کی ساده‌نووسی‌بوو. یاخی عیاده‌که‌ و
 ماله‌کهی له‌یه‌کیان ئه‌دا و به‌گول و چه‌وزی ئاو رازابوه‌وه.

دوکتور چه‌مه‌سه‌عی وا راهات‌بوو به‌یانیان زوو له‌خه‌و
 هه‌لسیت، بویه‌کاتی‌کی باشی هه‌بوو بو‌نو‌تر کردن و
 خویتنه‌وه‌ی په‌رتووکی پیروز. دوا‌ی نانی به‌یانی کاژیری
 هه‌شت و نیوی ریک له‌عیاده‌کهی نه‌بوو، کاتی ده‌ستی به
 ئیش نه‌کرد، نه‌خوش سه‌ره‌ی گرت‌بوو بو‌چوونه‌ژووره‌وه‌بو
 لای. تا نیوه‌رو‌خه‌ریکی سه‌یر کردن و تیمار کردن نه‌بوو،
 دوا‌یی دیسان له‌کاژیری دووه‌وه تا ئیواره‌یه‌کی دره‌نگ
 به‌رده‌وام نه‌بوو له‌ئیشه‌که‌یا. ژووری چاوه‌ری کرده‌کهی
 به‌رده‌وام پر بوو، جاری واش هه‌بوو نه‌وه‌نه‌نه‌خوش نه‌هاتنه
 لای ناچار نه‌بوو شوینی که‌یان بو‌بدوزیتسه‌وه تا‌کولیتی
 دا‌بنیشن.

دوکتور به‌رده‌وام له‌کاتی ئیشه‌که‌یا کراسی سپی تایه‌تی به
 پزشکه‌وه له‌به‌ر نه‌کرد، ئاله‌تی گو‌یگرته‌کهی یا له‌ملا‌بوو
 یا خود له‌گیرفانی کراسه‌سپیه‌که‌یدا. قسه‌کردنی و
 هه‌لسوکه‌تی قورساییه‌کی تایه‌تی تیا بوو، شیتوه‌ی ده‌نگی
 ریز و له‌هه‌مان کاتا تواناداری و شاره‌زایی نه‌وی له
 ئیشه‌که‌یا ده‌رته‌خست و نه‌خوشه‌کان باوه‌ریان پتی هه‌بوو.

کاتی له گهڼ نه خوښه کانيا به فيرو ته نه دا و هه موو کاته که دی
به کار نه هیتا بو دوزینه وهی نه خوښیبه که بیان و
چاره سرگردنی. فایل و دهفته ری تاییه تی نه نه کرد بو
نه خوښه کانی چونکه به زیره کی خوی هه موویانی نه ناسیه وه
و نه یزانی نه خوښیبه کانیان چیه و چونه.

زور جار به ته و او ی ته گه یشته ته نجام بو دوزینه وهی
نه خوښیبه که بی ته حلیل و بی موخته بهر، له وهی نه کرد زور
زیره ک و زانابیت له دست نیشان کردنی نه خوښیدا. نه وهی
دوکتوری زور زویر نه کرد، نه وه بوو که نه خوښه که راویتری
نم و دهرمانه کانی پشت گوی بخستایه. له سه یرکردن و
چاره سرگردنی نه خوښه کانيا داوای یارمه تی له یه زدانی
پزیشکی گه وره نه کرد و بو یان نه پارایه وه و دوعای بو
نه کردن.

دوکتور هه موو هه فته یه ک دوو جار له ماله وه کو بوونه وهی
خویندنه وه و روون کردنه وهی په رتوکی پیروزی نه کرد،
بیجگه له قسه کردن به تنها له گهڼ خه لکیدا و له گهڼ
هندي له نه خوښه کانی. کو بوونه وهی روژانی یه ک شه مه بو
مه سیحی یه کان بوو و پینج شه مه بو موسو لمان و که سانی
که له وان هی بایه خ نه دهن به و باس و ریگایه.

بو نه و نیوارانه به شیک له په رتوکی پیروزی هه لته پزیرا و
نه خویندرا یه وه و دوکتور به هوی زانیاری قولی چهند
ساله یه وه له ووشه ی یه زدانا، هه لته ستا به باس و
شیته لکردنه وهی بابه ته که بو تاماده بووان و به یه که وه
باسیان نه کرد و لیتی نه دوان. سه ره پای نه وه هه موو نیشه ی

ئەي کرد، کاتی ھەبوو بۆ خەلکی، بە دەم داوای یارمەتی
خەلکیەو ھەرۆیشت. ھەندی جار داوای نیوەرۆ چەند
کیلۆمەتریکي ئەبری بۆ سەردان لە نەخۆشیک یاخود
ھەژاریک بۆ دل دانەوہی. پەرتوو کہ پیرۆزە کہی خۆی کہ
گشت کات پیتی بوو، ئەیکردەوہ و ھەندیکی بۆ ئەخویندەوہ
و داوایی ھەر لەویدا نوێژی ئەکرد و لەگەڵ یەزدانا ئەدوا و
داواکاربەکانی بە یەزدان ئەگەیاندا. زۆر جاریش داوای لەو
کەسە ئەکرد یەکی پئیریت بۆلای تا دەرمان یاخود جل و
بەرگ و پئویستی بۆ پئیریت.

ھەرچەندە دوکتۆر لە مالمەوہ ئاھەنگی گەورەي نەئەگیرا،
بەلام مالمە کہی ھەموو کاتیک کراوہ بوو بۆ ھەموو کەسیک
بە میوانی بەھاتیە، ھەموو میوانیکیش کات و ناکات لەوی
خواردنی ئەخرایە بەردەم، ناسیاو و ھاوریان کہ بەھاتیە بۆ
تاران جاری وا ھەبوو بە چەند ھەفتە لە مالمی بە میوانی
ئەمانەوہ.

رەفیعەي خیزانی ژنیکی بەراستی ژن بوو، ئافرەتیکي
زیرەک و لەسەرخۆ بوو. بە شارەزایی خۆی توانی لەو
کەسانەي لە مالمەوہ ئیشیان بۆ ئەکرد کەسانیکي شارەزا و
دەست رەنگین دروست کات. مەسرف تا رادەیک لە
دەستی خۆیدا بوو. دوکتۆرحەمەسەعی شارەزاییەکی وای
نەبوو لە پارە و سەرف کردنیا، ئەگەر زیرەکی رەفیعەي ژنی
نەبوایە لەوانە بوو ھەندی کەس بەھۆی دل نەرمیەوہ بەبی
رەحمانە پارەي لی بکیشنەوہ. ئەم کارەي رەفیعە ئەوہ
ناگە یەنیت کہ ئەو ژنیکی رەزبل و پیسکە بوو، رەفیعەش
وہکو دوکتۆری میردی دل نەرم و دل پر لە بەزەیی بوو،

به تايبه تي بهرامبه ر هه ژاران و ليقه و ماوان بهرامبه ر كه ساني
گه له گهي له ئاشوريه كان ته وانه ي له تاران وهك په ناهه نده
ئه ژيان، هه لئه سته به يارمه تيان و يارمه تي ناموكان و
خه لكي ده ربه ده ر له وانه ي بي يارمه تي بوون و كه س لتي
نه نه پرسينه وه.

سه ره راي نه مانه ش ره فيقه ي ژني دوكتور ئافره تيكي روو
خوش و قسه خوش بوو، زور جار به قسه كانی خوشی
ئه خسته ناو خيزانه كه يه وه.

كچه كه يان سارا له گه ل ميترده كه يا له هه مه دان نه ژيا.
ساموئيلي كوربان دواي ته وه ي سه ربازي ته واو كرد له سويای
بريتانيا دا، بوو به ئه فسهر و له شه را بريندار بوو. پاشان
هه ر به پله ي ئه فسهر هاته وه بو ئيران و دواي جهنگ وهك
ئه ندازيار له بانقي حكومه تا كاري كرد، كچتيكي مه سيحي
له ده رچواني دانيشگاي ويلز هينا و دواي نوزده سال وازي
له ئيشه كه ي هينا و له سالي ۱۹۴۲ ز چوو بو شاري
نيويورك بو ئه مريكا.

كوپه بچوكه كه يان لويل، دواي جهنگي جيهاني يه كه م
گه رايه وه بو ئينگلته را و له وي لاي يه كي له ده ستگاكاني
روژنامه و گوڤار بئاو كردنه وه كاري نه خسه كيشاني نه كرد.
دوايي تووشي نه خوشيه كي قورسي ئيسقاني پشت بوو
كه وته خه سته خانه.

كاتتيك باوكي به قورسي نه خوشيه كه ي زاني، شته كه ي له
خيزانه كه ي شاردنه وه تا وهك تووشي خه فه تيكي گه وره نه بن،

هەر خۆی به تهنها نهو هه‌وآه دڵ ته‌زینه‌ی لای خۆی
هه‌لگرت و بوو به خه‌فه‌ت و قورساییه‌کی زۆر بۆی.

له‌ دواییا که زانی هه‌یچ چاره‌سه‌ریکی نیه هه‌وآه‌که‌ی به
خه‌زانه‌که گه‌یانده، نه‌م کورهبان له‌مانگی ره‌شه‌می سالی
١٩٢٧ ز له‌ ته‌مه‌نی سی و یه‌ک سالییدا کوچی کرد.

باس کردنی نه‌م خه‌زانه ته‌واو نیه گه‌ر بیته و باسی کاکه‌ی
برای دوکتۆری تیا نه‌کرته. هه‌یچ پروانامه‌یه‌ک و نمونه‌یه‌ک
بۆ هه‌یز و توانای عیسا و مه‌سیحی یه‌ت له‌ ژبانی
باوه‌رداریتی و کاری روچی دوکتۆر دا، نه‌وه‌نده به‌هه‌یز نه‌بوو
وه‌ک نمونه‌ی گوێران و به‌ مه‌سیحی بوونی کاکه‌ی برای.

نه‌م گوێرانکاریه‌ی کاکه‌ی برای له‌ پر نه‌بوو، دوای هاتنی بۆ
شاری هه‌مه‌دان چه‌ند سالیکی له‌ خوتندن و گه‌ران و
به‌راورد کردن و یست له‌ لایه‌نی کاکه‌وه، پێش نه‌وه‌ی عیسا
له‌ ده‌رونیا وه‌رگریته و له‌ دڵ و ده‌رونه‌وه بیته مه‌سیحی یه‌کی
باوه‌ردار.

هه‌نگاونانی یه‌که‌می له‌م ریگایه‌دا نه‌وه بوو، وازی له
مه‌لایه‌تی هه‌ینا و بۆ په‌یدا کردنی قوتی ژبانی بوو به‌ ته‌سپ
به‌خه‌توکه‌ر.

مه‌لایه‌کی ناسراوی وه‌ک کاکه که زۆر به‌خۆیدا نه‌ینازی،
بیته ته‌سپ به‌خه‌توکه‌ر و ژیری ته‌سپ پاک کاته‌وه، نه‌مه
نه‌وه ته‌خاته‌وه بیری مروّقی که چون عیسا هات و خۆی نزم
کرده‌وه و شیه‌وه‌ی مروّقی وه‌رگرت.

پاش ماوه‌یه‌ک کاکه بوو به مال به‌ریتوه‌به‌ری به‌شی تاو‌خو‌یی
 قوتابی کورانی قوتا‌بخانه‌ی نیرراوان و له‌دوا‌یدا بوو به
 موبه‌شیر (مزگینی ده‌ر) و ووت‌ه‌ی په‌رتوو‌کی پیروزی به
 خه‌لکی نه‌گه‌یان‌د. سالانیکی زۆری ژبانی به‌ پل‌او‌کردنه‌وه‌ی
 ووشه‌ی یه‌زدان و نامه و نامیلکه‌ی مه‌سیحی یه‌وه به‌سه‌ر
 برد، له‌ سه‌ر شه‌قامه‌کان له‌ تاو‌بازاری شاری همه‌دان،
 هه‌روه‌ها له‌ شار و شارۆچکه‌کانی ده‌ور و پشتی همه‌دان.
 په‌رتوو‌کی پیروزی بو‌ه‌ه‌موو که‌سیک نه‌خو‌ینده‌وه‌ که
 ئاره‌زوی بکردایه، له‌ چاخانه‌کان له‌ مالان و له‌ کو‌لتانان.
 کاره‌که‌ی به‌ کاریکی پیروژ نه‌زانی و کاتیکی خه‌لکی لیتی
 کو‌نبونایه‌وه‌ زۆر دلشاد نه‌بوو پیتیان. هه‌رچه‌نده‌ ته‌مه‌نی
 نزیکی هه‌شتا سال بوو وه‌ که‌می گو‌تی گران بوو به‌لام
 هیتا به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر نه‌م کاره.

له‌ یه‌کێ له‌ رۆژه‌کانی هاوینی سالی ۱۹۳۵ ز هه‌ردوو براکه
 له‌ باخچه‌یه‌کی نزیک به‌ شاری همه‌دان به‌یه‌که‌وه
 دانیشتبوون، دوکتۆرچه‌مه‌سه‌عی ته‌مه‌نی گه‌یشتبوو هه‌فتا
 و دوو سال و کاکه‌ش نزیکی هه‌شتا سال بوو بو‌ه‌وه. سه‌یری
 دار گو‌نزه‌ گه‌وره‌کانی ده‌وری باخه‌که‌یان نه‌کرد و بیره‌وه‌ری
 کو‌نیان نه‌هینایه‌وه‌ یادی خو‌یان. بیریان له‌ شاری سنه
 کرده‌وه، نه‌و شاره‌ی تیایا له‌ دایک بوون.

دوکتۆر: کاکه..... من ناماده‌م جاریکی که‌ش بچمه‌وه بو
 سنه.

کاکه، نه‌ی من.....؟ من زیاتر له‌ چل ساله‌ سنه‌م
 نه‌دیوه.

دوای نهم قسه کرده به روژتیک نامه‌یک له حاکی شاری
سنه وه هات و به گهرمیه وه داوا له دوکتور نه کات بیت بز
شاری سنه چونکه خیزانه که ی زور نه خوشه. دوکتوریش
ویستی داوای لیبوردن بکات که ناتوانی بیت و هاتی به
سهر کردنی ته‌نھا نه خوشتیک

ته‌واو ناییت. به هاتی، نه خوشتیک زور زور کوئه بیتته وه و
نهمیش ناتوانی هه موویان سه‌یرکا و دهرمانیان کات. پاشان
دوکتور رای خوی گوری و به وه رازی بوو پروات به لام
به مه‌رجتیک زاواکه‌ی، می‌ردی ساری کچی که نه‌ویش
دوکتور بوو، له‌گه‌لیا بیت و له‌وی یارمه‌تی بدات. دوای نهم
ریکه‌وتنه دوکتور ده‌ست به‌جی هه‌والی نارد بو کاکه‌ی
برای، هه‌واله‌کەش به‌م شیوه‌یه بوو:

کاکه خوت ناماده که نه‌روین به‌ره و کوردوستان. تو مه‌یلی
خوت دهرخست و باسی سه‌فه‌رتیک وات کرد، نه‌وا نیتسه
نه‌ک هه‌ر به بانگ کردن بانگ کراوین، به‌لکو به گهرمیه وه
به زور داوانه‌کەن بچین بو نه‌وی.

با به‌یه‌که‌وه بیر له هه‌ست و دهرونی کاکه بکه‌ینه‌وه، کاتیک
دوای زیاتر له چل سال نه‌گه‌رپتته‌وه بو نه‌و شاره‌ی تیایا
له‌دایک بووه، جولانی هه‌ست و دهرونی له‌و کاته‌دا شتیکه
به نووسین نانوسری، سه‌ره‌رای نه‌مه‌ش پیشوازیه‌کی لی
بکری، وه‌ک چون پیشوازی گه‌وره پیوان نه‌کری.

له سنه روژانه کاتی دوکتور حه‌مه‌سه‌عی و زاواکه‌ی سه‌رقالی
سه‌یرکردن و چاره‌سه‌ر کردنی نه‌خوش بوون، کاکه له زور لاه

بانگ نه کرا و بهرده و ام له سهر ده عوت بوو. به شماره که دا
همه موی گه پرا و سهری له گورستانی شار و گوری پاوک و
دایکی دا و هه روه ها له ماله رووخواوه که ی که وهک که لاوه ی
لیهاتبوو.

نینجا سهری له مزگه و ته کان دا نه وانه ی نوپژی لی نه کرد
کاتیک موسولمان بوو. له گه رانه کانیا به سهر به سستی
نینجیل و ووته ی یه زدانی بئاو نه کرده وه. نه م سهر دانه یان
ماوه ی هه شت روژی خایان.

روژی نوه م گه وره پیاوانی شار لای حاکم کوپونه وه بو
خواحافیزی کردن له میوانه کان. یه کیک له وان ویستی تیرو
توانج بگریته کاکه و بیهیتیتته قسه، به کاکه ی ووت:

باشه بو نه گه ریتته وه بو هه مه دان؟ لیتره بمینه ره وه.....
بگه رپروهه سهر دینی خوت و ژنیکی چاکی صالحت بو
نه هینین و پاره ش چیت نه وی پیتی نه ده یین.

کاکه له وه لاما ووتی:

من ژبانی جاویدانی هه تا هه تایم هه یه..... نه ته وی
بیگورمه وه به پاره و مالی دنیا؟ گوی بگره، نه گه ر نه م
قه سره م هه موو بو پرکه ییت له دیناری ئالتون، به خه یالما
نایه ت نه وه ی ووتت.....!

کابرا: نه ی باشه بو مال به مال و جاده به جاده به تفه نگه وه
به شوین براکه تا نه گه رایت بیکوژیت؟

کاکه: له بهر نه زانین و نه شاره زایی بوو، ههروهک نه وهی
ئیسستا توی تیایت. تو ئاگاداری نه و ژبانه جاویدانی یه
ههتا هه تاییه نیت نه وهی له عیسا دا هه یه. وا نه زانیت
نه توانیت به مال و پاره ده مم چه ور بکهیت بو نه وهی
بگه پریمه وه بو ئیسلا م؟

ئه م ووتانه بروانامه و شه هاده تی کاکه بوو بو خه لکی
شاره که ی، نه مهش بو دوا جار بوو کاکه شاری سنه ببینیت.
پاش نزیکه ی سالتیک جو رتیک له شه له لی تووش بوو و
که وته ناو جیگه وه، به لام پاش چه ند مانگیک ته ندروستی
وا باش بوه وه که باوهر نه ته کرا وا چاک بیته وه. نامه یه کی
بو دوکتور چه مه سه عی برای نووسی به م شیوه یه:

له و کاته دا له خهسته خانه بووم، له دلته وه قسه م له گه ل
یه زدان کرد و پیم ووت: گه وره م من ئاماده و چاوهر وانی
ئه و کاته م که دیم بو لات و لات نه مینمه وه، به لام نه گه ر
ئه ته وی ماوه یه کی که پزیم، نه وا بفرموو تا چاک بیمه وه و
ههستم به کاری روژانه م له بلتاو کردنه وهی ووشه کانتا له ناو
خه لکدا، هه تا نه و کاته ی خو ت بانگم نه کهیت به ره و لای
خو ت.....!

برام نه وه تا ئیسستا من وا چاک بوومه ته وه که هه موو روژتیک
دوو سه عات نه گه ریم بو بلتاو کردنه وهی ووشه ی خالقی
دروست کهرمان، به نووسراو و نامیلکه. من زور دل م خو شه
به و کات و فرسه ته ی پیم دراوه ته وه.

ئیسستا کاکه، کاکه ی سه ریازی خاچ ته مه نی له هه شتا

سالیدایه و له بهر گوی گرانى نه وهنده تاځه تى قسه كړدى
نيه. به جاده و شه قامه كانا نه گه را بو پل او كړنه وهى نه و
نوسين و ناميلكانه ي باسى ژيان و ووتهى يه زدان نه كات.
پاش نريكه ي سى سالتيك زياتر

له نيش كړدن بهم شيوه يه. روژتیک عه ره بانه يه ك لىي نه داو
زور نازارى پى نه گات، ساراي برازاي كچه كهى
دوكتورحه مه سه عى بو ماوه ي ده مانگي ك خزمه تى نه كات.
كاكه له تمه نى هه شتا و چوار سالىدا به باوه ره وه كوچى
دوايى نه كا له م سه رزه مينه، هر به و باوه ره وه كه لاي
خه لكى باسى نه كړد و پل او ي نه كړده وه.

نيسته ش ديينه سه ر باسى هه نديك تاييه تمه تدى و باسى
كه سايه تى دوكتورحه مه سه عى. تاييه تمه نديه كائى نه و زورن
گرنگه كانى له چوار خالا كو نه كه ينه وه.

يه كه م: دوكتور كا براهه كى نازاد بوو له بىر و روچ و ده رونيا،
نازاد ييه كى ته واو. زور كه من نه و كه سانه ي ناوها وهك نه م
خويان سه رقال كه ن به گه ران به دواي راستيدا به و ووردى و
گه رمييه وه. نه و هيچ كات تاماده نه بوو بىر يك و
فيكره يه كى تاماده كراو يا خود باوه ر يكي به ميرا تى به جى
ماوى باوك و با پيران وه رگريت بى نه وهى به ته واوى نه چي ته
بنج و بناوانيه وه و باش شيته لى نه كاته وه بو خوى.

كائى په يوه ندى نه م له گه ل كه سانى مه سيحى دروست بوو،
ده ست به جى ده ستى كړد به دىراسه تيكي ته واو و
خويندنه وه يه كى قولى په رتووكه كه يان و به راوردى كړد له گه ل

قورعانا. خوئی فییری زمانی عیبرانی کرد تاکو تهورات و
زهبور و نامه‌ی نیرراوانی یه‌زدان و هه‌موو به‌شی کسۆنی
په‌رتووکئی پیروز له‌سه‌ره‌تا که یه‌وه بخوینیتته‌وه و بزانی به‌هۆی
وه‌رگیرانیه‌وه چ گۆرانیکی تیا بووه. هه‌ر به‌هۆی ئەم قول
بوونه‌وه‌یه و ئەم بناغه‌یه‌وه بوو توانی له‌وه‌موو سالا
ناره‌حه‌تیانه‌دا پارێزگاری له‌باوه‌ری مه‌سیحی خوئی بکات.

کاتیک ژنه‌که‌ی هه‌لبژارد، گوئی نه‌دایه‌ خوو و ته‌قالید.
هه‌روه‌ها نه‌یویست خوئی به‌ژێرده‌ستی قوتابخانه‌ی
نیرراوانی مه‌سیحی بزانیته‌، بۆیه‌ بریاری دا کارتیکئی ئازاد
بکات. نه‌وه‌ بوو خویندنی پزیشکی هه‌لبژارد و هه‌ر ئەم بیر
و تایبته‌ندیه‌ی بوو وای لیکرد، رازی نه‌بیت به
مه‌سیحی یه‌تی ته‌قلیدی و کلێسه‌ی ته‌قلیدی و بگه‌ریت بۆ
ئه‌و کۆمه‌له‌ مه‌سیحییانه‌ی که هه‌ریه‌که‌ خوئی به‌قه‌شه‌ و
کاهینیک نه‌زانیته‌ و باوه‌ری به‌په‌یوه‌ندیه‌کی

یه‌کسه‌ری خوئی هه‌یه‌ به‌یه‌زدانه‌وه‌، بی نه‌وه‌ی پتویستی به
قه‌شه‌ و کاهین و کلێسه‌ هه‌بیت بۆئه‌و په‌یوه‌ندیه
یه‌کسه‌ریه‌.

دوکتوره‌مه‌سه‌عی تا کۆتایی ژبانی، به‌سه‌ریه‌خۆیی مایه‌وه
و نه‌بووه‌ نه‌دامی هیچ کلێسه‌یه‌کی ته‌قلیدی و یاسایی.

په‌یوه‌ندیه‌کی زۆر باشی هه‌بوو به‌وه‌ مه‌سیحی یانه‌وه‌ که
ته‌قلیدی نه‌بوون و هه‌ولیان نه‌دا به‌پیتی ووشه‌ی یه‌زدان
برۆن و بژین. ئاماده‌ نه‌بوو له‌کۆبونه‌وه‌کانیانا و ووتار و
لیکۆلینه‌وه‌ی رۆحی نه‌خوینده‌وه‌، کاتیک بانگیان بکردایه

بۆ ئەو كارە يا داوايان لى بىكردايه، بەسەر نامىلكە و
پەرتوو كە كانيانا بىتتەو پىش پلئاو كوردنەوەى.

ئەو بە راستى و بە قولى لايەنى رۆحى گرتىوو، ھەر
بەھىواى قول بوونەوەى رۆحىشەو بوو كاتىك موسولمان
بوو لە عەقىدەى ئىسلامى موحافىزەو چوو بۆ لاي
نەقشەندىەكان. كاتىكىش بوو بە مەسىحى ئەمە ھۆيەك
بوو لەو ھۆيانەى پالى پىئوھنا سەفەر بىكات بۆ سوید. لە
ساتانى ئىشكردنىشا لايەنى رۆحى ئەو لايەنە بوو كە
ھەموو ژيانى گرتبۆو.

دووم: ھەر لەو كاتەو كە لە شارى سنە بە راستى و
تەواوى دەستى كرد بە دەرس و لىكۆلئىنەوەى پەرتوو كى
پىرۆز، ھەتا دوا رۆژى ژيانى ووشەى يەزدان ھاورى و
سەرچاوەى بىر كوردنەوەى بوو.

تەنھا سەير كوردنىك بۆ پەرتوو كەى ئەوەى بەرگىكى چەرمى
تايبەتى بۆ كوردبوو، ئەوەى دەرنەخست ئەو زۆر خەربكە بە
خویندەو و لىكۆلئىنەوەى پەرتوو كە يەو. ھىچ بەيانىيەك
نەبوو تىايا نەخوئىتتەو، لە كاتى پشوى نىوەروانىشا
كەمىكى لى ئەخوئىندەو كاتى ئىوارەش ھەندىكى كە و
ووشەكان ئاشتى و ئاسودەبىيان پى ئەدا كاتىك ئەچوو سەر
جىگای خەوتن.

لە ھەموو سەفەرىكيا پەرتوو كە كەى لەگەل بوو و رىگە
نىشان دەرى بوو، سەرخۆشى لىكەرى بوو لە پەژارە و
ناخۆشيا. كاتى ئىششيش پى بوو تا بىخوئىتتەو بۆ

نه خوشبیک یا بو هاورپیهک، کاتیگ کاتی خوئی بوایه.

دوکتور خوبندنهوه و لیکولینهوهی ووشهیی یهزدانی به نوپژ دهست پی نهکرد، نوپژیش بو نه و شتیگ بوو وهک نهوه وایهیی وهرنهگیریت بوژبان. له کاتی موسولمانیشیا رازی نهبوو بهوهی نوپژهکانی ووتنهوهی چند عیبارهتیگ و چند نایهتیگی دیاری کراو بیگ و بووتریت و بووتریتنهوه. بهزهیی بهو موسولمانه ههژارانهدا نههاتهوه که نوپژ و نایهتیا نهخویندهوه بی نهوهی مانا عه ره بیه کهی بزائن.

نهو به هه موو باوه ریبهوه نوپژی نهکرد، له لایهن یهزدانهوه ریگهی پیشان نه درا و له دوایدا هندی بریاری خوئی نهگوری به پیی نهوهی یهزدان پیشانی نهدا.

جارتیک ههوالی بو هات بو تاران کهوا کوری یهکیگ له منالهکانی له هه مه دان دهردیگی خراپی گرتووه و زور نهخوشه. نه مییش له دهرس و خوبندنهوهی ووشهیی یهزدانا که له ناو ماله کهیا نهی کرد و نهیگپرا، نهو روزه باسه کهی کرد به باسی نوپژ کردن بو یهزدان. ههوالی تهندروستی روزهانی مناله که بو ماوهی ههفته یهک روزه به روزه خراپتر نه بوو. شه ویکیان ههوالی نهوهیان پیگه یشت مناله که وه زعی زور زور خراپه. دوکتوریش ههستا و دهستی کرد به نوپژ کردن له پیناوی مناله کهدا:

نهی خوداوهند عیسای به بهزهیی، به ملکه چیهوه سوپاست نه کهین چونکه تو گوئی بو نوپژ و داواکاریه کانمان رانه گریگ، نیستتهش داوا و نوپژمان له پیناوی ولیه می

خوشه ویستمانایه .

بو رۆژی داهاتو نامه یه کیان به دهست گه یشت مرژدهی
هه والی به ره و چاک بوونه وهی مناله که ی تیا بوو .

له کاتی نوێژ کردنا با وه ری ته واوی به وه هه بوو که یه زدان
حازره و ئاماده یه له ویدا ، ههستی به وه نه کرد له دهرونه وه
په یوهندی ته واوی هه یه له گه ل باوکی ئاسمانیا . بوونی
عیسای مه سیح له گه لیا و له دهرونییا راستییه کی ته واو
بوو لای . دوا ی گه رانه وهی له سنه و هه ورامان ، چوکی دادا
و خو ی خسته بهر پیتی عیسا و زۆر به گهرمی و به دهرون
نوێژی کرد و سوپاس و ستایشی کرد بو ئه وهی یارمه تی
داوه و پارێزگاری ژیا نی کردوه و

سه ری خسته له چاره سه رکردنی نه خوشه کانییا و سه ری
خسته له نه شته رکارییه کانییا . شتیکی سه یر نیه نه م
گۆرانیه رۆحیه ی لای نه و زۆر خوش بووه :

من دیم ، رووی عیسام دی

هیچی که م بو مه گیره وه .

من بیستم ، دهنگی نهوم بیست

تیری و ته سه لی رژییه دلمه وه .

سیههم : هه موو نه وانهی دوکتۆریان باش ناسیووه ، شایه تی

دل گهرمی و نازایه تی نهو نه دهن له ته بشیر و بتاو
کردنه وهی ووتهی به زدانان. نهو باوه رهی زور هه و لئی بو دا به
دهستی بهیئت، دیاری و پاداشت نه بوو ته نها ههر بو خوئی
به لکو شتییک بوو شایانی بهش کردن بوو له گهل خهلکی
که دا.

نهو که سانهی به نهیئی باوه ریان به عیسا هینا و سهر
له نوئی تازه له دایک بوو نه وه زور بوون، نهوان ناماده بوون له
بهر چاوی هه موو خهلک دان به راستی باوه رهی
مه سیحی به تا بنین، دان به عیسا دا بنین و دک رزگار که ر
به لام له نه مجامه که ی نه ترسان.

دوکتور حه مه سه عی نهک ههر باوه رهی خوئی ناشکرا نه کرد
به لکو هه موو فرسه تیکی به کار نه هینا بو باس کردنی و
رازی کردنی خهلکی که به و باوه رهی و ریگه یه. نه وه بوو دیمان
چون له شاری سنه کاتیک باوه رهی هینا، له پاش ماوه یه ک
ئیتر ناماده نه بوو روناکی باوه رهی بخاته ژیر ته شته وه و
بیشاریته وه به لکو ههستی به پیویستی نه وه کرد نه م
باوه رهی به خهلکی بلیت، نه مهش شادی له دهرونی بو
دروست کرد و پاشان ووتی:

من ئیستا نه زانم چند کاتم له کیس چووه، نه بوایه زوتر
نه مه م بگردایه.

خهریک بوونی به کاری پزیشکیه وه ریگه یه کی باش بوو بو
بتاو کردنه وهی مزگینی و ووشه ی به زدان، نهو ته نها ههر
بایه خی نه نه دا به چاره سه رکردنی له شی نه خوشه کانی

به لکو بایه خی ئەدا به لایه نی رۆحی و دەرونی شیا نه وه .
کاتیک ئەچوو بو لای نه خوش بو ماله وه ، له گه ل نه خوشه که
ئه دوا و له په رتوو کی پیروزی بو نه خوینده وه و نوێژی بو
ئه کرد . هه مان شتی ئە کرد له و ماله نه ی شه و تیایا ئە مایه وه .
کاتیک گیرا لای حکومه ت باوه ری خۆی نه شارده وه ، لای
مه لا و گه وره پیاوانی ئیسلام و ئە فسه رانی سوپا و سه ره ک
هۆزه کان و بازرگانان ، پروا نامه ی خۆی دا و باسی عیسی
کرد . ئینجیلی به کوردی له شتیه ی هۆنراوه دا له ماوه ی سی
و پینج سالآ نووسیه وه تا گه له که ی بیبیسیت .

هه رچی ده رده سه ره ک که به سه ری هات به هۆی به رده وام
بوونیه وه بوو بو باس کردنی باوه ری ، خو ئە گه ر ته نها هه ر به
کاری پزیشکیه وه خه ریک ببوایه ، گیروگرفتیکی زۆری بو
که م ئە بوه وه . حاکی هه مه دان رۆژیک پیتی ئە لی :

ئه وه بوچی به هه ر لایه کا ئە رۆیت باسی دین ئە که یت و رقی
خه لک بو خۆت زۆر ئە که یت ؟ که منی خۆت بی ده نگ
که

دوکتۆر چه مه سه عی یه کییک له و که سانه بوو که هه ستی به وه
ئه کرد ، ئە وه ی له سه ره ته ی پتیوسته له خه لکی که زیاتر
خزمه تی یه زدان پکات . ئە مه ش له کاری نیرراوانی کۆنی
یه زدانی ئە کرد ، ئە وانه ی نه یان ئە توانی بیده نگ بن له و شته
رۆحیا نه ی به ده رون و رۆح ئە ببینن و ئە ببیسن .

خالێ چواره م : ئە و سیمایه ی دوکتۆر بوو که لیتی جیا
نه ئە بوه وه ، ئە ویش هه لسه که وتی نه رمی بوو له گه ل ئە وانه دا

که رقیان لیتی نه بوه وه، هه موو جاریک که بوی ریته کهوت
بچی بو لایان بو تیمارکردنی یه کتیک له و که سانهی که له
کاتی خویدا هه و لی ئازاردان و کوشتنیان داوه، به
هه لسوکه وتی نه رمی خوئی کابرای په شیمانی نه کرده وه.
هه ندی کهس نه م رسته یه یان له ئینجیل نه زانی:

(خوشت بویت نه و کهسهی دوزمنایه تیت له گه لآ نه کات،
هه لسوکه وتی باش بکه له گه لآ نه وهی رقی لیته)

نموونه بو نه وهی دوکتور له سه ر نه م ووته یه رویشتووه زورن،
لیره دا دووانیان باس نه که یین روژیکی پینج شه مه دوای
نیوه رو کاتیک دوکتور خه ریکی به ریته بردنی
کو بونه وه یه کی

خویندنه وه و لیکولینه وهی په رتووکی پیروژ بوو. کابرایه کی
به جلی نه فسه رییه وه خوئی کرد به ژووردا، له وهی نه کرد
برینتیک له ملی هاتبیت و ئازاری بدات. دوکتور
به گه رمیه وه سلاوی لیکرد و به ریزه وه داوای لیکرد که میک
راوه ستیت تاوه ک له کو بونه وه که ته واو نه بیت، کابراکهش
رازی بوو به مه. کاتی دوکتور ته واو بوو له کو بونه وه که
داوای له کابرا کرد بیت له گه لیا بو نه و ژووره ی برین پیچی
لی نه کات، کاتی کابرا خه ریک بوو له گه لآ دوکتورا پروات،
ئاوریکی دایه وه بو نه وانه ی له ویا دانیشتبوون و ووتی:

به ریزان ئیوه من ناسن، چند سالتیک له مه و به ر ویستم
نه م دوکتوره به کوشتن بکوژم، به لام نه وه تا نه و ئاوها
موعامه له له گه لآ من و خزمانم نه کات.

دوای نهوهی له لایه نئی دوکتوره وه برین پیچی کرا دانیشت
چایه کی له گه لآ خواردنه وه و رویشته. ئینجا نه وانهی له وئی
بوون سهیری دوکتور یان کرد تاوهک پاسه که یان بو
بگیرته وه. نه ویش ووتی:

نه و پیاوهی ئیستا دیتان، ناوی مهحمو خانه، ریگر و
جهردهیه کی کوئه و له کوردوستان نه یئاسن. کاتیک له
هه ورامان نه گه رامه وه، شیخ عه لادین نه م کابرایه ی نارد بو
نه وهی بکوزئی، به نام به به زهیی یه زدان لای پاشای
هه ورامانه وه ناگادار کراینه وه و ریگایه کی که مان گرته بهر.

مهحمو خان خوئی و بیست و پینج کهس له خیزان و خزمی،
بو ماوهی سال و نیویک له تاران له مالتیک نیوه دهست
به سهر بوون. دوکتور خزمه تی ته ندروستی هه مووبائی نه کرد
بی نه وهی هیچیان لی وه رگری.

له مزگینیدا (ئینجیل) نووسراوه نه وهی زلله یه کی دا له
رومه تت لاکه ی کهشی بو راگره. ئیمامی جومعه ی شاری
هه مه دان نمونه یه کی که یه بو نه وهی دوکتور له سهر نه م
ووته یه رویشته وه. نه م کابرایه به هوی دهسه لات و دهست
رویشتنیه وه له سالی ۱۹۰۴ ز دوکتور حه مه سه عی زور
تووشی تازار و ناخوشی کرد، به جوړیک وازی له ئیش و
ماله که ی هینا و رایکرد بو تاران.

کاتیک دوکتور حه مه سه عی دوای حه وت سال گه رایه وه بو
شاری هه مه دان، ئیمامی جومعه گه دهی زور نه خوش بو و
بریندار بو، دوکتوری بانگ کرد بو نه وهی چاری بکات.

دوکتور ههستا به چارهسهر کردنی ههتا برینه که ی چاک بوه وه. ئیتر له وکاته وه ههرجارتیک دوکتور له هاورینانا بهاتایه بۆ هه مه دان له لایهن ئیمامی جومعه وه دهعووت نه کرا و سهردانی یه کتریان نه کرد. دوکتور ههر به ته نهها تیماری ئیمامی جومعه ی نه کرد به لکو بوو به دوکتوری هه موو خیزانه که ی و به خورایی بی نه وه ی هیچیان لی وهرگرتیت سهیری نه کردن و چارهسهری نه کردن. ههتا نه وکاته ش که ئیمام نه قلسی تاران بوو په یوه ندی دوکتور له گه لیا به هه مان شتیه مایه وه.

کاتی ئیمام هاته تاران و ویستی بچیتت بۆ لای دوکتور حه مه سه عی، مه لایه کی که شی له گه لدا بوو، له رتی به مه لاکه نه لیتت:

من زۆر شه رمه زاری دوکتورم، چونکه کاتی خوی زۆر تووشی عه زتت و مه راقم کردوه، نه ویش هه تا ئیستا ههر به ئیحتیرامه وه مو عامه لهم له گه ل نه کات، ههر نه وه شنا به لکو رۆژتیک له رۆژان له مردن نه جاتی دام.

ههر نه م ئیمامه جارتیک له شاری هه مه دان ته چیتته لای دوکتورتیکی مه سیحی و باسی سهردانی خوی بۆ نه کات که چوو بۆ لای دوکتور حه مه سه عی و نه لیتت:

زۆر سه یره به لامه وه، من به هه موو نه وعیتیک خهریک بووم بۆ کوشتنی نه و کا برایه، که چی نه و به هه موو نه وعیتیک ئیحتیرامم نه گرتت و باشه له گه لما.

دوکتۆره که نه لیت:

دوکتۆر چه مه سه عی ئینسانه و کابرایه کی کورده، به لام له گه ل
ئینسانی که دا و له گه ل کوردی که دا فه رقی هه یه،
فه رقه که ش عیسا دروستی کردوه و هه ی قوه تی عیسا یه.

راسته.... نه وه ی مه لاجه مه سه عی گۆری بو ئه م دوکتۆر
چه مه سه عی یه ی ئیستا، توانا و هیز و ووشه ی عیسا
بوو.....

بهشی دوانزهههم سالانی دواپی

دوکتورحه مهسه عی و خیزانه که ی له هاوینی سالی ۱۹۳۷ز وهک هاوینی سالانی که، چوون بوو شاری همهه دان بوو پشوودان و دورکه وتنه وه له ژبانی تاران ته وه ی پر بوو له هاتووچوو و کارکردن و هیلاکی. دوا ی نیوه رووی روژتیک خیزانه که به یه که وه له باخچه که یانا که له ده ره وه ی شار بوو به یه که وه دانیشتبوون، داره گه وره کانی ده وره پشت ته و ناوه یان کردبوو به سیبهر، گولی باخه که هه وای بوون خوشی ته هیئا و خوره ی ئاو و زیکه ی سه ماوهر تیکه ئاو بوو بوو، هه موو خه ربکی چا خواردنه وه بوون. له باوه شی دوکتورا کچه زا بچوکه که ی دانیشتبوو قسه ی بوو ته کرد، مناله که له پر ووتی:

بابه گه وره سه یرکه دهستی راکیشا بوو ده ره وه ی باخه که، دوکتور سه یری کرد دوو پیاو به ره و لایان دین. دوکتور ته نانهت له کاتی پشوودانیشا نه ی ته توانی راکات له و که سانه ی داوای یارمه تیان ته کرد، له وهخت و ناوهختا هاوریان و خه لکی که ته هاتن بوو لای. کاتی دوو پیاو که نزیک بوونه وه دی یه کیکیان جلی ته فسه ری له به ردایه، ته میش به خیره اتنی کردن و داوای چای بوو کردن. دوا ی چا خواردنه وه کابرای ته فسه ر ووتی:

مودیری پوولیس زور سه لام ته کات و نایه وی ئیزعاجت کات به لام نه خوشیکی هه یه و داوائه کات بییت بوو لای. ئوتومبیله که ی خوشی ناردوه به دواتا.

دوکتۆر: له که یه وه نه خۆشه... پیاوه یان ژنه؟

ئهفسه ره که: نه خۆشه که پیاوه و دوو ههفته یه نه خۆشه.

دوکتۆر چه مهسه عی دهستی دایه جانتا که ی ئه وه ی بابه تی
پزیشکی تیا بوو و خیرا له گه ل دوو پیاوه که رویشت، بی
ئه وه ی بزانییت وا به ره و به ندیخانه ئه پروات کاتی نه بییت که
له ئوتۆمبیله که دا پۆلیسیکی لاه دانه نین. ئوتۆمبیله که
دوو بوو بۆیه کهس له خیزانه که راستی مهسه له که ی
نه زانی، ته نها کوریککی کاکه ی برای نه بیی که تازه ته هات بۆ
ئه وه ی و

نزیک بوو له ئوتۆمبیله که و راستی مهسه له که ی زانی.

دوکتۆر بیری خسته کار تا بگه ری بزانی هۆی ئه م گرتنه ی
چی، به لام هیچی وای بیر نه که و ته وه. کابرای ئه فسه ریش
ماوه یه ک خۆی بیده نگ کرد و پاش ماوه یه ک دهستی خسته
سه ر ئه ژنۆی دوکتۆر و ووتی:

له وانیه ئه م شته به غه له ته وه بییت و وانه بییت، ئه وه ی له
تۆیان ئه وه ی جوابی چهن سوئالیکه و هیچی که.

دوکتۆر: ئه زانییت بۆچی داوا کراوم؟

ئهفسه ره که: شته که ئه وه نه خه ته ر نیه، ئه وه ی من بزانی
مهسه له مهسه له ی قاقه زیکه ئه وه نه نابیی نووسیوته.

بهمه دهست بهجی شته که ی بو روون بوه وه. دوکتور ماوهی
شهش رۆژتیک له مه و بهر نامه یه کی سه رخۆشی نووسیبوو بو
کچی یه کتیک له سه روکه کورده کان که له تاران له ته مه نی
هه شتا سالتیا کوچی دوایی کرد بوو. سیاسه تی شاهه نشای
ئیران ته وه بوو، سه روکه کورده کان و گه وره ی تیره و هۆزه
کورده کان له تاران وه ک دیل و دهست به سه ر دابنیت بو
ئاگاداری کردنیان و نه هیشته نی جموجۆلیان.

ئه م کا برایه ش یه کتیک بوو له وانه ، سه ره سه تییه کی وای
درا بوو یه بتوانیت له سنوری تاران ته نها هاتوو چۆ بکات و
نه نه بوایه تاران به جی به یلایت، له گه له ته مه شدا
ئاگادارییه کی ته وای هه موو هاتو چۆ به کیان ته کرد و بو
هه رکوی برۆیشته یه ته بوایه بیانزانیایه.

دوکتور حه مه سه عی هه له هه ستا به تیمار کردنی کاتیک
نه خۆش بوو، به مه و به هۆی قسه کردنیکی زۆره وه له سه ر
بابه تی رۆحی و دهرونی هاوڕییه تی و خۆشه ویستییه کی زۆر
دروست بوو بوو له نیتوانیاندا. دوکتور بیر لای شتیک
نه بوو له نامه کهیدا نووسیبتی و بویتته هۆی گرتنی.

کاتی گه یشتنه ته وی، نه و ته سه ره ی هه له هه ستا به پرسیار و
وه لام دانه وه ی ته م باسه ، به که شوفشیکه وه نامه یه کی دایه
دهستی دوکتور و پرسیار ی ته وه ی لیکرد، ئایا ته م خه ت و
نووسینه ته ناسیتته وه؟

دوکتور له وه لامدا ووتی:

به لئی ئەمه خهت و نووسینی منه.

ئینجا کابرای ئەفسەر به توپه ییه وه پیتی ووت:

که واته له سه رته به عزه شتی کمان بو روون که یته وه..... تو
بوچی بو کچی ئەو کابرایهت نووسیوه و ئەلیت:

(..... له گه له وه شدا که باوکت له ژیر چاوه دیری حکومه تا
بوو، به لام ئەبیت شادمان بیت چونکه مردنه که ی له ماله وه
بوو و له کاتی مردنیا که سوکار له ده ورو پشتی بوون، نه ک
وه کو خانی هۆزی کاشغاز و ته یوری وه زیر و ئەوانیکه،
ئوانه ی به دیلی بران و له به ندیخانه دا مردن.....)

کابرای ئەفسەر دوا ی خویندنه وه که، به جولانه وه یه کی
شانۆگه ریه وه نامه که ی فریدا و دیسان تووره بوو و ووتی:

تو کیت تا کو بلتیت خانی و ته یور له سچنا مردون؟

لیره دا دوکتور به بیده نگه مایه وه و نه یوبست باسی ئەوه
بکات که وا ئەم دوکتوری ته یور بووه و ئاگای له ژبان و
مردنه که ی هه یه ئەوه ی جارێ خه لکی هه موو نه یزانیوه.

ئەفسه ره که دهستی کرده وه به قسه کردن و ووتی:

له وه نه چی علاقه یه کی باشت به مانه وه هه بیت.....
به هه رحال، چون زانیت ئەوانه مردون؟ دوکتور له وه لامدا:

سیاسهت و سیاسیه کان ئەوێهه به خهیاڵما نایهن، لهش و
رۆحیان نهبیته..... ئەگەر شتیکم ووتوه له
نهزانیهوه به پێچهوانه ی ئەوهی روویداوه، ئەوا داوای
لیبوردن ئەکهم و خۆم به قهرزار ئەزانم گەر بیتهو بۆم روون
بکهیتهوه.

ئەفسه ره که به ووشکیه کهوه:

ئینسانی عاقل تهنها به ئیشتی خوێهوه خۆی خهریک ئەکات
و ههقی شتی که ی نابێ. ئینجا زهنگی لیذا و پۆلیستیک
هاته ژوورهوه و پیتی ووت:

وهه ره ئەم کابرایه بهره ژوورهوه.

ئهو ژووره ی دوکتۆری تییذا بهند کرا، چهند ههنگاوێک
دوور بوو له ژووری لیپرسراوی پۆلیس خانه کهوه، زهویه که ی
خۆل بوو، له سوچیکیهوه لهته ههسیرتکی تیا راخرا بوو،
جیگه یهکی خهوتنی شر و پیسی لهسه ر راخرا بوو. کاتیکی
دوکتۆر له پهنجهره ی ژووره کهوه سهیری ده ره وه ی کرد،
شوینه واری (ئین سینای) لیوه دیار بوو، ههندی یادگار
هاته وه بیری و زۆر دل گران بوو.

داوای ئەوهی به تهنها مایه وه سه ری دانه واند و دهستی کرد
به نوێژکردن، به هیوای ری پيشاندان له لایه نی یه زدانه وه.
داوایی لهسه ر جیگه ره که په کالهوت و به پالتۆکه ی که می
خۆی داپۆشی. دوکتۆر به هۆی هاتوچۆی زۆره وه فییری دان به
خۆدا گرتن بوو بوو، به لام ئەوه تا ئیستا ته مه نی گه یشتوته

خهفتا و چوار سال و سه ره رای نه مهش ته ندروستی ته و او
نیه، میشلوهی ژووره کفش نه بیان نه هیشت بخه وی، بویه نه
شهوه خهوی لی نه کهوت ماوه یه کی کورت نه بیت.

له رۆژی داهاتودا پۆلیس ریگهی دوکتۆر ته یفوسی زاوای دا،
بی بۆ لای و پیخه فی پاکی له ماله وه بۆ بیتیت، ههروه ها
شهوانیش تا درهنگیک لای مینیته وه. پۆلیسه کان به
نه رمی هه ل سوکه وتیان له گه ل دوکتۆر نه کرد و ریی
خیزانه کی و هاوړیکانیان دا بیتنه سهردان بۆ لای به لام
به مه رجیک هه موو جاریک پۆلیسیک لایان مینیته وه، له
دوایدا وازیان له م بربارهش هینا.

کاته که زۆر به هیتواشی نه رۆیشت بی نه وهی برباریکی تیا
بدریت، رۆژانی بهند کردنه که زۆر بوون و بوون به چند
ههفته یه ک، دیار بوو پیاوانی حکومت له هه مه دان
چاوهروانی هه و ال بوون له پایته خته وه. خیزانی دوکتۆر و
هاوړیکانی له م ماوه یه دا هه موو دوعا و نوژیان نه کرد بۆ
نازاد کردن و گه رانه وهی بۆ ماله وه.

هه و الی بهند کردنی دوکتۆر به هوی ناویه وه و
خۆشه ویستیه وه له دلی زۆر که سا خیرا به هه موو لایه کی
نیراندا بل او بوه وه و نامه یه کی زۆری بۆ هات تییدا دل
تهنگی خویان ده رته بری بۆی.

نه وهی جیی سه رنج بوو نه و پشتگیریه بوو، که خه لکی
کورددوستان ده ریان بری بۆی و ههروه ها نه و کوردانه ی
هه و لیاندا نازاری پی بگه یین.

خه لکی ئەمه یان بۆ دوکتۆر کرد، هه رچه نده باش ئە یان زانی
نرخى به زه یی و پشتگیری کردنی یه کیک له لایه ن
حکومه ته وه تا وان بار کرابی، چهنده و چیه. ئە وان ده ریان
خست بۆ دوکتۆر و بۆ هه موو که س که وا له و کاته ناخۆشه دا
له گه لیدان و له گه لیدا رانه وه ستن. هه ندی له گه وره پیاوانی
کوردوستان هه روه ها گه وره پیاوانی دینی له وانیه ده سه لات
و نفوسیان هه بوو نامه یان بۆ دوکتۆر نووسی، گرنگ ترین
شت له نامه کاندایه و رستانه بوون که نزیکه له م شیوه یه وه:

(... به رده وام دۆعا یه کی زۆرت بۆ ئە که یین، له و باوه رده داین
ئهو یه زدانیه تو به رۆح و به راستی ئە یه رستیت، زوو
رزگار و ئازادت ته کات.....)

دوکتۆر له دوا ییدا له نووسینه کانیایه نووسیت:

(..... بیه ره وه بکه ره وه، هه ندیک له مانه چهنده سا
خه ریکی ئە وه بوون ئازارم به ن و له ناوم به رن، که چی ئە وه تا
دۆعا بۆ سه لامه تیم ئە که ن.....)

دوکتۆر دوا ی دوو مانگ و نیو به دیلی ره وانیه تاران کرا،
زۆر له هاو ریکانی هه ولیان ئە دا بۆ به ره لای کردنی.
ساموئیلی کوری به هۆی ئیشی ئە ندازیاری و خانوو دروست
کردنه وه هه ندی که سی ده ست رۆیشتووی ئە ناسی بۆیه توانی
خۆی بگه ینیتته لای گه وره پیاوانی حکومه ت به لام
نه گه یشه هیه چ ئە نجامیک. ئینجا خۆی گه یانده لای
سه ره ک وه زبران، ئە مه یش بۆی ده رخست که وا خۆی زۆر به
قه رزاری باوکی ئە زانیت، چونکه باوکی هه ستابوو به چاک

به لّام به مهر جی که سیکی ناسراو و زور دهوله مهند بیتو
بیتته که فیلی نهوهی هر کاتیک حکومت داوای کرد
دوکتور نه بی دواي چوار کار تیریک له لای پولیس تاماده
بی. گهر نه مه نه بیت نهوا که فیله که زبندانی نه کریت و چی
سه روهت و سامانی هه یه دهستی به سه را نه گیریت، نه مهش
نه کریت تا نه دوکتوره ناپاکه خائنه جاریکی که گیروگرفتی
تاوها دروست نه کات.

کاتیک زور شاد و خوش بوو کاتی دوکتور هاته وه ماله وه
بو لای خیزانه که ی و کهس و کاری، هاور یانیشی کاتی
نه مه یان بیست زور پیخوش حال بوون. دوکتور ماوهی نه وه د
و نورور له به ندیخانه دا بوو، خوئی به باشتترین کاتی دانه نی
که وا تیایا ئیسراحتی کرده ئیسراحتیک نزدیکه ی په نجا
سالتیک نه بی نه یینیبوو.

پاش ماوه یه ک نامه ی سوپاسی بو سه ره ک وه زیر و هه موو
نه وانه نووسی له وانه ی بایه خیان دابوو به مه سه له که ی.
دوایش کاتی وه لّامی نامه کانی هاته وه، نامه کان پری بوو
له ریز و خوشه ویستی بوئی.

سه ره ک وه زیر نامه که ی بهم رسته یه دهست پیکرد بوو:
(دوکتوری به ریز و خوشه ویستم.....)

نامه ی پیروز بایی و پیخوش حالی ده رپرینی له هه موو
ناوچه کانی ئیران و ده ره وه ی ئیران به دهست گه یشت، له ناو

ئەم نامانەدا نامەش لە کوردوستانەوه هاتبوو بۆی.

لە سالی ۱۹۳۸ ز دوکتۆر لەگەڵ خێزانەکەى گواستیانەوه بۆ ئەو خانووەى سامۆیلی کورێ بۆى دوروست کردبوون. ئەو نووسینەى ماوەى زیاتر لە بیست و پینج سال بە ماله کە یەوه بوو و ناوی خۆى و عیادەکەى لەسەر بوو لەم ماله تازە یەدا نەئەببیرا. لەوهى ئەکرد ئەو هیوا یەى هەیه تی بۆ وەرگرتنى کات بۆ نووسینی هەندى بابەت بێتە دى.

بەلام نە گواستەوه نە لابردنى ئەو پارچە نووسینە نە یە سال چوونیا، نەى توانى رینگەى نەخۆش بگرت بۆ دۆزینەوهى. خەلکى هەموو شتیکی بەکار نەهینا بۆ دۆزینەوهى، تەمیش دەرگای ماله کەى کراوه بوو بۆ خەلکى. لە نووسینیکیا ئەلى:

خەلکەکە دین بە تکا و رجاوه، هەندیکیان لە شوینى دورەوه، نەخۆش و پەککەوتە. من ناتوانم یارمەتیا نەدەم.

دوکتۆر سەرەرای ئەمەش کاتى ئەدۆزیهوه بۆ خویندن و نووسینی خۆى و دەستى بە کار کرد وەک شارەزایەک و زانایەک. ئەو دەستخەتانهى لەو ماوه یەدا نووسیهوه، جوانییهکى تاییه تی تیا بوو هەروەها تیا یا هەست بەوه نەئەکرا کەوا ئەم نووسەرە چووبى بە سال، بەلام وورەى نووسینی لەگەڵ زیاد بوونى تەمەنیا کەم ئەبوو.

سامۆیلی کورێ ئەندازباریکى زۆر زیرەک بوو، خانووه کەى زۆر بە جوانى و ریک و پیکى بۆ باوک و دایکى دوروست

کردبوو. سامۆیل باوک و دایکی زۆر خوۆش ئەویست،
ههروهها ئەوانیش له سامۆیل زۆر رازی بوون. مالهکه دوو
قات بوو، ژێرخانیشی ههبوو. نهخشه‌ی ژووره‌کان واکرابوو
له زستانا روژی تی بکه‌وی و له هاوینی‌شا شه‌مال
بیگریتته‌وه.

دوکتۆر ژووریتیکی تایبه‌تی خۆی هه‌بوو کردبوویه نووسینگه
ههروهها ژووریتیک بو س‌ه‌یرکردنی نه‌خوۆش. ژووری
خه‌وتنه‌که‌یان له به‌یانیه‌وه تا ئیواره روژی تیئه‌که‌وت، به‌لای
سه‌ریه‌وه له ته‌نیشتی شوینی خه‌وتنه‌که‌یه‌وه گلتۆییتیکی هه‌بوو
ئه‌م گلتۆیه زۆر شه‌و رزگاری نه‌کرد کاتی خه‌وی لیتزرایه.

دوای سالتیک پشوودان، ره‌فیه‌ی خیزانی نه‌خوۆش که‌وت و
زۆر جار له جیگه‌دا بوو. دوای ئەوه‌ی هی‌وای چاک
بوونه‌وه‌ی که‌م بوه‌وه، ره‌فیه‌ وه‌ک دایک یه‌ک هی‌وای هه‌بوو
ئه‌ویش بینینی سامۆیلی کوری بوو له‌گه‌ڵ مناله‌کانیا و
ژنه‌که‌ی که‌ له‌و کاته‌دا چوو بوون بو‌ئه‌مریکا، هه‌روه‌ها
به‌گه‌رمیه‌وه گوتی له‌ هه‌والی جه‌نگ نه‌گرت، جه‌نگی
جیهانی دووهم ئەوه‌ی تازه‌ خه‌ریک بوو ده‌ستی پێ نه‌کرد.

له‌م کاته‌دا دوکتۆر که‌وا ره‌فیه‌ ماوه‌ی په‌نجا ساله‌ شه‌ریکی
ژیانی‌تی و نمونه‌ی خوۆشه‌ویستی بوو بو‌ی، روژی‌تیک دوای
ئه‌وه کاتی به‌ ته‌واوی بو‌ی ده‌رکه‌وت واک خه‌ریکه‌ کوچ نه‌کات
لای، دلی زۆر نازاری دا.

له‌ ۱۸ی مانگی سه‌رماوه‌ری سالی ۱۹۳۹ ز ره‌فیه‌ به
تاماده‌ بوونی دوکتۆر و مناله‌کانی و منالی مناله‌کانی ئه‌م

جیهانه‌ی به‌جیهیشت و له کلّیسه‌ی تاران به خاکیان
سپارد، سه‌دان کهس له هه‌موو جوژیکی کۆمه‌ل و ناینه‌کان
ناماده‌ی به خاک سپاردنه‌که‌ی بوون.

سارا دوا‌ی مردنی دایکی له تاران مایه‌وه بو‌ئه‌وه‌ی خزمه‌تی
باوکی بکات، دوا‌ی چه‌ند مانگیک تیتر نه‌بوایه بگه‌رایه‌وه
بو‌ماله‌که‌ی خو‌ی له هه‌مه‌دان، باوکی به‌جیهیشت به‌لام
کچه‌گه‌وره‌که‌ی که‌ ناوی نه‌کتار بوو داینا له‌وی بو
به‌رده‌ستی و یارمه‌تی بابه‌گه‌وره‌ی. نه‌کتار دوو منالی
بچوکی هه‌بوو روناکی و خو‌شیان خستبووه ماله‌که‌وه.

هیشتا چوار مانگی ته‌واو به‌سه‌ر مردنی ره‌فیکه‌ی ژنیا
تینه‌په‌ری بوو، هه‌والی کو‌چکردنی

کاکه‌ی برای پیگه‌یشت، هه‌روه‌ها هه‌والی جه‌نگی جیهانی
دووهم وورده وورده سیبهری شومی خو‌ی هینا به‌سه‌ر
زه‌ویدا.

سامو‌بل بیری له‌وه‌ئه‌کرده‌وه له‌گه‌ل خیزان و مناله‌کانیا
بروات بو‌ئه‌مربکا، دوکتور هه‌ستی به‌شتیکی ناخو‌ش
ئه‌کرد که‌وا خو‌شه‌ویسته‌کانی یه‌که‌یه‌که‌لای نه‌پۆن.
گو‌بچکه‌کانی قورس بوو بوون و زۆر گیروگرفتی هه‌بوو له
بیستنی قسه‌دا، نه‌یته‌توانی زۆر به‌جوانی و باشی تیبگات
له‌قسه‌نه‌سته‌ق و خو‌ش و خیرا خیرا کانی دوو مناله‌که‌ی
نه‌کتاری کچه‌زای.

شه‌وان، له‌ناو جیه‌که‌دا بیری خو‌ی نه‌برد بو‌ئاسمان و داوا‌ی

له یه زدان نه کرد گهر کاتی نه وهی هاتووه، با بیبات بو لای
خوی، له سالانی ژیانیا و له خو شه ویستی یه زدانا فیری
رازی بوون و قه ناعت بوو بوو، تا هیزی له شی که م بیوایه،
هیزی دهرون و رۆحی زیاتر نه بوو.

کاتی جهنگی جیهانی دووهم رووی جیهانی گرته وه، دوکتور
زیاتر نه و وشه یه ی ئینجیلی بوو ده رته که وت که نه لای:

ناشتی یه زدان بهرزتره له هه موو ناشتییه ک و
بیرکردنه وه یه ک.

دوکتور حه مه سه عی له کو تایی ژیانیا هیچ ترس و دوو
دلایه کی نه بوو، روناکی ئاسمان له بهر چاویا نه دره وشایه وه
و هه رگیز خوی بوو ژیانیا سه رزه وی دانه نا بوو.

روژی یه که می مانگی پوشپه ری سالی ۱۹۴۲ دوکتور
ته مه نی بوو به حه فتا و نوو سال ساموئیلی کوری و سارای
کچی و هه ر چوار مناله که ی و دوو مناله که ی نه کتاری کچی
یه کیان گرت و ئاههنگی یادی له دایک بوونی باوکیان گتیرا.
سه ره رای کو بونه وه یان بوو ته م یاد کردنه وه یه، شتیکی که ش
هه بوو ته ویش مالا وایی کردن بوو له ساموئیل چونکه دوا ی
سی روژی که ته بوایه سه فه ری بکردایه بوو لای خیزانه که ی بوو
ئه مریکا. دوکتوریش بریاریدا

له هه مان روژدا که ساموئیلی کوری سه فه ری کرد، ته میتش
بروات بوو هه مه دان و ماوه یه ک له وی بی. دوا ی سی روژ دوا
پارچه ی ناوماال و جانتا و شتی سه فه ری ساموئیل کوکرایه وه

و نه بوايه بکه و تايه ری به ره و که نداوی فارسی تا خوئی و
ناو ماله که ی بگهن به و که شتییه ی سه فهری پیئه کات بو
نه مریکا. دوکتور زور دل گران بوو و بیری لای ساموئیلی
کوری بوو که وا چون له کاتی ئه م جهنگ و ناخوشیه دا نه بیته
سه فهر بکات، به ساموئیلی ووت:

به ههر حال، دلّم به وه خوشه چونکه نه چیت بو لای
مناله کانت، به تاره حتی نه میتمه وه تا هه والی که یشتنت
پیم نه گات. ههر که که یشتیت خیرا بروسکه م بو بکه.

کاتی رویشتی ساموئیل هه ندی له ناسیاو و هاوریان ناماده
بوون، له بهر ده رگاش هه ندی هه ژار له وانهی له کاتی وادا
دینه پیئشه وه بو ئه وه ی شتیکیان بدریتی وه ک خیریک بو
سه لامه تی نه و که سانه ی نه چن بو نه و سه فهره. نه و
ئوتومبیله ی ساموئیلی نه برد بو ئیزگه ی شه مه نده فهر، هه مان
ئوتومبیل ته هاته وه تا کو باوکی بیات بو شاری هه مه دان.
دوای نه وه ی ساموئیل خوا حافیزی و مالاوایی له هه مووان
کرد ئینجا رووی کرده باوکی و دوا خوا حافیزی لیکرد. له
دوایا باوکی ههر وه ک هه موو خوا حافیز لیکردنه کانی که،
په نجه توته ی دهستی راستی خوئی بهرز کرده وه و ساموئیلیش
په نجه توته ی خوئی تیوه ئالاند به خوشه ویستیه وه په نجه ی
باوکی که میک بادا و دوایی سواری ئوتومبیله که بوو و
نه وئی به جته یشت.

دوکتور حه مه سه عی له هه مه دان خوئی خهریک کرد به ئیشی
گول و باخچه که یه وه له گه ل ئیشی دهرس و نووسینه کانیه وه
که ههر ته واو نه نه بوون و نه میس لییان بی تاقت نه نه بوو،

زۆری کاته کهی له مالهوه بهو کارانهوه بهسهر نهبرد و کهم
نهرویشت بو ناو شار. ههندی له هاورپانی جار جار نههاتن
بو مالهوه بۆ لای و سهریان لی نهدا. رۆحی له خووردن و
خۆ بهختکردنی وای لی نهکرد گشت کات خهریک بیته به
کارهوه و دلشاد بی بهوهی نهیکات.

ههندی جار ئیواران نهپرسی و نهیوت:

چی یه ههوالی سامویل نی یه، تو بلیتیت ئیستا له کو بی؟

ماوهی چل رۆژیک بهم شیوهیه رۆیشت، رۆژیک له کاتیکا
دوکتۆر خهریکی نووسینهوهکانی بوو، بروسکهیهکی به
دهست گهیشته کاتی خوتنیدهوه ههوالی سامویلی کوری
تیابوو، دهموچاوی گهشایهوه و هاواری کرد:

ئه مه بروسکهی سامویل..... نه لی به سهلامهتی
گهیشتمه ته لای مناله کانم..... پاش نهوهی ئەم
ههواله خوشه ی دا به کچه کهی و کچه زاکانی، ووتی:

ئیستا دلم به ته واوی ئیسراحه تی کرد.....

دوای نزیکه ی دوو ههفته یه ک، رۆژیک ده مه و ئیواره له سه ر
نان خواردن وا ده رکهوت دوکتۆر ته ندروستی ته وا و نه بی،
بۆیه سارای کچی لیتی پرسی:

چی به باب، له وه نه چی نازارت هه بیته؟

دوکتور: شتیکی وانیه، نهم شهو خراب خه و تووم. ئینجا
په رتووک و قاقه ز و پیتنووسه که ی خوی هه لگرت و چوو
خه ریکی خوتندنه وه و نووسینه کانی بی. به یانی کاتی له
خه و هه ستا، چوو بو پیاسه ی به یانیانی وه ک هه موو روژیک
به لام پاش نیو کاتیر به نازاریکی زوره وه هاته وه بو ماله وه.
کچه زا که ی بانگ کرد و پیتی ووت:

خیرا برۆ بو خهسته خانه ئه مریکیه که ی شار بابه تی
گواستنه وه م بو بیان و بمبه ن بو ئه وی

کچه زا که ی تا توانی رای کرد و خوی گه یانده خهسته خانه که
که ماوه ی کیلومه تر و نیویک له ماله وه دوور بوو، کاتیکی
گه یشته ئه وی دوکتوری خهسته خانه که دوکتور باکارد له وی
نه بوو، چوو بوو بو خهسته خانه یه کی که ئه ویش زیاتر له
کیلومه تر و نیویکی که دوور بوو له م خهسته خانه یه وه
هه رچوتی بیت خوی گه یانده ئه وی. دوکتور باکارد خیرا
گه رایه وه بو خهسته خانه که ی خوی بو تاماده کردنی بابه تی
نه شته رکاریه که ی گه ر پیوستی کرد، هه روه ها ویستی
ئوتومبیله که ی خوی بنیری بو ئه وه ی خیرا دوکتور حه مه سه عی
بیان بو

خهسته خانه بو لای، به لام کچه زا که ی زانی که نازاری
بابه گه وره ی زوره و بهرگه ی سه رکه وتن و دابه زین و هه لبه ز
و دابه زی ئوتومبیل ناگری، بویه به ئوتومبیل بابه تی
هه لگرتنیان بو برد و له ویشه وه دوو ئیشکه ری خویان
هه لیان گرت تا بیگه یننه خهسته خانه. کات دووی پاش
نیوه رو بوو کاتی گه یشته ئه وی، توانا و هیزی دوکتور

وورده وورده کهم نه بوو، خیرا دهرزیه کی نازاریان بو کرد تا نازاره کی کهم بکه نه وه به لام له وه نه چوو ههستان به نهشتهر کاری کردنی، نه وهنده سه رکه وتوو نه بی له بهر زوری ته مهنی، به هه حال له دوایدا بریاری نهشتهر کاریان دا.

کاتیک دوکتور باکارد خه ریک بوو دهست بکات به نهشتهر کاریه که، دوکتور تایفزیش گه یشت و ویستی بیته ژووری نهشتهر کاریه که و خه زوری ببینیت به لام دوکتور باکارد هاته دهره وه و پیتی ووت دلی له لیدان که وتوو.

کاثیری پینجی دوای نیوه رۆ، رۆژی ۳۰ خه زمانان، سالی ۱۹۴۲ از دوکتور حه مه سه عی له ته مهنی حه فتا و نو سالیدا ژیانی سه ر زه وی ته و او بوو.....

بو رۆژی دوایی سه ر له به یانی، ته رمه که ی برایه کلیسه ی شار و له وی له ژیر دار گوئزیک کی گه وره دا له لای گۆری هوکاز و ژنه که یه وه به خاکیان سپارد، نه م دووانه ش یه که م قوتابی خۆی بوون له و مویه شیرانه ی لای دوکتور حه مه سه عی فیری زمانی فارسی بوون و هاو ریه تییه کی به هیزیان هه بوو به یه که وه. نه م سی که سه نیشانه و پروانامه بوون بو ووشه ی یه زدان، به باوهریان بویان هاته دی ووته ی نه م هونراوه یه نه وه ی دوکتور حه مه سه عی زور به دلی بوو:

له رووناکی به رزو مه زنتا،

نه بینم رووی پیروژت بو یه که م جار.

ئەو رووناكیەش هەتا هەتایە ،

ماڵ و جێگەمە و شوینەوار .

ئەو روژە خەلكیكى یەجگار زۆر هاتبوون بۆ كلیسە ، لە
هەموو نەتەوێ و ئاین و مەزھەبەكانەوێ . كلیسەكە تاوێوێ و
باخەكەى و گۆرستانەكەى پڕ بوو لە خەلك . قەشە هەك .
جۆرن كە خۆى لە شارى ئەسفەهان بوو و بە سەردان هاتبوو
بۆ هەمەدان ، لەگەڵ هەندى لە هاوڕیانی دوكتۆرحەمەسەعە
كە تاییەتى بەو بۆنەییەوێ هاتبوون ، هەستان بە بەرپۆێ بردنى
مەراسیمی ناستنەكە . ئامادەبووان لە كاتى ناستنەكەیدا
بەییەكەوێ ئەم هۆنراوێییەى خوارەوێ دوكتۆریان بە دەنگ و
ئاوازەوێ ووت ، ئەوێ دوكتۆر خۆى نووسیبوی و حەزى بە
ووتنەوێ ئەكرد . ووشەكان و رستەكانى بڕوا نامەن بۆ
باوێرى دوكتۆر و مەزنى و پیروۆزى

عیسا .

عیسا ژیانم ، عیسا روناکیم ،
عیسا مامۆستای شهوی تاریکیم .
هه ره ئه و کاهینه ، شه فیع و مه سیح ،
مه سیح گه وره مه و کلیلی راستیم .
عیسا پیغه مبهه ، قه شه یه و پاشام ،
رێگه که ی ئه گرم به هیتز و توانام .
له به رزی ئاسمان ، ئه وه گه نجینه م ،
دل دهره وه مه ، کاتی ته نگانه م .
عیسا ناشتیمه ، نانه و خواردنم ،
خۆشی دهر و نه ، هه تا ئه میتیم .
له نه بوونیما ، زۆری بو کردم ،
له کوۆتی گونا ه رزگاری کردم .

خوێنه ری به ریز: ئه مه بوو باسی ژیان ی پزیشکی کورد
له نووسینی جای م . ره سوۆی و کادی ه . ئیلین

گوری دوکتور سععی له همه‌دان

بهريزان - ته گهر خوتندنه وهی ئەم په رتووکه کاری تی کردوون
و ئەتانه وهی زیاتر شارەزایستان هه بی، ده رباره ی ئەو هیتز و
یا وه ره ی که بناغه ی ژبانی دوکتور سه عی بوو، ئەوا ئەتوانن
لەم بوارانە ی خواره وه دا خۆراکی روحي وه رگرن.
۱ له ئەوروپا هه فته ی جارێک ئەتوانن گوی له بهرنامه کانمان
بگرن به زمانی کوردی شیوه ی سۆرانی، شه وان ی پینج
شه مان کارتیری بیست و یه ک و پانزه دهقیقه به کاتی
ئەوروپای ناوه راست، له سه ر شه پۆلی مام ناوه ندی ۱۳۹۵
کیلوهیترتس. جا به م ناو نیشانه ی خواره وه ده رباره ی
بهرنامه کانمان ئەتوانن په یوندیمان پتوه بکه ن:

Mizgini - Kurdisch Sorani
Postfach 1125
35441 Biebertal
Germany

ههروه ها له کوردوستانی عیراق و ئیران ئەتوانن گوی له
Trans World Radio له ئیسگه ی بگرن، له ئیسگه ی
(TWR) وه گهر له وی ئەتانه وی په یوه ندیمان پتوه بکه ن
ئەتوانن به م ناو نیشانه ی خواره وه نامه مان بو بنیترن:

کوردوستان - شاری هه ولیر - سنوقی به ریدی ژماره ۴۳۶.

۲ یان به هوی ئینته نه ته وه ئەتوانن گوی له بهرنامه کانمان
بگرن به م ناو نیشانه ی خواره وه <http://www.erf.de>

۳ یاخود گهر ئەتانه وی به زمانی کوردی شیوه ی سۆرانی
داوای ئەم شتانه ی خواره وه بکه ن - ۱ ئینجیل ۲ سالتامه

۳ نامیلکه ،

۴ کاسیتی قدیۆ له سه ره ژیا نی عیسا ۵ کاسیتی ستایشی
یه زدان ۶ په رتووک . نه توانن په یوه ندی به م ناو نیشانه ی
خواره وه بکه ن :

Orientdienst e.V.
Postfach 4546
D- 65035 Wiesbaden
Germany

ئىم پەرتووكە دەريارەي چىرۈكىكى راستەقىنەي دوكتۇرنىكى كوردە . لەلايىن
گەلەكەيىمە بە مدلا و مامۇستا ناسراوہ ، دەرگردنى لە مالمەكەي لە شەيۈكى زستانا
و ھەلھاتنى لە شارەكەي ، چەوساندەنەي بە ھۆي باوەر يىمە ، رازى نەبۇونى بە
دوكتۇرى شاھ ، تاوەك بىتوانى خزمەتى ھەمور چىنەكانى گەل بىكات ، كارگردنى
وەك پزىشكىك و مزگىنى دەرنەك بۇگەلى ئىران ، بۇشاھ و جوتيار ، بۇشاژادە و
گرىكار ، وە ژيانى بەيىنى ووشەي بەزدان ، ھەلسوگەوتى وەك ھاورنىك لەگەل
دوژمەنگانیا . ئەمانە ھەمورى بە ھۆي رىگەي راستى

ژيانىيەمە بوو ، بۇيە دوای سى سال كاتى گەرايەمە بۇ شارەكەي وەك پاشايەك
پىشوازى لى گرا ، ھەرچەندە دانىشتوانى شارەكەي چەند جارنىك ھەمولى كوشتىيان
داپوو . ئەمانەت ئەم مەرقانەي كە جازان دوژمىنى بوون ھەمولىيان دا ژيانى بپارنىزىن
بەھۆي راستى رىرەوي ژيانىيەمە .

بە تىكرای ئەمانە ھەمورى وامان لى ئەكات رامان بىكىشى بۇ خوئندەنەي ئىم
پەرتووكە زياتر لە داستانىكى سەرسور ھىنەر . ھەرچەندە چىرۈكىكى راستەقىنەشە ،
چونكە بىرىنەيە لە بەسەرھاتى سەركەوتىنى باوەر بەسەر تالەوي چەوساندەنەمە دا وە تا
ئىستا رۇژھەلاتى ناوہ راست بەسەرھاتى را سەرسور ھىنەرى تەبىئەت رەوہ .